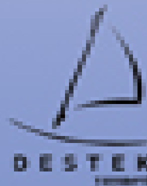
ÖNAY YILMAZ

ÖLÜM DELTASI

Delta neyi gizliyordu da sırrına yaklaşanlar ölüyordu?

ÖNAY YILMAZ

ÖLÜM DELTASI

Delta neyi gizliyordu da sırrına yaklaşanlar ölüyordu?

ÖLÜM DELTASI

Delta Neyi Gizliyordu da
Sırrına Yaklaşanlar Ölüyordu?

Önay YILMAZ

ÖLÜM DELTASI
Delta Neyi Gizliyordu da
Sırrına Yaklaşanlar Ölüyordu? / Önay YILMAZ

DESTEK YAYINEVİ: 107

EDEBİYAT: 27
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk AKŞUN
Editör: Melisa Ceren HASMADEN
Teknik Hazırlık: Esma ÇERÇİL
Kapak: Derin
1. Baskı: Kasım 2010
Yayıncı Sertifika No: 13226
ISBN 978-605-4455-03-4

İnönü Cad. 33/4 Gümüşsuyu
Beyoğlu / İstanbul
Tel : (0212) 252 22 42
Fax : (0212) 252 22 43
www.destekyayinlari.com
info@destekyayinlari.com
Baskı ve Cilt Kayhan Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
Davutpaşa Cd. Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 244 Topkapı-İstanbul
Tel: (0 212) 612 31 85

ÖLÜM DELTASI

Delta Neyi Gizliyordu da
Sırrına Yaklaşanlar Ölüyordu?

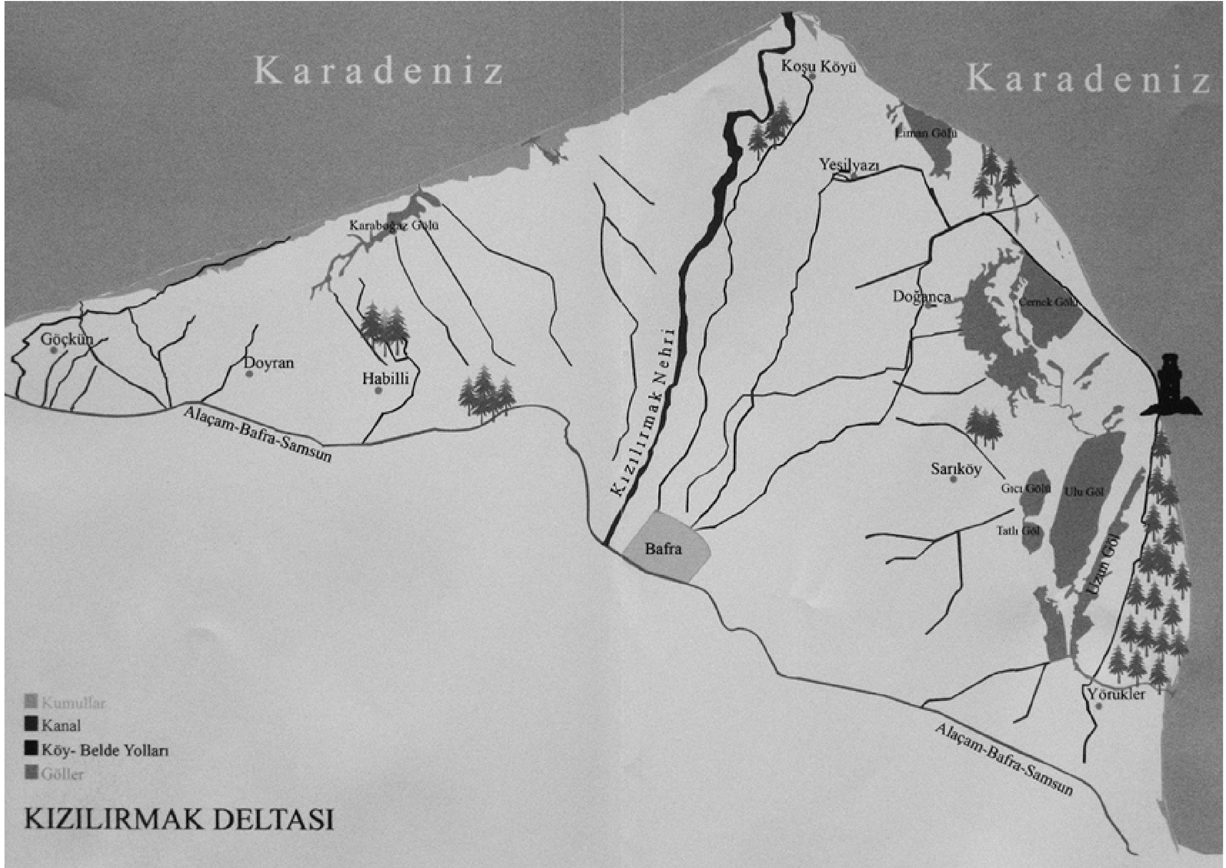
Önay YILMAZ

ÖNAY YILMAZ İstanbul'da doğdu. Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nden mezun olduktan sonra, 1984 yılında Hürriyet Gazetesi’nde muhabir olarak gazeteciliğe başladı. 1994 yılında İnter Star televizyonunda çalıştı. Aynı yıl, Milliyet Gazetesi’ne geçerek, burada muhabir ve İstanbul Haber Servisi Şefi olarak görev yaptı. Halen aynı gazetede, çevre, bilim, tarih konuları ağırlıklı olmak üzere özel araştırma haberlerine imza atmakta ve serbest muhabir olarak çalışmaktadır. Çeşitli yarışmalarda kazandığı ödüllerin yanı sıra, üç kez (1996, 1997 ve 2005) Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başarı Ödülü'ne layık görüldü. Son olarak da 2010 Bülent Dikmener Ödülü’ne layık görüldü.

Yazarın diğer kitapları; ilk kitabı "Nazilerle Beş Yıl" (Remzi Kitabevi) 2005 yılında, ikinci kitabı “Bandırma Yolcuları” (Alfa Yayınları) 2008 yılında, üçüncü kitabı “117 soruda Türkler” (Alfa Yayınları) ve dördüncü kitabı “Poseidon’un Laneti” (Güncel Yayıncılık) 2009 yılında yayımlandı.

Bana her zaman destek olan ve benden,
sevgilerini esirgemeyen Sami ve eşi Aysel Önahçı'ya

Karadeniz
Karadeniz
Koşu Köyü
Yeşilyazı
Karaboğaz Gölü
Doğanca
Cernek Gölü
Göçkün
Doyran
Habilli
Kızılırmak Nehri
Alaçam-Bafra-Samsun
Sarıköy
Gıcı Gölü
Ulu Göl
Tatlı Göl
Uzun Göl
Bafra
Yörükler
Alaçam-Bafra-Samsun
Kumullar
Kanal
Köy- Belde Yolları
Göller
KIZILIRMAK DELTASI

GİRİŞ

6 Kasım Pazar

Güzel bir kasım sabahıydı. Doğancalı Salih, küçük sandalıyla Çernek Gölü'nde küçük sandalıyla balık avlıyordu. Deltadaki göllerde ve denizde tuttuğu balıkları köyde satarak geçimini sağlıyordu Salih. Balıkçılık babadan kalma bir meslekti. Gerçi deltada göçmen kuşlar projesi yüzünden kasım ayında balık avı yasaktı. Ancak Salih'in bu yasağa pek aldırdığı yoktu. Hiç kimse ve hiçbir proje, onun bu göllerde balık avlamasını engelleyemezdi. Kaç kuşaktır bu böyleydi. Hiç kimse, eski köye yeni adet getiremezdi.

Oltasını atmış beklerken gözü suyun üzerinde çırpınan bir cisme takıldı. Cisme doğru yaklaşmaya başladı. Yaklaştıkça bunun yaralı iri bir kuş olduğunu gördü. Küreğin de yardımıyla kuşu sudan çıkardı. Bu iri bir kazdı. Onu yaralayanın ne olduğunu anlamak için sağını solunu incelemeye başladı. Sonra incelemeyi bıraktı. Olta takımlarını topladı. Yaralı kazı kıyıya çıkarmak için küreklere asıldı. Belki bir yardımı dokunabilirdi. Kasabadaki veterinerine götürmeye karar verdi. Birden sazlıklardan bir kuş sürüsü havalandı. Canhıraş bir şekilde bağırıyorlardı. Kuşları ürkütenin ne olduğunu anlamak için dikkatlice sazlıkların olduğu yere gözlerini dikti. Sazlıkların arasında hareket eden bazı karaltılar gördü. Ama ne olduğunu bir türlü seçemedi. Sanki bir şeyler ters gidiyordu. Gözetlendiği hissine kapıldı. Hızla küreklere asıldı.

İki Gün Sonra, 8 Kasım Salı

Kuş bilimci Arda, çadırından çıkmış dürbünüyle çevreyi gözlüyor ve birtakım notlar alıyordu. Dürbünüyle deltanın doğu tarafındaki göller bölgesinde havalanan bir kuşu takibe aldı. Kuş aniden yön değiştirdi.

Yalpalıyordu. Sonra bir taş gibi Gıcı Gölü’nün batı tarafına düştü. Herhangi bir patlama sesi duymamıştı. Yani kuş bir avcı tarafından vurulmamıştı. Arda yerinden fırlayarak kuşun düştüğü yöne doğru hızla yürümeye başladı. Kuşu gördü. İri bir kuştu. Zavallı hayvanın yarısı suya batmıştı. Sazlıkların arasında hareketsiz bir şekilde yatıyordu.

İyice yaklaştı. Kuşun yanına geldiğinde iri bir kaz olduğunu fark etti. Onu yavaşça sudan çıkardı. Eline aldığında vücudunun göğüs kısmına bir iğne saplı olduğunu gördü. Bunu kim yapmış olabilirdi ki. Bu bölgede bir ekibin, göçmen kuşlarla ilgili bir proje yürüttüğünü biliyordu. Belki ekipten birilerinin işiydi. Ne olursa olsun onu bu halde bırakmaya gönlü razı olmadı. Kucakladığı gibi çadırına götürdü. Kuş uyuşturulmuştu. Kazı daha dikkatle incelerken eline birşey takıldı. Eline takılan cismi inceledi. Gördüğü manzara karşısında adeta şok olmuştu. Hemen cep telefonuna sarıldı. Ancak aradığı kişiye ulaşamıyordu. Aradığı kişinin telefonuna bir mesaj bıraktı. Birden çevresinde birtakım çıtırtılar duydu. Arkasını döndüğünde dünyası karardı ve olduğu yere yığıldı.

16 Kasım Çarşamba

İsmail deltada avlanıyordu. Koşu Köyü’nün birkaç yüz metre güneyinde pusuya yatmıştı. Onun da tıpkı balıkçı Salih gibi av yasağına falan aldırdığı yoktu. Burası onun köyüydü ve hiç kimse onun avlanmasını engelleyemezdi. Av onun için bir tutkuydu. Ara sıra avlanmanın kime ne zararı vardı ki? Ağaçların arasında gizlenmiş bekliyordu. Yeni havalanmış ve alçaktan uçan bir kaz grubuna doğru tüfeğin namlusunu doğrulttu. Bir el ateş etti. Saçmalar gökyüzüne doğru hızla dağılmaya başladı. Grubun arkalasında kalmış olan bir kaz sanki gökyüzünde asılı kalmıştı. Sonra hızla yere çakıldı. İsmail hedefi vurmuştu. Sevinçle havaya zıpladı. Kazın düştüğü yere doğru koşmaya başladı. Avını kimseye kaptırmak niyetinde değildi. Kaza yaklaştığı sırada birden ayağı tökezledi ve kendini yerde buldu.

- 1 -

20 Kasım Pazar

“Günümüzde kaç kişi bilgisayarsız, arabasız, mikrodalga fırınsız ya da televizyonsuz bir hayat düşünebilir? İnternette sörf yapmak için bilgisayarımızı açarken ya da televizyonda sevdiğimiz bir programı izlerken teknolojinin nasıl bu evreye geldiğini düşünür müyüz? Birçoğumuz bu soruya hayır cevabını verecektir! Gerçek şu ki, günlük hayatımızı kolaylaştıran ve kolaylaştırması doğrultusunda yapılan her türlü hamlenin altında kuantum devrimi yatıyor...”

Kuantum fiziğine saplanmıştım son zamanlarda. Ve okuduğum kitapta şu cümleye takılmıştım.

“Aldığınız her nefes, Marilyn Monroe’nun verdiği nefesten bir atom içerir.”

“Yok, artık daha neler!” dedirtecek bilimsel çalışmalar, inanılmaz ölçüde gelişme gösteriyordu.

Şu anda ben bunları düşünürken dünyada kim bilir bilim insanları hangi buluşların peşindeydi? Hangi problemlerin çözümüne yaklaşmışlardı? Kaç çocuk dünyaya gözlerini açıyor; kaç insan ise gözlerini kapıyordu? Kaç kişi cinsel birleşmenin doruğundaydı? Kaç cinayet işleniyordu? Hangi bölgede ne gibi felaketler, savaşlar, acılar yaşanıyordu? Doğal felaketlerin kasıp kavurduğu yerler nereleriydi? Ya da, hangi bölgede sevinçler, mutluluklar birbirini izliyordu?

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündü. Biz içinde bulunduğumuz anı yaşarken, aynı anda dünyanın çeşitli yerlerinde farkında olmadığımız neler yaşanıyordu kim bilir? Acaba kaç kişi benim gibi bu kuantum konusuna kafayı takmış, Marilyn Monroe’nun nefesini soluyordu?

Bu konulara dalıp gitmişken, düşüncelerim, şefin telefonda, hazırlamakta olduğum küresel ısınma konusundaki seri yazımın hangi aşamada olduğunu sormasıyla bölündü.

“İyi gidiyor,” dedim büyük bir rahatlıkla.

Elimi çabuk tutmamı, seri yazının birkaç gün içinde başlayacağını söyledi.

Çalıştığım gazetedeki şefim Harun Sezgin’in hazırlamamı istediği seri yazı, dünyada son yıllarda art arda gelen ve pek alışık olmadığımız ritimdeki felaketler konusundaydı. Dünyaya ne oluyordu? Dünya S.O.S mi veriyordu? Depremler, seller, heyelanlar, volkanlar gibi doğal afetlerde gözlenen artış, tabii bir de buzulların erimesiyle ciddiyeti iyice anlaşılan küresel ısınma, herkese aynı soruyu sorduruyordu: Dünya kıyamete doğru mu yol alıyordu? Bunlar dünyanın sonunun alametleri miydi?

Bu yazının iddialı bir seri yazı olması isteniyordu. Okuyucuların heyecanlanmasına, hop oturup hop kalkmasına, dünyanın geleceğini düşünmelerine yol açmalıydı. Öyle umuyorduk.

Günlerden pazardı. Bütün günümü bu seri yazıyı hazırlamakla geçiriyordum. Yazmaktan sıkıldıkça da kuantuma kafa yoruyordum. İkisinden de sıkılırsam ya film izliyor, ya da bisikletle dolaşmaya çıkıyordum. Büyükada’daki ev yazıyı hazırlamam için ideal bir ortam oluşturuyordu.

Ada sakindi. Şömine de yanan odunun çıtırtılarından başka ses yoktu. Ara sıra dışarıda martıların çığlıkları ve uzaktan atlı arabaların sesleri duyuluyordu.

Kendime salam, eski kaşar, salatalık turşusu, marul ve biraz da mayonez ve ketçaptan oluşan enfes bir sandviç hazırladım. Masaya yeniden döndüğümde çalan telefonun sesiyle irkildim. Arayan baş komiser Çetin Akın’dı. Yaklaşık dört beş aydır görüşmemiştik. Son olarak İzmir’den Samsun Emniyet Müdürlüğü Cinayet Masası’na baş komiser olarak tayin edildiğinde aramış tebrik etmiştim.

Kısa bir hasret giderme konuşmasından sonra Çetin sadede geldi.

“Kızılırmak Deltası’nda son bir haftada üç ceset bulundu. Belki sen de takip etmişsindir.”

Aslında takip etmemiştim, ama biliyormuş gibi yaptım. Çetin devam etti.

“Aralarında bir de kuş bilimci var.”

“Bir ornitolog yani. Bu ölümlerin birbirleriyle bağlantıları var mı?”

“Henüz bir bağlantısını bulmuş değiliz. Birbirinden bağımsız üç ölüm gibi gözüküyor. Ama iki hafta içinde aynı bölgede üç ölüm olması beni biraz rahatsız etti.”

“Peki, ölümler nasıl olmuş?”

“Biri boğulma, diğeri ağaçtan düşme sonucu ölüm. Balıkçı boğulmuş, avlanan köylülerden biri de ağaçtan düşerek ölmüş. Kuş bilimci ise mantar zehirlenmesi sonucu hayatını kaybetmiş. Tüm bu ölümler kasım ayının yani bu ayın ilk iki haftasında oldu. Hepsi kaza sonucu ölümler gibi görünüyor. Ama içimde bir his var. Bu ölümlerin sanki bir şeyle bağlantısı varmış gibi.”

“Yani bunlar cinayet mi sence?”

“Olabilir, ama emin değilim. Hepsi kaza da olabilir. Ama bana şüpheli ölümler gibi geliyor.”

“Sen öyle diyorsan öyledir. Soruşturma başlattın mı?”

“Evet. Seni şunun için aradım. Burada geçen yıl röportaj yaptığın kuş bilimci Dr. Kaan Yıldızoğlu var. Deltada Ruslarla ortak bir proje yürütüyorlar. Belki ilgini çeker diye düşündüm. Ayrıca bu kuşkulu ölümleri araştırmamda bana yardımcı olmanı isteyecektim.”

“Nasıl?” diye sordum biraz da isteksizce.

“Merak etme, şimdilik senden haber yapmanı istemeyeceğim. Yerel basın haber yaptı zaten. Ulusal basında küçük de olsa yer aldı. Zaten ölümleri şüpheli olarak duyurmuş değiliz. Senden ricam buraya gelip bana araştırmamda, özellikle bazı kaynaklara ulaşmamda yardımcı olman. Hem

seni de çok özledim. Gel buraları sen de gör. Birkaç gün kalırsın, senin için de bir değişiklik olur. Rakı balık yaparız.”

“Çok isterdim Çetin ama birkaç gün içinde başlayacak olan seri yazıyla meşgulüm şu aralar. Ama balık rakı sözünü unutma.”

“Anlıyorum. Sen bilirsin, ama yine de bir düşün. Bu arada senden bilgi konusunda yardım isteyebilirim. Yardımcı olursan sevinirim.”

“Tabii, seve seve…”

Telefonu kapadıktan sonra masada beni bekleyen sandviçimi yerken gözüm duvardaki tabloya ilişti. Bir kuş tablosuydu. Çetin’in sözünü ettiği ornitolog Dr. Kaan Yıldızoğlu röportajdan sonra bana bu tabloyu hediye etmişti. Kaan aynı zamanda bir kuş ressamıydı da. Bu tabloya ne zaman baksam hüzünlenirim. Çünkü tablodaki kuşların suçluymuş gibi başları öne eğik ve ifadeleri üzgündür. Tablonun sağındaki dağların ardında da gri bulutlar bir mantar gibi göğe yükselmişti. Denize karışan ırmağın her iki yanında ağaçlar göğe uzanıyordu. Uzakta, büyük bir ağaca yaslanmış, kendinden geçmiş yüzleri birbirlerinden farklı yönlere dönük bir çift vardı. Küs gibiydiler. Kolları iki yana açıktı. Ellerinde ne olduğunu tam anlayamadığım belli belirsiz bir şey tutuyorlardı. Sisli, hüzünlü bir resimdi. Hüzünlü bir resimdi. Ama yine de tablo, insanı büyüleyen bir havaya sahipti. Bazı kuşların boyunlarında boncuktan birer kolye var gibiydi.

Kaan bu tabloyu bana hediye ederken, “Tabloda bir gizem var, umarım bu gizemi çözersin,” demişti. Israr etmiştim ama söylememişti.

Kaan, birkaç yıl öncesine kadar akademik çalışmalarını ABD Stanford Üniversitesi Biyoloji Bölümü Çevre Koruma Merkezi'nde yürütmüştü. Burada dünyaca ünlü bir Türk bilim adamının asistanlığını yapmıştı. Küresel ısınma yüzünden yok olabilecek kuş türlerini belirlemeye çalışıyorlardı. Yaptıkları araştırmalar sonucu, küresel ısınma ve doğal alanların yok edilmesinin önüne geçilmezse, 2100 yılına kadar kuş türlerinin yüzde otuzunun soyunun tükenebileceğini belirtiyorlardı.

Ancak Kaan, daha sonra ABD’deki çalışmalarını bırakıp apar topar Türkiye’ye geldi. Çalışmalarını Türkiye’de yürütmeye başladı. Ama Çetin söyleyinceye kadar, Kızılırmak Deltası’nda Ruslarla ortak bir projede çalıştığını bilmiyordum.

Adadaki sakin hava, poyrazın kendini hissettirmesiyle sona ermişti. Dalgalar kıyıyı dövmeye başlamış, rüzgârın uğultusu giderek artmıştı. Uzaktan gökyüzündeki kalın gri bulutların altındaki denizde, dalgaların arasında bir görünüp bir kaybolan irili ufaklı teknelerle sanki bir Ayvazovski tablosu seyreder gibiydim.

Aslında Samsun’a gitme fikri fena bir fikir değildi. Kaan, iki yıl kadar önceki röportajda küresel ısınma nedeniyle kuşların kuzeye yöneldiklerini anlatmıştı. Belki bu ortak projede böyle bir araştırma yapıyorlardı. Bu hazırladığım seri yazı için de iyi bir malzeme oluşturabilirdi. Hem Çetin’e de kuşkulandığı ölümler konusunda yardımcı olabilirdim. Ertesi gün gazeteye gittiğimde bunu şefe anlatmaya karar verdim. Biraz mırın kırın edecekti, ama sonunda onu ikna etmeyi başaracağımı umuyordum. Onu ikna etmek için sürprizim de hazırdı.

Nasıl olsa seri yazının ilk dört bölümünü de yazmıştım. Zaten seri yazıya birkaç gün içinde başlanacaktı. Zamanım vardı. O arada gider gelirdim.

Çetin’i arayıp geleceğimi bildirmek için erkendi. Şefle görüştükten, onu ikna ettikten sonra aramaya karar verdim.

Hava giderek soğuyordu. Şömineye birkaç odun daha attım ve kuantumu anlatan kitabıma geri döndüm.

- 2 -

21 Kasım Pazartesi

Şefi güç bela ikna etmiştim. Onun için özel olarak sakladığım eski bir İstanbul kartpostalına dayanamamış, istemeyerek de olsa izni vermişti. Bir yandan koleksiyonuna yeni bir kartpostal katmanın keyfini yaşarken, diğer yandan, “Sakın geç kalıp beni zor durumda bırakma, ancak bir iki gün idare ederim,” diyen endişeli gözlerle bana bakmıştı. Bu rüşvet olayı doğrusu çok işime yarıyordu. E-bay’den ucuza buluyor, sonra rüşvet olarak zamanı gelince şefe veriyordum.

Şefe merak etmemesini söyleyip, doğru havalimanına gitmiştim. Uçak kalkmadan önce Çetin’i aramış, geleceğimi söylemiştim. Çok sevinmişti. Beni havaalanında karşılayacaktı. Bavulumu otele yerleştirdikten sonra Bafra’ya doğru yola çıkacaktık.

Uçak Kızılırmak Deltası’nın üzerinden havaalanına doğru süzülürken, birkaç saat içinde orada olacağımı düşündüm.

Yaklaşık bir saat on beş dakikalık rahat bir uçuştan sonra uçak, öğleden sonra saat ikide Samsun Çarşamba Havaalanı’na inmişti. Baş komiser Çetin beni havaalanında sevinçle karşıladı. Her zamanki gibi yakışıklı ve takım elbiseliydi.

“Hoş geldin Ahmet Kerim,” diyerek sarıldı. Kucaklaştık.

“Görüyorsun ya sensiz yapamıyorum,” dedi gülümseyerek. Sonra ekledi.

“Seni bir türlü bizim teşkilata alamadık ama, ben seni rahat bırakmıyorum. Sonunda teşkilata alacağım seni.”

“Gerek yok, ben zaten teşkilattanım ama senin bundan haberim yok. Yani bir nevi ajanım,” diye takıldım. Şaşkınlıkla yüzüme baktı.

“Valla olabilir. Günümüzde her şey olabilir, şaşırmamak lazım,” diyerek koluma girdi. Bir an bu esprime gerçekten inandığını düşündüm.

Yanında deltayı iyi bilen 19 Mayıs Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü’nden Dr. Yıldırım Gürol adında akademisyen, genç bir rehber getirmişti. Yıldırım, doktorasını Kızılırmak Deltası’ndaki yaban hayatı üzerine yapmıştı. Şehirde Atatürk Bulvarı üzerindeki Büyük Samsun Oteli’ne giriş yapmak ve valizimi odama bırakmak için birkaç dakikalığına uğramıştık. Sonra hiç vakit kaybetmeden yola koyulduk. Uçakta bir şeyler yediğim için aç değildim. Zamanı en hızlı şekilde değerlendirmek niyetindeydim. Zaten birkaç saat sonra hava kararmaya başlayacaktı. En azından bu birkaç saati değerlendirmek istemiştim. Çetin deltaya ertesi gün gidebileceğimizi söylemişti ama ben bir an önce işe koyulmak istiyordum. En azından Dr. Kaan Yıldızoğlu’nu görüp ondan ertesi gün için bir randevu alabileceğimi düşünüyordum.

Çetin’in verdiği bilgiye göre Bafra’ya yaklaşık kırk beş dakika sonra ulaşacaktık. Çetin’in kullandığı Range Rover cip yolda oldukça hızlıydı.

Yol boyunca nefis manzarayı seyrederken, Dr. Yıldırım bana delta hakkında bilgi veriyordu.

Delta elli altı bin hektarlık geniş bir alana yayılmıştı. Bunun 116 bin 110 hektarı muazzam bir sulak alandı. Kızılırmak, Karadeniz’e doğru düz bir çizgi halinde uzanıyordu. Sadece denize yaklaşırken biraz kıvrım yapıyordu. Delta ovası, denizden güneye doğru yükselmekteydi. Deltanın gerisinde, Kızılırmak Nehri’nin her iki kenarında yay şeklinde uzanan ve yükseklikleri 600-800 metreye varan Kuzey Anadolu Dağları’nın ilk sırasını oluşturan platolar, daha geride ise 1000-1500 metre yüksekliğindeki dağlar yer almaktaydı.

Kızılırmak Deltası, gerçekten de doğal özellikleri büyük ölçüde korunabilmiş, Türkiye’nin Karadeniz kıyısındaki tek sulak alanıydı. Deniz, ırmak, göl, sazlık, bataklık, çayır, mera, orman, kumul ve tarım alanları gibi farklı ekolojik karakterlerdeki habitatların bir arada bulunması, besin

maddelerince zenginlik ve uygun iklim koşulları, deltanın eşine az rastlanır ölçüde biyolojik çeşitliliğe sahip olmasını sağlamıştı.

Deltada, altısı doğu ve birisi ise batı yakasında olmak üzere yedi adet göl bulunmaktaydı. Delta'nın batısında Karaboğaz Gölü, doğusunda ise Balık Gölü, Uzun Göl, Çernek Gölü, Liman Gölü, Gıcı Gölü ve Tatlı Göl yer alıyordu. Bunlardan Balık Gölü'nün (Ulu Göl) denizle bağlantısı vardı. Göllerin suları tatlı denebilecek kadar az tuzluydu. Sadece, denizle bağlantısı olan Balık Gölü'nde denizden su girişinin olduğu dönemlerde tuzluluk artmaktaydı.

Tamamı sığ olan göllerin en derin yeri, su seviyesinin yüksek olduğu dönemlerde dahi üç metreyi geçmiyordu. Ortalama derinlik bir buçuk metre civarındaydı. İlkbaharda suların yükselmesiyle geniş alanlar su altında kalmakta, deltanın doğu bölümündeki göllerin tamamına yakını birleşmekte ve tek bir gölü andırmaktaydı. Bu dönemde, Balık Gölü ile deniz arasında bulunan Türkiye'deki nadir subasar (longoz) ormanlardan biri olan Galeriç Ormanı'nın da büyük bir kısmı su altında kalmakta ve eşsiz bir görünüm oluşturmaktaydı. Deltadaki karakteristik oluşumlardan biri de, göllerle deniz arasındaki kumullardı. 200-300 metrelik şeritler halinde kıyı boyunca uzanan kumulların yükseklikleri yedi, sekiz, bazı yerlerde ise on iki metreye ulaşıyordu.

Mikro ve makro faunanın çok yüksek bir üretim düzeyine ulaştığı deltalar, yeryüzünün en verimli doğal alanlarından biriydi. Yüksek verimin oluşturduğu yiyecek ağı, başta su kuşları olmak üzere, değişik türlerden zengin bir yaban hayatının barınmasına ve beslenmesine imkân sağlamaktaydı. Delta, balıkların yumurta döktüğü, özellikle yavru balıkların beslendiği, korunduğu alanlardı. Yapılan araştırmalar, yediğimiz balıkların üçte ikisinin yaşamlarının tamamını ya da belirli bir devresini sulak alanlarda geçirdiğini gösteriyordu. Bu nedenle sulak alanlar, özellikle deltalar, balıkçılığın devamlılığı yönünden hayati öneme de sahiplerdi.

Kızılırmak Deltası, yaşama ortamlarının çeşitliliği ve türlerin durumları ile uluslararası öneme sahip bir sulak alan ekosistemiydi. Ülkenin

Karadeniz kıyısında doğal karakteri korunabilmiş tek alan olması, deltanın önemini arttırmıştı. Karadeniz'i direkt olarak aşan göçmen kuşların uçuş hazırlığı ve uçuş sonrası dinlenebildikleri, beslenebildikleri ve korunabildikleri tek alandı.

Değişik habitatları, zengin bitki ve hayvan varlığı ile bilimsel çalışmalar için bir açık hava laboratuarı gibiydi. Tüm bunların yanı sıra, Kızılırmak Deltası su ürünleri üretimi, saz kesimi ve otlatma imkânlarıyla yöre ekonomisine önemli katkılar sağlıyordu. Deltada bulunan göller, sazlıklar ve bataklıkların plaktonlar ve omurgasız canlılar bakımından zengin oluşu, alanın değişik türde zengin faunaya sahip olmasını sağlamıştı. On altı bin hektarlık alanda yüz bin su kuşunun barınması, deltanın besin maddesince ve fauna elemanlarınca zenginliğinin en iyi göstergesiydi.

Deltada bulunan göllerde, sazan, sudak, has kefal, mersin merinosu, alabalık türlerine ait zengin balık popülasyonları mevcuttu. Ayrıca bol miktarda kerevit bulunmaktaydı.

Yeşil kurbağa, sıçrayıcı kurbağa, ağaç kurbağası ile su kaplumbağaları ve su yılanları deltanın değişmez ve önemli sakinlerindendi.

Delta ve yakın çevresi memeliler bakımından da oldukça zengindi. Yörede görülen başlıca memeli türleri su sıçanı, ev sıçanı, su samuru, yaban kedisi, çakal, ağaç sansarı, sincap ve yaban domuzuydu.

Deltada bugüne kadar 308 kuş türü saptanmıştı. Bu sayı, Türkiye kuşlarının yüzde 74'ü olup, Türkiye'de Göksu Deltası'ndan (332 tür) sonra bir alanda tespit edilmiş en yüksek sayıydı. Bölgede görülen türlerden büyük deniz düdükçünü ve kuzey incir kuşu bu güne dek Türkiye'de sadece Kızılırmak Deltası'nda saptanmıştı. Yine küçük kiraz kuşu ve ak kiraz kuşu son yirmi beş yılda Türkiye'de sadece Kızılırmak Deltası'nda görülmüştü.

Deltadaki türlerden tepeli pelikan, cüce karabatak, al boyunlu kaz, dik kuyruk, şah kartal, küçük kerkenez ve toy, dünya çapında nesilleri tehlikede olan türlerdi. Bu türlerden tepeli pelikan, deltada kuluçkaya yatmaktaydı.

1992 yılında yapılan bir araştırmada, yüz kırk kuş türünün deltada ürediği tespit edilmişti. Bunlardan tepeli pelikan altı çift, erguvan balıkçıl beş yüz çift, kara leylek elli çift, kaşıkçı yetmiş beş çift, boz ördek iki yüz çift, turna elli çift, Macar ördeği yetmiş beş çift, pasbaş pakta yüz elli çift, kocagöz elli çift ve bataklık kırlangıcının yüz çift üreme popülasyonlarıyla delta uluslararası öneme sahip sulak alan özelliğini kazanmaktaydı.

Deltada üreyen başlıca diğer kuş türleri küçük batağan üç yüz elli çift, bahri iki yüz elli çift ve küçük sumru kırk beş çiftti. Biyolojik çeşitlilik bakımından oldukça zengin olan ormanda otuz beş ötücü kuş türü kuluçkaya yatmaktaydı.

Kızılırmak Deltası, göç sırasında Karadeniz'i doğrudan aşan kuş türleri için hayati önem taşımaktaydı. İlkbaharda Karadeniz'i geçmek üzere uzun bir yolculuğun hazırlığını yaptıkları ve sonbahar göçlerinde ise Karadeniz'i aşan kuş türlerinin Karadeniz kıyısında sığınabilecekleri en önemli sulak alandı. Bu nedenle, özellikle göç sırasında bazı kuş türleri deltada büyük sayılara ulaşmaktaydı. Örneğin göç sırasında bir günde Çernek Gölü üzerinde kırk iki bin kum kırlangıcı sayılmış olup, bölgeden geçit yapan kırlangıç sayısının bir milyonu aştığı tahmin edilmekteydi. Ötücüler dâhil olmak üzere deltadan geçen su kuşlarının sayısı bir kaç milyonu bulmaktaydı.

Önemli Bitki Alanı, Doğal Sit Alanı, Yaban Hayatı Koruma Sahası ve Ramsar Alan ilan edilmiş olmasına karşın, çok önemli tehditlerle karşı karşıyaydı. Delta, uzun yıllardır süren sulak alanların kurutma çalışmaları nedeniyle oldukça zarar görmüştü. Buna ek olarak Kızılırmak'ın aşağı kesimlerinde iki büyük baraj inşa edilmesi, kum çıkarımı, kumul alanların ağaçlandırılması, subasar ormanlarda ve kumul alanlarda ikinci konut yapımı gibi tehditler, bitki alanlarının yavaş yavaş tahrip olmasına neden olmaktaydı.

Gerçekten Dr. Yıldırım'ın anlattıklarından delta hakkında önemli bilgiler edinmiştim. Bafra'ya birkaç kilometre kala sağdaki bir sapaktan deltanın içine doğru yol almaya başlamıştık. Bafra Ovası önümüzde dümdüz

kilometrelerce uzanıyordu. Deltanın içlerine doğru girdikçe kuşların sesleri giderek artıyordu. Büyük bir kuşlar orkestrası sanki coşkulu bir mutluluk şarkısı söylüyor gibiydi. İlk durağımız, Ruslarla ortak projenin yürütüldüğü ve deltanın doğu kısmında yer alan en çok göle sahip olan delta köylerinden Yörükler Köyü'ydü. Gıcı Gölü, Tatlı Göl, Balık Gölü ve Uzun Göl bu kısımdaydı. Köyün içinden geçerek, kuzeyde ormanın dibinde bulunan proje ekibinin kampına doğru ilerledik. Yedi dev karavanın yer aldığı büyükçe bir kamptı burası. Karavanlar ağaçlarla gizlenmişti. Kampta kimse yok gibiydi, ortalık çok sessizdi.

Cipi uygun bir yere park edip karavanlara doğru yürümeye başladık. Deltaya uygun bir kıyafet giymiştim. Ayağımda rahat botlarım, üzerimde kalın keten haki renk bir pantolon, koyu yeşil bir anorak vardı. Kendimi oldukça rahat hissediyordum. Bu kıyafetlerimle deltada rahatlıkla dolaşabilirdim. Rehberin kıyafeti de benimki gibi rahattı. İçimizde sadece Çetin, üzerindeki takım elbiseyle sırıtıyordu. Tam birkaç adım atmıştık ki, birden bire arkamızda duyduğumuz sesle irkildik.

"Durun, kimsiniz?"

İki kişi bize doğru hızla nefes nefese yürüyordu. Çetin öne çıkarak kendini ve bizi tanıttı.

"Burası özel bir bölge, izin almadan girmek kesinlikle yasaktır. İzniniz var mı?"

Çetin, tam ağzını açıp bu sert ses tonuyla konuştukları ve hiç de misafirperver olmayan bir ifadeyle bizi durdurdukları için görevlileri azarlamaya hazırlanıyordu ki, "Biz Dr. Kaan Yıldızoğlu'nu arıyoruz. Ben eski bir arkadaşıyım, burada çalıştığını duyduk," dedim araya girerek.

Buranın bekçileri olduğu her hallerinden belli olan iki görevli, sanki çok zor bir soruyla karşılaşmışlar gibi birbirlerine baktılar. Kasvetli ve kısa boylu olanı, üzerindeki şaşkınlığı atarak, Kaan'ın şehirde olduğunu, ertesi gün geleceğini, bir notumuz varsa kendisine iletebileceğini söyledi.

"Kendisine ulaşabileceğim bir telefon veya cep telefonu var mı?"

“Bilmiyoruz, ama cep telefonu kullanmıyor.”

“Burada sizden başka kimse yok mu? Diğerleri nerede?” diye sordu rehber.

“Hepsi sahaya yayılmış durumda, çalışma yapıyorlar. Bazıları ise şehirde.”

Bu oldukça ketum ve pek de nazik olmayan bekçilerden pek bir şey öğrenemeyeceğimiz anlaşılmıştı. Kartvizitimi uzatıp Kaan’a ulaştıklarında aradığımı, Samsun’da olduğumu söylemelerini rica ettim.

Kartvizitimi isteksizce alıp, istemeye istemeye, ‘peki’ anlamında başlarını salladılar.

Ayrılırken de, “Yanlış anlamayın ama yeniden buraya gelmek istiyorsanız izin almanız gerekecek,” dedi yine kısa boylu olanı. Pek konuşkan olmayan uzun boylu olanı ise, arkadaşının bu uyarısını başıyla onayladı.

Adamların davranışlarına sinirlenen ve yerinde zor duran Çetin, tam bir şey söyleyecekti ki, “Tamam Çetin önemli değil, boşver, gidelim,” diyerek onu kolundan tuttum ve oradan uzaklaştık. Aslında ben de en az Çetin kadar sinirlenmiştim.

Cipe binerken rehbere sormadan edemedim.

“Yahu, adamların bir dövmediği kaldı. Bu kadar sıkı korunmasının ve bu izinlerin nedeni ne?”

“Hassas bir proje üzerinde çalışıyorlar.”

“Nasıl hassas?”

“Ayrıntıları iyi bilmiyorum ama, bildiğim kadarıyla nesli tükenmekte olan kazlar üzerinde çalışıyorlar. Bölgeye giren kaçak avcılardan ve başka tehlikelerden korumak için böyle sıkı önlemler alıyorlar. Köylülere bile izin vermiyorlar. Çevre Bakanlığı bu projeye çok önem veriyor. Burası zaten özel bölge, ama bu projeyle daha da özel bir bölge haline geldi. Kuş uçurmuyorlar desem yeridir.”

Rehberin bu, “kuş uçurmuyorlar” sözlerine, biraz da gerilmiş olan sinirlerimiz nedeniyle kahkahalarla güldük.

Cip kamptan uzaklaşırken yaban hayatın sesleri, sanki arkamızdan bizimle alay ediyor gibiydi.

“Eng eng eng…”

“Kau-yau, kyu-yu-yu…”

“Ki-kiui…”

Rehbere bu seslerin hangi kuşlara ait olduğunu sordum.

“Bunlar kazların sesleri,” dedi.

“Hüzünlü kazlar,” diye mırıldandım.

“Efendim?”

“Yok bir şey, kendi kendime konuşuyorum.”

- 3 -

Geldiğimiz yönden geri döndük. Çetin hava kararmadan beni deltanın ucunda, avcının ölü bulunduğu Koşu Köyü’ne götürmeye kararlıydı.

“Seni buralara götürmemin nedeni, senin de bir fikir edinmen. Sonra bana nasıl yardımcı olacağın konusunda bilgi vereceğim, ama önce bir gör istiyorum. Güneş batmadan Koşu Köyü’ne, ağaçtan düşerek öldüğü söylenen köylünün bulunduğu yere gidelim. Ornitolog ile balıkçının ölü bulunduğu yerleri yarın sabah gezeriz.”

“Tamam,” dedim biraz isteksizce. Aslında bir an önce otele dönüp ılık bir banyo yapmak, güzel bir yemek yemek ve dinlenmek istiyordum. Ama Çetin çok kararlıydı. Onu kırmak istemedim. Geldiğimiz yönden geri döndük. Yörükler Köyü’nün içinden geçerken, rehberimiz, köyün özellikleri hakkında bilgi vermeye başladı. O anlatmadan ben sordum.

“Buraya neden Yörükler Köyü deniyor?”

Böyle bir soruya hazırlıklıymış gibi anlatmaya başladı.

“Sadece adıyla yörük değildir, hakikaten bir yörük kasabasıdır burası. Tabii ki yörük asıllı olmayanlar da var ama, nüfusun yüzde yetmişi yörüktür. Karadeniz Bölgesi’nde bu durum tuhaf karşılanabilir. Buranın halkının büyük bir kısmı Kocaeli ve Sakarya illerinden yüz yıl önce göçle gelmişler. Asıllarının Aydın vilayetinden olduğu söylenmekte. Belki de bu Aydın eski Aydınoğulları Beyliği’nin kapsadığı daha geniş bir alanı ifade ediyor olabilir. Bugün bile özellikle Manisa civarında, bu köydeki aşiretlerin aynı isimlerle yaşadığını biliyoruz. Köydeki belli başlı Yörük aşiretleri Karatekeli, Kızılkeçili, Şehitli, Çaparlı, Manavlı, Yeniosmanlı, Kaçar… Ve bunlara ait obalar, Topallı, Seçmezli, İbilli, Araplı… Aslında daha çoktur ama tamamına vakıf değilim.”

“Peki, yörük geleneklerini koruyabilmişler mi?”

“Korudukları pek söylenemez. Ancak yemekleri tam yörük yemekleri. Topalak, keşkek, yahni, tarhana, övelemeç, ovmaç, bazlama, saç böreği, incir dondurması, höşmerim, saraylı gibi daha ziyade yörüklerin yaptığı ve Karadeniz Bölgesi’nde çok bilinmeyen yemekler yapılmakta burada. Yörükler uzun süre kendi içlerinden evlenme geleneğini sıkı bir şekilde sürdürmüşler, son on beş-yirmi yıldır bu konuda daha esnek davranıyorlar, başka yöreden gelenlerle evlilikler olabiliyor. Bu da halkın daha da çok kaynaşmasını sağlayan bir değişim olmuş.”

Yol üzerinde başları süslü develeri görünce şaşırmıştım.

“Bu develer de neyin nesi?”

“Deve, yörükler için çok önemli bir hayvan,” dedi rehberimiz Yıldırım. Yeniden Alaçam-Bafra-Samsun yoluna çıkmıştık. Rehber yine bilgi vermeyi sürdürüyordu.

Bafra, yaşam kaynağını Kızılırmak’tan alan şirin bir ilçeydi. Karadeniz'e yirmi kilometre uzaklıkta, denizden yüksekliği yirmi metre olan ve Kızılırmak'ın biriktirdiği birikinti ovası üzerinde kurulmuştu. İlçe doğusunda ve kuzeyinde Karadeniz, batısında Alaçam, güneyinde Kavak ilçeleriyle çevrilmişti. Samsun'a uzaklığı elli bir kilometreydi. Kızılırmak Deltası’nı kaplayan Bafra Ovası güneyde dağlarla çevriliydi.
Bunlardan en yükseği 1224 metre ile Nebyan Dağı’ydı. Bu dağlar Canik Dağları’nın uzantılarını oluşturuyordu. Bafra'nın en büyük, Türkiye'nin ise en uzun akarsuyu Kızılırmak, bu dağları derin bir vadi ile geçerek ovaya ulaşıyordu. Bafra Ovası tamamen Kızılırmak tarafından oluşturulmuştu. Sessiz sakin akan Kızılırmak'ın uzunluğu 1151 kilometreydi. Sivas'taki Kızıl Dağ'dan doğuyor, Orta Anadolu'da geniş bir yay çizerek Bafra'dan denize dökülüyordu. En çok da Nisan ve Temmuz dönemlerinde su taşıyordu. Bafra'nın tarihi M.Ö. 5000 yıllarına kadar uzanmaktaydı.

Bafra adının, Kızılırmak’ın denize açıldığı yerde (M.Ö. 521 yıllarında Fenikeliler zamanında) ticaret gemilerinin yanaştığı koylara kurulan ticaret

evlerine “Bafira” denilmesinden geldiği sanılmaktaydı.

Ali Kale, Alibey Çeşmesi, Asar Kalesi, Beylik Köy Höyüğü, Böğürtlen Höyüğü, Büyük Camii (Cami-i Kebir), Çetinkaya Köprüsü, Deniz Feneri Bafra’nın görülmeye değer tarihi ve turistik yerleri arasında bulunuyordu.

Bafra’yı hızla geçtik. Kızılırmak’a paralel yoldan giderek, deltanın ucunda Karadeniz’e en yakın konumda bulunan Koşu Köyü’ne vardık. Güneşin batmasına az bir zaman kalmıştı. Ama gördüğümüz manzara büyüleyiciydi. Donmuş kalmıştım. Ufuktaki kızıl perdenin önünde çeşitli sayıda kuş çığlık çığlığa şarkı söyleyerek dans ediyordu. Sesleri ovaya yayılıyor, görüntüleri deltadaki göllerdeki ve Kızılırmak’ta akan suyun üzerine yansıyordu. Ömrümde böyle doğal bir güzellikle hiç karşılaşmadığımı düşündüm. Sanki çılgın bir parti veriyorlardı. Nefesleri kesen bu doyumsuz tablo karşısında hepimiz etkilenmiştik. Cipi durdurup yanımda getirdiğim küçük dijital fotoğraf makinemle bu anı ölümsüzleştirdim. İçimden burada yaşayan insanların ne kadar şanslı olduklarını düşünmeden de edemedim.

Bafra’ya bağlı Koşu Köyü, adını burada yapılan at yarışlarından almıştı. ‘Yazı’ denilen ve yaklaşık bin dönümlük arazide ‘Koşu’ geleneği 1960'lı yıllara kadar sürmüştü. Türkiye Jokey Kulübü tarihçesinde belirtilen ve Sultan Abdülaziz zamanında, yani 1856'da, İzmir’de yapılan bugünkü anlamda ilk yarışla birlikte, aralarında Samsun'un da bulunduğu birkaç ilde at yarışlarının yapıldığı belirtilmekteydi. İşte burada belirtilen Samsun'un yarış sahası, Bafra İlçesi'ne bağlı Koşu Köyü'ydü. At yarışlarının yapıldığı dönemlerde panayır da kuruluyordu. Türkiye’nin değişik yörelerinden getirilen yarış atları, tıpkı bugün hipodromlarda olduğu gibi koşturulur, dereceye girenlere ödül verilirdi. Osmanlı mirası bu gelenek, hipodromların yapılmasıyla 1960’lı yıllardan sonra sürdürülemedi.

Köy, Samsun iline altmış yedi, Bafra ilçesine on yedi kilometre uzaklıktaydı. Kızılırmak, Koşu Köyü Kumtepe Mahallesi'nin kenarından Karadeniz'e dökülüyordu. Köy, Kızılırmak'ın Orta Anadolu'yu dolaşırken getirdiği alüvyonlar sayesinde çok verimli topraklara sahipti. Ayrıca uzun

bir sahile sahipti ve bu sahil çoğu ünlü plajlara taş çıkartacak kadar güzel ve temizdi.

Gözlerimizi muhteşem manzaradan alamıyorduk. Çetin kaza yerinden emin olmadığı için, köy kahvesine gidip muhtarı bulduk. Kahvedeki köylülerin meraklı bakışları arasında ormanlık alana doğru ilerledik.

Köyde ilköğretim okulu, PTT şubesi vardı. Ayrıca köyde ışıklandırılmış bir futbol sahası bile mevcuttu.

Ölen 37 yaşındaki İsmail Hacıoğlu adındaki köylü, birkaç yüz metre ilerideki ormanlık arazide bulunmuştu. Çetin, köylünün bir meşe ağacının dibinde boynu kırılmış bir halde bulunduğunu anlattı. Ağacın epey yüksekçe dallarından birinde ona ait bir yiyecek çantası ve yeleğinin bulunduğunu, avda kullandığı tüfeğini de hemen yanı başında bulduklarını söyledi. Otopside başka herhangi bir bulguya rastlamadıklarını da ekledi.

Muhtar, ölen köylüleri İsmail'in huysuz ve söz dinlemeyen, başına buyruk biri olduğunu, ama onu bugüne kadar hiç ağaç tepesinde avlanırken görmediklerini anlattı. Ardından, "Allah rahmet eylesin, toprağı bol olsun," diye dua etti. Ayrılırken de, İsmail'in geride gözü yaşlı bir eş ve iki çocuk bıraktığını söyledi.

İsmail'e üzülmüştük. Yola koyulduğumuzda güneş çoktan batmıştı. Güneşin batışıyla delta sessizliğe bürünmüştü. Yüzlerce hatta binlerce kuş, aralarında anlaşmış gibi susmuşlardı.

Ara sıra bu sessizliği bozan birkaç asi ötücü kuş yok değildi. Ama bir başkasının kızdığını belli eden boğuk bağırtısıyla, hemen seslerini kesiyorlardı. Karanlığın çökmesiyle delta daha gizemli bir yapıya bürünmüş.

Deltanın büyüsüyle adeta hipnotize olmuş gibiydim. İçinde bulunduğum bu atmosferden Çetin'in sorusuyla çıktım.

"Ne düşünüyorsun?"

"Hangi konuda?"

“Köylünün ölümü hakkında?”

“Normal bir ölüm gibi gözüküyor. Ama yine de bir köylünün ağaçtan düşerek ölmesi garibime gitmedi değil.”

Çetin bu kez soruyu rehbere yöneltti.

“Buralarda böyle ağaçtan düşerek ölümler çok oluyor mu?”

“Bu konuda pek bir şey bilmiyorum, ama tek tük de olsa bu tür kazalara rastlanıyor. Daha çok yaralanmalar, sakatlıklar oluyor,” diye yanıtladı rehberimiz.

“Siz neden şüpheleniyorsunuz baş komiserim?” diye sordu rehber bu kez. Çetin bu soruya hazırlıklıydı.

“Yaklaşık on beş gün içinde deltada üç ölüm olması beni biraz düşündürüyor. Sadece bir polis titizliği. Her türlü olasılığı araştırmak gerekir, öyle değil mi?”

Rehber, “Tabii, tabii, haklısınız,” diyerek başını salladı. Çetin, her zamanki gibi temkinliydi.

“Ancak bu konudan şimdilik kimseye bahsetmemenizi rica ediyorum. Bu konu aramızda kalsın. Çünkü şimdilik elimizde herhangi bir delil yok, yani bu ölümlerin görünürdekinden başka bir nedenden kaynaklandığına dair.”

“Yani cinayetten mi söz ediyorsunuz?” diye heyecanla sordu rehber. Gözleri şaşkınlıktan yuvalarından fırlayacak gibiydi.

“Neden olmasın? Ama dediğim gibi, şimdilik sadece gizli bir araştırma yapıyoruz. Ricamı unutmayın. Yoksa bozuşuruz,” diye uyardı ikimizi de Çetin. Aslında uyarmak istediği kişi meraklı sorular soran rehberimizdi.

“Merak etmeyin baş komiserim aramızda kalacağından emin olabilirsiniz” diyerek bana baktı Yıldırım. “Ben neyse de bir gazeteciye nasıl güvenilebilir?” diyen endişeli bakışlarını da göstere göstere.

Çetin, rehberin bakışlarını görmüştü. Açıklık getirmek istedi.

“Ahmet Kerim benim yakın dostumdur. Birlikte birçok olayı aydınlattık. O nedenle onu sadece bir gazeteci olarak görmüyorum,” dedi. Rehberin

yüzü gevşedi.

Samsun yoluna çıkmıştık. Büyülü ve gizemli üçgeni geride bırakmış, gerçeklerin dünyasına dalmıştık.

Bir süre sonra Samsun’a varmıştık. Rehberi, şehir meydanında bir yere bıraktık. Ertesi sabah saat yedide bıraktığımız yerde bizi bekliyor olacaktı. Rehberin bizimle olması iyiydi. Çok konuşuyordu ama hiç rahatsız olmamıştım. Çünkü bilgi doluydu. Sayesinde birkaç saat içinde Kızılırmak Deltası hakkında epeyce bilgi edinmiştim.

Çetin beni de otelime bıraktı. Otele varmadan önce kentin Doğu Park sahilinde müze olarak kullanılan Bandırma Gemisi’ni görmüştüm. 19 Mayıs 1919’da Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Atatürk’ün Kurtuluş Savaşı’nı başlatmak üzere Samsun’a geldiği Bandırma Vapuru’nun özgün ölçülerde yapılan bir örneğiydi bu müze gemi. Eğer fırsat bulabilirsem, buraya gelmişken, bu müze gemiyi gezmeyi de çok istiyordum. Bugüne kadar hiç gezme fırsatım olmamıştı. Samsun’u bu tarihi özelliğinden ötürü de çok seviyordum.

Çetin akşam saat sekiz buçukta beni alacağını, sahilde güzel bir balık lokantasına götüreceğini söyledi. Bu daveti seve seve kabul ettim. Zira açlıktan bayılacak gibiydim. Dayanamayıp odama küçük bir sandviç göndermelerini istedim. Hemen ılık bir banyo yapıp kendime geldim. Yanımda fazla bir giysi getirmemiştim. Blucin pantolonumu giyip gömleğimi değiştirdim. Bir de kazak giydim. Saat tam sekiz buçukta Çetin beni otelin lobisinden aldı. Birlikte onun söylediği balık lokantasına gittik.

Salaş ama temiz bir lokantaydı. Mezeleri de muhteşemdi. Birer kalkan ısmarladık ve sohbete daldık. Geçmiş günlerden bahsettikten sonra Çetin, benden nasıl bir yardım istediğini anlattı.

Bir kere ölümlerin nedenlerini daha iyi öğrenmek ve anlamak istiyordu. Küçük bir bilirkişi heyeti oluşturmaya çalışıyordu. Bu heyeti gizli oluşturmak niyetindeydi. Özellikle bugün rehbere sorduğu sorunun yanıtını daha iyi bir şekilde almak istiyordu. Ağaçtan düşerek ölümler hakkında

istatistiksel bir bilgiye ulaşmaya çalışıyordu. Ayrıca boğularak ölümler ve mantar zehirlenmeleri hakkında da uzman kişilere ihtiyacı vardı. Tabii en önemlisi bu olayın aydınlatılmasında benim desteğime, yardımıma ihtiyaç duyuyordu.

Ben de kendisine her türlü yardımı yapacağımı söyleyip onu rahatlattım. Ayrıca bildiğim bütün uzman kişilerin telefonlarını, elektronik posta adreslerini bulup verdim. Tüm söylediklerimi dikkatlice not aldı ve teşekkür etti.

Yemeğin sonuna doğru yaklaşırken gözüm dışarıda sahilde yürüyen bir çifte takıldı. Daha dikkatli baktığımda erkek olanın Dr. Kaan Yıldızoğlu olduğunu fark ettim. Yanında uzun boylu, sarışın, güzel bir kadınla kol kola yürüyorlardı. Çetin’e gösterdim.

“Evet, Kaan Yıldızoğlu,” dedi şaşkınlıkla. Hemen dışarı fırladım. Ama geç kalmıştım. Kaan yanındaki sarışın ile oldukça pahalı bir yeni model Toyota siyah cipe binip uzaklaşmıştı bile. Cipi kendi kullanıyordu. Bir kuş bilimcinin bu kadar pahalı bir arabaya sahip olmasına şaşırmıştım. Ama belki kendisine ait değildi.

Aslında canım sıkılmıştı. Kaan’ı mutlaka bulmalıydım. Çünkü buraya gelme nedenim küresel ısınma ve kuşlardı. Bu konuda da bana ancak Kaan yardım edebilirdi. Birden Kaan’la hiç görüşemeyeceğimi düşünerek umutsuzluğa kapıldım. Anlaşılan deltadaki bekçiler de kendisine ulaşamamıştı. Ya da haber bile vermemişlerdi. Haberi olsaydı mutlaka arardı. Çetin onu kaçırdığım için üzüldüğümü görmüş, merak etmememi söylemişti.

“Ne yapar eder buluruz onu. Seninle onu mutlaka görüştürürüm. Gerekirse tutuklar yine görüştürürüm.”

Çetin’in bu abartılı ama, rahatlatıcı sözlerine kahkahalarla gülmüş, bu esprinin şerefine bir duble rakı daha içmiştik. Fazla geç olmadan kalktık. Çünkü ertesi sabah erkenden yola çıkacaktık.

Otele döndüğümde yorgundum ama uykum yoktu. Dizüstü bilgisayarımı çıkarıp hazırladığım yazı dizisine göz atmak üzereydim ki, telefonum çaldı.

Numara tanıdık değildi.

“Alo, buyurun!”

“Alo, ben Kaan!”

Bir an duraksadım.

“Kaan merhaba, ben Ahmet Kerim.”

“Ahmet nasılsın? Beni aradığını yeni öğrendim ve hemen aradım. Umarım rahatsız etmemişimdir.”

“Hayır, etmedin Kaan. Ben iyiyim, ya sen nasılsın?”

“İyiyim sağol, Samsun’da mısın?”

“Evet, buradayım. Aslında bir saat kadar önce seni sahilde gördüm ama yetişemedim. Arabaya binip uzaklaştın.”

“Öyle mi? Üzüldüm. Hayrola ne arıyorsun buralarda?”

“Küresel ısınmayla ilgili bir yazı dizisi hazırlıyorum, o nedenle buradayım. Sizin bir projeniz olduğunu öğrendim. O konuyla ilgili bir röportaj yapmak istiyordum seninle.”

Kaan yutkundu. Şaşırmışa benziyordu.

“Röportaj mı?” diye fısıldadı.

“Evet, eğer yarın müsaitsen deltaya gelip seninle görüşmek istiyorum.”

“Tabii, tabii,” dedi kekeleyerek. Sanki ters giden bir şeyler vardı sesinde. Pek memnun olmamış gibiydi. Sonra birden toparladı.

“Buyur gel, yalnız gelmeden iki saat önceden haber ver ki, seni karşılayayım.”

“Merak etme veririm.”

“O zaman görüşmek üzere.”

“Yarın görüşürüz, iyi geceler.”

“Sana da.”

Telefonu kapattıktan sonra Kaan’ın neden bu kadar isteksiz yanıt verdiğini anlamaya çalıştım. “Belki de bir işi vardı, ama yine de beni kırmadı. Görüştüğümüzde habersiz geldiğim için özer dilerim nasılsa,” diye düşündüm. Kaan’ı bulduğum ve ondan bir randevu kopardığım için mutluydum. Rahatlamıştım.

Bilgisayarımdaki seri yazının başlangıç notlarını bu iç rahatlığıyla yeniden gözden geçirdim.

“DÜNYA S.O.S VERİYOR”

Başlarken

Dünya son yıllarda ardı ardına gelen felaketlerle sarsılıyor. Türkiye bunun en dehşetli örneğini 17 Ağustos 1999'da yaşadı. Bu depremde on binlerce insanımızı kaybettik. Yine on binlerce insanın yaşamını yitirdiği Endonezya ve Pakistan depremleri, Amerika’yı vuran Katrina Kasırgası hafızalarda tazeliğini koruyor. Son olarak Filipinler'de meydana gelen heyelan yüzünden yüzlerce insan hala toprak altında yaşam savaşı veriyor. Bütün bu afetlerin yarattığı felaketler herkesin aklında şu soruları oluşturuyor: Dünyaya neler oluyor?

Gerçekten de dünyanın doğal dengesi bozuluyor mu? Büyük depremler, kasırgalar, mega tsunamiler, patlamaya hazır volkanlar, küresel ısınma, buzulların erimesi, hastalık yayan virüsler bunun işaretleri mi? Doğal afetlerde son yıllarda artış mı var? Teknolojik gelişmeler, insanlık için önemli bir tehdit oluşturacak mı? "Yarından Sonra" (The Day After) gibi bilim kurgu filmlerinde seyrettiğimiz senaryolar, gelecekte gerçekleşecek mi?

Bilim adamları, bu yıl da doğal felaketlere hazırlıklı olunması gerektiğini belirtiyor. Doğal afetlerin en çok etkilediği yerler, hiç kuşkusuz milyonlarca insanların yaşadığı büyük şehirler, yani mega kentler. Nüfusun yoğun olduğu ekonominin kalbinin attığı mega kentlerde yaşanan doğal afetler, toplu ölümlere, salgın hastalıklara, paniğe ve krizlere daha fazla yol açıyor. Gelişmekte olan ülkelerde tablo daha da vahim bir hal alıyor.

Dizimizde bu doğal afetlerin neler olduğunu, etkilerini, artışlarındaki nedenleri inceleyeceğiz. Özellikle küresel ısınmanın iklim değişimine yol açıp açmadığını, önümüzdeki yıllarda dünyayı ne gibi tehlikelerin

beklediğini ve insanlığın bunu değiştirmek için neler yapabileceğini uzmanlara sorarak yanıtlarını bulmaya çalışacağız.

- 4 -

22 Kasım Salı

Sabah, rehberi önceki gün bıraktığımız yerden aldıktan sonra, deltaya doğru yola çıktık. Rehberi almadan önce, projenin yapıldığı yere benimle gelmemesi konusunda, Çetin'le konuşup anlaştık. Proje ekibinin karşılarında bir cinayet masası komiserini görmekten rahatsız olacaklarını düşünmüştüm. Çetin de bana hak vermişti. Beni bıraktıktan sonra Samsun'a gidecek, daha sonra işim bitince buluşacaktık.

Şansımıza önceki gün olduğu gibi bugün de hava açık ve güneşliydi. Kasım ayı olmasına rağmen havalar iyi gidiyordu. Dünden bu yana gündüz sıcaklıkları on iki derece civarında seyrediyordu. Rehberin dünkü heyecanı ve konuşkanlığından bugün eser yoktu. Çetin'in önceki günkü sert uyarısı ve cinayet olasılığı neşesini kaçırmışa benziyordu.

Yaklaşık bir saatlik yolculuktan sonra boğularak ölen 45 yaşındaki Salih Korkmaz adlı balıkçının köyü olan Doğanca Köyü'ne geldik. Doğanca, önceki gün gittiğimiz deltanın doğusundaki Yörükler Köyü ile deltanın kuzey ucundaki Koşu Köyü arasındaydı. Genel olarak deltanın doğusuna düşüyordu. Burası aslında köy değil bir beldeydi. Belde, Girne Merkez ve Yeşilova adlı iki mahalleden oluşuyordu. Oldukça gelişmiş bir beldeydi Doğanca. Dört ilköğretim okulu ve dokuz adet camisi vardı. Balıkçı ailesiyle birlikte Yeşilova Mahallesi'nde oturuyordu. Bize yine o mahallenin muhtarı yardımcı oldu. Kahvenin bir köşesinde oturup balıkçının ölümü hakkında konuşmaya başladık. Önceki gün görüştüğümüz yaşlı Koşu Köyü muhtarı, İsmail adlı köylünün ağaçtan düşmesine nasıl akıl sır erdiremediyse, şişman, tıknaz ve sevimli biri olan Yeşilova muhtarı da, balıkçı Salih'in ölümüne bir türlü akıl sır erdiremediğini söylüyordu. Çünkü

muhtara göre balıkçı Salih iyi yüzme bilen biriydi. Yıllardır bu göllerde ve denizde balıkçılıkla geçimini sağlıyordu. İki üç metrelik gölde boğulmasının mümkün olmadığını, köyde herkesin bu ölümü şaşkınlıkla karşıladığını anlattı.

Sonra hep birlikte balıkçının boğularak öldüğü Çernek Gölü'ne doğru sessizce yürümeye başladık. Biz oraya gitmeden önce, bize eşlik etmeleri için delta güvenlik görevlilerine haber verilmişti. Delta gerçekten çok sıkı korunuyordu. Görevlilerin ellerinde telsiz, boyunlarında dürbün, bellerinde de coplar vardı.

Deltada yer alan göller ve çevresini kapsayan dört bin hektarlık alan, 1979 yılında Orman Bakanlığı'nca Yaban Hayatı Koruma Sahası ilan edilerek deltanın bu bölümünde avcılık tamamen yasaklanmıştı. Ayrıca, 1994 yılında deltanın doğu bölümünde yer alan sulak alanların tamamı Kültür Bakanlığı tarafından Doğal Sit Alanı ilan edilerek koruma altına alınmıştı. 1996 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Çevre Bakanlığı'nın işbirliğiyle deltadaki tüm doğal alanları kapsayacak şekilde hazırlanan çevre düzeni planında, sulak alan ekosistemi ve sistemle ilişkili habitatlar dikkate alınarak, mutlak koruma, ekolojik etkilenme ve tampon bölgeler belirlenmiş; her bir bölge için koruma ve kullanım esaslarını düzenleyen özel planlar geliştirilmişti.

2007 yılından itibaren de, bu yasaklar ve kısıtlamalar daha da arttırılmıştı. Kısaca burası tamamen Çevre Bakanlığı'nın kontrolüne bırakılmıştı. Yani daha doğru bir deyimle, bakanlığın tapulu arazisi gibi işletiliyordu.

Rehberimiz Yıldırım, önceki gün de gördüğüm ancak sormayı unuttuğum deltaya yayılmış kulelerin kuş gözlem kuleleri olduğunu söyledi.

Delta yine muhteşem bir görüntüye sahipti. Sazlıklardan küçük bir kısmını görebildiğimiz göle yaklaştıkça kuşların sesleri de giderek çoğalıyordu. Göle birkaç metre kala gördüğüm manzara karşısında yeniden büyülenmiştim. Mavi suda flamingolar, kuğular, çeşit çeşit balıkçıllar,

ördekler, pelikanlar suyun içinde hem yüzüyor, hem de keyifle sabah kahvaltılarını yapıyorlardı.

Göller balık bakımından çok zengindi. Sazan, sudak, haskefal, mersin morinosu, alabalık, inci balığına her mevsim rastlanıyordu. Su seviyesinin yüksek olduğu zamanlarda da tırsi ve hamsiye de rastlamak mümkündü. Ayrıca burada aynalı sazan ve kerevit yetiştiriciliği de yapılıyordu. Korumaya alınmadan önce avcılığın yaygın olduğu deltadan yılda 350-400 ton, hatta daha fazla balık elde edilebiliyordu.

Ancak zamanla kontrolsüz avcılık ve kirlilik nedeniyle balık miktarında azalma olmuştu. Son birkaç yılda, hele hele son bir iki yılda miktarın eskisinden de fazla olduğu tahmin ediliyordu. Son alınan kararla balık avcılığına, 1 Temmuz – 1 Eylül tarihleri arasında, o da belirli saatlerde ve sıkı denetimle birlikte izin veriliyordu. Kuş avcılığı ise 2007’den sonra tamamen yasaklanmıştı.

Köylülerin bazıları bu yasaklardan hiç memnun değildi. Ama yapacakları bir şey de yoktu. Yasak emri büyük yerden geliyordu.

O nedenle köylüler daha çok tarıma ve hayvancılığa yönelmişlerdi. Bafra Ovası’nda ve deltada, buğday, pirinç, mısır, ayçiçeği, şeker pancarı, tütün yetiştiriliyordu. Ayrıca son yıllarda sebze yetiştiriciliği de önemli bir yere sahipti. Deltada yaklaşık üç bini manda ve sekiz bini sığır olmak üzere yirmi üç bin civarında hayvan otlatılıyordu.

Eskiden deltadaki diğer bir ekonomik etkinlik de saz kesimiydi. Her yıl toplam saz alanının yaklaşık yüzde yirmi beşi kesilmekteydi. Kesilen sazın büyük bir bölümü ihraç edilmekteydi. Bir kısmı ise hasır, sepet yapımında, binaların özellikle hayvan barınaklarının çatılarını örtmede ve ahırlarda zemine sermek için kullanılmaktaydı. Ancak son birkaç yıldır bu da sınırlanmıştı. Artık saz kesimi de belli aylarda denetim altında yapılmaktaydı.

Bu bilgileri yine rehberimizden ve muhtardan öğrenmiştik.

Görevli sessiz olmamızı istiyordu. Gölde avlanan balıkçının kaçak avlandığını ama yine de ölümüne üzüldüğünü söyledi.

Çetin balıkçının cesedinin, durduğumuz yerin birkaç metre ilerisinde gölün kıyısında sazlıkların içinde, sandalının ise suyun ortasında bulunduğunu anlattı.

Değişik ekolojik karakterdeki habitatların varlığı deltayı bitki çeşitliliği yönünden de zengin kılıyordu. Gölde su sümbüllerine, bazı yerlerde ise nilüferlere rastlanabiliyordu. Kıyılarda ise kamış, saz, sivri hasırotu göze çarpıyordu.

Rehberimiz, daha kuru kesimlerde beşparmakotu, sütleğen türleri, göl soğanı, engerekotu ve orkidenin yayılış gösterdiğini söylüyordu. Kumulların yer aldığı sahil kesimleri ise bitki örtüsünden yoksundu. Diğer kesimlerde sütleğen, sığır kuyruğu yaygındı. Daha çok eski kumullarda olmak üzere yer yer defne, kocayemiş, mersin, süpürge otu, şimşir, orman gülü, çıkırgan ve erkek kızılcık gibi bodur ağaç ve çalılarla kaplı alanlar mevcuttu. Galeriç Ormanı'nın hâkim ağaç türü dişbudaktı. Diğer önemli ağaç türleri ise meşe, söğüt, peruka çalısı ve yemişgendi.

Doğanca'yı geride bırakarak, kuş bilimci Arda Can'ın cesedinin bulunduğu Sarıköy'e geldik. Sarıköy, diğer belde ve köylere oranla daha az gelişmişti. Diğer köylerde bulunan PTT şubesi ve sağlık ocağı burada yoktu. Ama hiç olmazsa yolu asfalttı. Köyün adının nereden geldiği ve geçmişi hakkında bilgi olmadığı gibi, gelenek, görenek ve yemekleri hakkında da pek bir şey bilinmiyordu. Sarıköy, Yörükler Köyü ile Doğanca'nın ortasındaydı. Gıcı Gölü ve Tatlı Göl'e yakındı.

Kuş bilimcinin cesedinin bulunduğu yer ise, köyün ilerisindeki ağaçlık alandaydı. Ceset bir söğüt ağacının yanında kurulan küçük kamp çadırının içinde bulunmuştu. Yapılan otopsi sonucu kuş bilimcinin akşam yemeğinde zehirli mantar yediği ve bir süre sonra öldüğü belirlenmişti. Hatta çadırın içindeki kap kacağın içinde bazı pişmiş zehirli mantarlara da rastlanmıştı.

Cesetlerin bulunduğu yerlerdeki araştırmamızı bitirmiştik. Aslında üzücü bir araştırmaydı. Bittiğine sevinmiştim. Tam Kaan'ı arayıp bir saat sonra yanında olacağımı söyleyecektim ki, Çetin bir ara beni yanına çağırdı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu gözlerini bana dikerek. Bu soruyla ikinci kez karşılaşıyordum. Ölümlerin garip olduğunu, ama böyle kazaların da olabileceğini söyledim. Somut delil olmadıkça ölümlerin bir kaza olduğunu kabul etmekten başka yapacak bir şey olmadığını anlattım.

Çetin söylediklerimden pek tatmin olmuş gözükmüyordu.

"Haklısın, ama dikkatle dinle. Cesetlerin bulunduğu yerleri sen de gördün. Beni düşündüren şunlar: Avlanan bir köylünün ağaçta işi neydi? Üstelik çocukluğu ağaç tepelerinde geçen birisi neden ağaçtan düşüp, neden boynunu kırsın? Sen de duydun. Yüzme bilen deneyimli bir balıkçı, iki-üç metre derinlikte bir suda nasıl boğulur? Araştırmalarını sürekli arazide yapan, bir bakıma yaşamı açık alanlarda geçen bir doğa bilimci, neden zehirli mantar yesin? Ha! Bu tür kazalar olamaz mı? Senin de belirttiğin gibi tabii ki olabilir. Ama bu ölümlerde yine de midemi bulandıran bir şeyler var. Üstelik tüm bu ölümler on beş gün içinde art arda oldu."

Çetin'in söyledikleri kafamı karıştırmıştı. Aslında endişelerinde, şüphelerinde pek de haksız sayılmazdı. Mantıklı şeylerdi anlattıkları.

"Peki, sen ne düşünüyorsun? Bu insanları kim neden öldürmüş olabilir?" diye sordum, ne diyeceğini merak ederek.

"Bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum. Ama bu ölümlerde bir gizem var. Ya bu dosyayı kapatacağım ya da üstüne gideceğim. Ne yapmalıyım sence?"

"Bence sen bu dosyayı kapatmazsın. Yoksa için içini yer durur. Bence o zaman işin üzerine git. Bakalım neler bulacaksın?"

"Evet, gideceğim ama beni yalnız bırakma. Ayrıca benden izinsiz sakın haber yapmaya da kalkma," dedikten sonra durdu ve yüzüme baktı, "Çok rica ederim," diye ekledi.

"Bunu tekrar etmene gerek yok baş komiserim."

“Kusura bakma Ahmet, ama bu uyarıyı alışkanlık olduğu için yapıyorum, sakın bana aldırma.”

“Biliyorum ve bu nedenle de aldırmıyorum,” dedim gülümseyerek.

Birlikte cipe doğru yürürken, Kaan’ı aradım ve yaklaşık bir saat sonra orada olacağını söyledim.

“Tamam, bekliyoruz,” dedi heyecanlı bir sesle.

Çetin beni kampın yakınlarında bıraktıktan sonra rehberle birlikte, “İyi haberler,” diyerek ayrıldı. Kendimi bu yaban dünyada birden yalnız hissettim. Çetin yine sanki benden bir şeyler gizliyordu. Bildiği bazı şeyleri kendine saklamayı tercih ediyor gibiydi. Ne gizlediği zamanla anlaşılacaktı. Şimdilik fazla kurcalamaya, üzerine gitmeye gerek yoktu.

- 5 -

Kampta beni Kaan karşıladı. Sol kulağında gümüş olduğunu tahmin ettiğim küçük bir küpe vardı. Kumral saçları omuzlarına kadar uzundu. Yüzünde hafif bir sakal vardı. Üzerine koyu yeşil ketenten spor bir kıyafet, ayağına da kahverengi kalın botlar giymişti. Daha önceki Kaan'dan oldukça farklı bir Kaan'dı karşımdaki. Daha serseri bir hava vermişti kendine. Ama yakışmıştı da.

Beni coşkuyla karşıladı. Sarılıp öpüştük ve uzun uzun tokalaştık. Kamp önceki günden çok daha hareketliydi.

"Böyle emri vaki yaptığım için çok özür dilerim. Samsun'a aslında başka iş için gelmiştim, ama buraya gelip bu projeyi öğrendikten sonra, seri yazı için ilginç olabileceğini düşündüm ve bu nedenle seni görmeyi de istedim. Burada olduğundan, böyle bir projenin içinde bulunduğumdan haberim olsaydı daha önce arardım."

"Ne demek Ahmet, iyi ettin gelmekle. Çok sevindim."

Kaan'ın bu nazik ve sevecen tavrı hoşuma gitmiş, rahatsızlık verdiğim yönündeki kaygılarımı birden yok etmişti.

"Gel önce seni tanıştırmak istediğim bir iki kişi var," dedi kolumdan tutarak. Diğerlerinden daha büyükçe olan yeşil karavana doğru birlikte yürümeye başladık.

Karavanda ikisi erkek, ikisi kadın dört kişi, bir masanın etrafına oturmuşlar hararetli hararetli Rusça bir şeyler konuşuyorlardı. Hepsinin yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Biz içeri girince, biri hariç hepsi ayağa kalktı. Kızlardan birisi önceki gece Kaan'la birlikte gördüğüm sarışındı. Kaan, ayağa kalkmayan, ellili yaşlarda, iri, dazlak kafalı, kırmızı balıkçı yaka

kazak giymiş olan adamın yanına giderek beni tanıştırdı. Türkçe konuşuyordu.

“Çevreci haberleriyle tanınan gazeteci arkadaşım Ahmet Kerim.”

Sonra oturan adamı göstererek, “Bu da Kızılırmak Deltası, Yaban Hayatı ve Kazları Koruma ve Geliştirme Projesi’nin Başkanı Profesör Andrey Sidorenko,” dedi Kaan. Profesör istemeye istemeye ayağa kalktı ve elimi sıktı, “Memnun oldum. Hoş geldiniz, hoş bir sürpriz oldu bizim için sizin gelmeniz,” dedi kibarca. Türkçe cümleleri doğru kurmuştu ama aksanı biraz komikti.

“Buradakilerin hepsi gayet iyi Türkçe biliyor. İstersen İngilizce de konuşabiliriz,” dedi Kaan masaya doğru bakarak. “Ben gayet iyi anladım. Sorun yok, Türkçe konuşabiliriz. Ama siz isterseniz İngilizce de olabilir,” dedim herhangi bir sorun yaşanmaması, herkesin kabul edebilmesi için.

Profesör araya girerek son noktayı koydu.

“Burası Türkiye, burada Türkçe konuşalım. Hem biz Türkçe konuşmayı seviyoruz,” diyerek güldü ve muzip bir şekilde ekip arkadaşlarına baktı.

Onlar da gülümseyerek, profesörü başlarını sallayarak onayladılar.

Kaan’ın tanıştırma faslı devam ediyordu. Sonra sıska sarışın bir kadın ile esmer kıvırcık saçlı uzun boylu bir erkeği göstererek, “Bu Dr. Olga Boryanov, bu da Dr. Kirilo Vuyev. İkisi de profesörün en yakın yardımcıları.”

Sonra sevgilisi olduğunu tahmin ettiğim önceki geceki kıza döndü. “Bu da ekibin önemli bilim insanlarından Dr. Oleksandra Nodrina. Bu karavandaki bilim adamları, ben hariç hepsi St. Petersburg’daki Rusya Bilimler Akademisi Zooloji Enstitüsü’nden biyolog ve kuş bilimcilerdir. Belki biliyorsundur Zooloji Enstitüsü dünyanın en önemli enstitülerindendir. Avrupa’nın en büyük 3 kuş koleksiyonundan birine sahiptir. Ornitoloji bölümünde 4 bin 240 kuş türü örnekleri bulunmaktadır. Buradakiler alanlarında dünyanın en iyileri diyebilirim.”

Bu söze profesör elini sallayarak tepki gösterdi ve o komik aksanıyla, “Abartma Kaan. Konuğumuz gerçek sanacak,” dedikten sonra tekrar sandalyesine oturdu.

Kaan abartmadığını, profesörün mütevazılık yaptığını söyledikten sonra, bana dönerek, “Gerçekten öyledir, bana inanabilirsin,” diye ekledi. Oysa ben profesörü yolda görsem, geniş omuzları ve iri cüssesiyle daha çok bir bodyguard veya bir güreşçi sanabilirdim.

“Gelmeden önce Kaan sizin hakkınızda bize bilgi verdi. Sakın üzerinize alınmayın, ama aslında ben gazetecileri pek sevmem ve güvenmem. Ama siz iyi birine benziyorsunuz. Çevreci bir gazeteci olmanız da sizi buraya kabul etmemiz açısından önemli bir referans oldu. Tabii en önemlisi Kaan’ın arkadaşı olmanız. Yoksa buraya bakanlıktan izin almadan girmek yasaktır. Her neyse, şimdi Kaan size burada yaptıklarımız hakkında bilgi verecek ve çevreyi gezdirecek. Sonra sorularınız olursa ben yanıtlayacağım. Ayrıca ben de size sorular soracağım. Bayan Oleksandra da size eşlik edecek,” dedi Profesör Andrey soğuk ve ciddi bir ifadeyle. Sonra masadaki kâğıtları eline alarak, sözlerinin bittiğini ve karavandan ayrılmamızı istediğini belli etti.

Kaan, ben ve Oleksandra, üçümüz birlikte dışarı çıktık. Sanki gelmeden önce bütün organizasyon planlanmış gibiydi. Profesörün gazetecilerin güvenilmez olduğuna dair sözlerine biraz bozulmuştum, ama fazla üzerinde durmadım. Ne de olsa alışmıştım artık bu tür dışlanmalara.

Kaan dışarı çıkar çıkmaz, “Profesörün sözleri yüzünden özür dilerim. Kusuruna bakma. Bize de çoğu zaman böyle kaba davranıyor. Biz alıştık onun böyle sözlerine,” dedi yüzüme dikkatle bakarak.

“Önemli değil, ben de alışığım,” dedim sanki normal karşılamışım gibi. Kaan’ın mahcup bakışları, yerini şaşkın bakışlara bırakmıştı.

“Yani gazetecilere çoğu insan güvenmez. O nedenle bizler de alışığız demek istedim,” diyerek, ne demek istediğimi açıkladım.

Kaan ve üzerinde oldukça güzel duran mavi kalın keten pantolon ve pantolonuyla aynı renkte mavi bir anorak giymiş olan Oleksandra ile birlikte yeniden cennete doğru yürüyorduk. “Belki burası hakkında bilgi edinmişsindir, ama ben yine de çok kısa özetleyeyim,” dedi Kaan ve elini Oleksandra’nın omzuna atıp konuşmaya başladı. Kızılırmak Deltası’nın Engiz-Bafra ve Alaçam sınırlan arasında yer aldığını, birinci derece doğal sit alanı olarak yıllar önce koruma altına alındığını, son birkaç yılda korumanın daha da genişletildiğini, ayrıca uluslararası Ramsar alanı olduğunu anlattı. Elektrik üretimi amaçlı ve otuz dört bin hektar araziyi sulayacak şekilde inşa edilen Derbent barajları ile tarım alanları açmak için oluşturulan su kanallarının geçmişte deltaya büyük zararlar verdiğini söyledi. Bunların çoğunu biliyordum ama bir kez de Kaan’dan dinlemek istediğim için sözünü kesmedim.

Gözüm Kaan’ın solundaki Oleksandra’ya takıldı. Baktığımı görünce gülümsedi. Sessizce Kaan’ı dinliyordu. Mavi gözlü, oldukça çekici, güzel bir kadındı. Kaan anlatımını sürdürüyordu.

“Deltada, Bern Sözleşmesi’ne göre tehdit altında bulunan habitatlar var. Öksin tuzcul bataklıkları, Güney Karadeniz sabit kumulları, Güneydoğu Avrupa dişbudak, meşe, kızılağaç ormanları tehdit altında. Kumullarda aşırı otlatma, inşaat için kum alımları da tehdit oluşturuyordu. Ama şimdi bu tehditler son alınan önlemlerle tamamen gideriliyor. Hatta giderildi bile diyebilirim. Çünkü bitki örtüsü bu deltanın her şeyi. Bitkiler yok olursa hayvanlar da, doğal olarak kuşlar da yok olur. Delta içindeki tüm yapılar yıkıldı. Tarım alanlarından bazı yerler yeniden sulak alanlara dâhil edildi. Yöre halkı, köylüler baştan bu aşırı korumadan hiç memnun olmamışlardı. Hatta gelir kaynaklarının tehlikede olduğu düşüncesiyle bizleri tehdit bile ediyorlardı. Ama şimdi durum değişti. Çünkü bu projeye çok büyük destek veren Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), Dünya Bankası, Türk hükümetinin Çevre ve Orman Bakanlığı, Rusya Çevre Bakanlığı, başka çevreci kuruluşlar ve sivil sponsorlar, halkın her türlü ihtiyacını gideriyor. Yani bir bakıma, onlara para akıtıyor. Şimdi onlar çok memnun.”

“Buraya bu çok özel statüyü kazandıran bizim Çevre Bakanlığı değil mi?”

“Evet, bakanlığın aldığı kararla burası çok daha özel korunan bir yer haline geldi.”

“Bravo Çevre Bakanlığı’na!”

“Aslında Bakan Seyit Karaoğlu’nun çabasıyla, ilgisiyle oldu. Bu projeyi yaşama geçiren bakanın bizzat kendisi. Bakanlar Kurulu’nu ikna ederek yeni delta kanunlarını ve projeyi yaşama geçirdi.”

“Öyle mi, bilmiyordum.”

Doğrusu Bakan’ın Çevre Bakanı da olsa çevreye bu kadar önem vermesine, bu tür projeleri yaşama geçirebilmesine hem şaşırmış, hem de sevinmiştim. Bu konuyu ve bu projeyi nasıl bu kadar ıskaladığıma da olmama da biraz üzülmüştüm. Hatta kendime kızmıştım da.

“Şimdi bakan, bu projeden sonra, Van Gölü’nde de bir koruma projesi başlatmayı hedefliyor,” dedi Kaan, konuya hakim olmanın verdiği rahatlıkla.

“Kendisi Van milletvekili değil miydi?” diye sordum, ben de boş olmadığımı göstermek için.

“Evet. Zaten o nedenle şimdi kendi memleketini de korumaya alıyor.”

Epeyce yürümüştük. Deltanın doğusunda projenin uygulandığı göller olan Uzun Göl, Ulu Göl, Tatlı Göl ve Gıcı Gölü’nün bulunduğu göller bölgesine yaklaşmıştık. Kuşlar göllerin içinde mutluluktan adeta sarhoş olmuş gibiydiler. Bizim farkımızda bile değillerdi.

“Bu delta, tepeli pelikan, erguvani balıkçıl, karaleylek, kaşıkçıl, boz ördek, Macar ördeği, pasbaş pakta, kocagöz, turna ve bataklık kırlangıcı gibi kuşların üreme popülasyonları nedeniyle önemli kuş alanı olarak kabul edilmiş. Alan aynı zamanda, kışı geçiren su kuşu popülasyonuna ve göç sırasında çok sayıda göçmen kuşa da ev sahipliği yapıyor,” diye sürdürüyordu konuşmasını Kaan. Benim kulaklarım he ne kadar

Kaan’daysa da gözlerimle Oleksandra’yı izliyordum. Kız güzel olmasına güzeldi ama yüzünde bir hüzün vardı. Sanki derin bir acının etkisinden hala kurtulamamış gibiydi. Düşünceli, dalgın ve göllerin suyu kadar durgundu.

Bu arada çevremde bazı hışırtılar duyuyordum. Sanki birileri bir yerlere, özellikle de sazlıklara gizlenmiş bizi gözlüyordu. Kaan çevreme bakındığımı fark etti. O fark edince de ben dayanamayıp sordum.

“Sazlıkların içinde kuşlar falan mı var? Sanki çevremizde birileri dolaşıyor gibi.”

“Merak edilecek bir şey yok. Çevre çok sıkı koruma altında. Hem kuş bilimciler, hem de güvenlik görevlileri etrafta dolaşıyorlar. Dikkatli bakarsan onların bazılarını görebilirsin.”

Gerçekten çevreme daha dikkatli baktığımda, hem sazlıkların içinde, hem çevrede çok sayıda görevli olduğunu gördüm. Bazılarının ellerinde tüfekler bile vardı.

“Silahta mı taşıyor bu görevliler?” diye sordum merakımı yenemeyerek.

“O gördüğün tüfekler, bazı kazları uyuşturmak amacıyla kullanılıyor. Halkalama çalışmalarında bazen gerekiyor. Ama zararsız bir doz kullanılıyor. İstersen sana burada çalışan görevliler hakkında da kısa bir bilgi vereyim.”

“İsterim tabii.”

“Burada yaklaşık on yedi bilim adamı görev yapıyor. Türkiye’den bilim adamı olarak benimle birlikte sadece üç kişi görev yapıyor. Çoğunluğu Rus kuş bilimcilerden oluşuyor. İki Kazak, iki de Ukraynalı kuş bilimci var. Deltanın iç ve dış güvenliğini de yirmi kişilik bir ekip sağlıyor. Bunların da yarısı, özellikle iç güvenlikten sorumlu olanlar Ruslardan oluşuyor. Bu sayı bazen artıyor bazen de azalıyor. Bazen belirli günlerde başka uzmanlar da katılıyor bu çalışmalara. Tüm güvenlik ekibinin başında yine bir Rus görevli bulunuyor. Ekip bize en yakın köy olan Yörükler’de kalıyor. Orada bazı evleri köylülerden kiraladık. Kampta sadece nöbetçiler kalıyor. Biz Oleksandra ile şehirde bir ev kiraladık, orada kalıyoruz. Andrey başta buna

itiraz etmişti ama sonra kabullenmek zorunda kaldı. Çünkü Oleksa'yı kırmaktan, üzmekten kaçınır. Onun gibi çok önemli bir uzmanı kaybetmeyi asla göze alamaz."

"Anlaşılan Ruslar projeye epeyce hâkimmiş," dedim, biraz da sitemli bir şekilde.

"Bunun nedeni bu konuyu Rusların iyi bilmesi. Teknik açıdan ve yetişmiş insan gücü olarak bizden çok daha iyiler. Bu hem bilim, hem de koruma alanında böyle ne yazık ki… Gerçi bu önemli değil, sonuçta hepimiz bilime ve doğaya hizmet ediyoruz," diye karşılık verdi Kaan.

"İstersen şimdi biraz da sizin bu projeden bahsedelim."

"Nasıl istersen? Gel şu gözetleme kulesine çıkalım. Hem çevreyi, bu muhteşem güzelliği seyredelim, hem de sohbetimize devam edelim."

Birlikte gözetleme kulesine çıktık. Gerçekten yukardan delta enfes görünüyordu. Kaan bu arada gölün karşı kıyısında yapılan çalışmaları dürbünle gösterdi.

Dürbünle baktığımda, iki kişinin irice bir kaza birtakım işlemler yapmakta olduğunu gördüm. Kaan, bu kişilerin teknik olarak neler yaptığını, Oleksandra'nın daha sonra anlatacağını söyledi. Sözlerini sürdürmeye kaldığı yerden devam etti.

"Biz burada nesli tükenmekte olan kazların üremesine ve korunmasına çalışıyoruz. Teknik bilgilere geçmeden önce küresel ısınmanın etkilerinden bahsetmek istiyorum. Ekologlar tarafından yapılan araştırmalara göre, son yıllarda bazı tür kuşlar, özellikle ördek ve kazlar küresel ısınmaya tepki vermeye başladılar. ABD Çevre Koruma Derneği Audubon'in yayınladığı 'Kuşlar ve İklim Değişikliği' raporu, son kırk yılda detaylı olarak araştırılmış 305 Amerikan kuş türünün yüzde elli sekizinin, havaların ısınmasıyla yaşam alanlarını Kuzey Amerika'nın daha serin olan kuzey bölgelerine kaydırdığını bildiriyor. İklim değişikliği ve küresel ısınmadan dolayı kuşların yaşadıkları yerlerin ve bitki örtüsünün uygun olmaktan çıkacağını, kuşların farklı yerlere gitmek zorunda kalacaklarını ve yer

bulamayan kuşların da soylarının tükeneceği belirtiliyor bu raporda. En kötü senaryoya göre, 2100 yılına kadar 2 bin 500'den fazla kuş türü yok olacak. 177 kuş türü artık, ortalama olarak 56 kilometre daha kuzeyde yaşamaya başladı. Fakat türler arasında büyük farklılıklar var. Serin iklimleri tercih eden kar kazı, artık 320 kilometre daha kuzeyde yaşarken, Türkiye'de de görülen deniz ördeği Tarak diş tam 507 kilometre daha kuzeye kaymış durumda. 60 kuş türü, 160 kilometreden daha uzağa gitmiş.”

“İnanılır gibi değil, demek kuşlar küresel göçlere başladılar.”

“Aynen öyle. Tabii bu türlerin yüzlerce kilometre kuzeye kayması, hem ekolojik dengeyi bozuyor, hem de hareket imkânı daha kısıtlı olan ve yeni gittiği yerlerde uygun bitki örtüsü bulamayan kuş türlerini tehdit ediyor. Örneğin bu hareketlerden dolayı, kestane sırtlı baştankaranın yaşama alanlarının yaklaşık yarısının yok olacağı tahmin ediliyor ve giderek kuraklaşan otlaklarda yaşayan yer baykuşunun soyu tehlikeye giriyor. Gidecek yerleri kalmayan ama havanın ısınmasıyla doğal ortamları yaşanmaz hale gelen birçok kuş türünün soyu yok olmanın eşiğine geliyor."

Canım bir sigara çekti ama Kaan, içmezsem daha iyi olacağını söyledi. Ben de hemen vazgeçtim.

“Ortadoğu, Türkiye, Kafkaslar ve Rusya’da da kazların nesli, hem çok aşırı avlandıkları için, hem de küresel ısınma nedeniyle daha fazla güneye inemediklerinden dolayı tehlikede. İşte biz burada, bu her bakımdan zengin deltada, bu kazların sayılarını arttırmaya, bir bakıma onları evcilleştirmeye çalışıyoruz. Proje üç yıl kadar önce test çalışmalarıyla başladı. Üzerinde çalıştığımız kazların türlerine gelince, bunlar, Sibirya kazı, sakarca, küçük sakarca, boz kaz, tarla kazı olarak sıralanıyor.”

“Peki, bu proje kaç yıl sürecek?”

“Kâğıt üzerinde on yıl, ama süresi yok aslında. On yıl sonra yeniden uzatılabilir. Eğer projede istediğimiz sonucu alırsak, kazlardan sonra diğer kuşlara, örneğin ördeklere, leyleklere de aynı yöntemleri uygulamayı planlıyoruz. Çünkü aynı tehlike onlar için de söz konusu. Deltanın doğusu,

yani Ulu Göl, Uzun Göl, Gıcı Gölü ve Tatlı Göl bizim uygulama alanımız, yani bize tahsis edilmiş durumda. Diğer gölleri de kontrol ediyoruz tabii. Buna yetkimiz var. Ama dediğim alanda özellikle kazlar üzerinde çalışıyoruz. Onları buraya alıştırmaya çalışıyor, üremelerine, beslenmelerine yardımcı oluyoruz. Kısaca bu alanda onları koruyoruz. Bir nevi bu bölge kazların sığınma evi."

Kaan tam cümlesini bitirmişti ki, gölden gelen sesler yabancı değildi.

"Eng eng eng…", "Kau-yau, kyu-yu-yu…", "ki-kiui.."

Kuşlar orkestrası, yine koro halinde mutluluk şarkılarını söylüyordu.

- 6 -

Kaan, projeyi daha iyi anlayabilmem için küçük sakarca kazıyla ilgili birkaç yıl önce yapılan bir çalışmadan örnekler veriyordu.

“İsveçliler, daha önce kaçak avcılık yüzünden, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan küçük sakarca kazının Türkiye ve Yunanistan'ın arasındaki Meriç Deltası'na göç etmesini engellemişler, göçlerini Hollanda'ya yönlendirmişlerdi. Ancak küçük sakarca kazı, başka ördeklerle çiftleştikten sonra saflığını yitirip melezleşince, bu göç projesi 1999'da durdurulmuştu. Daha sonra bu projeyi ele alan Almanlar, küçük sakarca kazının yine Türkiye ve Balkan ülkelerine göç etmesini engellemeyi planlamışlardı. Almanlar, mikrolight uçakları takip etmeyi öğrettikleri küçük sakarca kazlarını, Aşağı Ren kıyısına göç ettirmeyi başarmışlardı.

“Gerçekten çok ilginç.”

“Küçük sakarca kazının nesli tehlikedeydi. Dünyadaki nüfusu 20 ila 25 bin civarındaydı. Özellikle Avrupa nüfusu tehlikedeydi. Küçük sakarca kazı, sakarca kazına çok benziyor ve onlarla birlikte oluyor genellikle. Sakarca kazı da en çok avlanan kaz olduğu için arada küçük sakarcalar da vuruluyordu. İskandinavya'da üreyen 50'den az kaz var ve bunlar Balkanlar, Karadeniz ve Hazar Denizi çevresinde kışlıyor. Bunları korumak için büyük projeler yürütülüyor. Küçük sakarca, Afrika - Avrupa Sukuşu Anlaşması'nın (AEWA) kapsadığı alanda en hızla azalan kuşlardan biri. Türkiye'de çok ender olarak görülüyordu. 10 ila 100 bireyin kışladığı tahmin ediliyordu. Çoğunlukla da Meriç Deltası’nda. Finliler bu kuşları uydu vericisi ile takip ediyorlar. Hatta dört yıl önce Sibirya'da uydu vericisi taktıkları üç küçük sakarcadan biri, kışı geçirdiği Mezopotamya'dan Sibirya'ya dönerken Muş'un Haçlı Gölü'nde durmuştu. Bunu uydudan gelen veriler göstermişti.

İsveçlilerin 1981-1999 arası yaptığı bu çalışma riskli olduğu için durdurulmuştu.”

“Neden durduruldu?”

"Küçük sakarca yumurtaları akyanaklı kazların altına koyuldu ve doğan küçük sakarcalar, akyanaklı kazları anneleri sanıp onlarla beraber güvenli olan Hollanda'ya göç ederek orada kışlamaya başladı. Üremek için de İsveç'e dönüyorlardı. Yaklaşık 350 küçük sakarca bu şekilde üretilip doğaya salındı ve yok olduğu İsveç'te 60 küçük sakarcalık yeni bir popülasyon oluştu. Fakat üreme başarısı düşük oldu. Ayrıca bazı küçük sakarcaların biyolojisini olumsuz olarak etkiledi. Çünkü bazı küçük sakarcalar, akyanaklı kazları kendi türü sanıp onların peşine takıldılar ve çiftleşmeye başladılar. Bu da türün devamı için büyük tehlikeydi. Kaz ve ördek türleri kolayca melezleşebilir. Bu da büyük bir tehlike, çünkü daha ender olan küçük sakarca bu şekilde melezleşip saf türü tehlikeye girebilir. Proje 1999'da durduruldu, çünkü bazı küçük sakarcaların genetik olarak saf olmadığı ortaya çıktı. Almanların yürüttüğü proje ise başarılı oldu. Almanların ‘Küçük Sakarca Operasyonu’ projesiyle, bu kuşlara mikrolight uçakları takip etmeleri öğretildi. O şekilde Almanya'da Aşağı Ren Nehri kıyısında güvenli şekilde kışlayacakları alanlara götürüldüler.”

“Yani siz de böyle bir proje mi yürütüyorsunuz burada?”

“Evet, bizim projemiz de aynı bunun gibi. Küçük farklar var tabii. Bizim çalışmamızda kuşlar için hiçbir risk yok. Genetikçiler de var ekibimizde. Daha ileri seviyede ve daha başarılı bir proje. Gel seni bizim mikrolight uçağının pilotu ve kaz yavrularını evcilleştiren kuş bilimcimiz Dr. Vadim Yuriyev ile tanıştırayım. Sana kazları nasıl peşine takıp uçurduğunu anlatsın.”

“İyi olur.”

“Vadim bu projenin olmazsa olmazıdır. Tıpkı Oleksa gibi.”

Vadim’i sahile yakın yerde mikrolihgt uçağın bulunduğu düzlük alanda bulduk. Vadim, bizi güler bir yüzle karşıladı. Sarışın, uzun saçlarını at

kuyruğu şeklinde arkadan toplamış, zayıf, top sakallı, 45 yaşlarında, kollarında uçak ve kaz dövmeleri olan sevimli biriydi Vadim. Uçağın biraz ilerisinde yumurtadan çıkmış kaz yavruları vardı. Bizi oraya götürdü. Sevimli kaz yavruları Vadim'in çevresinde bağrışarak dolanıyorlardı. Vadim, neler yaptığını anlatmaya başladı.

"Kuşlar, uçağın motorunun sesine daha yumurtanın içindeyken alıştırılıyorlar. Yumurtadan çıkınca da, sürekli uçağın sesine ve görüntüsüne alıştırılarak, ileride ilk uçuşlarında bu aleti nasıl takip edecekleri öğretiliyor. Kuşlar daha yumurtanın içinde oldukları dönemden başlayarak, uçağa ve çıkarttığı sese yakın ortamda yetiştirilerek, adeta o aletin kendi anne-babası olduğuna, ilk uzun uçuşlarında da onu takip etmeleri gerektiğine inandırılıyorlar."

"Kuşların doğası ilginçmiş," dedim. "Evet, ilginç," dedi Vadim ve devam etti.

"Yumurtadan çıktıklarındaki ilk büyüme döneminde, gördükleri ilk hareket eden ve ses çıkaran varlığı takip ediyorlar. Doğal ortamda bu tabii ki anneleri oluyor. Fakat eğer ortada bir anne yoksa ve yerine başka bir hareket eden ve ses çıkaran varlık yerleştirilirse, bu sefer doğaları gereği o varlığı takip ediyorlar. Uzun süren alıştırma dönemi boyunca kuşlar uçağın anneleri olduğuna inanarak büyüyor ve dolayısıyla da göç zamanı uçak uçtuğunda, doğaları gereği onlar da peşinden uçuyorlar."

Gerçekten Vadim'in anlattıkları inanılmazdı. İlgiyle dinliyordum.

"Göç uçuşlarının doğasına gelince," diyen Vadim'in sözünü, yaramaz bir kaz yavrusu kesti. Küçük yavru Vadim'in üzerine sıçramaya çalışıyordu. Vadim küçük yavruyu kucağına aldı. Kaz yavrusu gagasıyla Vadim'in yüzünü okşamaya başladı. Bu manzara beni hem heyecanlandırmış, hem şaşırtmış, hem de duygulandırmıştı. Vadim yavruyu, yere bıraktı, "Tamam artık bu kadar yeter bakalım," dedi. Küçük kaz, Vadim'i anlamış gibi sekerek, diğer yavruların yanına gitti. Babasından gerekli şefkati aldıktan

sonra, arkadaşlarının yanına oynamaya giden küçük bir kız çocuğuna benzetmiştim, sevimli kaz yavrusunu. Vadim, yeniden anlatmaya başladı.

“Kuşlar göç zamanı annelerinin peşine takılarak ilk uzun uçuşlarını gerçekleştiriyorlar. Bu yolculuğu annelerinin peşinden bir kez yapmak yolu öğrenmeleri için yeterli oluyor, sonraki dönüş yolculuğunu aynı güzergahı geriye doğru kendi başlarına izleyerek geri dönebiliyorlar. Dolayısıyla kuşlar, uçak rehberliğinde bir kez göç etmeleri gereken kış ortamına götürülünce, artık doğru bir güzergâh kurulmuş oluyor ve göç mevsimi gelince aynı yolu kendileri katederek büyük oranda doğru yere geri dönebiliyorlar.”

“İnanılmaz,” dedim, fısıldayarak. Vadim, bana baktı, ne dediğimi anlamaya çalışıyordu. “İnanılmaz,” dedim tekrarlayarak.

“Haklısınız, insana inanılmaz geliyor ama gerçek.”

Oleksandra araya girerek, Vadim’in anlattıklarını toparladı.

“Kazlar yumurtadan çıktıktan itibaren uçakla yakın ilişki içinde bir ortamda yetiştirilerek uçağa alıştırılıyorlar. Uçak uçtuğunda kazlar, doğanın kendilerine öğrettiğini yaparak, ‘annelerini’ izliyorlar. Kuşlar uçağa çok yakın uçuyorlar. Uçak uçarken kuşların ailelerinin seslerini taklit eden ses bantları da yayıyor. Uçak GPS sistemi ile güzergâh çiziyor. Kuşlar uçağa iyice yaklaşarak, uçağın uçarken etrafına yaydığı sıcaklıktan da faydalanıyor ve böylece daha kolay ve uzun süre uçuyorlar.”

“Uçaklar hafif malzemeden mi yapılıyor?”

“Mikrolight uçaklar, çok hafif malzemelerden yapılıyorlar. İçindeki pilot ve yolcuyla birlikte ağırlıkları 450 kilogram civarında oluyor. Alman yönetmeliklerine göre en fazla 472,5 kilogram olmak durumunda. Ağırlıklarının hafifliği nedeniyle yavaş uçabiliyorlar ve uzun mesafeler gerektirmeksizin küçük alanlarda kalkış ve iniş yapabiliyorlar. Almanya'da yapılanlar, içinde insan taşıyan uçakların en sessiz motora sahip olanları.”

“Mikrolight uçakla bu deneyimi ilk gerçekleştiren kim, biliyor musunuz?”

“Tabii, bunu ilk gerçekleştiren kişi Kanadalı amatör kuş bilimci William Lishman. 1989 ile 1994 arasında kazlar ve mikrolight uçakla ilk deneyimlerini gerçekleştirdi. 1993'te, Kanada kazlarını yumurtadan çıktıklarından itibaren uçağa alıştırarak, mikrolight uçak eşliğinde onları Toronto yakınlarındaki doğum ortamlarından 800 kilometre uzaklıktaki Virginia'daki kış bölgesine uçurmayı başardı. Bir sonraki yıl 1994'te, başka bir Kanada kaz grubuyla 1300 kilometre mesafedeki Güney Carolina'ya uçtu. Sonuç inanılmazdı. Sonraki yıllarda, her iki grubun da kazlarının büyük bölümü, bahar geldiğinde yollarını kendileri bularak doğum bölgelerine geri dönmeyi başardılar. Lishman'ın kazlarla uçuşunun öyküsü, ‘Evden uzağa uçuş’ (Fly away home) isimli kitaba ve sinema filmine konu oldu. Sonraki yıllarda, başka cins türü azalan kuşlar da, bu yöntemle, ABD'de yönlendirildiler. Bugün artık bu yöntem, Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya'da çeşitli kuş türleri için yaygın olarak kullanılmakta.”

“Sizden başka pilot var mı burada?” diye sordum merakımı yenemeyerek. Vadim, gözlerini Oleksandra’ya dikerek, “İşte tam karşınızda duruyor,” dedi. “Bir de gor adında acemi genç bir pilotumuz var, ama o henüz öğrenme aşamasında,” diye ekledi Vadim.

“Ne, Oleksandra sen de mi pilotsun?” dedim, hayranlıkla Oleksandra’ya bakarak. Oleksandra utangaç bir şekilde başını önüne eğdi, “Evet, ben de uçabiliyorum, ama amatörce,” dedi. “Artık amatör değilsin, tam bir profesyonelsin, alçakgönüllülüğü bırak,” diye şakayla karışık tepki gösterdi Vadim. Kaan da başıyla onayladı.

“İşin doğrusu, ben Vadim sayesinde öğrendim uçmayı. Gerçek pilot odur. Ama kaz yavrularının uçağa alıştırılmasında birlikte çalışıyoruz. Zaman zaman ben de uçuyorum. Vadim’le yaklaşık 4-5 yıldır birlikte, kazları doğaya yeniden entegre etmek amacıyla, kuşlarla uçuyoruz. İlk uçuşumuzu 30 kaz yavrusuyla birlikte yaptık. Ve 2 bin kilometrelik bir uçuş gerçekleştirdik, onları İsveç'e taşımak için. Başka kuşlarla da uçuyoruz, mesela deniz kazları, turnalar, kuğularla. Uçuş sırasındaki olağanüstü görünümlerin fotoğraflarını çekiyoruz ve bunlar kuşların göçünü

yönlendirme işimizi finanse etmeye yardımcı oluyor. Bu kuşların bizimle uçmalarını ve uçuşta bizi izlemelerini sağlamak için yumurtadan çıktıkları andan itibaren onlarla yaşamamız ve onları kendimize alıştırmamız gerekiyor. Kuşlar kışı geçirmek üzere başka yörelere göç etmeyi ailelerinden öğreniyorlar ve göçecekleri geleneksel bölgelerle oralara erişebilecekleri yolları uçuşta ailelerini izleyerek keşfediyorlar. Biz onlara, tıpkı aileleri gibi rehberlik yaparak, güvenli yeni yollar ve yeni bölgeler keşfettiriyor, dolayısıyla onları avcılar vs. gibi tehlikelerden uzak, güvende olacakları yeni bölgelere taşıyoruz," dedi Oleksandra tüm ciddiyetiyle.

Vadim, "Oleksandra iyi bir pilot," dedi. Sonra sevgiyle Oleksandra'nın başını okşadı.

Vadim'e verdiği bilgiler için teşekkür ettikten sonra yanından ayrıldık. Vadim, bizi uğurladıktan sonra yeniden sevimli kaz yavrularının yanına döndü. Kaz yavruları onu görünce, sevinçle kanatlarını çırpmaya ve çığlık atmaya başladılar. Ve hemen çevresini sardılar. Görüntü muhteşemdi.

- 7 -

“Kızılırmak Deltası’ndan sonra nereye gidiyorlar?” diye sordum Kaan’a dönerek.

“Buradan, Rusya’nın Sibirya bölgesinde bir sulak alana gidiyorlar. Ekim sonunda, Sibirya’da sulak alanlar donduğu ve besin bulmakta zorlandıkları için buraya göç ediyorlar. Yani büyük bir bölümü Kızılırmak Deltası’na geliyor. Kışı burada geçiriyorlar. Yaza doğru burada havalar ısınınca tekrar Sibirya’ya dönüyorlar. Çünkü yaz ayları Sibirya’da buzlar çözülmüş oluyor ve çok bol taze besin bulabiliyorlar. Kazlar soğuk ve ılıman iklimi severler. Bu böyle bir döngü. Orada da aynı projeden başka bir ekip, buradaki gibi çalışıyor. Yani bu kazlar, Sibirya’daki Krasyonarsk bölgesindeki sulak alanla Kızılırmak Deltası arasında mekik dokuyacaklar. Hatta birkaç yıldır dokuyorlar da. Projemiz özetle böyle. Şimdi toplam sayıları bini buluyor. Ama birkaç yıl sonra sayılarının şimdikinin on katı olması hedefleniyor.”

İki günde delta, proje ve ölümler hakkında oldukça önemli bilgiler edinmiştim. “Bundan sonra teknik konuyla ilgili bilgileri, Oleksandra sana anlatacak,” dedi Kaan, Oleksandra’ya dönerek.

Daha sonra birlikte, iki kişilik bir ekibin bir boz kaz üzerinde yaptığı işlemi görmek için sessiz bir şekilde sazlıklara doğru ilerledik. Burada biri kadın iki kuş bilimci, bir boz kaza halka ve verici takmaya çalışıyordu. Biraz ileride kıyıda bir tepeli pelikan yiyecek kaynayan suda yakaladığı irice bir sazan balığını midesine indirmeye çalışıyordu. Birkaç metre ilerisinde ise bir gri balıkçıl, gagasını suya sokmuş muhtemelen balık arıyordu.

Oleksandra, teknik bilgiye geçmeden önce bana kazlar hakkında bilgi vermeye başladı. Ekipteki Rusların bu kadar düzgün Türkçe konuşmalarına

şaşmamak elde değildi. Anlaşılan derslerini iyi çalışmışlardı. Sanki her şey önceden organize edilmiş gibi devam ediyordu. Geleceğimi bildikleri için hazırlanmışlar, mizansenleri bile belirlemişlerdi. Bu hazırlıkların benim açımdan hiçbir sakıncası yoktu. Tam aksine bu gösterdikleri ilgiden ve disiplinden son derece memnundum.

Oleksandra yumuşak sesiyle anlatıyordu.

"Bu arkadaşların elinde gördüğünüz boz kazdır. Bölgedeki en büyük kazdır. Boyu 83, kanat açıklığının genişliği ise 164 santim. Boynu ile gagası kalın ve pembe, başı ile boynu grimsi, bacakları pembe. Uçarken kanat üstünde gümüşi gri bir bölge belirir. Üst tarafı diğer kazlara göre daha gri olur. Sesi evcil kaza çok benzer. Uçarken yüksek sesli ve kendisine özgü 'eng-eng-eng' diye bir ses çıkarır. Sesi oldukça pes ve dolgundur. Sibirya kazının boyu ise 55, kanat açıklığı 125 santimdir. Küçük, tıkız, çok koyu renkli bir kazdır. Gagası çok kısa ve siyahtır. Gövdesi siyah, yanakları ve göğüs çevresi beyazla çevrelenmiş kızıl kahverengidir. Uzaktan bakınca koyu gözükür. Böğrü boyunca geniş beyaz bir şerit uzanır ve gözünün önünde beyaz bir leke vardır. Uçarken hızlı ve çeviktir. Uçuş sesi tiz ve keskindir. Ki-kiui diye ses çıkarır."

Ses taklidi yaparken çok sevimli oluyordu ama o hiç istifini bozmuyordu. Bu onu daha da sevimlileştiriyordu. Oleksandra, diğer kazlar olan sakarca, küçük sakarca, tarla kazı hakkında da bilgiler vermişti. Ama ben bu kadar bilgi bombardımanı karşısında yorgun düşmüştüm. Not almaktan parmaklarım acı acı ağrımaya başlamıştı.

Baktım onların susacakları yok, "Biraz ara verelim, sonra devam ederiz," dedim. Kaan ve Oleksandra gülmeye başlamışlardı.

"Kusura bakma seni çok yorduk, ama biz böyleyiz. İyi bir dinleyici bulunca anlatmaktan bıkmıyoruz. Karşımızdaki yorulmuş mu, ilgisi devam ediyor mu, düşünmüyoruz," dedi Kaan sırıtarak.

"Önemli değil, ama gerçekten yoruldum," dedim. Sonra göl kenarında bir ağaç dibine uzandım. Ekip kaz üzerinde teknik işlemlerine devam ediyordu.

Kaan ile Oleksandra da onları izliyordu. Bu arada saat öğlen bire geliyordu. Karnım da acıkmaya başlamıştı. Sabah otelde çok hafif bir kahvaltı yapmıştım. Ama yemekten sonra tekrar kuşlarla ilgili bilgi dinlemek niyetinde değildim. İçim dışım delta ve kuşlar olmuştu.

Acıktığımı hissetmiş gibi yanıma gelen Kaan, “İstersen yemek yiyelim, sonra devam ederiz. Kan şekerin düşmüş olabilir,” dedi.

“Hayır hayır, bitirelim sonra yemeğimizi yeriz,” diyerek, Kaan’ın teklifini geri çevirdim. Gerçekten bir an önce bitmesini istiyordum.

“Oleksandra senin kız arkadaşın mı?” diye sordum, biraz konuyu değiştirmek için. Kaan’la fazla bir samimiyetimiz yoktu ama yine de merak etmiştim. Kaan da bu soru karşısında ne diyeceğini bilememişti. Belli ki hiç umulmadık bir anda, özel yaşamına ilişkin bir soru beklemiyordu.

“Evet, birkaç yıldır birlikteyiz,” dedi biraz sıkılgan bir tavırla.

“Burada mı tanıştınız?”

“Aslında dört yıl kadar önce Rusya’da Moskova Üniversitesi’nde gerçekleşen bir seminerde tanıştık. O günden bugüne birlikteliğimiz devam ediyor. Onu çok seviyorum.”

“Evliliği düşünüyor musunuz?”

“Evet, ama belki bir iki yıl sonra. Karar vermiş değiliz henüz.”

Ekibin yanındaki güzel sarışın Oleksandra, yaklaşık on dakikalık molayı bana yeterli görmüş olacak ki, bizi ekibin yanına çağırdı. Ekip ellerindeki kaza halka takmaya çalışıyordu. Boyunlarına, onların tüy rengine uygun küçük silindirlerden oluşan bir kolye takıyorlardı.

Halkalama ile ilgili bilgileri dinlemeye hazırdım. Oleksandra yine hiç istifini bozmadan, halkalama konusunda bildiklerini anlatmaya başlamıştı. Biraz dinlenmek iyi gelmişti. Küçük dijital makinemle de çekebildiğim kadar bol fotoğraf çekmeye çalışıyordum. Ayrıca Kaan, kampa döndüklerinde kendi arşivinden bana bol bol fotoğraf verebileceğini söyledi. Bu hoşuma gitmişti.

Halkalama çalışmaları, kuşların yaşamları ile ilgili birçok bilinmezi ortaya çıkarmak üzere tüm dünyada yüzyılı aşkın bir süredir uygulanan yaygın bir yöntemdi. Temelde kuş göçlerinin ve dağılımlarının araştırılması amaçlanmıştı. Bu yöntemle, kuşların göç rotaları, konaklama, kışlama ve üreme alanları, göç takvimleri ve popülasyon dinamikleri; kaç yıl yaşadıkları, üreme ve hayatta kalma başarıları araştırılmaktaydı.

Ayrıca, yağ ve kas miktarlarının ölçülmesi ve kuşların göç yolları üzerindeki farklı istasyonlarda yinelenen bu ölçümlerin karşılaştırılması sonucunda, kuşların göç sırasında karşılaştıkları fizyolojik problemler de anlaşılmaktaydı.

Tüm dünyada standart yöntemlerle yapılan ve her yıl tekrarlanan halkalama çalışmaları ile kuş popülasyonlarındaki değişimler takip edilebilmekte ve türlerin korunmasına yönelik kararlar alınabilmekteydi.

Tüm markalama ve tekrar yakalama çalışmaları, takılan markanın bireyin beslenme, çiftleşme, göç etme ve av olma olasılıklarında bir değişime yol açmaması ilkesine dayanıyordu. Eğer bunun aksi söz konusu olsaydı, tekrar yakalanan ya da ölü olarak bulunan markalı bireyler, anormal bireyler olur ve o tür ya da bireyin dâhil olduğu popülasyonla ilgili yanlış bilgiler elde edilirdi. Kullanılan halkaların büyük çoğunluğu genel olarak alüminyum ya da magnezyum-alüminyum alaşımıydı. Kullanılan halkaların ağırlığı kuşun ağırlığının yaklaşık olarak yüzde üçü veya beşi kadardı. Kuşların ağırlığında günlük olarak yüzde on oranında dalgalanmaların normal olduğu düşünüldüğünde, takılan halkaların ağırlığı önemsizdi ve bu nedenle kuşların normal davranışlarında bir değişikliğe yol açmıyordu. Ayrıca, tüm halkalama çalışmaları sadece iyi eğitim almış lisans sahibi halkacılar tarafından gerçekleştirilmekteydi. Ve çalışmalarda her zaman kuş güvenliği öncelikliydi. Uzun yıllar sonra tekrar yakalanan ve başarılı olarak ürediği bilinen değişik kuş türleri, lisanslı halkacılar tarafından doğru bir şekilde takılan halkaların kuşlara zarar vermediğinin kanıtıydı. Kutup sumrusu, her göç mevsiminde güney kutbu ve kuzey kutbu arasında 18 bin kilometre kateden, kendi alanında rekortmen bir türdü. Halkası ile birlikte 27 yıl

boyunca bu zorlu göç yolculuğuna devam eden ve halkalandığı kolonide başarılı bir şekilde defalarca üreyen bu birey, halkaların kuşlara zarar vermediğine en iyi örneklerden biriydi. 2003 yazında bu halkalı poyraz kuşunu tekrar yakalayan İngiliz ekibindeki herkes, bu kuştan daha gençti.

Halkalama çalışmalarının başlangıcı olarak, Danimarkalı bir öğretmen olan Mortensen'in sığırcık yavrularına alüminyum halkalar taktığı 1889 yılı kabul ediliyordu. Kuşları ilk kez sistematik olarak halkalayan Mortensen, böylelikle günümüzde yüzün üzerinde istasyonda binlerce lisanslı halkacı tarafından yaygın bir şekilde uygulanan standart halkalama çalışmalarının da öncüsü olmuştu. İlk halkalama istasyonunun 1903 yılında Almanya'da kurulmasıyla birlikte, ilk kez düzenli halkalama çalışmaları yürütülmeye başlanmıştı. Almanya'nın ardından 1909 yılında bu kez İngiltere ve İrlanda'da halkalama çalışmaları yapan ornitoloji merkezleri kurulmuştu. Yine 1909'da bu kez Amerika'da Wisconsin Üniversitesi'nden Leon Cole, Amerika Kuş Halkalama Derneği'ni kurmuş, 1910 yılında o zamanki Çekoslovakya'da, 1911 yılında İsveç'te, 1912 yılında Finlandiya'da, 1914 yılında Norveç'te ilk halkalama istasyonları çalışmalarına başlamıştı. Her yıl Avrupa'da 3.8 milyon, Amerika'da 1.1 milyon kuş halkalanmakta ve dünyada bugüne kadar 70 milyonun üzerinde kuşun halkalandığı tahmin edilmekteydi. Ayrıca Avrupa'da her yıl yaklaşık 90 bin, Amerika'da ise yaklaşık 65 bin geri bildirim olmaktaydı. Birçok kuş türü için çok önemli göç yolları üzerinde bulunmasına rağmen 2002 yılına kadar Türkiye'de düzenli ve kapsamlı halkalama çalışmaları gerçekleştirilememişti. 1950-2000 yılları arasında Kızılırmak, Göksu ve Çukurova deltaları başta olmak üzere çeşitli bölgelerde kısa süreli, düzensiz çalışmalar yapılmıştı. Çoğunlukla yabancı araştırmacılar tarafından yürütülen bu çalışmalarda diğer ülkelerin ulusal halkaları kullanılmıştı. 2001'de ODTÜ Kampüsü'nde 362 kuş halkalamıştı. Bu halkalama çalışmalarında, "KAD Turkey" halkaları kullanılmıştı. Bu girişim 2002 yılında ulusal halkalama programına dönüşmüştü.

Palazlanmamış yavru kuşlar yuvada halkalanabilmelerine rağmen, erişkin kuşları çeşitli yöntemlerle yakalamak gerekiyordu. Halkalama çalışmalarında kuşları yakalamak için kullanılan en yaygın yöntem, yaklaşık 300 yıl kadar önce Japonya’da keşfedilen sis ağlarıydı. Kuşların, çok ince, siyah, naylon iplikten yapılan bu ağları görmesi neredeyse imkânsızdı. Bu nedenle, sis ağlarının kullanılmaya başlanmasıyla birlikte halkalama çalışmaları bütünüyle hız kazanmış ve yapılan çalışmaların verimliliği artmıştı. Kuşları yakalamak için sis ağlarının yanı sıra, kafesler (özellikle kıyı kuşları için), canon ağları, balçatri (özellikle yırtıcı kuşlar için) ve Helgoland adı verilen büyük ağ sistemleri gibi farklı teknikler de kullanılıyordu.

Halka takıldıktan sonra özel rehber kitaplar yardımıyla kuş üzerinde çeşitli incelemeler ve ölçümler yapılıyordu. Kuşun türü, yaşı, cinsiyeti belirleniyor; kanat uzunluğu, ağırlığı, yağ ve kas miktarı gibi çeşitli ölçümler yapılıyor ve sonuçlar standart kayıt formlarına kaydediliyordu. Daha sonra bu bilgileri bilgisayar ortamına aktararak istatistiksel değerlendirmeler yapmak mümkün hale gelebiliyordu. Halkalanan ve ölçümleri yapılan kuşlar ise tekrar özgürlüklerine kavuşuyorlardı.

Her halka üzerinde ayrı bir kod numarası ve her ülke için standart bir adres yazılıyordu. Kod numarası bireylerin tanınması, adresleri ise tekrar yakalanan ya da ölü bulunan, halkalı bir kuşun hangi ülkede halkalandığının anlaşılabilmesi için önemliydi. Bu adres sayesinde, kuş ölü bulunduysa halkası ya da tekrar yakalandıysa kuş ile ilgili bilgiler ilk halkalandığı ülkedeki merkeze ulaştırılabiliyordu.

Kaan, burada söze girerek, kuşlarla ilgili bastırdıkları ve ülke çapındaki sulak alan çevrelerindeki yerleşim birimlerine dağıttıkları bir broşürü bana gösterdi.

“Bu broşürde, ‘boynu halkalı bir kuş gördüğünüzde lütfen kuşu yakalamaya çalışmayınız! Canlı olarak bize ulaştırınız. Ödüllendirileceksiniz,’ diyoruz.”

“Peki, ödül iyi mi bari?”

“Ödül değişken olabiliyor. Senin anlayacağın getiren olursa memnun ederiz.”

“Şimdiye kadar getiren oldu mu?”

“Hayır, olmadı, çünkü kuşları iyi takip ediyoruz. Tüm sulak alanlarda birer elemanımız mevcut. Sürüden ayrılanları, yolunu şaşıranları onlara bildiriyoruz. Yakalayıp bize getiriyorlar.”

“Müthiş bir organizasyon desene.”

“Evet, Türkiye’nin ve hatta civar ülkelerin sulak alanlarında da paralı adamlarımız var. Şimdi kuşları nasıl izlediğimizi anlatmak üzere ben sözü yine Oleksa’ya bırakıyorum.”

Oleksa, anlaşılan Oleksandra’nın kısaltılmışıydı.

“Halkalama çalışmalarında kullandığımız halkanın ağırlığı kuşun ağırlığının yüzde üçü olmalı. İdeali bu. Ama bazen yüzde beşi de olabiliyor. Yani bir kilogramlık bir ördek için bu 30-50 gram, 2-3 kiloluk bir kaz için 50-100 gram, 4-5 kiloluk bir leylek için de 120-150 gram olabiliyor. Bazen de ağırlıklarının yüzde 10’u kadar halka taktığımız oluyor. Ayrıca kanatlarının altına, ya da kuyruk tüylerinin dibine kesinlikle düşmeyecek şekilde birer gelişmiş çok küçük uydu vericileri takıyoruz. Bu vericilerin ağırlığı eskiden sekiz gram kadardı. Ama şimdi 3-4 gramlık vericiler kullanıyoruz.”

“Anladığım kadarıyla bu uydu vericileri sayesinde nereye gitse izleyebiliyorsunuz.”

“Evet, doğru bildiniz. Yerin dibine bile girseler gelişmiş sistemler sayesinde onları takip edebiliyoruz. Bu işlemi büyük kuşlara ,yani kazlar, yırtıcılar, turnalar, balıkçıllar, leylekler gibi kuşlara yapabiliyoruz. Çünkü 200 gramın altındaki kuşlara takmak onların göçlerini engelleyebilir. O yüzden ufak ötücü kuşları şimdilik uydu ile takip etmiyoruz. Verici, düzenli olarak uyduya kuşun yeriyle ilgili bilgiler yolluyor. Bu bilgiler uydunun sahibi Rusya’da ANTONOV’un merkezine ulaşıyor. ANTONOV tüm bu

bilgileri bizim sistemimize anında geçiyor. Tabii bunu bir ücret karşılığında yapıyor. Ayrıca çok daha gelişmiş sistemlerimiz de var. Yani verici takılı bir kuşu iğne deliğinde olsa rahatlıkla bulabiliyoruz. Çünkü onları günün her saatinde izliyoruz.”

“Bu iş oldukça maliyetli bir işe benziyor, öyle değil mi?”

Burada söze Kaan girmişti.

“Tabii ki maliyetli. Uydu vericileri eskiden üç bin dolardı. Ama şimdi biraz daha ucuzladı. 500-1000 dolara alabiliyoruz. Tabii yıllık takip ücreti var. Bu da aşağı yukarı 1000 dolar civarında. Yani tüm masraf, donanım, çalışan elemanlara ödenen ücret, nereden bakarsan bak yaklaşık beş milyon doları buluyor.”

“Bu büyük bir para gerçekten.”

“Ama parasız da olmuyor böyle önemli projeler. Doğanın korunması için bu kadar örgütün, kuruluşun, sivillerin verdiği beş milyon dolar nedir ki?”

“Haklısın,” dedim. “Peki, kuşların bazıları sürüden ayrılırsa onları nasıl buluyorsunuz?” diye sormadan edemedim. Oleksandra yanıtladı bu sorumu.

“Dediğimiz gibi verici taktığımız tüm kuşları yirmi dört saat izliyoruz. Eğer sürüden ayrılan olursa nereye gittiğini, nerede konakladığını anında bulabiliyoruz. Ve konakladığı bölgede bulunan en yakın elemanımıza durumu bildirip onu yakalamasını sağlıyoruz.”

“Yani biraz önce söylediğiniz gibi iğne deliğine girse bile mi?”

“İğne deliğine girse bile. Ancak çok özel durumlar olabiliyor tabii. Ama bu çok nadir karşılaştığımız bir şey. Yani bir kuşun sinyalini alıp elde olmayan nedenlerle ona ulaşamamak gibi.”

“O zaman ne yapıyorsunuz?”

“O zaman bekliyoruz. Ya bulunduğu yerden çıkıp uçacak ya da ölecek. Ölecek diyorum çünkü ya yaralandıkları ya da sıkıştıkları zaman çıkamıyorlar.”

“Peki ya avlanırlarsa?”

Oleksandra aniden afalladı. Sanki sorduğum soru, konu dışı gelmiş gibiydi. Sonra birden şaşkınlığını atarak gülümsedi ve kendini toparladı.

“Tabii böyle bir durum da olabilir. Ama biz avcılardan daha erken davranıyoruz ve o kuşu buluyoruz. Eğer avlanırlarsa da avlayan avcıdan onu bir ücret ödeyerek alıyoruz. Avcılar da buna şimdiye kadar hiç itiraz etmediler.”

Kaan söze girerek nihayet beklediğim müjdeyi verdi.

“Hadi artık sanırım bu kadar yeter. Birazdan bizi nefis bir ziyafet bekliyor. Diğer detayları ve başka soruların varsa, onları da yemekte konuşalım.”

Bu müjdeli haberle acıkmış olduğumun farkına daha çok varmıştım. Hep beraber kampa doğru yürümeye başladık.

- 8 -

Kampta bizi gerçek bir ziyafet bekliyordu. Karavanın içinde üzerinde nefis yemekler bulunan bir masa vardı. Profesör Andrey Sidorenko, yardımcıları, Dr. Olga Boryanov, Dr. Kirilo Vuyev, masada belli ki bizi bekliyorlardı.

Masanın ucunda oturan Profesör Andrey, “Nerede kaldınız, merak etmeye başlamıştık,” dedikten sonra, beni sol yanına oturttu. Sağ tarafında da Boryanov oturuyordu. Kısa saçlı, ciddi görünümlü Boryanov’un yanına da Oleksandra ile Kaan oturmuştu. Benim solumda ise, Bayan Boryanov’un erkek versiyonu olan, onun gibi ciddi ve suratsız Vuyev yer almıştı.

Bu arada içeri daha önce hiç görmediğim profesör gibi dazlak kafalı, tıknaz, sağlam yapılı, sağ yanağından derin bir yara izi olan, avcı kıyafetli bir başka erkek girdi.

“Nerede kaldın Mikita?” diye sordu profesör Türkçe olarak. “Şehirde biraz alışveriş yaptım, o nedenle biraz geciktim, kusura bakmayın,” diye yanıtladı tıknaz adam. Sonra da, “Siz daha başlamadınız galiba?” diye sordu. Ama sorusu yanıtsız kaldı.

“Bu da bizim Mikita Maksimov. Güvenlik şefimiz. Buranın güvenliği ondan sorulur. O da iyi Türkçe bilir,” dedi profesör, Vuyev’in yanında yerini alan Mikita’ya bakarak. Bu arada güvenlik şefi ise, dikkatle beni süzüyordu. Profesör tanıştırdı.

“Bu da konuğumuz gazeteci Ahmet Kerim Bey. Burada röportaj yapmak için bulunuyor. Aynı zamanda Dr. Kaan’ın da arkadaşı. Hadi herkes burada olduğuna göre yemeğe geçebiliriz artık.”

Güvenlik şefi, “Hımm, memnun oldum, hoş geldiniz,” diyerek elimi sıktı. Eli buz gibiydi. Ürperdiğimi hissettim.

Masa gerçekten iyi donatılmıştı. Soğuk mezeler ağırlıktaydı. Havyar, birkaç çeşit salata, peynir, zeytinyağlı dolma, sıcak olarak da balık buğulama, güveçte karides, üzeri kaşar peynirli mantar ve tabii Rusların vazgeçilmezi votka. Profesör herkesin içkisini koyduktan sonra kadehini, “Hadi bakalım, nazdarovya!” diyerek kaldırdı. Herkes kaldırınca ben de kaldırmak zorunda kaldım.

Masadakiler, “Nazdarovya!” diye, hep bir ağızdan profesöre eşlik ettiler. Masadaki herkesin profesörün otoritesinden çekindiği, ona karşı oldukça saygılı oldukları gözümden kaçmamıştı. O kadehini elinde almadan almıyorlar, o başlamadan yemeklerine başlamıyorlardı. Hatta o gülmeden gülmüyorlardı bile desem abartmış sayılmazdım. Yemekleri, kampın Rus aşçısı hazırlamıştı. Yanında da yöre halkından bir başka aşçı çalıştırıyorlardı.

Masadaki tüm yemeklerden azar azar, oldukça geniş ve yayvan olan porselen tabağıma almıştım. Mantar hariç.

Mantar tabağını es geçmem profesörün gözünden kaçmamıştı.

“Alın alın Ahmet Bey, mantardan da alın, merak etmeyin zehirli değildir,” diyerek kahkahalarla gülmeye başladı. İçtiği votka etkisini göstermeye başlamış gibiydi. Ama dağ gibi profesör, bir iki kadeh votkayla sarhoş olacak birine de pek benzemiyordu.

“Belki duymuşsunuzdur,” dedi, bir süre durakladı, “Tabii duymuşsunuzdur, siz gazetecisiniz. Burada birkaç hafta önce bir kuşbilimci, yani siz ne diyorsunuz? Ha, hatırladım, meslektaşımız vardı, yediği mantardan zehirlenerek, kamp yaptığı yerde ölü bulundu. Bir doğa bilimci olmasına rağmen, her türlü mantarın yenmeyeceğini bilmesi gerekirdi. Ama buradaki mantarlar aldatıcıdır. Üzücü bir olay. Ne diyorsunuz siz ölünün ardından, ‘Allah rahmet eylesin’ değil mi?” diye sordu.

Kimseden tepki gelmeyince devam etti.

“Bizim Kaan onu tanıyordu. Birkaç kez karşılaşmışlardı, iyi bir kuş bilimciymiş, değil mi Kaan?”

“Evet, öyleydi. Büyük bir talihsizlik maalesef. Zaman zaman On Dokuz Mayıs Üniversitesi Ornitoloji Araştırma Merkezi’ne geliyordu. Ulusal halkalama programı uyarınca işbirliği yapıyorduk. Kızılırmak Çernek Halkalama İstasyonu’nda birlikte kuş halkalama çalışmalarını yürütüyorduk. İyi bir ornitolog ve aynı zamanda iyi bir arkadaştı.”

Bu arada yemek boyunca suskun olan, sürekli tıkınan ve ara sıra da olsa anlatılanları dinlemeyi tercih eden güvenlik şefi, araya girdi.

“Önceki gün buraya birlikte geldiğiniz cinayet masası baş komiseri sizin arkadaşınız mı?” diye sordu.

Aniden yutkundum. Bu hiç beklemediğim bir soruydu.

“Buraya gelirken tesadüfen karşılaştık. İstanbul’dayken kendisini tanırdım. İyi bir polistir. Sanırım o da ölümlerle ilgili bir soruşturma yapıyormuş,” diyerek toparlamaya çalıştım.

“Tabii hiç şüphesiz görevini yapıyor, ama biraz inatçı, dik kafalı birine benziyor. Kendisine her türlü bilgiyi, soruşturmasına yardımcı olacak her türlü desteği, gereken saygıyı göstermemize rağmen, ısrarla çevremizde dolaşıyordu. Sanki ölümlerle bir ilgimiz varmış gibi. Biz de gerekeni yaptık ve gereken yerleri uyardık. Biz burada adam öldürmüyoruz, doğal hayatı korumaya çalışıyoruz.”

“Tamam, kapatalım bu üzücü ve sıkıcı konuşmayı” diyen profesör, başka bir konuya geçti. Rahatlamış, derin bir “Oh!” çekmiştim. Yoksa yaralı yüz beni sorguya çekecekti. İçimden profesöre teşekkür ettim. Beni bu soğuk adamın elinde, soğuk soğuk terlemekten kurtarmıştı.

“Bakın Ahmet Bey. Bu sulak alanlar küresel ısınmanın sigortasıdır. Onları çok iyi korumanız lazım. Bu nedenle size bir gazeteci olarak önemli sorumluluklar düşüyor. Burası Karadeniz kıyısının tek sulak alanı. Yapılan son sayımlarda Türkiye’deki en çok su kuşu barındıran alan olarak Kızılırmak Deltası yaklaşık 180-200 bin su kuşuyla sulak alanlar arasında birinci sırada yer aldı. Bunun değerini iyi bilin. Bizim bu çalışmamız, bir bakıma buranın korunmasına yönelik. Burayı yirmi dört saat kameralarla,

görevlilerle her türlü tehlikeye karşı koruyoruz. Bu bölgedeki tüm gereksiz yapılar kaldırıldı. Tarım alanlarının bir kısmı sulak alana dâhil edildi. Diğer sulak alanları da korumaya bakın. Ayrıca şunu da ilave edeyim. Bu kuşlar, ekolojinin korunmasına da yardımcı oluyorlar. Kene gibi bir sürü virüs ve mikrop taşıyan canlıları da bu kuşlar temizliyor.”

“Haklısınız profesör,” dedim, ama hemen ardından da, “Ama bazen onlar da kuş gribi gibi birtakım virüsler taşımıyorlar mı?” diye sordum, geçtiğimiz yıllarda bu bölgede yaşanan kuş gribi vakalarını hatırlayarak.

“Palavra, eğer sulak alanları yok eder ya da kirletirseniz, onlar da her canlı gibi mikrop taşıyabilirler tabii. Siz sulak alanları koruyacak, temiz tutacaksınız ki onlar da sağlıklı kalabilsinler ve zararlıları temizlesinler. Eğer böyle düşünür, onları yok ederseniz, zararlılar her yere yayılır ve dağılırlar. Sonuç bir felaket olur. Bakın eğer dikkat ettiyseniz biz burada hiç çöp, pislik barındırmıyoruz. Her yer tertemizdir. Sigaraya bile izin vermiyorum sahada. Burada yere basit bir çöp atan kim olursa olsun kovulur.”

“Öyle düşünüyor değilim, sakın yanlış anlamayın,” dedim, biraz sıkılarak.

Profesör soğuk, biraz da kaba biriydi ama söyledikleri doğruydu.

“Türkiye, dünyada ekoloji alanında giderek olumsuz puanlar alıyor. Hükümet ve çevre bakanlığınız giderek bozulan imajınızı düzeltmeye çabalıyor. Gelecekte çevreye önem veren ülkeler prim yapacak ve değerleri artacak. Yakında ülkelerin uluslararası alanda kredi alabilmeleri, saygınlık kazanmaları, birliklere kabul edilebilmeleri, ekonomik yardım alabilmeleri ve yatırımcıları çekebilmeleri için çevre karnelerinin iyi olması gerekecek. Siz kaçıncı olduğunuzu biliyor musunuz?”

Yutkundum, doğrusu bilmiyordum. Profesörün bu kadar geniş bilgi sahibi olması biraz da sinirimi bozmuştu. Üstelik ben bir çevre gazetecisiydim, ama kendimi profesörün yanında kör cahil biri gibi hissetmeye başlamıştım.

“Bakın ben size durumunuzu anlatayım. Amerikan Yale ve Columbia üniversitelerinin, Dünya Ekonomik Forumu ve Avrupa Komisyonu Araştırma Merkezi işbirliği ile yaptığı küresel çevre araştırmasının sonuçlarına göre, 2008 Çevre Performansı Endeksi’nde Türkiye, 149 ülke arasında 72’inci sırada yer almış. Oysa 2006 yılında 49’uncu sıradaymış ülkeniz. İki yılda 23 sıra birden gerilemiş. Bu yıl henüz değerlendirme sonuçları açıklanmadı sanırım veya açıklanmış da olabilir. Her neyse, bu sizin için çok kötü bir tablo.”

Profesör neredeyse tüm bu olumsuz tablodan beni sorumlu tutuyormuş gibi, yüzünü buruşturmuş bir halde bana bakıyordu.

“Bakın biliyorum, bütün gün bu konuyu dinlemekten yorulmuşsunuzdur. Ben de çok kafanızı şişirdim, ama size son yapılan bir araştırmadan daha söz edeyim. Çünkü bunları bilmeniz gerekiyor bir çevreci olarak.”

“Sizi dinliyorum profesör.”

“Hiç kuşların neden farklı sayıda yumurtladığını düşündünüz mü?”

Hiç tepki vermedim, “Hayır bilmiyorum” demek gururumu incitebilirdi.

“Bu bir Türk bilim adamının yaptığı dünya kuşları veri tabanı sayesinde yanıtını buldu. Yapılan araştırma, kuşların yumurtlama sayılarının iklimle, özellikle de mevsimsellikle yakın bir ilişki içinde olduğunu ortaya koydu. Bazı kuşlar senede bir tek, diğerleri ise bir seferde on yumurta yumurtlar. Bilim insanları, doğadaki farklı kuş türlerinin neden farklı sayıda yumurta yumurtladığını yıllardır araştırıyordu ama tüm kuş türlerini kapsayan ve farklı sebepleri aynı anda inceleyen bir çalışma şimdiye kadar yapılmamıştı. Çeşitli üniversitelerden bir araya gelen bilim adamlarının oluşturduğu bir ekip, sonunda neden farklı kuş türlerinin farklı sayıda yumurta yumurtladıklarını ortaya çıkardı.”

“Bu çalışma yayınlandı mı?”

“Elbette. Ekibin detaylı araştırması, saygın bilim dergilerinde yayınlandı. Ekip, kuş türlerinin yumurta sayısı ile ilgili bilgileri, kuşlarla ilgili diğer biyolojik veriler ve kuşların yaşadığı alanların iklim ve çevresel verileriyle

birleştirerek, biyolojik, evrimsel ve çevresel faktörlerin yumurta sayısına olan etkilerini araştırdı. Ekip, çalışmasını, ‘Farklı değişkenleri aynı anda analiz ederek, kuş türlerinin yumurta sayısındaki farklılıkların sebeplerini açıkladık. Farklı yerlerde yaşayan farklı kuş türlerinin ortalama yumurta sayısını başarıyla hesaplayabildik. Örneğin; ağaç kovuklarında yaşayan ağaçkakan gibi kuş türlerinin yumurta sayısı, açık yuvalarda yuvalayan kuş türlerininkinden daha fazla. Avrupa ve Kuzey Amerika gibi mevsimlerin daha fazla hissedildiği ılıman iklimlerde yaşayan kuş türleri de, tropik iklimlerde yaşayan kuş türlerinden daha fazla yumurta yumurtluyor,’ şeklinde özetledi.”

“Kuş türlerinin çoğu tropik bölgelerde mi yaşıyor?”

“Doğru. Tropikal kuşların az olan yumurta sayısı, fazla değişkenlik göstermeyen tropik iklimler tarafından şekillendirilmiştir. Bu kuşların hayatlarını sürdürebilmesi, bu türlerin binlerce yıldır uyum sağladıkları hava şartlarının devamına bağlıdır. Küresel ısınma ve bunun sonucunda artacak olan hava değişkenliği, az değişen bir havaya uyum sağlamış tropik kuşları tehdit edecektir. Hali hazırda yüzlerce tropik kuş türünün nesli zaten tehdit altındadır. Değişen bir iklim ile bu kuşların üreme stratejileri arasında ortaya çıkacak uyumsuzluklar, bazı türlerin neslini yok olmanın eşiğine getirecektir.”

“Bu yüzden, dünyanın iklimindeki hızlı değişiklikler, kuşların hem yaşama ortamlarını, hem de üreme stratejilerini etkileyerek, kuşların yaşadıkları yerler ve yaşam stratejileri arasında milyonlarca yılda oluşmuş sıkı bağı koparabilecek, öyle mi?"

“Evet, yani bu şu demek; onlar da güvenli yerler arıyorlar. Ama bu güven dünyamızda giderek kayboluyor. Bu aynı zamanda kuşların küresel ısınmayla birlikte yok olacakları anlamına da geliyor.”

Profesör doldurduğu votka dolu kadehi bir dikişte bitirdikten sonra yeniden bana baktı ve sözlerine aynı coşkuyla devam etti.

“İklim değişikliğinden dolayı Avrupa’da 25 türün azaldığı ve daha kuzeye yöneldikleri belirlendi. Tarak diş, su çulluğu, ağaç incirkuşu, kuyrukkakan, benekli bülbül, çayır taşkuşu, benekli sinekkapan, küçük akgerdanlı ötleğen, akgerdanlı ötleğen, karabaşlı ötleğen, çalı kamışçını, karatavuk, çitkuşu, sarı kuyruksallayan, kızkuşu, büyük baştankara, saksağan, ekin kargası, sığırcık, serçe, leylek, çütre, kındıra kamışçını, dağ horozu. Bunlar Avrupa’ya elveda diyorlar.”

Profesör votka üstüne votka içmeye başlamıştı. Neredeyse ikinci şişeyi tek başına bitirmek üzereydi. Zaten birinci şişenin çoğunu da o içmişti. Ama hala düzgün cümleler kurabiliyordu. Şaşırmamak elde değildi. Masadakiler bu duruma hiç tepki vermiyorlardı. Anlaşılan buna alışıktılar.

Ancak birden profesör beklenmedik bir kıvraklıkla hızla ayağa kalktı, “Bu kadar yeter artık, memnun oldum seninle tanıştığıma gazeteci arkadaş, sana başarılar dilerim. Arkadaşlar seni uğurlasınlar, benden bu kadar,” dedi.

Bu arada diğerleri de ayağa kalkınca, ben de kalkmak zorunda kaldım. Elimi sert bir şekilde sallayarak sıktıktan sonra, “Güle güle,” dedi. Ben de, “Bu ufkumu açan güzel bilgiler ve bu güzel yemek için teşekkür ederim,” dedim nazikçe. Profesör hariç diğerleriyle birlikte kapıya doğru ilerlemeye başladık. Profesör Andrey, arkamdan bağırıyordu.

“Bir dahaki gelişinde sana kuşların göçlerinin sırları hakkında bilgi veririm gazeteci. Ama bir şartla, mantarlarımızdan yemek şartıyla.”

Sonra ardından gür bir kahkaha koyverdi. Ardından da “küt!” diye bir ses duydum. Ama dışarı çıktığım için içerdeki gürültünün ne olduğunu anlayamadım. Sanırım profesör bir kütük gibi yere düşmüştü. Kaan ve diğerleri, bu duruma sadece gülümsemekle yetindiler.

“Bu profesörün her zamanki hali, önemli değil. İçti içti ve birden yere yıkıldı,” dedi. Sonra kulağıma yaklaşarak, diğerlerinin duymayacağı bir sesle, “Bu Ruslar hep böyledir,” diye ekledi.

Bir kahkaha patlatmamak için kendimi zor tuttum. Profesöre kabalığı ve beni aşağıladığını sandığım için aslında biraz kızgındım. Ama votka

intikamımı almıştı işte. İçimden “Nazdarovya!” dedim.

Profesörün yere düşmeden önceki, “mantarlarımızdan yemek şartıyla” şeklindeki son sözlerini düşününce de, tüylerim diken diken oldu.

- 9 -

Kampın diğer tarafında subasar ormanları vardı. Ağaçların arasından sızan ışıklar, ormanın içinde renkli ışık gölge oyunları yaratıyordu. Burası bir zamanlar gittiğim İğneada'daki subasar ormanlarının bir başka benzeriydi sanki.

Trakya topraklarında, Karadeniz'in en batı ucunda yer alan bir kıyı kenti olan İğneada'nın da doğası muhteşemdi. Dünyanın sayılı subasar ormanlarından birini barındırıyordu. Kışları denizle birleşen birçok göletin yer aldığı İğneada da, Kızılırmak Deltası gibi yüzlerce kuşu konuk ediyor, besliyor, sonra gönderiyordu. Göğe yükselen dev ağaçların yer aldığı orman, kışın suyun artmasıyla birlikte subasar ormanlarına dönüşüyordu.

Güvenlik şefi Mikita, elimi sıkarak, "İyi günler," dedi ve yanımızdan ayrıldı. Donuk mavi gözlerindeki bakışları buz gibiydi. Ellerindeki soğukluk derimin altına kadar işlemişti sanki. Aynı şekilde diğerleri de yanımızdan ayrılmıştı.

Yalnız Oleksandra'nın bakışları ve elimi sıkışı yumuşak ve sıcaktı.

"Sizi tanıdığıma çok memnun oldum, yine bekleriz," dedi. Bu arada Kaan karavandan bazı evraklar almak için uzaklaştığında, Oleksandra ile baş başa kalmıştım.

"Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim," dedikten sonra, tatlı Oleksandra'ya biraz hoş sözler söyleme, onun arkadaşlığından memnun kaldığımı belirtme ihtiyacı duymuştum, Kaan'ın gelmesini beklerken. Aklıma birden Kaan'ın ressamlığı geldi.

"Kaan sizin resminizi yaptı mı?" diye sordum. "Hayır, henüz yapmadı ama bana çok güzel bir kuş tablosu hediye etti. Genelde insan resmi değil, kuş resimleri yapıyor, sanırım biliyorsunuz," dedi gülümseyerek.

”Biliyorum ama her şeyin bir ilki vardır. Bence mutlaka insan portresi yapmaya da sizinle başlamalı.”

“Teşekkür ederim, çok naziksiniz. Bunu kendisine söyleyeceğim. Ancak Kaan biraz sıkılgandır. Bana benzer. Bana olan aşkını nasıl söyledi bilmek ister misiniz?”

“Nasıl?”

“Aşkını sözleriyle değil, bana hediye ettiği tabloyla söyledi.”

“Anlamadım!”

“Kaan’ın ressam olduğunu biliyorsunuz, ama bir steganograf olduğunu bilmiyorsunuz sanırım.”

“Stenograf mı? Hayır bilmiyorum. Cahilliğimi bağışlayın ama stenografinin benim bildiğimden farklı bir anlamı mı var?”

“Aslında steganografi, bir bilginin veya bir resmin, bir yazının içine başka bir bilgi, yazı veya resim gizleme sanatına deniyor. Yani bildiğimiz anlamından daha farklı bir anlamı var. Bildiğimiz, yani sanırım sizin bildiğiniz stenografi ise, yani kelimeleri kısaltarak hızlı yazma da, aslında bu gizleme sanatından doğmuştur. Steganografi eski Yunanca kelimelerden oluşmuştur. Stegano-Graphy, ‘gizli yazı’ anlamına gelmektedir.”

“Anladım, bana yeni bir şey daha öğrettiniz, teşekkürler.”

“Önemli değil, Kaan bana olan aşkını, bana armağan ettiği tabloya, ‘Oleksa, beni büyüledin. İlk gördüğüm günden beri deli gibi sana aşığım’ cümlelerini gizli olarak yerleştirmişti. Kuş resminin içindeki cümleleri ben bulamadım. O bana ipucu vererek yardım etmişti. Özetle bana aşkını ilk kez böyle söyledi.”

“Çok etkilendim, ne kadar hoş ve farklı bir ilanı aşk.”

“Evet, ben de çok etkilenmiştim. Ve o zaman gerçekten ona âşık olduğumu hissettim. Aslında yine de canlı olarak söylemesini tercih ederdim,” dedikten sonra, ilk kez kahkaha atmıştı Oleksandra. Onu böyle

kahkaha atarken görmekten mutlu olmuştum. Mavi gözleri ışıl ışıl parlamaya başlamıştı.

“Kaan söylemekten çekindiği şeyleri, daha çocukluğundan itibaren böyle söylermiş. Bu yeteneği sizin anlayacağınız, daha çocukken gelişmiş.”

“Aşkını hala yine böyle mi ifade ediyor yoksa?”

Oleksandra yine kahkahayı patlatmıştı.

“Hayır hayır, artık canlı söyleyebiliyor.”

Bu arada Kaan soluk soluğa yanımıza gelmişti.

“Kusura bakmayın biraz geciktim, neler kaynatıyordunuz böyle?”

“Oleksandra senin bir steganograf olduğundan ve aşkını tabloyla ilan ettiğinden söz ediyordu.”

“Ya, öyle mi?” dedi Kaan, ama belli ki bu yaptığımız özel sohbetten hiç memnun olmamıştı. Yüzü asılmıştı. Oleksandra’ya, “Ne gerek vardı şimdi özel hayatımızı çok tanımadığımız bir gazetecinin önünde anlatmaya,” der gibi, buz gibi bir bakış fırlattı. Anlaşılan Kaan, özel hayatı ve aşkına ilişkin sırlarının açığa çıkmasından pek hoşlanmamıştı. Ciddi anlamda kızmıştı.

Oleksandra, Kaan’ın bu bakışlarını fark etti ve biraz önceki neşesi birden yok oldu. Gözlerindeki parlaklık kayboldu. Yine o hüzünlü ifadesine büründü. Aslında bu oldukça hoş ve herkese anlatılması gereken etkileyici bir anıydı. Bu kadar kızacak ne vardı, doğrusu anlayamamıştım.

“Neyse resim, aşk, tablo bırakalım bunları, yolumuza gidelim,” dedi Kaan, zoraki bir gülümsemeyle.

Oleksandra’ya, “Hoşçakalın, umarım yine görüşürüz,” dedim. O da, “Ben de memnun oldum, görüşürüz,” dedi sıcak bir ses tonuyla. Yine aynı hüzünlü ifadeyle arkasını dönüp uzaklaşırken, ona bakmaktan kendimi alamamıştım.

Nedense bu güzel ve tatlı kızın yüzündeki derin hüzün beni duygulandırmıştı. Bu hüznün arkasındaki sırrı merak ediyordum. Neydi

acaba bu kızın derdi? Belki bir ara fırsat bulursam Kaan'a bunu soracaktım. Tabii sırf meraktan... Ve de fırsat bulabilirsem tabii.

Kampın birkaç yüz metre uzağında Yörükler Köyü'ne yakın bir yerdeki park alanına doğru ilerliyorduk. Kaan'a kimsenin zahmet etmemesini, rahatlıkla şehre gidebileceğimi, sadece bir taksi çağırma konusunda yardımcı olmalarını ısrarla söylememe rağmen kabul etmemişti. Beni bırakacağını, hem ayrıca kendisinin de şehirde bir işi olduğunu söylemişti. Aslında Kaan'ın beni bırakacak olmasına için için sevinmiştim. Hem Oleksandra'nın hüznünün nedenini sorabilir, hem de Ruslar hakkında, özellikle de profesör hakkında biraz dedikodu yapabilirdik.

Park yerinde çok sayıda otomobil vardı. Arabaların hemen hepsi yeni model ciplerdi. Kaan önceki akşam kullandığı siyah Toyota cipe doğru giderken, gökyüzünde dev bir kuş deltadaki göletlerden birine doğru hızla pike yapıyordu. Kaan'a gösterdim.

"O bir arı şahini. Burada bunlardan çok vardır. Muhteşem kuşlardır. Ama merak etme, arı kuşlarını anlatmayacağım. Artık bu kuş bahsini burada kapatalım. Dinlemek istemezsin zaten artık," dedi.

"Evet, haklısın," demek kabalık olurdu. O nedenle sesimi çıkarmadım. Haklıydı, yeniden kuşlara dönmek istemiyordum. Ama arı şahini de ilgimi çekmişti.

Arka koltuğunda birkaç dergi, cep telefonunun şarj kablosu, müzik cdleri, el dürbünü gibi birtakım ıvır zıvır bulunan Toyota cip, gürleyerek hareket etti.

"Cip senin mi?" diye sordum. Kaan, "Nerdee?" anlamında bana baktı ve sırıttı. Sorumu yanıtlamamayı tercih etmişti. İfadesiyle kendince yanıtını vermişti. Ben de üstelemedim. Yaklaşık kırk beş dakikalık bir yolumuz vardı. Kaan, beni kaldığım otelin önüne kadar bırakacaktı. Birkaç dakika sessiz bir şekilde yol aldıktan sonra dayanamayıp konuyu açtım.

"Yahu Kaan, kusura bakmazsan sana bir şey sormak istiyorum. Biraz özel olabilir ama merak ettim. Sormazsam rahat edemem."

“Sorabilirsin tabii.”

“Senin şu kız arkadaşın Oleksandra’nın yüzünde derin bir hüzün var. Biraz neşelenir gibi oluyor, ama sonra yine dalıp gidiyor. Ve başka bir âleme kayıyor gibi. Yüzündeki hüznü fark etmemek imkânsız. Acaba yanılıyor muyum?”

Kaan birkaç saniye sessiz kaldı.

“Haklısın, hüzünlü. Senin de dikkatinden kaçmamış. Bunu herkes fark ediyor. İlk tanıştığımızda ben de fark etmiştim. Onun bu hüznü bana çok çekici gelmişti. Ama sonra gerçeği öğrendim.”

Yanılmamıştım. Bir şey vardı. Gözlerimi Kaan’a dikmiş, kulaklarımı da açmıştım.

“Oleksa geçmişte çok büyük bir acı yaşamış. 1986’daki Çernobil kazasını hatırlıyorsun.”

“Evet,” diye onayladım mırıldanarak, merakım giderek artıyordu, ama arkasından Oleksandra’nın dramatik yaşam öyküsünün geleceğini de hissedebiliyordum.

“İşte ailesinin büyük bir bölümünü o kazada kaybetmiş,” diye devam etti Kaan, sonra derin bir nefes aldı. Sessizliğimi sürdürdüm, yanılmamıştım.

“Çernobil nükleer reaktörü 26 Nisan 1986 yılında patladığında Oleksandra iki yaşındaymış. Ve büyük bir şans eseri Moskova’daymış. Teyzesi onu o kadar çok seviyormuş ki, kazadan iki gün önce yaşadığı yer olan Moskova’ya götürmüş. Kocasının işi Moskova’da olduğu için orada yaşıyorlarmış. Bir daha anne ve babasını hiç görememiş. Çünkü onlar tedavi edildikleri hastanede birkaç hafta sonra yaşamını yitirmişler. Anne ve babasından önce de büyük babası ile büyük annesini kaybetmiş. Birçok yakını da kazadan sonra yaşama veda etmişler. Bir yaşındaki erkek kardeşi ile ondan büyük beş ve yedi yaşlarındaki iki ablası ve dokuz yaşındaki ağabeyi kazadan etkilenmişler ama hala yaşamlarını sürdürüyorlar. Küçük kardeşi ile dokuz yaşındaki ağabeyi, kazadan on beş yıl sonra lösemiye, kız kardeşlerinden ikisi de tiroit kanserine yakalandıkları için yıllardır tedavi

görüyorlar. Oleksa, aynı zamanda onların bakımlarını da karşılamaya çalışıyor elinden geldiği kadar.”

“Kaç yaşında Oleksandra?”

“Oleksa 26 yaşında. Küçük erkek kardeşi 25, ağabeyi 33, ablalarının biri 29, diğeri de 31 yaşında.”

“Sen onları tanıdın mı?”

“Hayır, henüz tanıma fırsatım olmadı, ama ilk fırsatta tanışmak istiyorum.”

“Gerçekten çok dramatik bir hikâye. Hüznünün nedeni şimdi açıklık kazandı. Zavallı Oleksandra... Peki, yaşama şansları var mı kardeşlerinin?”

“Onları bugüne kadar yapılan tedavilerle yaşatmayı başarmışlar, ama çok fazla bir ömürleri kaldığını sanmıyorum. Oleksa onlar için her türlü fedakârlığı yapmaya hazır, zaten her fırsatta yapıyor da…”

“Gerçekten çok zor olmalı. İyi ki sen varsın ve onun yanındasın Kaan.”

“Evet, onu çok seviyorum. Her zaman da yanında olmaya, ona destek vermeye kararlıyım.”

“Buna sevindim.”

“İşin en ilginç tarafı da ne biliyor musun? Teyzesi onu Moskova’ya götürmek için oyuncak kuşlarla kandırmış. O da kuşlarla oynaya oynaya trende Moskova’ya kadar yolculuk etmiş. Yani üç yaşında kuşlara olan ilgisi onun hayatını kurtarmış denebilir. O günden sonra Oleksa’nın kuşlara karşı ilgisi daha da artmış. Ve büyüyünce de hiç düşünmeden biyolog, kuş bilimci olmuş. Ve onu sahada görsen müthiş. Kuşlarla sadece ilgilenmiyor, onlarla resmen konuşuyor, anlaşıyor, olağanüstü bir dostluk kurabiliyor. Büyük bir yetenek ve bu yeteneğin yeryüzünde kimsede olduğunu sanmıyorum.”

“Evet, gerçekten de müthiş bir öykü. Bu öyküyü yazmak isterdim doğrusu.”

“Lütfen bunu yazmaya kalkma, bunu sana kayıt dışı anlattım. Bir dostum olarak, gazeteciye röportaj veren biri olarak değil. Eğer bir gün Oleksa kabul ederse o zaman röportaj yapabilirsin. Ama şimdi ona sormadan, iznini almadan bunu yazman doğru olmaz. Zaten o da şimdi böyle bir şeyi kaldıramaz, bu onu gereğinden daha çok üzer.”

“Tamam tamam, merak etme, sen böyle istedikten sonra konu kapanmıştır.”

“Teşekkür ederim anlayışına…”

“Ne demek.”

Oleksandra’nın öyküsü gerçekten çok müthişti. Bir gazetecinin ağzını sulandıracak cinsten. Ama mademki istenmemişti, yapacak bir şey yoktu. Üstelik biraz da utanmıştım böyle bir isteğimin olduğunu belli ettiğim için. Ama ne de olsa serde gazetecilik vardı. İlginç konuları, olayları haberleştirmek, öyküleştirmek bizim işimizin gereğiydi.

Kaan beni bırakmadan önce şehirdeki evine götürdü. Kaldıkları apartman şehrin kalburüstü insanlarının oturduğu temiz bir semtteydi. Israr etmesine rağmen, zamanımın kalmadığını söyleyerek eve girmedim. Yaklaşık on dakika sonra geldi ve bana içinde deltaya ait fotoğrafların yer aldığı bir flashdisk verdi.

“Ben bilgisayarıma kaydeder sana hemen geri veririm,” dedim ama kabul etmedi. Kendisinde bol miktarda flashdisk olduğunu belirterek, “Benden küçük bir hediye olsun,” dedi.

Kaldığım otelin önüne gelmiştik sonunda. Saat beşe geliyordu. Birazdan hava kararacaktı.

“Kaan bana hediye ettiğin tablodaki gizemi ben hala çözemedim. Ne olduğunu hala söylemeyecek misin?” dedim, biraz merak, biraz da şakayla karışık. Kaan şaşırmıştı.

“O tablo hala duruyor mu?”

“Tabii, benim Büyükada’daki evin duvarında asılı. Sevdiğim bir tablo.”

Kaan bir süre konuşmadı. Sanıyorum düşünüyordu. Sonra sessizliğini bozdu.

“O kadar önemli değil, basit bir şey. Her zaman senin doğa sevginin sürmesini dileyen bir mesaj içeriyordu, şimdi tam olarak hatırlamıyorum. Bir gün hatırlarsam sana söylerim. Sakladığın ve değer verdiğin için teşekkür ederim.”

“Asıl ben sana teşekkür ederim, hem o güzel tablo, hem de bugün bana güzel bir gün geçirttiğin için. Oleksandra’ya selamlarımı ilet ve kendinize iyi bakın. Tekrar görüşürüz umarım.”

“Umarım. Sen de kendine çok iyi bak. Duyarlılığın için bende sana teşekkür ederim. Profesörün kabalıkları için de özür dilerim. Ama biz ona alıştık.”

“Hiç önemli değil, aslında çok kültürlü biri, tam bir profesör. Sohbeti benim için çok faydalı oldu.”

“Sevindim.”

“Projenizin başarılı olmasını dilerim. Bu arada beni projenin gelişimiyle ilgili ara sıra haberdar edersen sevinirim.”

“Tabii, merak etme. Ben de senin seri yazını merakla bekleyeceğim. Başarılar,” dedi Kaan. Tam arabadan inmek üzereyken beni durdurarak, “Ahmet, henüz kesin değil, ama bir iş için belki bir ay sonra İstanbul’a geleceğim. Yıllar var ki adaya da gitmiyorum. Eğer gelirsem Büyükada’ya da bir uğramak istiyorum. Eğer adada olursan seni de ziyaret etmek isterim. Bir sakıncası yoksa adresini verebilir misin?” dedi gözlerini gözlerime dikerek.

“Ne demek, eğer gelirsen çok sevinirim, hem senin için de bir değişiklik olur,” dedim memnuniyetle. Adresimi yazdırdım ve otele girdim. Arkama baktığımda Kaan, lüks cipiyle çoktan uzaklaşmıştı bile.

- 10 -

Oteldeki odama girince şefi aradım. İki günde yaptıklarımı özetledim. Aradığıma sevindi ve yazı dizisinin bir iki gün içinde başlayacağını, hemen dönmemi tembihledi. Ertesi sabah uçakla İstanbul’a döneceğimi söyleyince de rahatladı.

Sonra da cep telefonumla Çetin’i aradım.

“Deltadan biraz önce geldim. Eğer işin yoksa akşam saat sekiz buçukta geçen akşamki balık lokantasında buluşalım,” dedim. “Bu akşam ben ısmarlıyorum, itiraz istemem,” diye de ekledim.

“Hiç olur mu sen benim misafirimsin.”

“O zaman gelmiyorum. Sana iyi akşamlar.”

“Tamam tamam, saat sekizde gelir seni alırım.”

“Anlaştık,” dedim rahatlayarak. Birden aklıma bugünkü yemekte güvenlik şefinin Çetin’le ilgili söyledikleri geldi.

“Çetin, bir dakika, aynı yere gitmeyelim. Bugün yemekte seni sordular ve tesadüfen karşılaştığımızı söyledim, o nedenle bizi birlikte görmesinler, yoksa yalancı durumuna düşerim,” dedim.

“O zaman bizi kimsenin göremeyeceği başka bir lokantaya gidelim.”

“Sen beni almaya gelme, adresi ver ben gelirim.”

“Tamamdır.”

Ilık bir banyo yapıp, biraz dinlenmek için zamanım vardı. Oleksandra’nın öyküsü bayağı kafama takılmıştı. Aklımdan çıkmıyordu. Bir gazeteci olarak ilgimi çekmişti, ama bir insan olarak daha çok etkilenmiştim. O hüzünlü masum yüzü, bir türlü gözlerimin önünden gitmiyordu.

Notlarımı bir düzene koydum. Sonra banyoya girip ılık bir duş aldım. Yatağa uzandım. Biraz kestirmek, yorgunluğumu atmak istiyordum. Cep telefonumun alarmını da saat sekize ayarladım.

Yorgundum, ama gözüme bir türlü uyku girmiyordu.

Çernobil kazasını düşünmeye başlamıştım. Bir gazeteci olarak bu kazayla ilgili birçok haber hazırlamıştım. Hatta Türkiye'ye gelen Ukraynalı Çernobil kazazedeleriyle ilgili röportajlar bile yapmıştım. Belki aralarında Oleksandra'nın kardeşleri de vardı, kim bilir.

Dünya, 1986 yılının Nisan ayında, gece yarısı patlayan Çernobil nükleer reaktörüyle sabaha uyanmıştı. Bu büyük felaketin yıkımları günümüzde de hala etkisini sürdürmekteydi. Kazadan sonraki bir ay içersinde çevreye yayılan radyoaktif kirlilik, o güne kadar patlatılan tüm atom bombalarından, nükleer santrallerden ve uranyum madenlerinden doğal ya da kaza ile salınan tüm radyasyondan daha fazlaydı. Milyonların kaderini değiştiren kaza sonucunda, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarının yaklaşık iki yüz katı kadar radyoaktif madde atmosfere salınmıştı.

Kazanın gerçekleştiği 26 Nisan'dan 4 Mayıs'a kadar geçen süre, radyasyonun büyük bölümünün çevreye karıştığı dönem olmuştu. 26 Nisan günü santralden sadece üç kilometre uzaklıktaki Pripyat kasabasında halk, baharın ilk ılık Pazar gününün tadını çıkarıyordu. Bir gün sonra ise 16 bini çocuk 45 bin kasabalı bir daha dönmemek üzere, iki buçuk saat içinde evlerinden tahliye edilmişti. Terk edilen Pripyat, bugün bile bir "hayalet kasaba" görünümündeydi. 27 Nisan'dan 5 Mayıs'a kadar geçen sürede ise, yaklaşık bin 800 helikopter ile bölgeye beş bin ton yangın söndürücü malzeme dökülmüştü. Kazayı takip eden on gün içinde, santralin otuz kilometre yarıçapında yaşayan 130 bin kişi tahliye edilmişti. Bu kişilere yeni evler verilmişti. Ancak halkın birçoğu bu süre zarfında radyasyona maruz kalmıştı. Kasım 1996'ya gelindiğinde başta Ukrayna, Beyaz Rusya ve Rusya'da çocuklarda görülen tiroit kanseri vakaları, 1980'lere oranla iki yüz kat artmıştı. Kanser en çok çocukları etkilemişti. Yapılan araştırmalar,

Ukrayna'daki tiroit kanseri hastalarının yüzde 64'ünün 15 yaşında ya da daha küçük olduğunu gösteriyordu.

2006 tarihli Greenpeace raporunda da, bu ülkedeki kanser vakalarının 1990-2000 arasında yüzde 40, çocuklardaki tiroit kanseri vakalarının yüzde 88,5 kat arttığı bildiriliyordu. Bölgede ayrıca lösemi, meme, böbrek, akciğer, mesane kanserlerinde de artış saptanmıştı. Kazada 33 kişi hemen, temizlik çalışmasında koruyucu elbise olmadan çalışan 4 bin kişi de zamanla ölmüştü. 70 bin kişi ise sakat kalmıştı. Başkent Kiev'i de kapsayan gayri resmi bilgiler ise, 15 bin kişinin öldüğünü, 1,1 milyon çocuğun ve 3,5 milyon kişinin etkilendiğini söylüyordu.

Bakışları insanın içine işleyen o çocukları, İstanbul ziyaretlerinde yakından görme fırsatını bulmuştum. Tek umutları, ameliyat olup bir an önce diğer çocuklar gibi sağlıklarına kavuşmak olan o çocuklar, günlerce, hatta aylarca gözlerimin önünden gitmemişti. Nasıl da hayata sıkı sıkı sarılmışlar, her anlarını, yaşamın değerini bilerek neşe içinde geçirmeye çalışıyorlardı.

Türkiye'de ise bu kazadan sonra trajikomik denebilecek olaylar yaşanıyordu. Bunlardan en çarpıcı olanı ve herkesin hafızalarına kazınanı ise, o dönemin bakanının radyasyon olmadığını ispatlamak için bardak bardak çay içerken çektirdiği donmuş karelerdi.

Türk Tabipler Birliği'nin ilk baskısı Nisan 2006'da yapılan, "Çernobil Nükleer Kazası Sonrası Türkiye'de Kanser" başlıklı raporunda, Çernobil nükleer reaktör kazası ile Karadeniz Bölgesi'ndeki kanser vakaları arasındaki ilişkinin araştırılması sonuçları kamuoyuna sunulmuştu. Raporda, Çernobil'deki patlama sonrasında oluşan radyoaktif bulutların 3 Mayıs 1986 Cumartesi günü Trakya'ya, 4-5 Mayıs günleri Batı Karadeniz'e, 6 Mayıs günü Çankırı üzerinden Sivas'a, 7-9 Mayıs tarihlerinde Trabzon-Hopa'ya ulaştığı, on gün sonra da tüm Türkiye'ye radyoaktif parçacıkların yayıldığı belirtilmişti.

Bunları düşünürken zamanın geçtiğini fark etmemiştim. Birden telefonumun alarmı çalmaya başladı. Hızla giyindim ve aşağıya indim.

Bir taksi çağırıp Çetin’in verdiği adrese doğru yola çıktım.

Burası deltanın aksine, şehrin daha doğusundaki sahilde, oldukça salaş, ama oldukça da temiz görünümlü bir balık lokantasıydı. İçerde de birkaç masa doluydu. Mezeler ve balıklar taze ve lezizdi. Palamut ve rokalı salata eşliğinde içtiğimiz rakı ile tüm yorgunluğumu üzerimden atmıştım. Çetin’e bugün proje sahasında geçirdiğim günü anlattım. Projeyi özetledim. Profesörden, Oleksandra’dan ve onun acıklı öyküsünden söz ettim. Konularına çok hâkim uzmanlardan oluşan bir ekip olduklarını söyledim.

Çetin beni dikkatle dinledi. Gözüme çarpan ilginç, farklı, sıra dışı ve dikkat çekici başka şeyler olup olmadığını sordu. Bu sorusuna bir anlam verememiştim. Ona, sahanın çok iyi korunduğundan, güvenlik görevlilerinin çoğunun ve liderlerinin Ruslardan oluştuğundan, alanın ve deltanın yirmi dört saat en gelişmiş teknolojiyle izlendiğinden söz ettim.

Ekip ve projeyle ilgili izlenimlerimin mükemmel olduğunu da söyledim. “Başka başka,” dedi Çetin merakla bana bakarak.

Sonra yemekte fırında pişmiş mantar ikram ettiklerini, ancak yemediğimi, profesörün beni uğurlarken yaptığı soğuk espriden sonra içtiği votkadan yere “küt” diye yıkıldığını anlattım. Mantardan zehirlenen kuş bilimcinin ölümünden de söz edildiğini söyledim. Ayrıca güvenlik şefi Mikita’nın, onun hakkında söylediklerini de ekledim.

Son anlattıklarımı Çetin daha dikkatli dinlemiş, hatta zaman zaman cebinden kalemini ve her zaman ceketinin iç cebinde taşıdığı küçük not defterini çıkarıp bazı notlar almıştı.

“Bu anlattıklarımın senin için enteresan bir tarafı var herhalde, bazı notlar aldın.”

“Olabilir.”

“Ne düşünüyorsun? Bu ölümlerle bir ilgileri olabilir mi?”

“Bilemiyorum, sadece her şeyden kuşkulanmak, her türlü olasılığı dikkate almak gerektiğini biliyorum.”

“Nasıl bir kuşku, sorabilir miyim? Benden yine bir şeyler gizlemiyorsundur umarım.”

“Elbette sorabilirsin. Ama senin bir gazeteci olduğunu unutmuş değilim, her ne kadar güvenilir birisi olsan da…”

“Teessüf ederim, beni kırıyorsun, yeni yetmelerle karıştırma,” dedim kızgınlıkla.

“Sakın üzerine alınma, ama bu konuda ne kadar titiz olduğumu unutma. Benim yapım böyle. İpuçları somutlaşana kadar herhangi bir açıklama yapmak benim tarzım değil. Kendime bile. Kusura bakma.”

“Peki, yine de soruma yanıt ver o zaman, merak etme bu konuyu yazacak değilim. Senin istemediğin bir şeyi yapmayacağımı bilirsin.”

“Biliyorum biliyorum. Ama bu proje sahası çok sıkı korunan bir yer. Ölenler için o bölgeye, yani proje sahasında çalışanlar için araştırma yapmak için gittiğimde fazla bir bilgi edinemedim. Yükseklerden gelen bir emirle oradakilere soru sormam engellendi. O dazlak güvenlik şefi sana bunu söylemek istedi. Koruma derken bunu kastetmiştim. Bu da beni rahatsız etti. Kafamda daha fazla kuşku oluşmasına sebep oluyor bu tür yasaklar.”

“Bu ölümlerden orada çalışanların ne gibi bir amaçları olabilir, anlayabilmiş değilim.”

“Henüz bilmiyorum. Ama sana daha önce söylediğim gibi ölümler konusunda kuşkularım var.”

“Bir şey mi gizliyorlar sence?”

“Benim ağzımdan laf almaya çalışıyorsun, ama dediğim gibi gerçekten bilmiyorum. Ama illa bir sebep arayacak olursak bir sürü sebep sayabilirim. İçeri girmeye çalıştıkları için tartışmış olabilirler örneğin. Belki çok daha farklı bir nedenle, oradaki güvenlik görevlileri tarafından öldürülmüş

olabilirler. Belki kimsenin görmesini istemediği bir şeyi gördükleri, duydukları veya ele geçirdikleri için başlarına bir şey gelmiştir. Belki de istemeden bir kazayla öldürülmüş de olabilirler. Yani kazayla öldürüldükten sonra, başka bir kaza süsü verilmiş olabilir. Gerçek sebebi bilemiyorum. Ama belki yanılıyorumdur. Belki gerçekten raporlara geçtiği gibi kazadır. Somut deliller veya ipuçları olmadığı için bir şey söylememem. Ama soruşturmanın o bölgede yasaklanması midemi bulandırdı. Emniyet müdüründen bile uyarı aldım."

"Haklısın, bunları düşünmemiştim. Peki, şimdi bu durumda vazgeçecek misin?"

"Vazgeçmiş değilim ama kısa zamanda bir sonuç elde edemezsem dosyayı kapatmaktan başka çare yok gibi gözüküyor. Zaten üzerimde şimdiden daha fazla kurcalamamam konusunda baskı var. Neyse bunlar benim sorunlarım," dedikten sonra Çetin, bardağın yarısına kadar dolu rakıyı bir dikişte bitirdi.

Sonra, bana son anlattıklarımla ilgili bazı sorular sordu. Mantar zehirlenmesinden bahsederken oradakilerin yüz ifadelerini, nasıl tepki verdiklerini, benim dikkatimi çeken başka bir şey olup olmadığını tekrar tekrar sordu. Hatta hafızamı zorlamam konusunda ısrarcı oldu. Çetin'in ciddiyeti ve ısrarcılığı karşısında, bildiklerimi bu kez daha detaylı bir şekilde anlattım. Küçük defterine yine birtakım notlar almayı sürdürüyordu.

Bu arada lokantanın camından dışarı baktığımda markasını seçemediğim beyaz bir arabanın içinde oturan iki kişiyi fark ettim. Onlar da bize doğru bakıyorlardı. Biraz daha dikkatli bakınca başlarını birbirlerine çevirip konuşmaya başladılar. Dışarıda masadakilere ait olduğunu sandığım iki üç otomobil daha vardı. Ama onların içinde kimse yoktu.

"Nereye bakıyorsun?" diye sordu Çetin.

"Şu dışarıda beyaz otomobilde bulunanlar sanki bizi izliyorlar gibi geldi. Dikkatli bakınca gözlerini kaçırdılar."

“Onları tanıyor musun?” diye sordu endişeyle. Oldukça uzaktılar, benim onların yüzlerini iyi görebilme menzilimin dışındaydılar. Tanımadığımı, yüzlerini iyi seçemediğimi söyledim. Otomobildekiler bizim onlara baktığımızı anlayınca, araçlarını hareket ettirip hızla önümüzden geçerek uzaklaştılar. Plakalarını da karanlık olduğu için okuyamamıştık. Dikkatle baktığımda, sürücünün yanında oturan kişinin kısa saçlı, sürücünün de kasketli olduğunu görebildim sadece. Birden ürperdiğimi hissettim. Ama bizi izlediklerinden emin olamazdım. Yanılıyor da olabilirdim.

Çetin rahatsız olmuştu. Garsonu çağırdı ve biraz önce uzaklaşan beyaz otomobili ve içindekilerin kimler olduğunu sordu. Garson tanımadığını, onlar da gelenleri müşteri sandıklarını, ama otomobilden hiç inmediklerini söyledi. Yaklaşık yarım saat önce gelmişlerdi.

Çetin benim de rahatsız ve endişeli olduğumu görünce, merak edilecek bir şey olmadığını, böyle ıssız bir yerde kimsenin onları takip etmeyi göze alamayacaklarını, bu kişilerin restorana önce girmeyi istemiş, sonra da vazgeçmiş kararsız birileri olduğunu söyledi. Çetin’in sözleri içime su serpmişti.

Ama yemeğin tadı da kaçmıştı. Kahvelerimizi içtikten sonra hesabı ödeyerek kalktık. Çetin ödemek için çok ısrar etmişti ama kabul etmedim. Çok geç değildi. Saat henüz on iki bile olmamıştı.

Otomobilde giderken verdiğim uzmanlarla temasa geçip geçmediğini sordum. Geçtiğini, onlardan haber beklediğini, bir sonuç elde eder etmez beni arayıp bilgilendireceğini, desteğimi sürdürmemi rica etti. Her zaman arayabileceğini, seve seve yardım edeceğimi, dikkatli olmasını, yaban kazlarını ürkütmemesi gerektiğini söyledim.

“Haklısın yaban kazlarını ürkütmemek lazım, gecenin en anlamlı sözü buydu bence,” diyerek, gece boyunca ilk kez, biraz da rakının etkisiyle kahkahayla güldü Çetin.

Uçağım sabah erkenden kalkacağı için otomobilde vedalaştık. Çetin beni otelin yakınlarına bir yere bırakmıştı. Bıraktıktan sonra da otele girene

kadar, itirazlarıma rağmen arkamdan izlemişti.

Otele girerken, gözlerim yolda park etmiş o beyaz otomobili aramıştı. Ama ortalarda beyaz otomobilden eser yoktu. Otelin civarında park halinde bulunan birkaç otomobilin içinde de kimse yoktu. Nedense çok rahatlamıştım. İzlendiğimiz konusunda abarttığımı düşündüm. Emin olduğum bir şey vardı. O da Çetin'in benden bir şeyler gizlediğiydi.

- 11 -

25 Kasım Cuma (Üç Gün Sonra)

Samsun’dan İstanbul’a döneli aradan üç gün olmuştu. Bu üç günü seri yazımı hazırlayarak geçirmiştim. Seri yazının ilk bölümüne, bir gün gecikmeyle ertesi gün başlanacaktı. Bu üç günlük süre içinde, delta, kazlar, Oleksandra, profesör ve deltadaki ölümler aklımdan hiç çıkmamıştı. Hatta İstanbul’a döndüğümün gecesi kötü bir rüya bile görmüştüm. Rüyamda bütün gece deltada silahlı adamlar tarafından kovalanmıştım. Oleksandra ile Kaan bana yardım etmeye çalışıyordu, ama ben bir türlü çıkış yolunu bulamıyordum. Kâbuslarla dolu bir gece geçirmiş, yatakta sabaha kadar dönüp durmuştum.

Bu arada baş komiser Çetin’den de herhangi bir haber alamamıştım. Sadece İstanbul’a döndüğüm gün, öğle üzeri Çetin beni aramış, yolculuğumun iyi geçip geçmediğini, hal ve hatırımı sormuştu.

Uzmanlarla görüşmüş müydü? Görüştüyse ne gibi sonuçlar elde etmişti. Soruşturması ne durumdaydı? Hiçbir şey bilmiyordum. Fakat aramadığına göre, fazla bir ilerleme kaydedememiş demekti. Yoksa mutlaka arardı. O nedenle ben de aramamayı tercih etmiştim.

Gazetedeki masamda ertesi gün çıkacak seri yazının son hazırlıklarını yaparken, Kızılırmak Deltası’ndaki proje ile ilgili bilgi olup olmadığını öğrenmek için internette arama yapmaya başladım. Önüme oldukça uzun bir liste çıktı. Bu bilgiler eskiydi. Birçoğu projenin başlayacağına dair bilgiler içeriyordu. Sadece bir sitede proje hakkında çok kısa özet bir bilgi verilmişti. Bir başka adreste ise, destekleyicilerle, yani sponsorlarla ilgili bilgi veriliyordu. Tam adresi tıklamaya hazırlanırken, birden şefin odasında oldukça güzel bir kadının benim bulunduğum yere doğru bakmakta

olduğunu gördüm. Benim baktığımı görünce odadan bana el sallamaya başladı. Kim olduğunu çıkaramamıştım. Dikkatle bakınca yüzü tanıdık gelmeye başladı.

Bu Selin'di. Aşkımı bir türlü ilan edemeden başka bir sevgilisi olduğunu öğrendiğim, aynı gazeteden servis arkadaşım Selin. Sevgilim Zeynep'ten ayrılmama neden olan kadındı Selin.

İki yıl kadar önce gazeteden ayrılıp sevgilisiyle yurt dışında yaşamaya başlamıştı. Ama şimdi yeniden Türkiye'ye dönmüştü. On beş gün önce döndüğünü, hatta bir hafta kadar önce de başka bir gazetede çalışmaya başladığını duymuştum. Aramaya fırsat bulamamıştım. Ama şimdi o buradaydı. Anlaşılan gazeteyi ve arkadaşlarını ziyarete gelmişti.

Şefin odasına doğru yürümeye başlayınca, o da ayağa kalktı ve dışarı çıktı. Sevgiyle ve hasretle kucaklaştık. Çok değişmemişti ama eskisinden daha da güzel bir kadın olmuştu. Bu arada diğer arkadaşlar da Selin'e, "hoş geldin," diyerek etrafını sardılar ve onunla sohbete başladılar.

Masama oturduktan yaklaşık on dakika kadar sonra, Selin servistekilerin ilgisinden kendini kurtarıp yanıma gelebilmişti. Üzerinde kendisine her zaman çok yakışan blucin pantolonu, göğüslerinin enfes güzelliğini ortaya çıkaran dar keten açık mavi bir gömlek, üzerinde de kahverengi ketenden şık bir ceket vardı. Açık kestane rengi saçları yine uzundu ve öylesine arkadan toplamıştı. Seksiliği göz kamaştırıyordu. Bunu servisteki erkeklerin kaçamak ve ilgili bakışlarından da anlamak mümkündü.

"Döndüğüne sevindim. Nasıl gidiyor?"

"Teşekkür ederim. Yeni gazeteme alışmaya çalışıyorum. Sen nasılsın? Yine bombaları patlatıyor musun?"

"Eskisi kadar hızlı değilim. Ama bulunca kaçırmıyorum."

"Ondan şüphem yok. Sizleri çok özlemişim."

Selin özlediğini söylerken gözlerimin içine bakıyordu. Aslında, "Seni özledim," demek istemişti ve bunu söylemekten çekinmiş, genelleştirmişti. Yine yanılıyor olabilirdim. Özel yaşamıyla ilgili konuyu birden kendisi açtı.

“Selçuk’tan üç ay önce ayrıldım. Yapamadık. O Londra’da kaldı.”

“Üzüldüm ayrıldığınıza, belki bir süre sonra yine barışırsınız.”

“Hiç sanmıyorum, çünkü onunla hiçbir konuda anlaşamadık. Tamamen bitirdik.”

Selin bana, artık özgür ve serbest bir kadın olduğu mesajını veriyor gibiydi. Sonra birden Zeynep’i sordu.

“Zeynep’le görüşüyor musunuz?”

“Zeynep’le iki yıl önce ayrıldığımızı ve onun evlendiğini biliyorsun sanırım.”

“Evet.”

“Şimdi üç yaşlarında bir kızı var. Kocasıyla İzmir’de yaşıyorlar.”

“Hiç görüşüyor musunuz, telefonla falan? Tabii arkadaş olarak.”

“Hayır, hiç görüşmüyoruz.”

“Ama takip ediyorsun anlaşılan.”

“Hayır etmiyorum. Sadece bazen ortak arkadaşlarımızla bir araya geldiğimizde haberdar oluyorum o kadar.”

“Biliyor musun Ahmet, şimdi yeri değil belki, ama bazen sizin ayrılmanıza ben sebep olmuşum gibi bir duyguya kapılıyorum.”

“Yok canım, nereden çıkardın?”

“Sizin ayrılmanıza bir anlam veremiyorum. Birden ayrıldınız, sonra birden Zeynep evlendi. O dönemi bazen düşünüyorum da bir şeyler oldu aranızda. Özellikle seninle yemeğe gittiğimiz o akşam, aranızdaki ilişkinin zedelendiğini düşünüyor, kendimi suçlu hissediyorum.”

Aslında söyledikleri harfi harfine doğruydu. Selin bunun böyle olduğunu bal gibi biliyordu. Ama karşımda sanki bunlardan emin değilmiş gibi pozlar takınarak konuşması, onun karakterini daha net ortaya koyuyordu.

Eğer Selin’le bir ilişkiye girersem, bu asla ciddi bir ilişki olmayacaktı. Bundan emindim.

“Kendini sorumlu hissetme lütfen. Seninle bir ilgisi yok. Demek ki bitecekmiş ki bitti. Yemek falan bunlar bahane. Zaten artık o defteri çoktan kapattım ve bu konuyu düşünmeyi de yıllar önce bıraktım. Bunlar artık geçmişte kaldı, yaşandı ve bitti. Hiç açmasak daha çok sevinirim,” dedim, ama, yalan söylemiştim. Evet, ayrılmamızın nedeni Selin’di.

“O zaman yaralarını deştiğim için özür dilerim.”

“Sen şimdi bunları bırak da, yeni gazetende yine çevre konularına mı bakıyorsun, onu söyle?”

“Tabii o da var, ama daha çok diplomasi, uluslararası ilişkiler konuları da bana verildi. İlgi alanım biraz daha genişledi, politikayla ilgili haberler de yapıyorum senin anlayacağın.”

“Desene artık rakip olduk.”

“Ama ben senin rakibin olamam.”

“Nedenmiş?”

“Çünkü seni kendime bir rakip olarak görmek küstahlık olur. Sen bizim duayenimiz sayılırsın.”

“Teşekkür ederim, bunu bir iltifat olarak alıyorum. Ayrıca kendimi yaşlı hissetmeme neden oluyor.”

“İltifat falan değil, gerçeğin ta kendisi. Ayrıca bunun yaşla falan ilgisi yok. Bu arada yeni dizi yazın hayırlı olsun, merakla okuyacağım.”

“Okursan ve düşüncelerini söylersen sevinirim.”

“Memnuniyetle.”

Selin bir süre sonra izin isteyerek ayrıldı. Elimi sıkarken gözlerimin içine bakarak, davetkâr bir tavırla, “En kısa zamanda görüşelim. Lütfen beni ara. Ama arayı da uzatma,” dedi.

“Arayacağım,” dedim, ben de onun gözlerinin içine bakarak.

Telefon numaraları ve elektronik posta adreslerimizi paylaştıktan sonra Selin oradan ayrıldı. Ama onu aramak niyetinde değildim. Eğer o tekrar

ararsa, o zaman düşünecektim. Verdiği yeni telefon numaraları ve elektronik posta adresi yazılı kartvizitini çekmeceye koyduktan sonra Zeynep'i düşündüm. Ondan ayrıldıktan sonra ciddi bir ilişkiye girmemiştim. Kadınlarla olan ilişkilerim geçici ilişkiler olmuştu. Zeynep'ten sonra aradığım aşkı bir türlü bulamamıştım. Çok da umurumda değildi. Aşk benim için yorucu bir süreçti. Yeniden o zorlu ve yorucu sürecin içine girmeye de henüz niyetim yoktu.

Geçmiş anıları düşünmeyi bir kenara bıraktıktan sonra yeniden çalışmaya koyuldum. Ve o bulduğum siteyi tıkladım. Sponsorlar arasında ilginç bir isim dikkatimi çekmişti.

“Sinan Karaoğlu.”

İsim hiç yabancı gelmemişti. İsmi google arama motorundan araştırdığımda hatırlamıştım. Çevre ve Orman Bakanı Seyit Karaoğlu'nun kardeşiydi. Sanayici, özellikle yem sanayinin önemli bir ismiydi. Balık, tavuk, kuş başta olmak üzere her türlü hayvan yeminin üretimini gerçekleştiriyordu. Van'da göl kenarında büyük bir yem üretim fabrikası vardı. Bir fabrika da Samsun'da açmıştı. Demek ki projeye destek vermesinin nedeni, bir bakıma işiyle de ilgili olduğu içindi. Geçmişinde oldukça karanlık işler yaptığını, hatta tutuklandığını, ancak suçsuz bulanarak bırakıldığını okumuştum. Hatta bir demecinde, “Bu gibi iftiraları atanları Allah'a havale ediyorum. Ben geçmişimde kaçakçılık gibi bazı yasa dışı işlerde bulunmuştum. Ama biz o yanlışları geride bıraktık. Şimdi biz namuslu bir işadamıyız. Ailemi karalayacak, onları kötü durumda bırakacak hiçbir iş yapmam,” dediğini anımsıyorum.

Demek ki ağabey ile kardeşi önemli bir projede birlikte işbirliği yapıyorlardı.

Bu bana çok ilginç geldi. Kimse de bakanın kardeşinin bu işi yaptığını bana söylememişti. Sanırım Çetin de bilmiyor olabilirdi. Yalnız hangi suçtan yattığını hatırlayamamıştım. Kaçakçılıktan olabilir miydi? Yeniden internete başvurdum. Evet, suçu eroin kaçakçılığına yataklık yapmaktı.

Kendi mülkiyetindeki arazide bulunan metruk bir binada, ihbar üzerine yapılan aramada yaklaşık yirmi kilo eroin bulunmuştu. Bunun üzerine sorguya alınmış, sonra da tutuklanmıştı. Ama bir süre sonra yakalanan gerçek suçlular, yaptıkları açıklamada, bakanın kardeşinin bilgisi olmadan o arazideki binayı kullandıklarını itiraf etmişlerdi. Bakanın kardeşi de serbest bırakılmıştı.

Böylece adalet yerini bulmuş, gerçek suçlular yakalanmış, iftiraya uğrayan bakan kardeşi bırakılmıştı. Sonra hiç kimse, basın dâhil bu olayın peşine düşmemişti.

O günden sonra bakanın kardeşi yem üreticiliği ile ilgilenmeye başlamış, üretim tesisleri olan saygın bir işadamı olmuştu. Zaman zaman gazetelerin ekonomi sayfalarında iş dünyasına yönelik verdiği demeçlerle, zaman zaman da magazin sayfalarında çapkınlıklarıyla gündeme gelmişti. Yıllar içinde zenginliğine zenginlik katmıştı.

Yem işine girmeden önce Rusya'da bir ara müteahhitlik yaptığını anımsamıştım birden. Ama o işte tutunamamıştı. Bildiğim kadarıyla, daha sonra yem işine başlamıştı.

Şefin yanına gidip, bildiklerimi ve öğrendiklerimi bir de ona doğrulatmak istedim. O da bu bilgileri doğruladı. Şef özellikle politik polisiyelere bayılırdı. Yani politikacıların karıştıkları polisiye veya başka bir deyimle adi olaylar onun ilgi alanına giriyordu. Bu konuda müthiş bir belleğe ve arşive sahipti. Onun bu yönünden hem çok etkileniyor, hem de ona gizli bir hayranlık duyuyordum. Gazetecilik kariyerinde böylesine ilginç alanlara sahip olabilen çok az gazeteci vardı.

Sonra telefona sarılıp Çetin'i aradım. Bu konuda bir bilgisi olup olmadığını öğrenmek, eğer yoksa bu bilgileri onunla paylaşmak istedim. Evet yanılmamıştım, Çetin'in, bakanın kardeşinin deltadaki projeye sponsor olduğundan haberi yoktu. İlgiyle dinledikten sonra, "Bunu gerçekten iyi araştırmak gerekir. Böyle geçmişi karanlık bir adamın, böyle bir projeye sponsor olmasının arkasında başka nedenler de yatıyor olabilir. Ben

araştıracağım ama lütfen sen de araştır, bir şey bulursan da hemen beni ara," dedi.

"Soruşturma nasıl gidiyor? Bir şeyler bulabiliyor musun?"

"Henüz bir aşama kaydedebilmiş değilim. Kendimi veremiyorum, çünkü bana başka görevler veriyorlar. Ayrıca bizim müdür bu konuyu kapatmamı istiyor. 'Boş yere uğraşma, bir şey çıkmaz' diyor."

"Elde delil olmadığı için herhalde."

"Evet, maalesef. Ama fırsat buldukça ilgileniyorum. Şimdi senin elektronik postana bir bilgi aktaracağım, ama bunu okuduktan sonra hemen yok et, kimseyle de paylaşma."

"Nasıl bir bilgi?"

"Bu ölümlerin üzerine gitmeme sebep olan bir bilgi, bir telefon mesajı."

"Gönder hemen, bekliyorum."

"Birazdan elinde olur."

"Peki, ben deltadayken bu bilgi sana gelmiş miydi?"

"Evet."

"Ama bana yine söylemedin."

"Bilirsin, emin olmadığım bilgileri paylaşmaktan kaçınırım. Şimdi sana yazıyorum, çünkü birileri benim bu konuyla ilgilenmemden oldukça rahatsız. Belki sen gazeteci olarak bu bilgiyi haber yapabilirsin."

"Peki, iyi olur mu?"

"Olabilir. Yalnız benim haberim olmadan yazma. Birkaç gün daha bekleyelim. Sonra ben sana yayınlayacağın zamanı bildiririm. İşine karışmak gibi olmasın ama zamanlamanın ne kadar önemli olduğunu hatırlatmama gerek yok sanırım. Bana bilgiyi veren kişinin de seni aramasını sağlarım."

"Anlaştık, postayı bekliyorum."

Birkaç dakika sonra Çetin, elektronik postayı gönderdi. Mesajı okumaya başladım.

“Ahmet, bana bu bilgiyi Samsun’da ölen kuş bilimci Arda Can’ın sevgilisi ABD’li Stephanie Connor verdi. Arda ölmeden önce onu telefonla aramış, bulamayınca da şöyle bir mesaj bırakmış: ‘Bir şey buldum ama emin değilim. Duyunca sen de kulaklarına inanamayacaksın… Beni ara…’.

Arda, bu mesajı bıraktıktan birkaç gün sonra ölü bulundu. Sevgilisi Stephanie, ayrıca onun mantar zehirlenmesinden öldüğüne de inanmıyor. Beni kuşkulandıran bu bilgiler olmuştu. Sen de bir düşün, sonra haberleşiriz. Çetin.”

Bu gerçekten ilginç bir mesajdı. Çetin’in şimdi bu ölümlere neden kuşkuyla yaklaştığını daha iyi anlamıştım. Ve oturduğum yerde düşünmeye başladım.

Acaba ölen kuşbilimci orada ne bulmuştu veya ne görmüştü? Eğer sevgilisine ulaşabilseydi ne söyleyecekti?

- 12 -

Emirgan’daki evime geldiğimde hala deltada ölen kuş bilimcinin, sevgilisine gönderdiği mesajı düşünüyordum. Ama karnım zil çaldığı için, konuya daha fazla yoğunlaşamadım. Bu konuya yeniden dönebilmem için, önce karnımı doyurup düşen şeker seviyemi yükseltmem ve beynimin yeniden faaliyete geçmesini sağlamam gerekiyordu.

En iyi bildiğim ve benim için en pratik yemeklerden biri olan makarna hazırladım. Hatta bir kırmızı şarap açıp Selin’i davet etmek istedim. Ama sonra bunun için çok erken olduğunu düşündüm. Zaten önce o beni aramadan ben onu aramayacaktım. Çünkü daha gelir gelmez onun peşinden koştuğumu düşünmesini istemiyordum.

Kırmızı şarabı açtım. Selin’in dönüşü şerefine içtim.

Sonra Selin’i aklımdan çıkardım ve yeniden olaya döndüm.

Kuş bilimcinin bulduğu o gizemli bilginin bu ölümlerle bir ilgisi var mıydı acaba? Baş komiser Çetin gerçekten haklı olabilir miydi?

İki köylünün basit nedenlerle, bir ornitologun, yani doğayı iyi bilen birinin, mantar zehirlenmesinden ölmesi gerçekten de düşündürücüydü.

İnternete girip mantar zehirlenmeleri ve zehirli mantar türleri hakkında arama yapmaya başladım. Birçok zehirli mantar türü vardı. Üç tanesini incelemeye koyuldum.

“Ağulu mantar (Omphalotus olearius): Zehirli bir tür olan bu mantar, Türkiye’de yetişen ‘cüce kız, meşe mantarı, horoz mantarı’ olarak tanınan cantharellus cibarus ile karıştırılabilir.

Fakat bu tür daha yumurta sarısı renkli, üzeri yağlımsı gibi, lamellerinin çatallı ve aralarının birleşmiş olmasıyla ayırt edilir. Şapka, 7- 10 santim,

konveks, sonra huni biçimli, üst yüzeyi portakal sarısı, ipek gibi parlak, dalgalı, yaşlılarda portakalımsı-kahve renklidir.

Bu mantar, yaz başından sonbahar sonlarına kadar, bilhassa yapraklı ağaçların kütükleri üzerinde gruplar halinde ortaya çıkar. Özellikle zeytin ağaçları üzerinde bu mantarı görmek mümkündür. Bu mantar nedeniyle oluşan zehirlenme olaylarında belirtiler, sindirimden sonra 30 dakika ile 3 saat arasında ortaya çıkar. Ağır ve şiddetli mide bulantısı, kusma, ishal ve karın ağrıları tipik belirtilerdir. Bunun yanı sıra, terleme, tükürük, gözyaşı ve bronş salgılarında artma, bronkospazm, myosis, görme bulanıklığı, hipotansiyon ve bradikardi gibi belirtiler görülür.

Yalancı dede mantarı (Lepiota bruneoincarnata): Tehlikeli ve öldürücü bir mantardır. Halk arasında 'dede mantarı' olarak bilinen yenilebilir mantarlar ile karıştırılabilir. Şapka, 3,5 santim çapında küremsi, biraz dışbükey, mantar olgunlaştıkça düzlemsel bir hal alır. Kenarları ince olup, eğik değildir. Şapkanın merkezinde konsantrik durumlu kestane renkli pullar bulunması tipik olup, şapkanın rengi kırmızımsıdır. Yazın ve sonbaharda, havuz kenarlarında, parklarda, yol kenarlarında, otların arasında, yaprak altlarında bulunur. Genellikle bol yağışlı mevsimlerde çayırlarda görülür. Falloides zehirlenmesi tipine yol açan amatoksinleri ihtiva eder. Bu mantar nedeniyle oluşan zehirlenme olaylarında belirtiler, 6-24 saat sonra ortaya çıkar. Bu belirtiler, karın ağrıları, bulantı, kusma ve ishal şeklindedir. Zehirlenmede önce kısa bir hafifleme görülür, sonra ağrılar tekrarlar, karaciğer görevini yapamaz hale gelir. Ayrıca böbrekler zayıflar, sonuçta komadan sonra ölüm gelir.

Ölüm meleği (Amanita phalloides): Türkiye'deki ölümcül zehirlenmelerin neredeyse yüzde doksan beşinden sorumlu, son derece zehirli ve tehlikeli bir mantardır. Bu mantara yaz başlarında ve sonbahar aylarında ormanlarda çok sık rastlanır. Mantarın içerdiği amanitin maddesi, sindirildikten 8-12 saat sonra ilk belirtilerini gösterir ve karaciğer-böbrek metabolizmasını yok eder. Zehrine karşı henüz bir ilaç geliştirilememiştir. Bu mantarın bir kişiyi öldürmesi için 20-25 gram tüketilmesi yeterli

olmaktadır. Bu mantar 1994 yılı Kasım ayında İstanbul’da seri zehirlenmelere yol açmış ve yirmiden fazla insanının ölmesine neden olmuştur.”

Gerçekten okuduklarım ürkütücüydü. Mantardan zehirlenmeler ve ölümler olduğunu biliyordum, hepsi o kadar. Ama okudukça, kırlarda, bahçelerde, tarlalarda masum görünen o şapkalı mantarın ne kadar ölümcül bir bitki olduğunu sanki yeni fark ediyordum.

Nasıl zehirlediği ise gerçekten ilginçti. Bu konuda uyarılar, yetkililerce sürekli yapılıyordu.

“Zehirlenmelerin büyük bölümüne 'Amanita muscaria' ve 'Amanita phalloides' adı verilen iki cins mantarın yol açtığı uyarısında bulunan yetkililer, ‘Zehri yüksek ısıda bile etkisini kaybetmeyen Amanita muscaria türü mantarların pişirilerek yenmesi halinde, üç saat içinde zehirlenme belirtileri başlar. Bu türlerin sıkça görüldüğü İstanbul ve yakın çevresiyle Marmara ve Karadeniz bölgelerindeki vatandaşlar daha dikkatli olmalı’ diyorlar. Yetkililer, mantar zehirlenmeleriyle buna bağlı ölümlerden korunabilmek için yabani mantarlardan tümüyle uzak durulması gereğine dikkati çekerek, serada yetiştirilip ambalaj içinde satılan, firma adı ve adresi belli olan mantarların tüketilmesi önerisinde bulundu.

Yetkililer, yabani mantar yiyenlerden göz yaşarması, bol tükürük salgısı, terleme, mide bulantısı, kusma, karın ağrısı ve krampı, ishal, baş dönmesi ve göz bebeklerinde küçülme şikâyeti ortaya çıkanların vakit kaybetmeden kusturulması gerektiğini bildirdi. Bu kişilerin mümkünse yedikleri mantarın örneğiyle beraber hemen bir sağlık kuruluşuna götürülmesi gerektiğini belirten yetkililer, hastanın burada midesi yıkanarak, aktif karbon uygulamalarına başlanması ve serum elektrolit dengelerinin takip edilerek, böbreklerden atılımı hızlandırmak için diürez (idrar oluşumu ve boşaltımının geçici olarak artması) uygulamalarına geçilmesi gerektiğini belirttiler.

Zehirli mantarlar çok çeşitlidir. Amanita muscaria olarak adlandırılan zehirli bir mantar türü, yenilebilen zehirsiz mantarlara çok benzediği için -zehirsiz mantarla karıştırma riski nedeniyle- ayrıca tehlike arz etmektedir. Amanita muscaria türü mantar çok zehirli bir madde olan muscarine ve zehirli diğer alkaloitleri içerir. Yenmesi halinde altı saat içinde kusma, ishal, salya, terleme, zihin dağınıklığı gibi etkiler ortaya çıkar. Fazla yenilmişse ölüme neden olabilir. Diğer zehirli mantar ise Amanita phalloides ‘ölüm kapağı’ olarak da bilinir ve daha öldürücüdür. Amanita phalloides siklik oktapeptidler olan phalloidine ve amanitin içerir. Bu maddeler mide sancıları, kanlı ishal, aşırı sıvı kaybı, böbreklerde ve sinir sisteminde hasar, koma ve sonuçta ölüme kadar götüren bir süreç ortaya çıkarabilir. Yapısal olarak yılan zehirlerine benzeyen ve bir polipeptid olan amanitin son derece tehlikelidir. Tek bir mantarda bulunan 5-7 mg amanitin yetişkin bir insanı öldürebilir. Amanitin RNA polimeraz II enziminin faaliyetini engelleyerek RNA ve protein sentezini durdurur. Mantar ölümlerinin yüzde doksanı amanitin yüzündendir. Coprinus atramentarius adı verilen mantar coprine denilen amino asidi içerir ve alkol metabolizması ile karışarak zehir etkisi yapar. Bulantı, kusma ve şiddetli baş ağrısı en önemli coprin zehirlenmesi belirtileridir.

Pek çok mantar da hayal görmeye yol açan maddeler içerir. Amanita muscaria, öldürücü-toksik maddeler yanında, bu tür maddeler de içeren bir mantar türüdür. Amanita muscaria’da bulunan ve hayal görme, sahte mutluluk verme gibi etkilere sahip maddeler, muscimol ve ibotenic asit adıyla bilinen maddelerdir. Bu iki bileşik GABA’nın (gamma amino butirik asit) beyindeki sinir salgılarının iletimini bloke eder, bunun sonucunda uyarıcı etki ortaya çıkar.”

Tabii okuduğum yazılarda mantarın faydalarında da ayrıntılı bir şekilde söz ediliyordu.

“Vitamin ve mineral açısından zengin olan mantar, son yıllarda kanseri önleyen besinler arasında ön plana çıkıyor. Ancak bilinçsiz tüketilen mantarın, zehirlenmeye hatta ölüme neden olduğunu unutmamak gerekiyor.

Selenyum, vitamin B2, potasyum, pantetonik asit, bakır, niasin ve fosfor kaynağı olan mantar, kanserin yanı sıra astım, romatizma ve kalp hastalıklarına da yatkınlığı azaltır. Günde 1 kâse mantar tüketiminin migren ağrılarını da azalttığı söyleniyor. Çinkodan yana zengin olan mantarın, bağışıklık sistemini güçlendirme, yara iyileştirme ve sağlıklı hücre bölünmesi gibi etkileri olduğu da vurgulanıyor. Niasinden zengin olan mantar türlerinin Alzheimer ve yaşa bağlı bilişsel becerilerin azalmasını önlediği ve güçlü bir antioksidan olduğu çalışmalarla kanıtlandı."

Türkiye'de 115 mantar cinsi ve 280 mantar türü bulunuyordu. Bunları okudukça mantar konusunda ne kadar az bilgi sahibi olduğumu fark ettim. Bir ornitologun, yani bir doğa bilimcinin, mantar konusunda benden daha çok bilgisinin olabileceğini düşündüm. Acaba bilgisine fazla mı güvenmişti? Bazen çok bilgi sahibi olmak insanı bazı yanılgılara mı sürüklüyordu? Ama ne olursa olsun, insan böyle yaşamsal riski yüksek bir konuda kendine bu kadar güvenmemeliydi. Şu da bir gerçekti ki, mantar zehirlenmelerinden ölüm ilk kez yaşanan bir olay değildi. Anlaşılan ornitolog kendine fazla güvenmenin kurbanı olmuştu. Ya da birileri tarafından zehirlenmişti. Nişanlısına gönderdiği esrarengiz mesajdan sonra gelen ölüm, bu kuşkuyu insanın aklına ister istemez getiriyordu.

Ne bulmuştu? Sevgilisine söyleyeceği ve onun inanamayacağı deltada bulduğu şey neydi? Ama bulduğundan da tam emin gibi gözükmüyordu. Orada bulduğu neyse, belki de bu bulgu, birilerinin pek hoşuna gitmemişti.

Belki diğerleri de, yani avcı ile balıkçı da bir şeyler bulmuştu. Ve öldürülmüşlerdi. Delta, üç kişinin ölümüne yol açan büyük bir sır mı barındırıyordu? Bu sır ne olabilirdi?

Çetin açık açık söylememişti ama anlaşılan o da benim gibi bunlara kafa patlatıyor, işin içinden çıkamıyordu.

Birden kendimi yine bir dedektif gibi hissetmeye başlamıştım. Baş komiser Çetin beni yine bir polisiye bir olayın içine mi çekiyordu? Dertsiz başıma dert mi alıyordum?

Çetin’e telefon edip ornitologun hangi tür mantar yediğini öğrenmek istedim. Çetin mantarın türünün ne olduğunu hatırlayamadığını, ama ertesi sabah ararsam dosyaya bakıp bu bilgiyi verebileceğini söyledi.

“DÜNYA S.O.S VERİYOR” - 1

Kıyamet Gibi Felaketler

Birleşmiş Milletler'in doğal afetlerin azaltılması için çalışan biriminin (UN/ISDR - United Nations International Strategy for Disaster Reduction) Ocak ayı sonunda açıkladığı can kaybı ve maddi hasar rakamları, acı bir gerçeği daha ortaya koyuyor:

Canını en çok kaybedenler, yoksul bölgelerde yaşayanlar.

Afetlerde Artış

Uzmanlara göre, artık afetlerden daha fazla etkileniyoruz. Bundan, büyük oranda yüksek nüfus artışı, göçler ve plansız şehirleşme, çevrenin tahribatı ve küresel iklim değişimi sorumlu tutuluyor. Son yıllarda, özellikle 1960’lardan sonra büyük afetlerin sıklığında artış gözlenmekte olduğu vurgulanıyor. Can kaybının 100'den fazla olduğu olay sayısında ve afetlerin neden olduğu ekonomik kayıplarda da ciddi bir yükselme var. Ülke milli gelirinin düşük olduğu yerlerdeki afet sayıları ve insani kayıplar çok fazla. Yüksek gelirli, gelişmiş ülkelerin afet sayıları ve insani kayıpları ise azalmakta.

10 Mega Felaket

Peki, dünyayı bekleyen ve bilim adamlarını en çok endişelendiren, sadece meydana geldikleri ülkeyi değil, kıtaları etkileyebilecek, hatta "dünyanın sonu" anlamına gelebilecek en büyük doğal tehlikeler neler?

Liste Şöyle Sıralanıyor:

1. Küresel ısınmanın önünün alınamaması

2. İspanya'daki Kanarya Adaları'nda, La Palma'daki "Cumbre Vieja" yanardağının patlaması ve bunun yol açabileceği mega-tsunami

3. Süper-volkan (50 bin yılda bir rastlanan devasa yanardağ patlaması)

4. Büyük bir gökcisminin dünyaya çarpması

5. Hipernova (uzayda kara delik oluşturarak patlamış büyük bir yıldızın gamma ışınlarının dünyaya çarpması)

6. Dünyadaki ekonomik dengeleri altüst edecek büyük bir deprem

7. Tacikistan'daki Sarez gölünün üzerindeki doğal barajın çökmesi

8. Küresel salgın hastalıklar

9. Telomere (kromozomları koruyan kapakçıklar) aşınması

10.İnsanlığın ölümsüzlüğü ararken robotlaşması

Hiç Bu Kadar Isınmadık!

Dünyamız bin yılı aşkın süredir, geçtiğimiz 30 yıl içinde ısındığı kadar hızlı ısınmadı.

Hızla eriyen buzulların deniz seviyesini yükseltmesiyle, kıyı yerleşim alanları haritadan silinip gidecek. Ayrıca iklimlerin dengesi bozulacak ve dünya yaşanılması zor bir yer haline gelecek.

Önümüzdeki yıllarda, okyanusların da ısınmasıyla kasırga, tropikal fırtına, tayfun, hortum, buz fırtınaları, yıldırımlı fırtına ve sel baskınları şiddetini giderek arttıracak.

Küresel ısınma, basit tanımıyla, atmosferde bulunan karbondioksit, su buharı, ozon, metan, azotoksit ve kloroflorokarbon gazlarının miktarlarındaki artış, dünyadan atmosfere geri yollanan güneş ışınlarının daha fazla tutularak yeniden atmosfere yayılması ve bu da, ortalama sıcaklığın artması anlamına geliyor.

Bu artışın olası sonuçları konusunda en önemli ipuçlarını, öncelikle 20. yüzyılda dünyanın başına gelenler oluşturdu. Bu yüzyılda, deniz seviyelerinde yaklaşık 25 santimlik bir artış oldu; önemli buzulların bir kısmı yitirildi; dünyanın çeşitli yerlerinde yağış miktarları değişti; göl

sularının sıcaklıklarıyla dünyanın kimi bölgelerinde yaşanan fırtınalar ve seller arttı.

Bilim adamları, gelecekte yer kürenin sıcaklığında yaşanacak 1,4 - 5,8 derecelik artışın yol açacağı sonuçları öngörebilmek için çeşitli iklim modelleri geliştirmeye başladı.

- 13 -

26 Kasım Cumartesi

Sabah evden çıkmadan gazeteye göz atmış, seri yazının ilk bölümünü okumuştum. "Dünya S.O.S. veriyor" başlığıyla yayımlanan dizi yazı, gazetenin birinci sayfasından anons edilerek verilmişti.

Keyfim yerindeydi ve otomobilime atladığım gibi gazeteye gelmiştim. Arabada gelirken radyo kanallarında da benim yazıdan bahsediliyordu. Hatta spiker uzun uzun gazetedeki yazıyı okuyordu. Bu neşemi daha da artırmıştı.

Bir gazetecinin en mutlu olduğu sabah, yaptığı bir haberin, röportajın veya seri yazının gazetesinde en iyi şekilde yer aldığını gördüğü sabahtı. Şimdi ben de böyle bir sabahı yaşıyordum. Seri yazı, dünyayı bekleyen felaketlerden söz ediyordu, ama ben mutluydum. Bu bir gazeteci mutluluğuydu. Birçok insan gazeteyi eline aldığında karamsar düşüncelere kapılıyor, dünyanın felaketler karşısında olduğunu okumaktan hiç kuşkusuz keyif duymuyorlardı, ama bu benim umurumda bile değildi. Bu ne yazık ki, gazeteciliğin temel çelişkilerinden biriydi. Çünkü o an için kıyamet saati gelmiş olsa bile, sizin yazınızın gazetede iyi bir şekilde yer alması her şeyden daha önemliydi. Belki biraz abartılı bir tespitti ama yanlış da sayılmazdı. Gazetecilik böyle bir şeydi işte. Sabah haberinizi ve imzanızı görmek, neredeyse bir orgazma benzer bir etki yaratıyordu. Hala bir deneyimli gazeteci olarak böyle duygular içinde olmak bazen beni bile şaşırtıyordu. İçimdeki gazetecilik aşkının hala devam ettiğinin en iyi göstergelerinden biriydi bu ruh hali. Bazen karamsar olduğum zamanlarda bu aşkın bittiğini hissederdim. Ama bu karamsarlık, haberimin gazetede yer

almasının ardından birden sona ererdi. Bu da bu gazetecilik aşkının bende hep var olduğunun en iyi kanıtıydı.

Gazetenin büyük döner kapısından içeri girer girmez emektar danışma görevlisi Şule'ye içten bir "Günaydın!" dedim. Şule de her zamanki güler yüzüyle karşılık verdi. Danışmanın arkasındaki panoda fotoğrafları asılı olan efsanevi gazetecileri de selamlamadan geçmedim. Beni hem hayran bakışlarla, hem de sanki biraz kıskançlıkla izliyorlar gibime gelmişti.

Bu bakışları servise girdiğimde de hissettim. Kıskanç gözlerin, beni hayranlık ve biraz da imrenerek süzdüğünü görebiliyordum. Bazı arkadaşların masama kadar gelip beni tebrik etmesi, uygar bir davranış biçimiydi. Başarı ne kadar kıskanılsa da, centilmence davranışları elden bırakmamak gerekiyordu. Başarı herkese açıktı. Kim başarılı bir iş yapmışsa, kıskansanız dahi, o kişiye yaptığı çalışmanın güzel ve müthiş bir iş olduğunu hissettirmeniz uygar bir davranıştır.

Şef de odasına çağırıp tebrik etti. Sonra da elindeki yazılı bir kâğıdı bana uzattı.

"Sen daha önce İğneada longozlarıyla ilgilenmiştin değil mi?" diye sordu şef.

"Evet, ne oldu?"

"Ender Bey'e bir ihbar gelmiş, senin ilgilenmeni istedi."

Gazetenin genel yayın yönetmeni Ender Bey'e gelen ihbar mektubunu incelediğimde, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Bulgaristan sınırındaki Rezve Deresi'ndeki suyu İstanbul'a getirmek istediği, böylece şehrin susuzluk sorununu çözmek niyetinde olduğu anlaşılıyordu.

Oysa İğneada subasar ormanlarıyla ilgili projeyi sürdüren aynı bakanlıktı.

Dünya Bankası, bu bölge korunsun diye maddi destek vermiş, Çevre ve Orman Bakanlığı projeyi yürütmüştü. Şimdi aynı bakanlık, İstanbul'a su getirmek için yürüttüğü projeyi yok etmek üzereydi. Tabii eğer bu ihbar doğruysa. Anlaşılan Ender Bey, bu ihbarın doğru olup olmadığını, eğer doğruysa bu konuda geniş bir haber hazırlamamı istiyordu.

“Tamam, bakarım,” dedim ve şefin odasından bir karış suratla dışarı çıktım.

Canım sıkılmıştı. Tam yazı dizinin keyfini sürecekken ve diğer yazının bölümlerine yoğunlaşacakken, işimi bırakıp hemen böyle bir konuyla ilgilenmemi istemeleri keyfimi kaçırmıştı. Böyle bir istek genel yayın yönetmeninden de gelse, şimdi bu konunun sırası değildi. Bir ara bakmak üzere ihbar mektubunu çekmeceme koydum.

Kızılırmak Deltası’nı korumak için büyük bir proje başlatan bakanlık, neden İğneada subasar ormanlarını yok etmek istesindi. Bu ihbar, iktidardan hoşlanmayan siyasi grupların veya bazı işgüzar çevreci derneklerin işi olabilirdi.

Benim asıl ilgilenmek istediğim şey, seri yazının devamını yazmak ve kuşbilimcinin ölümüyle ilgilenmekti. Aslında seri yazı hazırdı. Sadece bazı kontroller yapmam gerekiyordu. Kontrolleri yaptıktan ve yazıya son halini verdikten sonra şefe gönderdim.

Telefonla Çetin’i aradım. Sonra öğrendim ki, kuşbilimciyi öldüren, “ölüm meleği” adı verilen bir mantar türüydü. Önceki akşam internette mantarlarla ilgili bilgileri okuduğumda bunu tahmin etmiştim. Ölümlerin yüzde 95’inden sorumlu olan mantardan yemişti Arda Can. Gerçekten mantar, adı gibi bir ölüm meleğiydi. Ürperdiğimi hissettim. Çetin, kuşbilimci Arda Can’ın sevgilisinin İstanbul’da olduğunu, birazdan telefonla beni arayacağını ve görüşme talep edeceğini söyledi.

Gerçekten de Çetin’in dediği gibi kuşbilimcinin sevgilisi Stephanie beni aradı. Öğleden sonra gazeteye gelebileceğini söyledi. Kabul ettim.

Stephanie geldiğinde onu gazetenin kafeteryasına götürdüm. Minyon tipli, kumral, sempatik bir kadındı. İyi Türkçe biliyordu. Bilgisayar yazılım mühendisiydi. Babası bir diplomat olduğu için çocukluğunun bir bölümü Ankara’da geçmişti. İstanbul’a da pek yabancı sayılmazdı. Arda ile çocukluklarında Ankara’da bir aile toplantısında tanışmışlardı. Sonra ABD’de yeniden buluşmuşlardı. Yakında da nişanlanacaklardı.

Arda'nın ölümüyle ilgili benim de bildiğim hikâyeyi anlattı. Arda'nın öldürüldüğünü düşünüyordu. Aradığında telefonu açamadığı için büyük bir rahatsızlık duyuyor, hatta biraz da kendini sevgilisinin ölümünden sorumlu tutuyor gibiydi.

Bu arada gözüm Stephanie'nin yakasındaki küçük bir rozete takılmıştı. Rozetin üzerinde sadece NAA harflerini seçebilmiştim. Diğer yazılar ise daha küçüktü, onları hiç okuyamamıştım. Rozetin ortasında da renkli halkalar ve bir de bazı rakamlar vardı. Bu rozetin ne anlama geldiğini merak edip sormayı düşündüm, ama sonra vazgeçtim. Şimdi bunun yeri değildi. Anlamsız bulabilirdi.

"Eğer telefonu açıp onunla konuşabilseydim, bana ne bulduğunu anlatacaktı. Belki de ölmeyecekti," dedi. "Bunu bilemeyiz, bu herkesin başına gelebilecek bir kaza da olabilir," dedim. Bu sözlerimden pek memnun olmamış gibi yüzünü ekşitince hemen ekledim.

"Öldürüldüğünden neden bu kadar eminsiniz?"

"Bir insan mantar zehirlenmesinden hemen ölmez. Zehirlendiğini anladığı an bunun için bir şeyler yapar. Bir sağlık kurumuna gider veya birilerinden yardım ister. Öyle değil mi? Mantar insanı hemen öldürmez. Benim edindiğim bilgiye göre 4-7 gün sonra ölüm gerçekleşiyor. Tabii çok fazla yediyse durum farklı olabilir, bilemiyorum. Ayrıca orada bir şey buluyor ve sonrasında ölüyor. Bu size bir şey ifade etmiyor mu?"

"Evet, söyledikleriniz mantıklı. Şüpheli bir durum olduğu kesin."

"Bakın Ahmet Bey, o bir şey buldu ve birileri veya biri bundan pek memnun kalmadı."

"Peki, bu söylediklerinizi bir habere dönüştürmemizi ister misiniz? Tabii sizin ağzınızdan."

"Eğer bir işe yarayacaksa neden olmasın?"

"Yarayıp yaramayacağını bilemem ama deneyebiliriz."

"Tamam, benimle röportaj yapabilirsiniz, ben hazırım."

Stephanie yorgun görünüyordu. Belli ki bu olay onu çok sarsmıştı. Yaklaşık bir saat süren bir röportaj yaptık. Nasıl tanıştıklarından, kuşbilimcinin şüpheli ölümüne kadar her şeyi konuştuk.

Stephanie röportaj bittikten sonra, “Umarım bu olay bir an önce aydınlanır. Yoksa kendimi daima mutsuz hissedeceğim,” diyerek ayrıldı.

Şefle görüşüp ona bu durumu anlattım. Şef konuyla ilgilendi ve röportajı kullanabileceklerini söyledi. Ancak bu röportajda imzamın kullanılmasını istemediğimi söyledim. Çünkü delta projesinde çalışanların, Samsun’a asıl gitme nedenimi anlamasını istemiyordum. Bu büyük bir güvensizlik yaratabilirdi. Çetin de bunu doğru buldu ve onayladı.

Daha sonra sağlık muhabiri Ayşe’den bana mantar zehirlenmeleri konusunda uzman birini bulmasını istedim.

Ayşe bu konuda eli çabuktu. Söyledikten yaklaşık on dakika sonra uzmanın telefon numarası masamdaydı.

Uzmanın verdiği bilgi Stephanie’yi doğruluyordu. Zehirlenme belirtileri mantar yendikten 6 ile 24 saat sonra ortaya çıkıp üç evre halinde seyrediyor ve ciddi sonuçlar doğurabiliyordu.

“İlk evrede bulantı, kusma, karın ağrısı, sulu ishal görülür. 72 saate kadar oluşan ikinci evrede aldatıcı iyileşme ortaya çıkmakla birlikte kan tablosu değerleri hızla bozulur. 4 ve 7 gün arasında değişen üçüncü evre ise kişiyi karaciğer büyümesi, kan şekeri düşüklüğü, sarılık ve böbrek yetmezliği çerçevesinde ölüme götürebilir.”

“Peki, bir gün içinde ölüm meydana gelebilir mi?”

“Mümkündür tabii, ama bu pek rastlanan bir durum değil. Hemen yani bir gün içinde ölüm olayına pek rastlanmıyor. Eğer çok miktarda alınmışsa, bunu hızlandıran, yani tetikleyen başka bir etken daha varsa olabilir tabii,” diye yanıtlamıştı uzman sorumu.

Çetin’i arayıp bu bilgileri anlattığımda, o da aynı sonuçlara ulaştığını söyledi. Ardından da ekledi.

“O deltada kapsamlı ve çok yönlü bir soruşturma ve inceleme yapılmazsa bu olayı aydınlatmamız asla mümkün olamaz. Ama ne yazık ki, daha önce de konuştuğumuz gibi bu olayın üzerine gitmem pek istenmiyor. Bizim müdür resmen beni tehdit ediyor. Eğer bu olayı bırakmazsam, beni buradan başka yere süreceğini söylüyor. O nedenle şimdilik elim kolum bağlı maalesef. Resmi olarak olayın üzerine gidemiyorum. Ancak kişisel olarak, senin anlayacağın gayri resmi yollardan araştırmamı sürdürmeye çalışıyorum. Ama bu da pek kolay olmuyor.”

“Sana verdiğim uzmanlarla görüştün mü?”

“Görüştüm.”

“Bir sonuç elde edebildin mi?”

“Onlar da bu ölümler konusunda şüphelerimde haklı olabileceğimi söylüyorlar ama kesin bir şey söyleyemiyorlar. Özetle beklemekten başka çare yok gibi gözüküyor.”

“Savcılık ne diyor?”

“Elde somut delil olmadığı için bir şey yapamıyorlar. Onlar da bu olayla ilgili baskı altında gibi geliyor bana. Kısaca bekleyeceğiz. Belki senin Stephanie ile yaptığın röportaj işleri biraz karıştırabilir. Bu röportajın yayımlanması iyi olabilir. Bekleyip görelim bakalım.”

“Mantar zehirlenmelerinde ölümün süresi 4 ila 7 gün arasında değişiyorsa, o zaman kuşbilimcinin mutlaka hastalandığının, yani zehirlendiğinin farkına varması gerekiyordu öyle değil mi?”

“Evet.”

“Otopside başka herhangi bir bulguya rastlandı mı?”

“Mantar zehirlenmesi. Çok fazla miktarda zehir almış.”

“Anlıyorum, başka bir bulgu yok o zaman.”

“Yok.”

“Eğer bu bir cinayetse şöyle bir tablo ortaya çıkıyor. Kuşbilimci önemli bir şey buldu. Birileri onun bulduğu şeyden pek memnun kalmadı. Onu

mantarla zehirledi. Belki mantarla zehirledikten sonra birkaç gün onu ellerinde tutmuş bile olabilirler. Sonra da öldükten sonra kamp yerine bıraktılar. Pişmiş mantarları kamp yaptığı yere götürdüler. Kendisi yiyip zehirlendi süsü verdiler. Çünkü Stephanie mesajdan sonra hemen sevgilisini aramış ama bir türlü ulaşamamış, telefonu cevap vermemiş. Sonraki günlerde de aramış, haber çıkmayınca polise haber vermişler. Ondan sonrasını biliyorsun zaten. Ne diyorsun, sence de olay böyle gelişmiş olabilir mi?”

“Bravo! Evet, ben de aynen böyle düşünüyorum. Aynı zamanda diğer ölümler de cinayet olabilir. Kaza süsü verilmiş. Ölen bu üç kişi, orada birilerinin hoşlarına gitmeyen bir şeyler buldular.”

“Bu olay giderek esrarengiz bir hal alıyor. Eğer böyleyse, durum oldukça ürkütücü, ne dersin?”

“Ürkütücü, haklısın.”

“Sence Samsun’dayken bizi takip etmiş olabilir mi? Hani o gece yemek yerken bir araba bizi izliyor gibiydi, sonra biz fark edince gazladı.”

“Her şey olabilir.”

“Bir şey yapamamak gerçekten çok can sıkıcı olmalı, özellikle senin açından.”

“Maalesef…”

Gazeteden çıkmak üzereyken şef beni yanına çağırarak, İğneada olayıyla ilgilenip ilgilenmediğimi sordu. Seri yazı nedeniyle ilgilenemediğimi, ertesi gün ilk işimin İğneada olayıyla ilgilenmek olduğunu söyleyerek savuşturmaya çalıştım.

“Umarım ertesi gün başka gazetelerde okumayız. Yoksa Ender Bey canıma okur,” dedi şef, canı sıkkın bir şekilde yüzüme bakarak. Merak etmemesini, zaten bir gün içinde bu olayın çözümünün mümkün olmadığını söyledim.

Emirgan'a geldiğimde arabamı evimin bulunduğu sokağa park ettim. Sokağın başında karanlık olduğu için markasını seçemediğim bir otomobilin içinde iki siluet dikkatimi çekti. Kıpırdamadan sanki bana doğru bakıyorlardı. Daha birkaç saat önce Çetin'le takip edilme olayını konuştuğumuzu hatırladım. Korkmadım desem yalan olurdu. Soğukkanlılığımı koruyarak ve araca doğru bakarak apartmanın kapısından içeri girdim. Girer girmez de telefonla gazeteden polis muhabiri arkadaşım Tolga'yı arayıp sokağın başında şüpheli bir otomobil gördüğümü, içinde iki kişinin olduğunu ve bir ekip göndermesini rica ettim. Tolga hemen ekiplere haber vereceğini, merak etmememi söyledi. Bir süre sonra ışıkları yakmadan salonun penceresinden dışarı baktığımda, otomobilin, içindeki iki kişiyle hala orada olduğunu gördüm.

Kapı ve pencereleri sıkı sıkı kapayıp, ışıkları da yakarak beklemeye başladım.

Aradan bana birkaç saat gibi gelen yaklaşık bir on beş dakika geçmişti ki, pencereden polis aracının yanıp sönen ışıklarının yansıdığını gördüm. Ekipler gelmişti. Dışarıya baktığımda o şüpheli otomobilden eser yoktu. Dışarı çıktım ve ekip otosunun yanına gittim.

Polisler sokağa geldiklerinde böyle bir otomobille karşılaşmadıklarını söylediler. Demek ki otomobil gitmişti. Polisler tekrar şüpheli bir araç görürsem aramamı istediler. Onlara teşekkür edip uğurladım.

Anlaşılan Samsun'daki o lokantanın önündeki otomobil ve birtakım gelişmeler, beni paranoyak bir ruh haline sokmuştu. Şüpheci biri olmuştum. Belki de o otomobilin içindekiler, benim düşündüğüm gibi birileri değildi. Karanlıkta her park eden ve içinde birileri bulunan otomobillere karşı böyle şüpheci olmamam gerektiğini düşündüm. Bu korkumu yenmeliydim.

Ama Samsun'daki ölümler gerçekten birer cinayetse, komiserle bağlantımdan haberleri varsa, bugün de Stephanie ile buluştuğumu ve röportaj yaptığımı bir şekilde öğrendilerse, böyle bir şüpheye kapılmam da o kadar anormal bir durum sayılmazdı.

Eve girip rahatlamak için bir duble viski içmeye karar verdim. Televizyonu açıp oyalanacak bir şeyler aramaya başladım. Bir taraftan da ara sıra sokağı izlemeyi ihmal etmiyordum.

Eğer gerçekten beni izliyorlarsa ne istiyor olabilirlerdi? Amaçları neydi? Korkutup gözdağı vermek mi, başka şekilde bir zarar vermek mi, yoksa diğerleri gibi beni de ortadan kaldırmak mı? Ama hiçbir şey bilmiyordum ki, neden beni korkutmak ya da öldürmek istesinlerdi?

Televizyonda bir tartışma programını izliyordum, ama, bunları düşünmeden de edemiyordum. Saat epeyce geç olmuştu. Sinirlerim bozulduğu için bir türlü uykum da gelmiyordu. Sokakta şüpheli bir otomobil yoktu. Herhangi bir kimse de. Uykum gelmeye başlamıştı, ama yatağa gitmeye halim yoktu. Koltukta adeta mıhlanıp kalmıştım. Koltuğa kıvrıldım. Salonun ışıkları ve televizyon açıktı, uykuya dalmak üzereydim. Dalar dalmaz da kötü bir kâbusla uyandım. Rüyamda birileri kapıları zorluyor, içeri girmek istiyordu. Kapının gözetleme deliğinden bakıyordum ama adamların suratları görünmüyordu. Tam kapıyı açmak üzerelerken uyanmıştım.

Koltuktan kalkıp kapıları ve pencereleri tekrar kontrol ettim. Son bir kez dışarı baktım. Sokak lambasının cılız ışığının aydınlattığı sokakta in cin top oynuyordu. Salonun ışığını açık bırakıp yatağıma gittim. Giderken de Baretta marka ruhsatlı tabancamı dolaptan çıkarıp kontrol ettim ve yatağın altına soktum.

Şimdi kendimi daha güvende hissediyordum.

- 14 -

27 Kasım Pazar

Sabahleyin evden çıkarken tedbiri elden bırakmamıştım. Baretta'yı yanıma aldım. Bir bomba olasılığına karşı otomobilime binmekten de korkmuştum. Bir taksi çağırmıştım. Bu arada polise de haber verip otomobilimin kontrolünü yapmalarını istedim. Anahtarı gelen ekiplere verip onlardan otomobilimi güvenli bir otoparka çekmelerini rica ettim. Davranışlarımın biraz anormal olduğunu biliyordum. Çünkü ortada fol yok yumurta yoktu. Ama yine de tedbirli olmam gerektiğini hissediyordum. Çünkü birilerinin beni kesin olarak izlediğinden emin olmasam bile bunu seziyordum.

Gazeteye geldiğimde şefin odasına gittim ama yerinde yoktu. Masama oturup gazeteyi okumaya başladım. İlk olarak seri yazımın girdiği sayfayı açtım. Seri yazı iyi gidiyordu.

Tam şekersiz filtre kahvemi yudumlamaya hazırlanıyordum ki, arkadan biri önüme bir gazete fırlattı. Arkama döndüğümde şef, yüzünden düşen bin parça bir suratla bana bakıyordu. Yüzündeki ifadeyi görünce bir şeylerin kötü gittiğini hissettim.

Sert bir sesle, “Oku!” dedi. Sonra da ekledi.

“Okuduktan sonra da hemen odama gel.”

Ne olabilirdi? Bir hata mı yapmıştım? Önümdeki gazetenin bizim gazete olmadığını fark etmem pek uzun sürmedi. Gazeteyi elime aldığımda ve sürmanşetteki haberi gördüğümde şefin yüzündeki allak bullak ifadenin ne demek olduğunu anladım.

Selin bombayı patlatmıştı.

Benim önceki gün ihmal ettiğim, önemsemediğim ve haber yapmak için bugüne bıraktığım İğneada haberi, ayrıntılı bir şekilde çarşaf gibi gözlerimin önünde serili duruyordu.

Haberi gazetecilik deyimiyle uzun atlamıştım. Üstelik de genel yayın yönetmeninin ilgilenmemi istediği haberi yapmamış, ihmal etmiştim. Haberi yapan, yani beni atlatan da, bir zamanlar yanımda işe stajyer olarak başlayan Selin'di. İşte gazetecilik böyle bir meslekti. Atladığınız bir haberle yaptığınız bütün o güzel çalışmalar, bir anda ters yüz olabiliyordu.

Selin'in "İstanbul'a hayat Istrancalar'a ölüm" başlıklı haberinde, İstanbul susuz kalmasın diye, bir cennetin nasıl yok edileceği, bu projenin arkasında Çevre Bakanlığı'nın nasıl yer aldığı ayrıntılı bir şekilde anlatılıyordu.

"Dünya Bankası korunsun diye maddi destek verdi; Çevre ve Orman Bakanlığı projeyi yürüttü; şimdi aynı Bakanlık, İstanbul'a su getirmek için yürüttüğü projeyi yok etmek üzere...

Çevreciler, uzmanlar ve Bakanlık mühendisleri, İSKİ'nin İstanbul'a su getirmeyi amaçlayan Istranca (Yıldız) Dereleri Projesi'nin, Küresel Çevre Fonu (GEF) ve Dünya Bankası tarafından korunması için yaklaşık 2 milyon dolar maddi destek verdiği ve dünyada sayılı birkaç yerden biri olan İğneada subasar Ormanları'nı yok edeceğini ve mutlaka bu projenin durdurulması gerektiğini söylediler. Çevreci kuruluşlar, bölgeye 'Dikkat! hırsız var! Su hırsızları bölgemizde, suyumuza sahip çıkalım' şeklinde ilanlar asarak kamuoyu oluşturmaya çalışıyorlar.

Çevre ve Orman Bakanı Seyit Karaoğlu'nun başlatılmasını istediği İSKİ'nin projesi hayata geçerse, 2000 yılından beri Küresel Çevre Fonu ve Dünya Bankası'nın hibe katkısı ile Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen 'İğneada Longoz Ormanları Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi' de, önemini ve anlamını yitirmiş olacak…

Demirköy Doğayı Kültürel Değerleri Koruma ve Tanıtma Derneği yetkilileri, İSKİ'nin bu projeyle bölgemizde kalan dereler ve Türkiye ile Bulgaristan sınırını oluşturan Rezve (Mutlu) Deresi'nden toplam 430

milyon metreküp suyu inşa edilecek baraj ve regülatörlerle toplayıp İstanbul'a pompalamayı planladığını belirterek, ‘Bulanıkdere, Madaradere, Çavuşdere, Balanbandere1 ve Balabandere2 projelerindeki sular, doğrudan doğruya İğneada subasar (longoz) ormanlarının su ihtiyacının tamamını sağlayan dereler ve subasar ormanlarının şahdamarıdır. Bu dereler olmasaydı subasar ormanları olmazdı. Çok zengin bir biyolojik arz eden subasar ormanları sanayinin gelişmesi sonucunda, Avrupa'da sadece Polonya'da az bir miktar kaldı, ülkemizde ise sadece İğneada'da mevcut’ dedi."

Evet, Selin’in haberi çevrecilik adına önemli bir haberdi. Kendim adına üzülmüş, ama Selin’in adına sevinmiştim. Doğrusu biraz da kıskanmıştım.

Şefin odasına gittiğimde, her türlü azarlanmaya hazırlıklıydım. Aslında bunu hak etmiştim.

“Ahmet biraz sonra yapılacak toplantıya benim yerime sen girmeye ne dersin?” dedi gayet sakin bir şekilde şef. Ne diyeceğimi şaşırmıştım. Sustuğumu görünce devam etti. Aşırı sakinliğini korumaya çalışıyordu. Ama belli ki çok kızgındı. Böylesine sakin olduğu zamanlarda aslında ne kadar kızgın olduğunu bilecek kadar iyi tanıyordum şefi.

“Beni ne kadar zor bir durumda bıraktığını umarım tahmin ediyorsundur. Şimdi Ender Bey’e ne söyleyeceğim? Bildiğin geçerli bir mazeret varsa hemen söyle,” dedi yine sakin bir üslupla.

“Bak şef özür dilerim, gerçekten. Bugün haberi araştıracaktım. Bu kadar hızlı davranacaklarını doğrusu hiç beklemiyordum. Ne desen haklısın.”

“Madem ilgilenmeyecektin, o zaman söyleseydin de başka bir arkadaşa verseydim. Hata aslında ben de, sana güvendim.”

Haklıydı. Madem yoğundum, başka bir arkadaşın ilgilenmesini isteyebilirdim. Bencil davranmıştım. Hem haberin bana verilmesine kızmıştım, hem de başka birinin ilgilenmesini istememiştim. Bu benciliğim da şimdi bana pahalıya mal oluyordu. Sadece bana değil, kendi hatamı şefe ve Ender Bey’e de pahalıya ödetiyordum.

Haber asla beklemezdi. Eğer haber bir şekilde sızmışsa, o haberi ertesi güne bekletmek büyük bir riskti. Bunun bilmeme rağmen bu riski göze almıştım. Acemi bir muhabir gibi davranmıştım. Şimdi bunun ceremesini çekiyordum.

“En güvendiğim insanlardan yediğim bu kazıklar çok canımı acıtıyor. Neden hala çalışıyorum, emekli olmuyorum ki?” diye söylenerek yerinden ağır ağır kalktı şef. Sabah gündem dosyasını alıp yüzüme bile bakmadan toplantı odasına doğru yürümeye başladı. Birazdan kopacak fırtınanın üzerine bile bile çaresizce giden bir tekneye benzettim şefi. Üzülmüştüm. Gerçekten bana olan güveni yüzünden onun toplantıda azarlanmasına gönlüm razı olmamıştı. Çünkü biliyordum ki, o asla suçu benim üzerime atmayacak, hatayı kendisi üstlenecek ve fırçayı da kendisi yiyecekti. Ve beni de koruyacaktı. Birden yanına doğru hızla koştum ve kolundan tuttum. Servistekiler de şaşırmış bizi izliyorlardı. Bir terslik olduğunu fark etmişlerdi.

“Ben de geliyorum. Tüm hatanın ben de olduğunu söyleyeceğim. Eğer azarlanacak birisi varsa o da benim.”

“Hiç gerek yok, ben hallederim.”

“Hayır, sizin benim hatam yüzünden laf işitmenizi istemiyorum.”

“Tamam Ahmet, teşekkür ederim. Sen merak etme, bu davranışın benim için yeterli. Şimdi eğer izin verirsen, bırak kolumu da toplantıya katılayım.”

“Ama lütfen benim hatam olduğunu söyleyin.”

“Nasıl istersen.”

Şef toplantı odasından içeri girene kadar onu izledim. Sonra masama dönüp camekânın ardındaki büyük oval toplantı masasında olacakları izlemeye başladım. Birkaç dakika sonra Ender Bey de odaya girdi ve gazetedeki rutin sabah toplantısı başladı. Gözlerimi odadan ayıramıyordum.

Bu arada telefonum çaldı. Arayan polis muhabiri Tolga’ydı.

“Ahmet otomobilin temiz, otoparkta duruyor haberin olsun. Sana bildirmemi istediler,” dedi. Gözlerimi toplantı odasından ayırmadan Tolga’ya ilgisi için teşekkür ettim. O anda dünya yıkılsa umurumda değildi. Tek düşündüğüm, şefin toplantı odasındaki fırtınayı kazasız belasız atlatmasıydı.

Selin yurda döner dönmez ilk golünü atmıştı. Hem de bana. Selin’in bu gazetecilik başarısı, sadece Çevre Bakanlığı’nın değil, benim de canımı fena halde acıtmıştı. Toplantı gayet sakin geçiyordu. Korktuğum başıma gelmemişti. Belki de bu konu üzerinde pek durulmamıştı. Belki şef de ben de olayı fazla büyütmüştük. Belki haber Ender Bey’in dikkatini çekmemişti. Ya da haberi görmüştü ama çok önemsememişti. Tam rahatlamış işime dönmeye hazırlanıyordum ki, şefin aniden ayağa kalkıp odayı terk ettiğini gördüm. Şef hışımla odasına girip ardından da kapıyı hızla çarparak kapadı. Servisteki herkes adeta yerlerinden sıçradı.

O anda bunun nedeninin bizim haber yüzünden olduğunu anladım. Başımdan aşağı kaynar sular dökülür gibi oldu.

Foto muhabirleri Rüstem ile Hakan ve sağlık muhabiri Ayşe ile eğitim muhabiri Serra yanıma geldiler. Biraz önce şefin yanına gidip kolundan tuğumu görmüş olacaklardı ki, ne olup bittiği hakkında benden bilgi almaya çalışıyorlardı.

“Yok bir şey, ne olduğunu ben de bilmiyorum,” dedim. Ama onların bildiklerinden de bal gibi emindim. Gazetecilerin böyle şeyleri bilmemeleri mümkün değildi. Sadece bildiklerini bir kez de benim ağzımdan teyit etmek istiyorlardı. Herkesin Selin’in atlatma haberinden ve benim uzun atladığımdan haberleri vardı. Ama sessiz kalıp bilmiyormuş gibi yapmayı tercih ettiklerini ve kopacak fırtınayı merakla beklediklerini bilmek için gazeteci olmak gerekiyordu. Birazdan kafeteryada, sigara odalarında, yemekhanede benim şeften, şefin de genel yayın yönetmeninden yediği fırçalar hakkında kulisler yapılacak, dedikodunun tatlı keyfi çıkarılacaktı.

Hiç şüphe yok ki bu olay birkaç saat içinde Selin'in de kulağına gidecek, o da bundan, adına gazetecilik hazzı denilen o hazzı duyacaktı. Çünkü bu hep böyle olurdu. Ben de böyle durumlar karşısında, zaman zaman o tatlı atlatma duygusunun keyfini çıkaranlardan biri olduğumu itiraf etmeliyim. Ama şimdi rakiplerime bu tatlı keyfi yaşatan o mağdur kişi, yani atlatılan gazeteci bendim.

Bunun bir tek telafisi vardı. O da atlatmaktı. Kısasa kısas.

Ama nasıl?

En iyisi şimdilik bu olayı unutmaktı. Masamda seri yazımı açtığım sayfa okunmak için beni bekliyordu.

Meraklı bakışlara aldırmadan seri yazımı okumaya başladım.

“DÜNYA S.O.S VERİYOR” - 2

Buzullar Hızla Eriyor;
Kutup Ayıları Yok Oluyor

Küresel ısınma, etkisini en çok Kuzey Kutbu'nda hissettiriyor. NASA'nın uydu fotoğraflarını inceleyen bilim adamlarına göre, buzullardaki erime hızlandı. Norveç'te açıklanan araştırma sonuçlarına göre de, 100 yıl içinde kuzeyde hiç buzul kalmayacak.

Bilim adamları, küresel ısınmanın neden olduğu buzul erimeleri ile okyanuslardaki su miktarının artacağını, bunun sonucunda da deniz seviyesine yakın bölgelerin sular altında kalacağını ve seller yaşanacağını belirtiyor.

Küresel ısınmanın buzullar üzerinde etki göstermesinin nedeni buzların beyaz olması. Beyaz renk güneş ışınlarını yansıtıyor. Yansıyan ışınlar daha koyu renkte olan okyanus ve karalar tarafından emiliyor. Bu da okyanus sularının daha çok ısınmasına sebep oluyor. Isınan okyanus buzulları eritiyor. Kısacası buzullar direkt güneş enerjisi ile değil, suların ısınmasıyla eriyor.

Son Felaket Raporu

İngiliz hükümeti tarafından yayımlanan bilimsel bir raporda da, iklim değişikliğinin düşünülenden daha ciddi etkilerinin olabileceği uyarısında bulunuldu; sera gazı salımının "tehlikeli" seviyesinin altında tutulmasının çok küçük bir şans olduğu belirtildi.

Raporda, sera gazları salımının artmasıyla, atmosferin sıcaklığının 2 derece yükselmesinin Grönland'ın buz tabakasının erimesini tetiklemesinden endişe edildiği vurgulandı. Grönland'ın erimesinin 1000 yıl

içinde denizlerin seviyesinin 7 metre yükselmesine neden olabileceği uyarısı da yapıldı.

Raporda, küresel ısınmayla birlikte ortaya çıkması olası en önemli etkiler şöyle sıralandı:

** Tarımda verimin azalması ve özellikle Avrupa ile Rusya'da hasatlarda büyük düşüş*

** Kuzey Afrika'nın çölleşmesiyle büyük oranda göç*

** 2.8 milyar insanın susuzlukla karşı karşıya kalması*

** Mercan resiflerinin yüzde 97'sinin yok olması*

** Kuzey Buz Denizi'nin tamamen ortadan kaybolması ve kutup ayılarının soylarının tükenmesi*

** Afrika ve Kuzey Amerika'da sıtmanın yayılması*

İlk kurban: Maldiv Adaları

Küresel ısınma, birçok bilim adamına göre, öncelikle turizm cenneti Maldiv Adaları'nı vuracak. 1200 küçük adadan oluşan, 330 bin nüfuslu Maldiv'ler, aynı zamanda dünyanın en alçak seviyeli adaları. Maldiv Adaları, dünyanın kirlenmesinde hiç payı olmayan en masum ülke. Buna rağmen, bu işin vebalini onlar ödeyecek; ilk kurban olacaklar. Deniz seviyesinin yükselmesiyle, eğer önlem alınmazsa yüzyılın sonunu bile göremeden suya gömülecek.

Milyarlarca İnsan Ölecek

Britanya Royal Society üyesi, küresel ısınmanın tehlikelerini dünyada ilk dile getiren bilim adamı Prof. James Lovelock, 16 Ocak 2006'da Independent gazetesinde yayımlanan "Gaia" (Tabiat Ana) konulu makalesinde, dünyanın durumunu çarpıcı biçimde şöyle anlatıyordu:

"Gaia teorim, Dünya'nın bir canlı gibi hareket ettiğini öngörür; şurası da çok açık ki, canlı olan her şey, sağlıklı bir hayat sürebileceği gibi, hastalığa da yakalanabilir... Şimdi kötü haberi vermek zorundayım.

Dünyadaki iklim merkezleri bir hastanenin patoloji laboratuvarlarına tekabül eder; onlar Dünya'nın fiziksel durumunu rapor ettiler, iklim uzmanları onu ağır hasta olarak olarak görüyor ve yakın bir gelecekte bir humma ateşi ile yanacağını, bu ateşli durumun 100 bin yıl kadar sürebileceğini söylüyor. Şunu söylemeliyim ki, Dünya ailesinin üyeleri ve onun yakınları olarak sizler ve bilhassa medeniyet vahim bir tehlike içinde.

Gezegenimiz, üç küsur milyar yıllık ömrünün büyük bölümünde, tıpkı bir hayvanın yaptığı gibi, sağlığını korudu ve hayata uygun şekilde yaşadı. Güneşin yaşamı biraz zorlaştıracak kadar sıcak olduğu bir dönemde dünyayı kirletmeye başlamış olmamız bir talihsizlikti. Gaia'nın ateşini yükselttik; yakında durumu kötüleşecek ve komaya benzer bir duruma girecek. Tabiat Ana bu duruma daha önce de düşmüş ve düzelmişti, ama iyileşmesi 100 bin yıldan fazla zaman almıştı. Bunun sorumlusu bizleriz ve sonuçlarına da katlanacağız: Yüzyıl ilerledikçe sıcaklık ılıman bölgelerde 8, tropiklerde ise 5 derece yükselecek...

Ve, daha bu yüzyıl bitmeden, aramızdan milyarlarcası ölecek ve geriye kalan pek az sayıdaki üreyen çift, iklimin yaşanabilir olduğu kuzey kutbu bölgesinde varlığını sürdürecek.

Dünya'nın kendi iklimini ve bileşimini düzenlediğini gözden kaçırdık ve bunu kendimiz yapmaya çalışma gafletine düştük, sanki üstümüze vazifeymiş gibi. Bunu yapmakla, kendimizi köleliğin en kötü biçimine mahkûm ettik. Dünya'nın kâhyası olmayı seçtiysek eğer, o zaman atmosferi, okyanusları ve yer yüzeyini hayata uygun şekilde tutmaktan da biz sorumluyuz demektir. Bunun imkânsız bir iş olduğunu da yakında göreceğiz...

Öncelikle, değişikliğin ürkütücü hızını akılda tutmalı, harekete geçmek için ne kadar az vaktimiz kaldığını idrak etmeliyiz. Ondan sonra da her topluluk ve her ülke, medeniyeti sürdürebilmek, onu ayakta tutabilmek için eldeki kaynakları elden geldiğince uzun süre en iyi biçimde kullanmanın yollarını aramalı..."

- 15 -

28 Kasım Pazartesi

Geceyi huzurlu geçirmiştim. Otomobilimin temiz çıkması nedense içimi rahatlatmıştı. İzlendiğim fikrimi aklımdan çıkarmıştım.

Ama yine de bu düşüncelerimi alt kattaki komşum, dert ortağım, sırdaşım ve bir baba gibi gördüğüm eski konsolos emeklisi Tanju Bey'le paylaşmıştım. Bir ayağı hiç tutmuyordu Tanju Bey'in. O nedenle koltuk değneklerine mahkûm yaşıyordu. Evin içinde de rahatça dolaşabilmesi için tekerlekli sandalyeyle hareket ediyordu. Karısı birkaç sene önce ölmüştü. Evde ona bakan bir bakıcı hanım vardı. İki dubleks dairelerden oluşan dört katlı ev ikimize aitti. Tanju Bey buraya geçen yıl taşınmıştı. Aslında kendi eviydi ama buraya taşınmadan önce İstanbul'da değil, Ayvalık'ta Cunda Adası'nda yaşıyordu. Sağlık sorunları nedeniyle zorunlu olarak İstanbul'daki evine gelmek zorunda kalmıştı. Bir oğlu vardı ancak yurt dışındaydı. Yaşamını orada sürdürüyordu. Yılda bir veya en fazla iki kez babasını ziyarete geliyordu; sık sık da telefonla arayıp halini hatırını soruyordu. Tanju Bey de benim gibi yalnızdı. Zamanının çoğunu okumakla geçiriyordu. Ara sıra da benimle tavla ve satranç oynamaktan keyif alıyordu. Böylece ben de kendime iyi bir satranç arkadaşı bulmuştum. Fırsat buldukça Tanju Bey'e uğruyordum. Bazen akşam yemeğini birlikte yiyorduk ve uzun uzun her konuda sohbet ediyorduk. O, bir duble rakı veya şaraptan fazla içmiyordu. Nadir de olsa onunla sahilde deniz kenarındaki çay bahçelerinde de oturuyor, tatlı sohbetlerimizi sürdürüyorduk. Çok nazik, güngörmüş, güler yüzlü, samimi, yaşamla ilgili derin deneyimlere sahip olan biriydi Tanju Bey. Yurt dışında birçok elçiliklerde, konsolosluklarda görev almıştı. Görevlerini de başarıyla tamamlamıştı.

Tanju Bey beni dinledikten sonra, dikkatli olmamı tembihlemiş, “Eğer şüphelerinde haklıysan, bu tür adamlar çok tehlikelidir. İstersen bir süreliğine izin alıp buralardan uzaklaş, sana iyi gelebilir,” demişti, şefkat dolu sesiyle.

Bu arada kendisinin de bundan böyle sokağa daha dikkatle bakacağını, şüpheli bir durum olursa polise ve bana haber vereceğini söylemişti. Yanından ayrılırken yanaklarından öpüp, teşekkür etmiş, “Sizinle birlikte vakit geçirmekten ve komşuluğunuzdan büyük bir keyif alıyorum, iyi ki varsınız,” demiştim. Çok hoşuna gitmiş, “Ben de oğlum,” sözleri dökülmüştü dudaklarından. İkimizin de gözleri yaşarmıştı.

Gazeteye gittiğimde şef odasındaydı. Önceki günkü olaydan sonra hiç görüşmemiştik. Hışımla girdiği odasından gün boyunca dışarı çıkmamıştı. Bütün işi yardımcısı İhsan’a bırakmıştı. Koleksiyonunu yaptığı eski kartpostallarıyla oyalanmıştı. Akşama doğru da ceketini alıp gazeteden kimseyle konuşmadan ayrılmıştı.

Stephanie ile ilgili yaptığım röportaj, imzam olmadan iç sayfalarda genişçe yer almıştı. Bakalım bu röportajdan sonra ne gibi tepkiler gelecekti? Çetin telefonla arayıp röportaj için tebrik etti.

“Umarım bir işe yarar Ahmet.”

“Umarım, bekleyip göreceğiz.”

Çetin’le görüştükten sonra gazetelere göz atmaya başladım. Selin başarılı haberlere imza atmayı sürdürüyordu. Bugün de ilginç bir haberde imzası vardı. Kısaca Selin bombaları ardı ardına patlatıyordu.

Haber yine birinci sayfadan, “Saroz’un projecisi hızlı çevreci çıktı” başlığıyla verilmişti. Haber şöyleydi:

“Dünyanın kendi kendini yenileyen en doğal körfezlerinden biri olarak bilinen, sualtı parkı, dalgıçların uğrak yeri ve aynı zamanda Türkiye’nin en önemli bitki alanlarından biri olan Saroz Körfezi’ne yapılması düşünülen petrol boru hattı projesinin mimarlarından işadamı Hayri Koruk’un, hızlı bir çevreci olduğu ortaya çıktı.

Adı sık sık ünlü bir sanatçı ile de anılan Koruk'un, 2007 ve 2008 yılları arasında Türkiye Doğal Hayatı Koruma ve Geliştirme Derneği ve Türkiye Doğal ve Kültürel Hayatı Koruma Vakfı'nın başkanlıklarını yaptığı belirlendi…"

Haber, Saroz'un önemi ve sözüm ona çevreci işadamının projesinin ayrıntıları ve konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşlerine yer verilerek devam ediyordu.

Yapımı düşünülen petrol boru hattı hiç kuşkusuz Kuzey Saroz kıyılarını olumsuz yönde etkileyecekti. Çünkü Kuzey Saroz kıyıları önemli bir bitki alanıydı. Kıyı şeridi boyunca uzanan kumullar, hafif tuzlu lagün ve bunlarla bağlantılı hafif tuzlu mera, sarp kayalık, kızılçam ormanı ve maki bitki topluluklarından oluşan zengin bir habitat çeşitliliği içeriyordu. Zengin ve Türkiye'de nadir bulunan bir floraya sahipti. Doğal sit alanı olarak kısmen koruma altında olmakla birlikte Saroz kıyıları kontrolsüz ve hızlı yapılaşma nedeniyle çok büyük bir tehdit altındaydı.

Nereden bakılırsa bakılsın önemli bir haberdi. Selin gerçekten çok güzel bir iş daha çıkarmıştı. İçimden Selin'i bir kez daha kutladım. Bu arada bizim çevreci bakanın Kızılırmak Deltası'nda yaptıklarıyla Saroz ve İğneada'da yaptıkları birbirine zıt şeylerdi. Bu da bakan hakkındaki olumlu düşüncelerimi yeniden gözden geçirmemi gerektiriyordu. Nasıl oluyordu da bir çevre bakanı, bir subasar ormanını korurken, bir diğerinin yok edilmesine göz yumuyordu? Bu anlaşılabilir bir şey değildi ve bu işte bir samimiyetsizlik vardı.

Selin'i telefonla arayıp yaptığı haberlerden dolayı tebrik ettim. Çok sevindi. Rahat bir günümüzde yemekte bir araya gelmek üzere sözleştik. Haberi atladığım ve bu yüzden önceki gün gazetede meydana gelen tatsız gelişmelerden hiç söz etmedi. Bundan haberi mutlaka vardı ama söz etmemeyi uygun görmüştü. Belki de konuyu benim açmamı beklemişti. Ben de konuyu açmayınca, o da bundan hiç söz etmemişti. Ancak sesinde bana karşı biraz mahcup bir hali yok da değildi. Sanki sesi, "Seni atlattım ve dün yaşananlardan haberim var, ama kusura bakma," der gibiydi.

Selin’i bizimle birlikte çalıştığı zaman, yaptığı başarılı haberlerden ötürü tebrik ediyordum. Şimdi başka rakip bir gazetede başarılı işler yapıyor, hatta beni bile atlatıyor diye ona karşı bir kırgınlık, bir küskünlük duyacak halim yoktu. Bu centilmenliğe yakışmazdı. Hele bana hiç. Ne kadar kıskansam ve üzülsem de, başarılı bir iş yapan kişiyi tebrik etmek gerekiyordu. En azından ben böyle düşünüyordum.

Şefin odasına girdiğimde önceki günkü kızgınlığının geçmiş olduğunu gördüm. Çünkü telefonda konuşurken oldukça keyifli görünüyor, bol bol da kahkaha atıyordu. Bu hoşuma gitmişti. Telefonu kapadıktan sonra, eliyle koltuğa oturmamı işaret ederek, “Stephanie röportajı güzel olmuş,” dedi sevecen bir sesle.

Teşekkür ettim. “Umarım bir işe yarar,” diye karşılık verdim.

“Şef önceki günkü toplantıda neler oldu? Lütfen anlatır mısın?” dedim, merakımı yenemeyerek, biraz da onun bu rahatlamış tavrından cesaret alarak.

“Ender Bey senin ikinci seri yazının ertelenmesini istedi.”

“Türkiye’de küresel ısınmanın etkisi konusundaki seri yazımın mı?”

“Evet.”

“Peki neden?”

“Sebebini tahmin etmek zor değil sanırım.”

“İğneada haberi mi?”

“Başka ne olabilir ki?”

“Toplantıdan bu yüzden mi ayrıldınız ve gün boyu kimseyle konuşmadınız?”

“Toplantıda İğneada olayından hiç söz etmedi. Sadece, ‘Ahmet’in ikinci seri yazısını erteliyoruz’ dedi. Ben de bunun ne anlama geldiğini tabii ki bilecek kadar deneyimliyim. Eğer bana atladığımız haberle ilgili bir şeyler söylese, azarlasa bu kadar canım yanmazdı. İmalardan ve açık

konuşmamaktan nefret ediyorum. Ender Bey’i ilk kez böyle bir tavır içinde görmek canımı çok sıktı.”

“Belki de tepkisini böyle göstermeyi istedi.”

“Beni sinirlendiren, ‘Bundan sonra daha dikkatli olun lütfen’ şeklindeki sözleri oldu. Dayanamadım tabii, ‘Biz her zaman dikkatliyiz’ dedim ve toplantıyı terk ettim.”

“Şef aslında Ender Bey de pek haksız sayılmaz. Tamamen benim hatam ve ihmalim. Ama bunun sıkıntısını siz yaşadınız. Sizden ve Ender Bey’den özür diliyorum. Umarım bir gün bu hatamı telafi ederim.”

“Ahmet sevgili dostum, benim bundan kuşkum yok. Ama senin de bildiğin gibi gazetecilik böyle bir şey işte. Ama bugün bunları tamamen unuttum. O nedenle sen de rahat ol.”

“Teşekkür ederim, içimi rahatlattınız.”

“Önemli değil sen işine bak, seri yazının ertelenmesi önemli değil, bir süre sonra tekrar gündeme getiririm.”

“Sağ olun.”

“Ha! Bu arada Selin de bombaları patlatıyor, ne diyorsun?”

“Evet, formunda görünüyor. Selin adına seviniyorum.”

“Ben de. Bu kızı rakip gazeteye kaptırmakla iyi etmedik galiba, ha ne dersin?”

“Tamamen katılıyorum, isterseniz transfer teklifinde bulunalım.”

Şef neşeli bir kahkaha attı.

“Fena olmaz. Ama dikkat et senin pabucunu dama atmasın sonra.”

Bunu dedikten sonra bir kahkaha daha attı. Ve odasından ayrılırken şefin kahkahaları sürüyordu.

“Senin pabucunu dama atmasın,” sözleri kulaklarımda çınlıyordu. Gerçekten pabucumu dama atabilir miydi?

Atabilirdi. Çalışkandı, hırslıydı, başarılı haberlere imza atıyordu, genç ve güzeldi. Hatta seksiydi. Her erkeğin ağzını sulandıracak cinsten biriydi. Erkeklerin çoğunlukta olduğu bir gazete yönetiminin böyle birine benden daha sıcak bakmaması için hiçbir neden yoktu.

Ama tüm bunlar benim umurumda bile değildi.

Akşama doğru Çetin'den sürpriz bir telefon aldım. Müdürü tarafından zorunlu olarak izne çıkarılmıştı.

Bu iyi bir haber değildi ve midemi bulandırmıştı.

“DÜNYA S.O.S VERİYOR” - 3

Yeryüzü Kasırgalarla Savrulacak

Uzmanlara göre küresel ısınma yeryüzünde, dolayısıyla da okyanuslarda sıcaklık artışına neden olacak. Kimi uzmanlar, önümüzdeki yüzyılda özellikle tropikal bölgelerde fırtınalar, kasırgalar ve sellerin daha sık görüleceğini ileri sürüyor. Kimileri de sıcaklık artışının kasırgaların sıklığını değil, şiddetini ya da yağış miktarını artıracağını savunuyor.

Dünyanın En Riskli 5 Mega Kenti

BM Acil Yardım Başkanı Jan Egeland, en riskli beş megakenti şöyle açıkladı:

1. Tokyo (Japonya): Nüfusu 35,3 milyon. En büyük tehlikeleri deprem, tropikal fırtına ve hortum.

2. Mexico City (Meksika): Nüfusu 19 milyon. En büyük tehlikeleri deprem, volkan, hortum.

3. Bombay (Hindistan): Nüfusu 18,3 milyon. Tehlikeleri deprem, sel, tropikal fırtına.

4. Sao Paulo (Brezilya): Nüfusu 18,3 milyon. Tehlikeleri sel, hortum.

5. Delhi (Hindistan): Nüfusu 14,1 milyon. Tehlikeleri deprem, sel, hortum.

Dünyanın "Süper-Volkan" Kâbusu

Dünyanın en korkulu 10 mega felaketinden ikisini volkan patlamaları oluşturuyor. Bilim adamları bir gün mutlaka süper-volkan patlaması yaşanacağı konusunda birleşiyor.

Yaklaşık 50 bin yılda bir gerçekleştiği sanılan böyle bir patlama, sadece meydana geldiği bölgeyi değil, bütün bir kıtayı, hatta dünyadaki yaşamı etkileyebiliyor. Karalar külle, atmosferse güneşin geçmesini yıllarca engelleyecek olan bir sülfürik asit tabakasıyla kaplanıyor. Her yer karanlığa bürünüyor, gündüzle gece arasında fark kalmıyor. Bunu, yıllarca süren bir "volkanik kış" dönemi ve dondurucu soğuklar izliyor. Tarihte en çok hasar yaratan süper-volkan 74 bin yıl önce Endonezya'nın Sumatra adasındaki Toba'da meydana gelmiş. Daha yakın geçmişteki son süper-volkan olayı ise 26 bin 500 yıl önce Yeni Zelanda'daki Taupo'da yaşanmış. Bilim adamlarına göre, önümüzdeki 70 yıl içinde, dünyanın, yeni bir süper - volkan olayına tanık olması çok büyük bir olasılık.

Volkan Üzerinde

Yellow Stone National Park (Sarı Taş Ulusal Parkı), ABD'nin kuzeyindeki "kovboy eyaleti" Wyoming'de kilometrelerce uzanan dev bir doğal alan. Her yıl dünyanın her köşesinden 3 milyon kişi ziyaret ediyor. Kanyonu, şelaleleri, göl ve nehirleri; ayrıca içinde barınan vahşi atlar, bufalolar, geyikler, boz ayılar, kurtlar, pelikanlar ve dev kuğularıyla ünlü.

Fakat parkı asıl ilginç kılan, jeolojik yapısı. Eski bir volkanik temel üzerinde oturan park, dünyada eşine az rastlanır bazı doğa manzara ve gösterilerini de ziyaretçilerine sunuyor. Sayıları 10 bin civarında olan, belirli dönemlerde havaya roket gibi metrelerce yükseklikte kaynar su ve buhar fışkırtan kaynakları; fokurdayan çamur yatakları; eski yanardağ patlamalarının ardından lavların örtmesiyle oluşmuş "taşlaşmış ormanları", sülfür kokan "Çamur Yanardağı" bölgesi ve kızıl renkli kum tepelerinden oluşan "Kızıl Çöl"ü, bunlardan bazıları.

Ürküten Senaryo

BBC'nin 13-14 Mart 2005'te yayınladığı, bilim adamlarının öngörüleri doğrultusunda senaryolaştırılmış "Süper volkan" adlı belgesel, insanı dehşete düşüren cinstendi. Yellow Stone bölgesinde dev yanardağ patlamaları meydana geliyor; kilometrekarelerce kaya, kül ve sülfürlü gaz

havaya yükselip atmosferi bir bulut gibi sardıktan sonra, yağmur gibi yağarak ABD'nin dörtte üçünü kaplıyordu. Gökyüzü siyah bir perdeyle örtülmüş, güneş gözden kaybolmuş, her yer yıllarca sürecek zifiri bir karanlığa bürünmüştü. Yollar umutsuzca kaçmaya çalışan insanlarla dolarken, yüz binlerce kişi yaşamını kaybetmiş; hayatta kalanlar içinse, besin kaynaklarının yok olması nedeniyle açlık ve patlamayı takip eden dondurucu bir "volkanik kış" başlamıştı.

Gerçek Olabilir mi?

Küresel doğal afetler konusundaki akademik çalışmalarıyla tanınan, İngiltere'deki Benfield Greig Kaza Araştırma Merkezi'nde görevli, Doğal Afet Çalışma Grubu üyelerine göre, süper-volkan olasılığı, büyük bir gök cismi çarpması olasılığından 12 kat daha fazla. Dünya için gerçek bir tehlike ve en güçlü adaylardan biri de Yellow Stone National Park.

500 Bin Kişi Tehlikede

Araştırmacılara göre, volkanik afetler, MS 1500 - 2000 yılları arasında 260 binden fazla insanın ölümüne neden olmuş. Genç, yoğun olarak aktif volkanların Pasifik Okyanusu'nun iki yakası boyunca dizili olduğunu, bu coğrafyaya, yerbilimleri literatüründe "Pasifik Kenarı Ateş Çemberi" adı verildiğini kaydediyorlar.

İklimi Değiştiriyor

Volkanlar, adını eski Roma mitolojisindeki "Ateş Tanrısı 'Vulcan'"dan alıyor. Bazı önemli volkan patlamaları ve etkileri şöyle:

** Filipinler'de Pinatubo volkanının 1991 yılındaki püskürmesi, dünya ısısında 0.1 derece kadar düşüşe yol açmış.*

** Kolombiya'da Nevado Del Ruiz volkanının 1985'de püskürmesinde oluşan lahar (çamur) akıntısı saatte 30 km kadar bir hızla hareket ederek yaklaşık 50 km kadar uzaktaki Armero kasabasını 3 metre kalınlıkta çamur tabakası altına gömmüş; 23 bin kişi yaşamını yitirmiş.*

** Java ile Sumatra arasında yer alan Krakatua volkanının 1883'deki patlaması sırasında tsunami dalgaları meydana gelmiş; 36 bin 400 insan hayatını kaybetmiş.*

** Son 10 bin yılın en şiddetli patlaması 1815'de Endonezya'daki Tambora volkanında olmuş. Patlama sonrası 90 bin kişi yaşamını yitirmiş. Bunlardan 12 bin kadarı akıntılar, geri kalanı da depremler, patlama sonrası kaos ortamı ve açlıktan ölmüş. Patlamanın başlamasıyla volkanın çevresinde, 200 mil çapındaki bir alan 3 gün boyunca tümüyle karanlıkta kalmış. Bu patlamanın etkisiyle dünyanın bir kesiminde 1816 yılı "yaz'sız geçen yıl" olarak anılmış. Batı Avrupa'da sıcaklık 1 ila 2.5; global olarak da 0.4-0.7 derecelik bir sıcaklık düşüşü olmuş.*

Türkiye Tehlikede mi?

Bilim adamları Ege Denizi'nde Yunanistan'a ait turistik Santorini Adası'nın bir volkan olduğunu, patlaması halinde, başta Batı Türkiye, Girit ve Atina'nın büyük oranda etkileneceğini belirtiyorlar.

"Volkanik afetler bakımından Türkiye'de durum sakin. Püskürme ve patlama evresinde hiçbir volkanımız yok. Bu volkanların bazıları ortaçağa kadar etkinliklerini korumuşlar, ancak uzun süredir püskürmemiş. Ancak bu volkanlara tamamen sönmüş denemez; çünkü çıkan volkanik gazlar ve sıcak sular yeraltındaki magma haznesinin tamamen soğumadığının kanıtları"

Türkiye'deki önemli volkanlar şöyle: Büyük Ağrı, Küçük Ağrı, Tendürek, Süphan, Nemrut (Bitlis), Göllü dağ, Acıgöl, Hasandağ, Konya Ovası Karapınar, Acıgöl, Batı Anadolu Kula yöresi, Kara Dağ, Erciyes (Kayseri).

Volkan Tetikledi

Fransız volkanbilimciler, Japonya'daki Asama Dağı'nın ve İzlanda'nın güneyindeki Laki Dağı'nın 1783'de püskürmesinin, dünyayı sarsan, yirmi yıl süren savaşlara ve dolaylı olarak iki asırlık bir kargaşaya yol açan Fransız devrimini tetiklediğini ileri sürüyorlar.

- 16 -

Seri yazıyı ancak eve döndüğümde okuyabilmiştim. Çetin'in neden zorunlu bir izne çıkarıldığını anlamak hiç de zor değildi. Gazetede yayımlanan Stephanie'nin röportajı, birilerini fena halde rahatsız etmişti. Emniyet müdürü, bu işte, yani bu röportajın yayımlanmasında muhtemelen Çetin'in parmağı olduğunu düşünüyordu. Çünkü Çetin'in benim arkadaşım olduğunu biliyorlardı. Onlara göre Çetin, tüm uyarılara rağmen hala bu olayın peşindeydi ve rahatsızlık yaratıyordu. Bu da anlaşılan birilerinin pek işine gelmiyordu.

Ama o birileri, bundan rahatsızlık duyanlar kimlerdi? O hala meçhuldü. Bu belirsizlik, rahatsızlık vericiydi. İnsan aklını oynatabilirdi.

Evde oturmuş bu düşüncelere dalmışken, kafamı biraz dağıtabilmek için kuantum kitabına geri döndüm.

Kitaptaki bilgiler beni şaşırtmaya devam ediyordu.

"Yukarı doğru akabilecek bir sıvı türü vardır… Bir binanın en üst katında, en alt katına kıyasla daha hızlı yaşlanırsınız… Bir atom aynı anda birçok farklı yerde bulunabilir; tıpkı sizin aynı anda hem New York hem de Londra'da bulunmanız gibi… Tüm insan ırkı, bir küp şekerin sahip olduğu hacme sığdırılabilir… Herhangi bir kanala ayarlanmamış televizyondaki karlanmaların yüzde biri, Büyük Patlama'nın neden olduğu elektromanyetik gürültüdür… Zamanda yolculuk fizik kurallarına aykırı değildir… Bir fincan sıcak kahvenin ağırlığı, soğuk halinden daha fazladır… Ne kadar hızlanırsanız, o kadar incelirsiniz…"

Doğrusu gelecekte, insanların bunların hepsinin olabileceğini görebilmeleri ne muhteşem bir şey olacaktı. Şimdiden gelecek nesilleri kıskanmaya başlamıştım bile. Yazar da bunları sıraladıktan sonra, "Hayır,

şaka yapmıyorum. Bunların hepsi de doğru!” diyordu. Örneğin zamanda yolculuk yapabilmek… Tıpkı Uzay Yolu filmindeki gibi bir yerden bir yere anında ışınlanabilmek… Tüm bunlar hala insanoğlunun en büyük hayallerini oluşturuyordu.

Kitapta ilgimi çeken bir diğer konu da zamanın yavaşlatılabilmesiyle ilgili bölümdü.

“…Elbette ki, Alfa Centauri’ye (dünyaya en yakın yıldız) ne denli hızlı yol alırsanız, siz ve ikizinizin yaşları arasındaki fark da aynı ölçüde artacaktır. Evrende yeterince hızlı ve yeterince uzağa gittiğiniz takdirde, geri döndüğünüz zaman siz halen genç bir insanken, ikiziniz çoktan gömülmüş olur. Daha da hızlandığınızda, ayrıldığınız dünya da hiçliğe karışmış olabilir. Hatta ışık hızına çıktığınızı düşünecek olursak, zaman sizin için öylesine yavaşlar ki, evrenin geleceğinde tüm olan bitenler sizi ileri sarılmış bir film gibi yalayıp geçer…”

Eğer bu gerçekten mümkün olabilseydi, hayat bundan daha mı güzel olurdu, doğrusu pek emin olamıyordum. Ama gelecekte bunların olabileceğini düşünme fikri, belki o günleri yaşamaktan çok daha güzeldi; kimbilir...

Kitabı okurken içkinin de etkisiyle uykum geldi. Yatağa kendimi adeta sürükledim.

Rüyamda telefon çalıyordu. Bir türlü telefonun yanına gidip, telefonu açamıyordum. Telefona uzanmak istiyordum ama biri sanki sırtıma oturmuş, uzanmamı engelliyordu. Birden içerden gelen bir şangırtıyla uyandım. İçerde biri veya birileri olduğunu fark etmem uzun sürmedi. Salonun ışıkları da yanıyordu. Hemen yatağın altında sandığım tabancama uzandım ama yerinde yoktu. Birden onu çekmeceye koyduğumu, yatağa gelirken de almayı unuttuğumu hatırladım.

Dizlerim titriyordu. Korkuyordum, ama yine de kalkıp salona doğru yürümeye başladım. İçerde siyahlar içinde yüzleri kıyafetlerinin renginde tamamen simsiyah maskeyle kapalı iki kişi vardı. Sadece gözleri açıktı.

İkisinin de elinde yine siyah renkli birer torba vardı. Evdeki eşyaları, özellikle annemden kalma birtakım antika biblolari torbaya koyuyorlardı. Birisinin elinde de benim dizüstü bilgisayarımın olduğunu gördüm. Birden benim onlara baktığımı görünce, işlerini bırakıp bana bakmaya başladılar. Nutkum tutulmuştu. Ne yapacağımı bilemiyordum. Tam tabancamın olduğu çekmeceye doğu uzanıyordum ki, arkadan enseme aldığım sert bir darbeyle dünyam kararır gibi oldu. Düşmek üzereyken arkamdaki bir kişi bacaklarıma bir darbe daha indirerek yere yığılmamı kolaylaştırdı. Acıyla yerde kıvranırken, önümdeki siyahlı iki kişiden biri, yüzüme doğru şiddetli bir tekme savurdu. Yıldızları sayarken elimle yüzümü tuttum. Ellerim ıslanmıştı. Kanın o bildik kekremsi kokusunu alırken, kendimden geçiyordum ki, bu kez sağ bacağıma diğerlerinden çok daha sert bir darbe daha aldım. Gözlerim yaşardı. Kemiklerimin çıtırtısını duyarken acıyla bağırdım.

Son duamı yapmak üzereyken, saldırganlardan birinin sesini duydum.

“Tamam, bu kadar yeter. Çabuk olun, alacaklarınızı alın hemen gidelim.”

Acıdan bayılmak üzereydim, kıpırdayacak halim yoktu. Bir ara gözlerimi araladığımda, kapının önünde Tanju Bey’in, “Ahmet, Ahmet!” diye seslendiğini duyar gibi oldum. Tanju Bey’in sesini duymak rahatlatmıştı sanki beni. Ağrı kesici gibi bir etki yapmıştı vücudumda.

- 17 -

29 Kasım Salı

Gözlerimi açtığımda hastanede olduğumu fark etmem uzun sürmedi. Çünkü başımda beyaz önlükleriyle üç kişi vardı. Sol koluma serum takılmış, sağ bacağım da alçılı bir şekilde askıya alınmıştı. Yüzümde de sargılar vardı. Anlaşılan durumunun pek de iç açıcı değildi. Sanki üzerimden bir silindir geçmiş gibiydi. Her yerim sızlıyor ve zonk zonk ağrıyordu.

Yine de hala hayatta olmak her şeye rağmen güzeldi.

Yoğun bakımdan çıkarılmış, akşamüzeri normal odalardan birine alınmıştım. Ziyaretçiler kapıda kuyruk olmuştu.

Doktorlar durumum hakkında bana rapor veriyorlardı. Tekmenin şiddetiyle burnum ve birkaç dişim kırılmış, çene ve yanak kemiklerim de epey zedelenmişti. Gözlerim yumruk gibi şişmiş ve yüzüm tamamen morarmıştı. Sağ bacağım ise kaval kemiğinden kırılmıştı. Hayati bir tehlike yoktu. İç organlarım ve beynim hasar görmemişti neyse ki. Yirmi dört saat yoğun bakımda müşahede altında tutulmuştum. Anlaşılan hastanede uzun süre kalacaktım ve iyileşmem epey bir zaman alacaktı.

Doktorlar kısa kalmak suretiyle ziyaretçilere izin vermişlerdi. Odaya giren ilk ziyaretçim şefti. “Ne oldu sana böyle Ahmet, çok geçmiş olsun,” dedi üzgün üzgün, yüzüme bakmaktan çekiniyordu.

“Başıma geleni haber yapmayacak mısın şef?” diye takıldım. Güldü. “Yaptırdım bile,” dedi. Bu kez gülme sırası bendeydi. Ama gülerken yüzümde müthiş bir ağrı hissettim. “Siz tam bir gazetecisiniz,” dedim.

“Muhabirimiz Ahmet Kerim evine giren kimliği belirsiz kişilerin saldırısına uğradı.”

“Polis kimliklerini belirleyemedi henüz değil mi?”

“Maalesef. Ahmet dışarıda polisler var. Hemen senin ifadeni almak istiyorlar. Doktorlar izin verdi. Ben dışarıda kapının önünde olacağım. Tekrar geçmiş olsun, çabuk iyileşmeye bak, sana ihtiyacımız var,” dedikten sonra şef dışarı çıktı. Belli ki beni böyle bir halde görmeye pek dayanamamıştı. Sonra tekrar içeri girdi, “Ha, söylemeyi unuttum. Ender Bey ile yazı işlerinden bazı arkadaşlar da ziyarete geldi, ama yoğun bakımda olduğun için geri dönmek zorunda kaldılar. Gazetedeki herkes sana geçmiş olsun dileklerini iletmemi istedi,” dedikten sonra tekrar dışarı çıktı. Bu sözleri hoşuma gitmiş, moralimi biraz olsun düzeltmişti.

İçeri iki polisle birlikte, başıma geleni duyunca hemen İstanbul’a gelmiş olan baş komiser Çetin girdi. Çetin çok üzgün görünüyordu. Omuzları çökmüş, yüzü kararmıştı.

Polislere gece olan saldırıyı hatırladığım kadarıyla anlatmaya çalıştım. Saldırganların siyahlar içinde üç kişi olduklarını, ellerindeki siyah bir torbaya evdeki antikaları doldurduklarını, dizüstü bilgisayarımı da aldıklarını, tabancamı almaya çalışırken fiziki bir saldırıya maruz kaldığımı ve beni feci şekilde dövdüklerini söyledim.

Ayrıca saldırganlardan birinin attıkları dayaktan sonra, “Tamam, bu kadar yeter. Çabuk olun, alacaklarınızı alın hemen gidelim,” dediğini de anlattım. Bir gece önce şüpheli bir araba gördüğümü, hatta o gecenin sabahında şüphelendiğim için otomobilimde bomba araması yaptırdığımı ve arabamı otoparka çektirdiğimi de ekledim. Ancak Samsun’daki takip edilme olayına hiç değinmedim. Bunu Çetin’e danışmadan söylemek istemiyordum. Çünkü olay başka noktalara çekilebilir, istenmeyen sonuçlar doğurabilir, asıl hedef şaşabilirdi.

“Neden şüphelendiniz ve bomba araması yaptırdınız? Birileri sizi izliyor muydu?”

Sadece bir gazeteci şüphesi olduğunu, yaptığım bazı haberlerden ötürü doğal olarak bana düşmanlık besleyenlerin olabileceğini, ama kişi adı

veremeyeceğimi, çünkü hiç kimseyi itham altında bırakmak istemediğimi söyledim.

Polislerden biraz daha yaşlı ve takım elbiseli olanı , “Harun Bey, sizin son olarak, önceki gün gazetede çıkan yabancı bir kadınla ilgili imzasız bir haber yaptığınızı anlattı bize. Bu konuyla bir ilgisi olabilir mi?” diye sordu.

“Bilemiyorum.”

“Anladığım kadarıyla o yabancı hanım sevgilisinin ölümünde birilerinin parmağı olduğunu, olayın kaza değil bir cinayet olduğunu iddia etmiş.”

“Evet, ama bu olayla nasıl bir ilgisi olabilir, hiçbir fikrim yok. Üstelik haber imzasızdı. Benim bu haberle ilgili olabileceğini, yani benim yazdığımı nereden bilebilirler ki?”

“Haklısınız. İlk bulgulara göre bu olay bir hırsızlık olayı gibi gözüküyor. Evden neler alındığını ancak siz hastaneden çıktıktan sonra anlayabiliriz.”

“Peki, saldırganlar veya hırsızlar hiçbir ipucu bırakmamışlar mı?”

“Derinlemesine olayı araştırıyoruz. Merak etmeyin er veya geç yakalarız. Ancak şunu söyleyebilirim ki, size saldıranlar oldukça profesyonele benziyorlar. Şimdilik elde hiçbir iz yok.”

Polisler ayrılırken, “Ahmet Bey eğer başka bir şey hatırlarsanız lütfen hemen bizi arayın. Her ihtimale karşı hastanede bir koruma görevlendirdik, bilginiz olsun,” dediler ve yatağımın yanındaki etajere kartvizitlerini bıraktılar.

Polisler gittikten sonra Çetin’le baş başa kalmıştım. Çetin, “Çok geçmiş olsun Ahmet, bizi korkuttun,” dedi. Yüzünde gerçekten bir korku ifadesi vardı.

“Sen onu bir de bana sor, korkudan ödüm patlayacak sandım.”

“Senin alt komşun Tanju Bey saldırıdan önce, evin önünde bazı şüpheli kişiler görmüş. Ve seni telefonla aramış. Telefonun cevap vermeyince de evde olmadığını sanmış. Telefonun sesini duymadın mı?”

“Aslında duymuştum ama telefonun rüyamda çaldığını sanmıştım. Zavallı Tanju Bey, demek beni arayıp uyarmak istemiş. Ona daha önce izlendiğimden söz etmiştim.”

“Seni evde o halde bulan da oymuş. Hemen polise haber vermiş.”

O haliyle benim yardımıma koşan Tanju Bey’e minnet duyuyordum. Kim bilir ne kadar heyecanlanmış ve panik olmuştu? Bana yardım edebilmek için nasıl çırpınmıştı? Ve kim bilir ne kadar üzülmüştü? Hastaneden çıkar çıkmaz ilk işim Tanju Bey’e teşekkür etmek ve onu çok sevdiği boğazda balık lokantalarından birine götürmek olacaktı.

Çetin endişeliydi. Bunu yüzündeki ifadeden anlayabiliyordum.

“Ahmet, polislere deltadaki ölümlerden, Samsun’daki takip edilme olayından hiç söz etmedin. İster misin, deltadaki ölümlerin arkasındakiler kimse, sana bu saldırıyı gözdağı vermek, seni korkutup sindirmek için onlar yapmış olsun.”

“Sence bu mümkün olabilir mi?”

“Seni şimdi, hele böyle bir durumdayken korkutmak istemem, ancak eğer seni bir tehlike olarak görüyorlarsa, olabilir tabii. Eğer beni görevden alıp zorunlu izne ayıran güçler varsa, seni de korkutup gözdağı vermek isteyen güçler olabilir. Üstelik bu olayın gazetede yer alan Stephanie röportajından sonra olması beni düşündürüyor. Ahmet seni bu olaya bulaştırdığım için biraz suçluluk duyuyorum. Ve elimden bir şey gelmemesi de beni kahrediyor.”

“Sakın kendini suçlama, daha hiçbir şey bilmiyoruz. Bu basit bir hırsızlık da olabilir. Ayrıca bu şüphelerin de haklıysan yapabilecek bir şey yok. İkimizin de mesleği de kelle koltukta bir meslek. Böyle düşünürsen beni daha da üzersin. Sadece üzüldüğüm şey, bu olayın üzerine gidememek. Senin gibi bir polisin de elini kolunu bağlayabiliyorlarsa, bu işin içinde senin de dediğin gibi büyük güçler olabilir.”

“Ama işin en acı tarafı hiçbir ilerleme kaydedememek. Bu beni tahmin edemeyeceğin kadar çok rahatsız ediyor.”

“Sence bu işin arkasında ne gibi büyük güçler olabilir?”

“Bilemiyorum. Uluslararası bir mafya ağı… Belki devletin içindeki bazı kişilerin de bulaştığı büyük bir örgüt.”

“Aklından neler geçiyor peki? Bu projenin ardında başka bir şeyler olabilir mi? ”

“Gerçekten bilmiyorum, çünkü hiçbir ipucu yok. Sadece, kuşbilimci Arda’nın ölümünden önce, sevgilisine yolladığı esrarengiz telefon mesajı var. Şüpheli ölümler. Başka da hiçbir ipucu yok. O mesajın anlamını da bilmiyoruz.”

“Sence Stephanie de tehlikede olabilir mi?”

“O kadarına cesaret edeceklerini sanmıyorum. Eğer o deltada bir şeyler dönüyorsa, Stephanie’yi ortadan kaldırıp tüm dikkatleri üzerlerine çekmek istemezler. Üstelik o bir Amerikalı. Bu nedenle Amerikalıların işin içine karışmalarını istemezler. Ama tüm bunlar tabii ki bizim tahminimizden öte gidemiyor, ne yazık ki.”

“Haklısın. Ama bir gün yakayı mutlaka ele verecekler.”

“Evet, ama ne zaman? Neyse bu kadar gevezelik yeter. Ben de burada oturmuş haline bakmadan seninle neler konuşuyorum. Bunları sen iyileştikten sonra daha rahat konuşuruz. Şimdi iyileşmene bak. Ben birkaç gün daha buralardayım ve sana uğrarım. Bu olayla ilgili gelişmeleri de yakından takip edeceğim, hiç merak etme.”

“Geldiğin için çok teşekkür ederim Çetin. Seninle konuşmak iyi geldi.”

“Umarım öyle olmuştur.”

Çetin gittikten sonra doktor sırada bekleyen ziyaretçileri kısa bir süre içeri aldı. Şefle birlikte gazeteden bazı arkadaşlar, bazı yakın dostlarım da gelmişti. İnsanın böyle aciz bir durumunda ziyaretçilerinin gelmesi gerçekten çok sevindiriciydi. Büyük bir mutluluk ve moral kaynağıydı.

İçeriye birden “abi” diye hitap ettiğim ve en sevdiğim yakınım olan Sami dayım heyecanla girdi.

Başıma geleni öğrenince ailesiyle yaşadığı yer olan İzmir’den uçağa atladığı gibi gelmişti. Onu görmek beni çok mutlu etmişti. Sevgili dayım, halimi görünce, gözlerinin yaşarmasına zor engel olmuştu.

O beni teselli edecekken, ben onu teselli ediyordum. Bu durum birden bana çok komik gelmişti. Dayımı görmek moralime moral katmıştı. “Seni burada hiç yalnız bırakmayacağım,” diyerek, yanımdan doktorun ısrarıyla zor ayrılmıştı.

Herkes gidince yalnız kalmıştım. Ağrılarım da artmıştı. Neyse ki hemşire gelip, ilaçlarımı vermişti de biraz rahatlamıştım.

Çetin’in söyledikleri yenir yutulur şeyler değildi. Gerçekten birileri beni korkutmak mı istemişti? Yoksa öldürmek mi? Kapıda bir koruma olduğunu bilmek güven veriyordu ama bu esrarengiz adamlar bu kadar güçlüyse, değil bir koruma on koruma olsa ne yazardı? Bu düşünceler beni korkutuyordu. Birden çalan telefonla yattığım yerde sıçradım. Arayan Londra’daki kız kardeşim Duygu’ydu. Duygu’nun sesi boğuk, heyecanlı ve ağlamaklıydı.

“Ahmet, nasılsın?”

“İyiyim merak etme. Kötü haber çabuk duyuluyor demek ki.”

“İlk uçakla geliyoruz.”

Duygu’ya gelmemelerini, hiç gerek olmadığını, iyi olduğumu, Sami dayımın geldiğini söyledim, ama biliyordum ki bu nafile bir çabaydı. Duygu ilk uçağa atlayıp gelecekti. Aslında onu çok özlemiştim. Bu vesileyle de olsa onunla bir araya geleceğim için, içten içe sevinmiştim. Hastanede bol bol dedikodu yapacaktık.

Duygu’nun sesini duymak ve geleceğini öğrenmek, bu gece beni ziyarete gelenlerin üstüne bir krema etkisi yapmıştı. Aklımdaki bütün kötü ve olumsuz düşünceler sanki uçup gitmişti. Umarım, gayet başarılı giden evliliklerinin gerçek mimarı sevgili İskoç eşini de beraberinde getirirdi. Ve gelirken de, en orijinalinden İskoç viskilerinden getirirlerdi.

Uykuya dalarken mutluluktan gülümsüyordum. Hayatta olmak her şeye rağmen gerçekten de güzeldi.

- 18 -

1 Aralık Perşembe (Dört Gün Sonra)

Hastane odasında biriken gazetelerden seri yazımın son üç bölümünün özetini okumakla zaman geçiriyordum. Bu arada diğer gazetelere de göz atarak gündemden uzak kalmamaya özen gösteriyordum. Okuduklarım arasında bazı bilim adamlarının küresel ısınmanın yararlarından söz eden araştırmaları da dikkatimden kaçmamıştı. Bu araştırmalarda benim seri yazıda yazdıklarımın aksine, Maldiv Adaları'nın suların altında kalacağı savının doğru olmadığı, kutup ayılarının popülasyonlarının gayet iyi durumda olduğu, karbondioksit artışının çiftçilik ve ziraat için yararlı olacağı görüşü bile savunuluyordu. Küresel ısınmaya karbondioksit miktarı değil, güneşin sıcaklığının artmasının neden olduğu iddia ediliyordu.

Bu savlar ne kadar doğruydu, bunu zaman gösterecekti. Ama bildiğim bir şey varsa, küresel ısınmanın dünyanın kaderini etkileyeceği, yaşam koşullarını ve alışkanlıklarını zaman içinde giderek değiştireceğiydi. Kyoto ve Kopenhag'tan sonra yeni iklim zirveleri dünyayı kurtarabilecek miydi? Bu arada insanlık da boş durmuyordu. Uluslar arası eylemler ve kampanyalar birbirini izliyordu. Bunların arasında 350'ciler ilk sırayı alıyordu. Bu eylemciler, atmosferdeki karbondioksit oranının 350 ppm'i geçmemesi için müthiş çaba harcıyorlardı. Çünkü bu sınır geçilirse iklim değişikliğinin önüne geçmek mümkün olmayacaktı. Gezegenimiz bu sınırı geçmişti. Gezegen üzerindeki tüm ülkeler ve bireylerin atmosfere bıraktıkları karbondioksit oranını çok acil azaltması gerekiyordu. Bu gerçeğin farkında olan herkes tüm gücü ile dünyanın kalanını bu konuda uyarmak için çalışıyordu. İşte 350.org bunlardan biriydi. Uluslar arası bir kampanya olarak başlayan 350.org'un hedefi, dünya üzerindeki iklim

değişikliğini durdurmayı başarabilmekti. Bu konuda epeyce yol katedilmişti.

Daha bir süre hastanede kalacaktım anlaşılan. Bu süreyi bol bol gazete, dergi, kitap okuyarak ve televizyon izleyerek geçirmeyi düşünüyordum. Ziyaretçilerim de hiç beni yalnız bırakmıyordu. Bu bana büyük bir moral veriyordu. Sami dayım her gün yanımdaydı. Duygu da kocasıyla birlikte geleli iki gün olmuştu. İlgi ve şefkatten şımarmıştım. Kısaca bu halimden şimdilik memnundum. Kendimi çocukluğumdaki gibi hissediyordum. Küçük bir çocukken hastalanıp yatağa düştüğümde annemin ve babamın ilgisi beni o kadar mutlu ediyordu ki, hiç iyileşmemeyi istiyordum. Annem ve babam ben hastayken bir dediğimi iki etmiyorlar, ne istiyorsam yapıyorlardı. Bana istediğim oyuncakları alıyorlar, en sevdiğim yemekleri pişiriyorlar, en sevdiğim şekerlemeleri, meyveleri ve çerezleri yememe de izin veriyorlardı. Şımartılmak büyük bir mutluluktu. Benim bu şımartılmış durumuma tek karşı çıkan, tek isyan eden kardeşim Duygu olurdu. Çünkü benim hasta olduğum, tüm ilginin benim üstüme odaklandığı zamanlarda onun pabucu dama atılır, o da ilgiyi kendi üzerine çekmek için bin bir numara yapardı. Anne ve babam bir süre onunla da ilgilenirler, ama sonra yine tüm gözler bana çevrilirdi. Bu durum Duygu'yu çılgına çevirirdi. Ben de onun bu haline bıyık altından güler, o anların muzipçe tadını çıkartırdım. Bu anıları bir ara odamda yanımdayken Duygu'ya anlattığımda, hemen gözleri yaşarmış, ardından kendini koyverip hıçkıra hıçkıra ağlamıştı. Sonra da bana bakıp, kahkahalarla gülmüştü. Duygu'nun aynı anda bu iki ruh hali beni hem şaşırtmış, hem de endişelendirmişti. Bu durumu onun sinirlerinin bozuk olmasına bağlamıştım. Ama o her şeyin yolunda olduğunu, ufak tefek sorunlar dışında mutlu bir evliliği olduğunu söyleyerek beni rahatlatmıştı. Sorunların ne olduğunu ise, bu güzel atmosferin bozulmaması, dramatik bir havaya girmemesi için sormaya cesaret edememiştim. Ağladıktan sonra aniden gülmesinin nedeninin benim yataktaki komik halim olduğunu söylemişti. Sonra ikimiz de komik halime gülmeye başlamıştık.

Kısaca halimden, şımartılmış olmaktan memnundum.

“DÜNYA S.O.S VERİYOR” – 4/5/6

Mega Tsunami Dünyayı Vuracak!

İspanya'nın Kanarya Adaları, turistler kadar bilim adamlarının da ilgisini çekiyor. Ünlü tatil adası La Palma'daki Cumbre Vieja yanardağının ne zaman patlayacağı, endişe ve tedirginlikle bekleniyor. Bazı bilim adamlarına göre, bu patlamayla, "Yaşlı Tepe" anlamına gelen Cumbre Vieja'nın yarısı, yani yaklaşık 500 km küplük bir kaya kitlesi okyanusa düşecek ve devasa boyutlarda bir tsunami meydana gelecek.

500 yıldır aktif durumda olan Cumbre Vieja 1949'da patladığında, batı yarısı çökerek Atlantik Okyanusu'nun dibine doğru kaymış ve adada 2 kilometre uzunluğunda derin bir çatlak meydana gelmişti. Bilim adamlarına göre, tarihi kestirilemeyen bir sonraki patlama, yerin dibinden yukarı çıkan magmanın ve patlamaların oluşturacakları baskıyla, yanardağın zaten çökmüş durumda olan batı yarısının bu kez bütünüyle Atlantik Okyanusu'na gömülmesine yol açacak. 500 milyar tonluk bu kitlenin okyanusa gömülmesi, bugüne kadar eşine rastlanmamış, olağanüstü boyutlarda bir "mega tsunami"nin oluşmasına yol açacak.

İngiltere'deki Benfield Greig Kaza Araştırma Merkezi bilim adamlarına göre, bu "mega tsunami" şunlara yol açacak:

** Dev kütlenin okyanusa gömülmesiyle açığa çıkacak enerjinin gücü, ABD'nin 6 ayda harcadığı elektrik enerjisine eşit olacak.*

** Gömülmenin hemen ardından, okyanusun üzerinde, 900 metre yükseklikte ve kilometrelerce uzunlukta dev bir "su kubbesi" oluşacak. Bu su kubbesi, çöküp parçalanarak ve tekrar tekrar yükselerek, hızla kıyılara doğru hareket edecek.*

** Jet uçağı hızıyla ilerleyecek dev tsunaminin ilk hedefi Tunus kıyıları olacak.*

** Tsunami daha sonra ABD ve Karayip Adaları'na ulaşacak. New York, Boston, Washington, Miami dev dalgaların altında kalacak ve büsbütün harap olmasalar da büyük zarar görecek.*

** Brezilya'nın kuzey kıyıları da, önüne çıkan her şeyi yıkarak ilerleyen dev tsunaminin altında kalacak.*

** Tsunaminin daha zayıf ama yine de son derece yıkıcı diğer bir kolu da, İberya yarımadasının batı kıyısı boyunca yol alarak Fransa ve İngiltere kıyılarına ulaşabilecek.*

Tehlikedeki Megakentler

Kıyı kentlerinin hızla büyümesi, çarpık yapılaşması da tehlikenin boyutlarını artırıyor. Tsunami tehdidi altındaki megakentler şunlar: Tokyo, Osaka-Kobe-Kyoto, Manila, Rio de Janerio, Lima, Los Angeles, San Francisco, Seattle, New York, Honolulu, Puerto Rico, Lizbon, Barcelona, Genova, Napoli, Nice, Pire, İzmir, İstanbul, Antalya, İskenderiye, Jakarta, Sydney, Melbourne.

Uygarlıklar Yok Etti

Yıldız Teknik Üniversitesi Doğa Bilimleri Araştırma Merkezi'nin verdiği bilgiye göre, uygarlıkları bile yok eden tsunamilerin önemlileri şunlar:

** Santorini tsunamisi: (MÖ 1628, bazı kaynaklarda 1631 veya 1650): Plato'nun mitolojik öykülerine de konu olmuş bir afet. Söylenceler kayıp ülke Atlantis'i anlatır. Güney Ege'de volkanik bir ada olan Santorini'de bu tarihte meydana gelen depremin yarattığı megatsunami, 100-150 metre yüksekliğinde dev dalgalar meydana geldiği ve bu dalgaların 70 km ilerde Girit adasının kuzeyindeki Minoan medeniyetini yok ettiği biliniyor. Hatta dev dalgaların Mısır'a ulaştığı söylenir. Santorini'nin külleri, halen Datça, Marmaris plaj kumlarının altında ve hatta Marmara kıyılarındaki genç çökellerin içinde bulundu.*

** Bristol tsunamisi (1607): İngiltere'nin su baskınlarına uğramasıyla 2 bin kişi öldü.*

** Rodos tsunamisi (1609): Güneybatı Anadolu kıyılarında yaklaşık 10-12 bin kişi yaşamını yitirdi.*

** Lizbon tsunamisi (1755): Tsunami tarihinin en büyük felaketlerinden biri Portekiz'deki Lizbon depreminde yaşandı. Sağ kalan onbinlerce Portekizli depremden yarım saat sonra gelen tsunami dalgalarıyla hayatlarını kaybettiler. Ölü sayısı 100 bindi ve bu Lizbon nüfusunun üçte birinden fazlaydı.*

** Krakatoa Volkanı patlaması ve tsunamisi (1883): Patlamaların sesi 3000 mil ötede Rodriquez adasında, Sri Lanka'da, Bangkok'ta, Avustralya'nın batı kıyılarında Perth'te bile duyuldu. Yaklaşık 36 bin kişi yaşamını yitirdi.*

** Pasifik Tsunamisi (1946): Hawaii ve Alaska'da tsunamiden 165 kişi yaşamını yitirdi.*

** Şili Tsunamisi (1960): 9.5 şiddetindeki Büyük Şili Depremi'nin ardından meydana gelen 20. yüzyılın en yıkıcı tsunamisi. 25 metreye varan dalgalar bütün Pasifik boyunca yayıldı. 2 bin kişi hayatını kaybetti.*

** Vajont Barajı, İtalya (1963): Barajda devasa bir heyelan oluştu. Tetiklenen tsunamiyle birlikte 2 bin insan bir anda hayatını kaybetti.*

** Good Friday Tsunamisi (1964): 9.2 büyüklüğündeki Good Friday Depremi'nin yarattığı tsunami dalgaları Alaska, İngiliz Kolombiyası, Kaliforniya ve kuzeybatı Pasifik kıyılarını vurdu. 121 kişi öldü.*

** Tumaco Tsunamisi (1979): Kolombiya'da 6 balıkçı köyü yok oldu ve yüzlerce insan hayatını kaybetti.*

** Okushiri Tsunamisi (1993): Küçük Okishiri adasında 202 kişi hayatını kaybetti. Yüzlerce insan yaralandı ve kayboldu.*

** Hint Okyanusu Tsunamisi (2004): 26 Aralık 2004'de Endonezya'nın Sumatra adası yakınlarında meydana gelen 9.15 büyüklüğündeki depremde*

oluşan tsunami dalgalarından ötürü 283 bin 100 insan hayatını kaybetti. Tsunami tarihinin en ölümcül olayıydı. Yetkililer böyle büyük bir deprem ve tsunamisinin yaralarının en az 10 yıl sarılamayacağı düşüncesinde.

Yeryüzü Depremlerle Sarsılıyor

Son günlerde dünyayı en çok korkutan felaketlerin başında gelen Tokyo depremi, dünyanın 10 mega felaket senaryolarından birini oluşturuyor. Bilim adamları, 1923'teki gibi 8.3 büyüklüğünde oluşacak bu depremin, dünya ekonomisini ve dünyadaki dengeleri, yıllarca altından kalkılamayacak derecede altüst edeceğini belirtiyor. Dünyanın büyük sigorta kuruluşları da, Tokyo'yu "doğal afetlerden zarar görmesi en olası büyük kentler" listesinde ilk sırada sayıyor. Deprem bekleyen diğer büyük kentler arasında İstanbul, San Francisco, Mexico City, Katmandu, Yeni Delhi, Kahire, Pekin gibi şehirler de yer alıyor.

Bir Milyon İnsan Ölecek

Eldeki veriler, bu yüzyıldaki depremlerde gelişmekte olan ülkelerde, 1 milyondan fazla insanın hayatını kaybedeceği tahmin ediliyor. Önümüzdeki 20 yılda Cezayir, Kahire, İstanbul, Ankara, Halep, Tahran, Tebriz, Maşed, Kabil, Quetta, Delhi, Kalküta, Dhaka, Yangon, Manila, Jakarta, Meksiko City ve Lima şehirlerinin nüfusu çok artacak; dolayısıyla olası depremlerdeki can kaybı riski de...

Deprem Sonrası Tehlike

Deprem sırasında ve sonrasında tesislerde alt yapı sistemlerinin ve binaların tahrip olmasıyla, zararlı, zehirli, parlayıcı ve patlayıcı kimyevi maddeler açığa çıkar. Bunlar atmosferde, yeryüzünde ve yeraltında kontrolsüz bir şekilde yayılarak havayı, toprağı, yeraltı suyunu, akarsuyu, gölü ve denizi kirletir. Bu kirlilik uzun bir süreçte o yöredeki faunayı, florayı ve insan yaşamını olumsuz etkiler. Depremin gözle görülen yıkımı giderilmiş olsa bile çevresel etkisi besin zinciri yoluyla uzun yıllar sağlığımızı tehdit eder.

Dev Göktaşları ve Hipernova Tehlikesi

Dünyayı bekleyen mega felaketler arasında, büyük bir gökcisminin gezegenimize çarpması da yer alıyor. Böyle bir durumda dünya dev toz bulutuyla kaplanacak, güneş aylarca ortadan kaybolacak, küresel yangınlar ve yoğun asit yağmurları meydana gelecek, bitkisel örtü harap olacak, yaşamın sürmesini sağlayan besin maddelerinde büyük kıtlık yaşanacak. Sadece dayanıklı canlılar ayakta kalabilecek. NASA'dan asteroit takipçileri, "Dünyayı ciddi biçimde etkileyebilmesi için, çarpacak cismin 1.5 kilometre çapında olması lazım. Buna da ancak milyon yılda bir rastlanıyor" diyorlar.

Tufan ve Dinozorlar

"Nuh Tufanı" efsanesine de dev bir meteorun yol açtığı öne sürülüyor. Bilim adamlarına göre, tufanın, Basra Körfezi'ne M.Ö. 4 bin yılları civarında düşmüş olabilecek büyük bir meteorun denize çarpması sonucu olmuş olması muhtemel. Global ölçekte değişime neden olan son büyük meteor çarpması, 65 milyon yıl önce oluşmuş ve bu felakette atmosfere kalkan yoğun gaz ve toz bulutu güneşin ısıtıcı etkilerinin aylarca, belki de birkaç yıl tümüyle kesilmesine ve iklimde kısa dönemli büyük çapta değişikliklere yol açmış. Bu büyük trajediyle başta dinozorlar olmak üzere, karalarda ve denizlerde canlıların önemli bir bölümü yok olmuş. Bu olayın izi olarak, Meksika Körfezi'nde 300 km çaplı Chicxulub krateri gösteriliyor. Daha yakın dönemde, 50 bin yıl önce, Kuzey Amerika'nın ortalarındaki Barringer krateri ve 30 Haziran 1908 gibi çok yakın bir tarihte de, Sibirya'da, meteor düşmesi nedeniyle, tahminen 2 bin km2'lik bir alanın yanmasına neden olan Tunguska olayı yer alıyor.

Dünyamızın hala bu türden bir tehdit altında olduğunun kesinlik kazanması üzerine, son yıllarda Holywood'un da gündeminde. Son dönemde bu tarz çekilmiş filmlerin popüler olanları, Derin Darbe (Deep Impact) ve Kıyamet Günü (Armageddon).

"Derin Darbe" Gerçekleşebilir mi?

Gerçekten, çarpmadan kıl payı ile kurtulduğumuz bazı olaylar olmuş ve daha da olacak. Ancak, bu şansımız ne kadar devam edecek? Olasılık hesaplarının yanıltıcı rahatlığı bir anda sona erebilir ve büyük felaketle kısa sürede karşılaşabiliriz. Dünya ile çarpışma rotasında olduğu hesaplanan bir göktaşı gözlendiğinde alınabilecek önlemler konusunda da bazı çalışmalar yapılıyor. Geçtiğimiz aylarda, bir NASA uzay aracı, Tempel-1 adlı eski kometin yanına kadar gidip üzerine bir 'mermi' fırlatma ('Derin Darbe') deneyini başarı ile gerçekleştirdi. Düşünülen, dünyanın nükleer silah stokunun bir bölümünün, aynen adı geçen filmlerdeki senaryoya benzer şekilde, dünyayı tehdit yörüngesinde olan gök cismi ile çarpışmasının sağlanması ve mümkün olursa yörüngesinin bu veya benzeri yollarla değiştirilmesidir.

Dünyamıza çarpabilecek büyük boy bir meteoritin, "Nükleer Kış" olarak bilinen, global düzeyde bir iklim değişimini tetikleyip tetiklemeyeceği konusunda da hesaplar yapılmakta. Hesaplar 10 bin megaton TNT'nin patlamasına eşit güçte bir patlama ile benzeri olayların tetikleneceği yolunda. Böyle bir olayda dünya nüfusunun yüzde 25'i yok olabilir. Medeniyetin yeniden kurulması yüzyıllar alabilir.

HipernovaTehlikesi

Uzaydan gelecek bir başka mega felaket de "hipernova"... Bilim adamları, "Uzayda binlerce ışık yılı önce patlamış bir yıldızın yaydığı gamma ışınları, hiç beklemediğimiz bir anda gelip dünyayı vurabilir" diyor. Kansas Üniversitesi'nden bilim adamlarına göre, bu ışınların sadece 10 saniye süreyle dünyaya değmeleri, ozon tabakasının yarısının birkaç hafta içinde yok olması için yeterli. Bunun anlamı da, yoğun ultraviyole ışınlarına maruz kalacak olan dünyadaki tüm canlıların yok olması.

360 Milyon Kişi Ölecek

Son yıllarda dikkatler, AIDS'in yanı sıra Sars ve Kuş Gribi'nin üzerinde yoğunlaştı. Bilim adamlarına, iklimdeki ısınmanın ve bozulan ekolojik dengenin de etkisiyle, yeni bir virüsün ortaya çıkmasının ve çağımızın

gelişmiş ulaşım olanaklarıyla küresel alanda yayılmasının çok kolay gerçekleşebileceğini belirtiyorlar.

Diğer önemli bir endişe de, varolan bir virüsün, örneğin kuş gribinin, şekil değiştirerek insandan insana geçer hale gelmesi ve çaresi bulunana kadar büyük can kaybına yol açması. İnsanlığın artık unuttuğu ve direncini kaybettiği, ama dünyadaki çeşitli laboratuarlarda bilimsel amaçla örnekleri saklanan, hatta araştırma çalışmaları için laboratuarlar arasında seyahat eden eski, ölümcül bir virüsün, kazayla veya terör amacıyla dünyaya yayılması da söz konusu. Son araştırmalar, kutuplardaki buzulların eski çağlardan kalma virüs partikülleri içerdikleri ve iklimdeki ısınma nedeniyle erirken bunları yeryüzüne yayabileceklerini endişesini de ortaya koyuyor. BBC, geçtiğimiz yıl bu olasılıkları işlediği bir dokümanterde, Londra'yı insanların maskelerle dolaştığı, askeri karantina altına alınmış bir kent olarak ele almıştı ve bu senaryonun dünyanın herhangi bir köşesinde gerçek haline gelmesi, bilim adamlarının en büyük korkusu. Bir senaryoya göre, Tayland'da ortaya çıkan kuş gribi büyük bir hızla dünyaya yayılacak ve H5N1 kuş gribi virüsü yaklaşık 360 milyon kişinin ölümüne yol açacak. Yani dünya geçmişteki 1918 salgınını bir kez daha yaşayacak.

- 19 -

15 Mart Perşembe (Yaklaşık Üç Buçuk Ay Sonra)

Aradan geçen bu kadar süre içinde tamamen iyileşmiş, işimin başına dönmüştüm. Bu zaman zarfında, ne saldırgan hırsızlar bulunabilmişti, ne de delta ölümlerinin sırrı aydınlanabilmişti. Duygu söylediği gibi ilk uçakla gelmiş, bir aya yakın ben de kalmıştı. Kocası Richard da gelmiş, ancak bir hafta sonra işine dönmek üzere Londra'ya uçmuştu. Duygu ile zamanımızın çoğunu evde geçirdik. Bol bol geçmişten ve Duygu'nun evliliğinden söz ettik. Duygu mutluydu. Çocukları yoktu. Duygu çocuk istiyordu, ama Richard henüz çocuk bakmaya istekli değildi. Bu durum aralarındaki en büyük tartışma konusunu oluşturuyordu. Duygu üzülüyordu. Anne olmak için daha fazla gecikmek niyetinde değildi. Richard ise çocuk için biraz daha beklemeyi uygun görüyordu.

Emirgan'da kaldığımız zaman Tanju Bey'le de sıklıkla bir araya geldik. Söz verdiğim gibi Tanju Bey'i birkaç hafta önce boğazda çok sevdiği balık lokantasına götürmüştüm. Çok güzel bir gece geçirmiştik.

Duygu ile daha çok Büyükada'daki evde kalmıştık. Hastaneye kaldırıldıktan birkaç gün sonra polisler, beni Emirgan'daki eve götürmüşler, nelerin kayıp olduğunu tespit etmemi istemişlerdi. Annemden kalma oldukça pahalı birkaç antika biblo, yine anneme ait değerli birkaç parça mücevher, duvarda asılı iki adet yağlıboya tablo, dizüstü bilgisayarım, yaklaşık iki bin lira da nakit param çalınmıştı. Polisler, antikaları, mücevherleri ve iki adet tabloyu Kapalıçarşı'da bir antikacı dükkânında ele geçirmişlerdi. Ama bunları kimin sattığına dair en ufak bir ipucu bulamamışlardı. Hırsızlar sırra kadem basmışlardı. Annemden kalan mücevherlerin ve antika bibloların bulunmasına sevinmiştim.

Duygu geldikten bir ay sonra, içi sızlayarak Londra’ya uçmak zorunda kalmıştı. İşinden daha fazla izin alabilmesi mümkün olmamıştı. Hem Richard’ı özlediğini de hissetmiştim. Ben de kalması için fazla üstelememiştim. Kendime çok iyi bakmamı, çok dikkatli olmamı tembih etmiş, havalimanında dakikalarca kolumu bırakmamıştı. Richard da karısını özlemişti. Son günlerde onu daha sık arar olmuştu. Richard’ın Duygu’yu sevdiğini bilmek içimi rahatlatıyordu. Duygu Londra’ya varır varmaz hemen beni telefonla aramıştı. O gün bugündür her gün olmasa bile hala da arıyordu.

Hastanede kaldığım, hatta taburcu olup eve çıktığım dönemde, Selin de bana her bakımdan destek olmuştu. Vefalı bir dostluk örneği göstermişti. Hatta Duygu Londra’ya gittiğinde Selin birçok kereler evime gelmiş, yardımcı olmaya çalışmış, gereksinimlerini karşılamıştı. Selin, çevre haberciliği konusunda güzel işler yapmaya da devam ediyordu.

Son olarak Trakya'nın en önemli nehri olan Ergene Nehri ve havzasının, aşırı sanayileşme ve bunun yarattığı kirlilik nedeniyle "ölüm havzası"na dönüştüğünü kaleme almıştı. Bu da oldukça başarılı bir çevre haberiydi. Selin bana her uğradığında, gazetecilikten özel yaşamımıza, medya dedikodularından genel ülke sorunlarına kadar her şeyi konuşuyorduk. Selin’le farkında olmadan daha yakınlaşıyorduk. Ama bu yakınlaşma dostça bir yakınlaşmaydı. Selin hakkında geçmişteki önyargılarım da yok olup gitmişti. Kısaca Selin çok iyi arkadaşım olmuştu. Uygun olduğumuz zamanlarda da buluşuyor, yemeğe, bara gidiyor, eğleniyorduk. Selin’le olan dostluğumuzun daha yakın bir ilişkiye dönmesi için ne o, ne de ben acele etmiyorduk. İkimiz de bunu zamana bırakmıştık. Belki böyle dost, arkadaş kalmak ikimiz için de en iyisiydi. Çünkü ikimiz de geçmişte yakın ilişkilerimizde büyük hayal kırıklıkları yaşamıştık.

Gazeteye başlar başlamaz şef, Ender Bey’in daha önce ertelediği “Küresel ısınmanın Türkiye’ye etkileri” konulu seri yazıyı, yeniden hazırlamamı istediğini söylemişti. Ben de şimdi, son günlerde bu yazıyı hazırlamakla meşguldüm. Anlaşılan başıma gelen bu olay Ender Bey’i

üzmüştü. Beni mesleğe yeniden ısındırmak, aradan geçen zamanda bende oluşan ataleti bir an önce üstümden atmak istiyordu. Bu yaklaşım iyi bir yönetici yaklaşımıydı. Ender Bey'i takdir etmemek mümkün değildi. Gerçekten de işe başlar başlamaz yeniden hemen havaya girmiş, seri yazıyla ilgili bilgileri hızla toplamaya başlamıştım.

Ve bugün seri yazımı tamamlamıştım. Türkiye için pek de hayırlı senaryolar yer almıyordu yazıda. Ama bu gazetecilik açısından daha hayırlıydı. Çünkü okuyucuların karamsar tablolara, kötümser senaryolara karşı daha ilgili olduğu düşünülüyordu.

Gazeteden çıkmaya hazırlanırken cep telefonum çaldı. Arayan kadim dostum baş komiser Çetin'di. O da bir aylık zorunlu izinden sonra işine geri dönmüştü. Delta ölümleriyle ilgili dosyayı da uzun zaman önce bir tarafa bırakmıştı. Çünkü önüne konulan engeller nedeniyle o konuya artık zaman ayıramıyordu. Zaten elde hiçbir ipucu da yoktu. İkimiz de o konuyu unutmuştuk. Zaman zaman görüştüğümüzde aklımıza geliyordu, ama hemen başka bir konuya geçiyorduk. Daha çok havadan sudan konuşmayı yeğliyorduk. Çünkü ikimiz de tahminlerimizde yanıldığımızı kabullenmiştik. Böylesi daha iyiydi. Yoksa insan kafayı yerdi. Ama bu durum hiç de uzun sürmeyecekti.

Çetin, "Nasıl gidiyor?" diye sordu. "İyi gidiyor, senin nasıl gidiyor?" dedim.

"Ahmet beklenmedik bir gelişme oldu."

Çetin bunu söyledikten sonra duraksamıştı. Sesi ve bu duraksaması pek hayra alamet değildi.

"Ne oldu, hayrola?"

"Dr. Kaan Yıldızoğlu bir trafik kazası geçirdi."

"Ne, nasıl?"

"Maalesef öldü."

O an ne diyeceğimi bilemedim. Hem çok şaşırdım, hem de çok üzüldüm. Sonra kendimi toparladım.

“Kaza nasıl olmuş?”

“Deltaya giderken yol ayrımında bir traktöre çarpmış ve olay yerinde yaşamını kaybetmiş.”

“Çok üzüldüm.”

“Ben de.”

Kafam karışmıştı.

“Peki, sence bu bir kaza mı?”

“Öyle gözüküyor.”

Yine bir ölüm olayıyla karşı karşıyaydık. Deltanın uğursuzluğu sürüyordu. İşte yine başlıyorduk. Oysa esrarengiz delta ölümlerini çoktan unutmuş, ne güzel normal hayatımıza geri dönmüştük. Aslında ikimiz de konuşmayıp suskun kalsak da, aynı şeyleri düşünüyorduk. Bundan emindim.

“Kazayı cipiyle mi yapmış?”

“Evet.”

“Peki, sen kaza yerine gittin mi? Dikkatini çeken bir şey var mıydı?”

“Kazaya neden olan traktörün sahibini bulduk. Kazadan haberi yoktu. Traktörünün çalınmış olduğunu söylüyor.”

“Kim çalmış belli mi?”

“Belli değil maalesef.”

“İlginç, peki başka?”

“Bir şey daha var.”

“Nedir?”

“Belki önemsiz bir ayrıntı, ama dikkatimi çekti. Kaan’ın sağ elindeki işaret ve orta parmağının şekli.”

“Nasıl bir şekil?”

“Zafer işareti yapmış sanki. Parmaklarıyla V işareti yapmış.”

“Meşhur Victory, yani zafer işareti gibi mi?”

“Aynen öyle.”

“Bu ne demek, sence bir anlamı var mı?”

“Hiç bir fikrim yok.”

Birden aklıma Kaan’ın mahzun yüzlü sevgilisi Oleksandra geldi. Zavallı kim bilir nasıl yıkılmıştı? Sevgilisini, en yakın arkadaşını kaybetmişti.

“Cenaze ne olacak?” diye sordum.

“Sanıyorum Samsun’da toprağa verilecek. Ailesi burada gömülmesini istemiş. Zaten onlar Samsunluymuş. Şimdi ailenin gelmesi bekleniyor. Yarın değil ondan sonraki gün toprağa verilecek.”

“Yarın ilk uçakla geliyorum.”

Çetin şaşırmıştı ve bundan pek memnun olmamıştı.

“Sakın gelme, burada senin yapabileceğin bir şey yok. Sana haber verdiğime beni pişman etme.”

“Geliyorum.”

“Neden?”

“Oleksandra’yı görmeliyim. Eğer Kaan da tahmin ettiğimiz gibi bir cinayete kurban gittiyse ve kaza bir düzmeceyse, onun da hayatı tehlikede olabilir.”

“İyi de sen ne yapabilirsin ki?”

“Bilmiyorum, ama içimde bir his oraya gelmem gerektiğini söylüyor.”

“Pekâlâ, ama benim yanımdan hiç ayrılmayacaksın.”

“Anlaştık.”

- 20 -

16 Mart Cuma

Şefi ikna etmeyi başarmış, Samsun iznini yine koparmıştım. Şef bundan pek memnun olmamıştı, ama ona durumun, neden gitmek istediğimin geniş bir özetini yaptıktan sonra çok dikkatli olmam kaydıyla izin vermişti. Böylece Samsun'a yaklaşık dört ay sonra yeniden uçuyordum. İçimde bir korku vardı ama Oleksandra'yı görme isteğim, korkuma ağır basıyordu.

Çetin'e söylediğim gibi eğer Kaan öldürüldüyse ve o proje ekibinde şu ana kadar çözemediğimiz birtakım kirli işler dönüyorsa, mutlaka Oleksandra'nın da yaşamı tehlikede demekti. Bu düşünce beni müthiş rahatsız ediyordu. Onun dramatik öyküsünü tekrar anımsamıştım. Bu nedenle içimde ona karşı yoğun bir koruma isteği vardı.

Oleksandra'nın beni neden bu kadar etkilediğini de bir türlü bulamıyordum. Belki geçmişte yaşadığım bir olaya, ya da bir kişiye ait izler Oleksandra'ya karşı bilinçaltımda bir ilgi uyandırmıştı. Bilemiyordum.

Havaalanında beni, Çetin'le birlikte cinayet masasından Turan adında başka bir polis karşıladı.

"Turan benim yardımcım ve burada kaldığın sürece seninle birlikte olacak, itiraz istemem," dedi Çetin, birlikte otomobile binerken. Pek memnun olmasam da, "Tamam," dedim. Çünkü yanımda bir polisle dolaşmanın daha çok şüphe ve şimşekleri daha fazla üzerime çekeceğini düşünüyordum. Önce kalacağım otele, sonra da Çetin'in evine gittik. Çetin oldukça sade döşenmiş, mütevazı dairesinde bana kazayla ilgili çekilmiş fotoğrafları gösterdi.

Gerçekten de Kaan'ın sağ elinin parmakları, Çetin'in söylediği gibi zafer işareti şeklindeydi. Ama bundan bir anlam çıkarmak çok zordu. Bu neyin

işareti olabilirdi ki? Ölen bir insan neden parmaklarıyla böyle zafer işareti yapma gereği duymuş olabilirdi? Bu sadece bir tesadüf de olabilirdi. Büyük olasılıkla da öyleydi. Ancak yine de Kaan'ın sağ eliyle yaptığı bu işaret, bana nedense hiç yabancı gelmemişti. Sanki Kaan, eliyle böyle bir işareti daha önce de yapmış gibi geliyordu. Ama nasıl ve nerede? Düşünüyordum ama bulamıyordum. Belleğim beni yanıltıyor da olabilirdi.

Bunu Çetin'e de söyledim. Heyecanlandı ve iyi düşünmemi, belleğimi zorlamamı istedi. Belki bu bir ipucu olabilirdi ya da hiçbir anlamı yoktu. Bulanık suda balık avlıyor olabilirdik hala.

Bir an önce Oleksandra'yı görmek için sabırsızlanıyordum. Nasıldı, ne yapıyordu? Meraktan ölebilirdim. Gerçekten bir tehlike varsa, belki en azından onu koruyabileceğimizi düşünüyordum. Ama geç kalmış da olabilirdik.

Deltaya gitmek üzere hazırlıklarımızı yaptık. Deltadakiler beni iki polisle birlikte görünce muhtemelen şüpheleneceklerdi, ama umurumda bile değildi. Artık ok yaydan çıkmıştı bir kere. Ne olacaksa olacaktı.

Çetin deltaya Kaan ile ilgili kaza soruşturması için gittiğini belirtecek, onları zan altında bırakacak, rahatsız edecek herhangi bir işlem yapmayacaktı. Bu konuda üçümüz de anlaştık ve söz birliği yaptık. Sonra deltaya doğru harekete geçtik. Heyecanlıydım. Sadece ben değil, Çetin de heyecanlıydı. Çetin belki de meslek yaşamının en zor görevlerinden birini yapıyordu. Her an aforoz edilme, görevden alınma, hatta disiplin suçuyla meslekten atılma riskine rağmen, bu işin peşini bırakmamaya karar verdi. Her şeyi göze alıyordu.

Bafra Ovası önümüzde alabildiğine dümdüz uzanıyordu. Kızılırmak Deltası'nda kuşların muhteşem gösterisini yeniden görecek olmak, bana ayrıca bir coşku ve heyecan veriyordu. Tabii özellikle, tatlı ve mahzun Oleksandra'yı, Kaan'ın söylemiyle Oleksa'yı görmeyi her şeyden çok istiyordum.

Projenin yapıldığı kampa giderken daha önce olduğu gibi yine Yörükler Köyü'nün içinden geçtik. Köyde yaşam her zamanki gibi sessiz ve sakindi. Köyü geride bıraktıktan sonra kampın girişine geldik. Uzaktan kuşların sesleri duyuluyordu. Bu kez kamp ve çevresi hareketliydi. İri yarı sert bakışlı görevliler bizi durdurdu.

Çetin kimliğini göstererek, Dr. Kaan Yıldızoğlu'nun kazasıyla ilgili soruşturma için geldiğimizi söyledi. Görevlilerden biri telsizle güvenlik şefi Mikita Maksimov'a geldiğimizi haber verdi. Mikita'nın sesi telsizden boğuk ve sıkkın geliyordu.

"Beklesinler geliyorum, tamam."

Mikita, o sevimsiz yara izli suratı, dazlak kafası ve avcı kıyafetiyle, "Ne oldu, yine neden geldiniz?" der gibi, birkaç dakika sonra yanımıza geldi.

"Buyurun komiser size nasıl yardımcı olabilirim?" dedi, bize tepeden bakarak.

"Formalite gereği birkaç soru soracaktım," dedi Çetin.

"Sorun bakalım," diye yanıtladı Mikita, bir eliyle yaralı yüzünü kaşıyarak ve kendinden emin bir tavırla. Bu ukala ve kendini beğenmiş ve aşırı güvenli tavrı canımı sıkmıştı.

"Sorulara başlamadan önce Oleksandra'yı görebilir miyim?" dedim kendimden gayet emin bir sesle.

"Nerede olduğunu bilmiyorum, onu Profesör Andrey'e sorun."

"Profesör nerede?"

"Birazdan burada olur."

Çetin kazayı ilk kimin haber verdiğini, Kaan'ın kazadan hemen sonra yaşayıp yaşamadığını, otomobilinde bir hasar olup olmadığı gibi basit sorularla Mikita'yı oyalamaya, benim için zaman kazanmaya çalışıyordu. Mikita da bu soruları canı sıkkın ve biraz da kızgın bir edayla yanıtlamaya çalışıyordu. Yaklaşık on dakika sonra Profesör Andrey yanımıza geldi. Üzgün ve yorgun görünüyordu. Beni görünce şaşırdı.

“Ooo, gazeteci, sizi tekrar görmeyi hiç ummuyordum. Yazınızı bekledik ama hiçbir şey göremedik.”

Haklıydı, Ender Bey bana kızdığı için yazıyı kesmeseydi, Kızılırmak Deltası’ndaki projeyle ilgili yazı, “Küresel ısınmanın Türkiye’ye etkileri” başlıklı seri yazıda yer alacaktı. Ama yazının gazeteye neden girmediğini Profesör Andrey’e izah edemeyeceğimi düşündüm. Anlamayacaktı nasıl olsa. “Haklısınız ama bir kaza geçirdim, o nedenle ertelemek zorunda kaldık. Yakında yayımlanacak. Uzun bir gecikme oldu maalesef.”

“O zaman çok yazık, Kaan göremeyecek,” dedi profesör. Sesinde alaycı bir ton vardı.

“Başınız sağ olsun profesör.”

“Sizin deyiminizle hepimizin başı sağ olsun, öyle değil mi?”

“Evet, hepimizin başı sağ olsun.”

“Buraya yeni bir röportaj için gelmediniz sanırım, polislerle birlikte olduğunuza göre.”

“Haklısınız, ben Oleksandra’yı merak ettim. Onu görebilir miyim?”

“Onu görüp ne yapacaksınız? O sahada çalışıyor. Bu çalışma ona iyi geliyor. Böylece bu acı olayı unutmasını sağlıyor. Şimdi onu görüp yeniden acısını tazelemeyin lütfen.”

“Ben sadece görmek ve biraz konuşmak istiyorum.”

“Bakın ben gazetecilere hiçbir zaman güvenmedim. Siz Kaan’ın arkadaşınız diye sizinle istemeyerek de olsa konuştum. Yazınız çıkmadı, şimdi buraya gelmiş, yazının yakında çıkacağını söylüyorsunuz. Size neden güveneyim? Oleksandra’nın sizinle konuşmak gibi bir isteği olduğunu da hiç sanmıyorum. Şimdi lütfen gidin ve bizim daha fazla zamanımızı almayın.”

Profesör tam dönüp gitmek üzereydi ki, Çetin hemen devreye girdi.

“Oleksandra’yı sadece Ahmet değil, ben de görmek istiyorum, ona sormak istediğim bazı sorular var. Sonra zaten hemen gideceğiz.”

Profesör, Çetin’in bu isteğinden rahatsız olmuştu. İri gövdesiyle aniden Mikita’ya döndü.

“Mikita, Oleksandra’yı hemen buraya getir,” dedi ve sonra bize döndü.

“Size yalnız beş dakika veriyorum,” dedi ve ağır adımlarla yalpalaya yalpalaya karavana doğru ilerledi. Nefesi alkol kokuyordu. Bunu yürüyüşünden anlamak da zor değildi. Tahminime göre öğle yemeğinde yine bir şişeye yakın votkayı devirmişti.

Mikita uzaklaşırken, Oleksandra’yı göreceğim için sevinçliydim. Başına bir şey gelmemişti. Oleksa projenin eli koluydu. Kaan daha önceki gelişimde Oleksa’nın ekip için ne kadar önemli olduğunu anlatmıştı. Bu iyi bir şeydi. Ona bir şey yapmayı göze alamıyorlardı, ama bu yapmayacakları anlamına da gelmezdi.

Oleksandra yaklaşık on beş dakika sonra yanında Mikita, profesörün yardımcılarından suratsız bayan Dr. Olga Boryanov, Dr. Kirilo Vuyev ve iki iriyarı görevli ile birlikte yanımıza geldi.

Anlaşılan geniş bir koruma çemberi oluşturulması uygun görülmüştü Oleksandra’nın etrafında.

Yüzündeki hüzünlü ifade kaybolmuştu sanki. Daha çok endişeli ve yorgun bir ifadesi vardı. Elimizi sıkmadı. Beni sadece başıyla selamladı. Sonra da yüzüme bile bakmadı.

“Buyurun, sizi dinliyorum bana soracağınız şeyler olduğunu söylediler,” dedi soğuk bir tavırla, ardından da ekledi.

“Lütfen çabuk sorun, çok işim var.”

Çetin, Kaan’ın aracı ve kazaya ilişkin yine bazı formalite sorular sordu. Oleksandra bu soruları hızlı ve kısa cümlelerle yanıtladı. Çetin’le bir ara göz göze geldik. Bu Çetin’in artık soracağı başka soru olmadığının, bir an önce devreye girmemim bir işaretiydi. Diğerleri dikkatle bizi ve Oleksandra’yı süzüyordu. Birden yanımıza pilot Vadim de geldi. Başımızla Vadim’i selamladık.

“Tamam mı, gidebilir miyiz artık?” diye sordu suratsız Olga.

“Bir dakika,” dedim kısa bir sessizlikten sonra. Herkes gözünü bana dikmişti.

“Oleksandra bir şeye ihtiyacın var mı? Kendini nasıl hissediyorsun? Neler yapıyorsun?” diyerek, ardı ardına sorularımı sıraladım.

“Teşekkür ederim bir ihtiyacım yok, düşündüğünüz için sağ olun. Kendimi çok iyi hissetmiyorum tabii. Ama Kaan artık yok. Benim de çalışmaktan başka yapacak bir şeyim yok.”

Bu arada Vadim söze girerek, “Evet çok çalışıyor ve arada sırada da Kaan’ın tablolarına bakıyor. Onlara bakarak avunuyor ve doğru yolu bulmaya çalışıyor,” dedi.

Oleksandra, Vadim’e ters ters bakarak, “Evet Vadim’in de dediği gibi tablolarıyla avunuyorum,” diye karşılık verdi. Vadim de, “Ne var, yanlış bir şey mi dedim,” der gibi Oleksandra’ya baktı. İkisi arasında nedeni pek anlaşılmayan negatif bir elektriklenme oluşmuştu. Havayı değiştirmek ihtiyacını duydum.

“Eğer bir şeye ihtiyacın olursa hemen beni arayabilirsin? Eğer istersen şehirde de görüşebiliriz, hem senin için değişiklik olur,” diyerek kartvizitimi uzattım. Etraftakiler huzursuz olmuşlardı ve homurdanmaya başlamışlardı.

“Tekrar teşekkür ederim ama burada kendimi daha iyi hissediyorum.”

“Pekâlâ o zaman, ama gözümüz senin üzerinde, burada ekip arkadaşların dışında bizlerin de olduğunu unutma, ne zaman başın sıkışırsa bizi arayabilirsin. Kaan için çok üzüldüğümü bilmeni isterim. Kendine iyi bak.”

“Siz de iyi bakın. Burada iyiyim, merak edilecek bir şey yok. İlginize tekrar teşekkür ederim.”

Görüşme bitince ekiptekiler derin bir nefes almıştı. Oleksandra yanımızdan ayrılırken, bize bakışında yine o hüzünlü ifadeyi yakalamıştım.

Ardından bakarken, korumalar ve Mikita, “Hadi artık daha ne bekliyorsunuz?” der gibi bize bakıyorlardı.

Biz yürümeye başlayınca da arkamızdan gelerek, “Bakın beyler! Bir daha buraya izinsiz gelirseniz sizi kapıdan geri çevirmek zorunda kalırım,” dedi Mikita.

Bizim ters ters baktığımızı görünce de, “Anladınız mı?” diye kükredi.

Çetin, hiç alışık olmadığım bir tavırla Mikita’nın üzerine doğru yürüdü. Turan ile ben birbirimize şaşkınlıkla baktık.

“Bak suratsız herif, bu özel bir durum. Bundan sonra beni çevrende daha fazla görmeye alışsan iyi edersin. Korumalarına da fazla güvenme. Burada ne dolaplar çevirdiğinizi bilmiyorum, ama er ya da geç neler olduğunu bulacağım.”

Mikita, baş komiserin bu tepkisi karşısında bir adım geriledi ve ne diyeceğini bilemedi. Suratı allak bullak olmuştu. Bir şeyler geveledi, ancak kimse bir şey anlamadı.

Eğer Oleksandra ile baş başa konuşabilmiş olsaydık, çok şeyler soracaktık. En başta Kaan’ın ölürken eliyle yaptığı işaretin ne anlama geldiğini, bu projenin ardında neler olduğunu, Kaan’ın ölümünün gerçekten bir kaza olup olmadığını ve bunun gibi bazı sorular daha.

Otomobile binip şehre doğru yol alırken, Çetin benim de düşündüğüm soruyu sordu.

“Kızın davranışlarında ve pilotun konuşmasında sana garip gelen bir şey fark ettin mi?”

“Evet, bir kere yalnız konuşturmadılar ve çevresinde bir güvenlik çemberi oluşturdular. Sert ve soğuktu. Sanki tembihlenmiş gibiydi konuşurken. Tedirgindi. Ama ayrılırken yüzünde o eski ifadesi vardı. Üzgün ve mahzun...”

“Haklısın, peki başka, özellikle pilotun konuşmasında?”

“Ne gibi?”

“Oleksandra’nın, Kaan’ın tablolarına bakarak avunduğunu ve doğru yolu bulmaya çalıştığını söyledi. Dikkat etmedin mi?”

“Evet söyledi. Ama sen bir anlam mı çıkardın?”

“Rahat konuşamıyordu, ama sanki bu sözleriyle bir mesaj vermeye çalışıyordu. Bilmiyorum belki de bana öyle geldi.”

“Haklı olabilirsin, bir kere kızın etrafını sararak onu kontrol altında tuttukları kesin. Sence pilotun bu sözlerinde ne gibi bir mesaj olabilir, düşünsene.”

“Tablolarına bakarak doğru yolu bulmaya çalışıyormuş. Tablolarında nasıl bir doğru yol olabilir.”

Çetin bir süre sessizleşti. Sonra bir şey bulmuş gibi heyecanlandı.

“Bence Kaan’ın tablolarında bir şey var. Sen bana daha önce onun steganografi ustası olduğunu söylememiş miydin?”

“Evet.”

“Tabii ya, o tablolarda bir şeyler var. Belki neler olup bittiğini o tablolar anlatıyordur. Keşke o tabloları inceleme fırsatımız olsaydı.”

“Ama nasıl? Buna izin vereceklerini sanmıyorum. Hem zaten eğer bir şey varsa onları çoktan yok etmişlerdir; etmedilerse bile kızın bizimle konuşmasından sonra mutlaka ederler.”

“Haklısın. Ama şu Oleksandra ile keşke yalnız konuşabilseydik.”

“Bu çok zor gibi gözüküyor, sen de gördün kıza nefes bile aldırmıyorlar baksana. Dua edelim de kızın başına kötü bir şey gelmesin. Daha fazla üzerine gidersek kızın hayatı tehlikeye girebilir. Tabi bizim senaryomuz gerçekse. Bir varsayım üzerine konuşuyoruz. Yani o ekipte ve o projede başka karanlık birtakım işler dönüyorsa.”

“Yine de bir düşünelim. O tablolara bakmanın bir yolunu bulalım.”

“Arama izni çıkarabilir misin?”

“Dalga mı geçiyorsun? Böyle bir şeyi teklif ettiğim an, kendimi ülkenin bir başka yerinde bulacağımdan emin olabilirsin.”

“Belki yarın cenazeye gelirse Oleksandra ile yeniden konuşmayı deneyebiliriz.”

“Geleceğini sanmıyorum, ama umalım ki gelsin.”

Yanımızdaki polis Turan, şaşkın şaşkın bizi dinliyordu. Ne konuştuğumuzu anladığını hiç sanmıyordum. Tabii eğer Çetin bu senaryodan ona söz etmişse o zaman başka. Belki de çok kısa özet olarak bahsetmiş olabilirdi. Ama şaşkınca izlemesinden konuyu tam olarak bilmediği belliydi.

Çetin ve Turan’la birlikte bir balık lokantasında yemek yedikten sonra otele gittik. Çetin otelden eşyalarımı almamı ve onda kalmamı istedi. Tam itiraz edecekken, “İtiraz istemem, çok ciddiyim” deyip, resepsiyondan anahtarı aldı. Birlikte odaya gittik. Buna gerek olmadığını söylememe aldırış bile etmeden valizimi aldı ve yine birlikte aşağıya indik.

Çetin, yardımcısı Turan otomobiline binerken, çevreyi kolaçan ettikten sonra evine gidebileceği talimatını verdi.

Çetin’in dairesine geldik. Aslında Çetin’le birlikte olmak beni rahatlatmıştı. İçimden Çetin’e teşekkür ettim. İkimiz de bekârdık ve bu gidişle ikimizde evde kalacaktık. Bekâr evi olmasına rağmen Çetin’in evi oldukça düzenliydi.

“Sen neden bekârsın?” diye sordum birden.

“Sen neden bekârsan, ben de o yüzden bekârım. Ben de senin gibi aradığım aşkı bulamadım sanırım.”

“Gerçekten mi?” diye sordum. Birden fark ettim ki, Çetin’le ilk kez böyle bir sohbet yapıyorduk. Daha önce Çetin’in özel yaşamına ilişkin hiç konuşmamıştık.

“Beni ne kızlar istedi de annem vermedi,” dedi Çetin kahkahayla gülerek. Çetin’in böyle yüksek sesli kahkaha attığını da ilk kez görüyordum.

“Ahmet, anlaşılan sen de ben de mesleğimizle evliyiz. Bu yüzden de evde kalacağız galiba.”

“Haklısın.”

İçtiğimiz kaliteli viskiden sonra tam yatmaya hazırlanıyorduk ki, yeniden aklıma Oleksandra takıldı.

“Sence Oleksandra yarın cenazeye gelir mi?”

“Sence?”

“Bence gelecek.”

“Bence gelmeyecek. Adım gibi eminim.”

“Peki, ne olacak bu böyle? Nasıl çözülecek bu muamma?”

“Belki de muamma yok. Muamma bizim kafamızda.”

“Bunca şüpheli durumdan sonra da mı?”

“Neden olmasın? Komplo teorileri de bir yere kadar.”

“Havlu atmışa benziyorsun.”

“Hayır atmadım. Bu konuyla ilgili birtakım planlarım var.”

“Nasıl bir plan?”

“Zamanı gelince öğrenirsin. Hadi artık yatalım. İyi geceler.”

Çetin yine ketumlaşmıştı. Tipik Çetin olmuştu bir anda. Ne gibi bir planı olabilirdi ki? Yine beni uykusuz bırakacak, yatakta düşündürüp, dört döndürecekti.

- 21 -

17 Mart Cumartesi

Kaan'ın cenazesi bütün cenaze törenleri gibi üzücü geçmişti. Ailesi perişan olmuştu. Cenazeye, Kaan'ın da içinde olduğu deltadaki proje ekibinden sadece Profesör Andrey Sidorenko, yardımcıları Dr. Kirilo Vuyev ve Dr. Olga Boryanov katılmıştı. Ama Oleksandra gelmemişti ve Çetin haklı çıkmıştı. Profesör, Oleksa'nın kendini kötü hissettiği için gelemediğini ve bu nedenle herkesten özürlerini kabul etmesini istediğini söylemişti.

Cenaze töreninin sonunda, Kaan'ın ailesi, Çetin'in isteği üzerine tabloları da dâhil, ne kadar eşyası varsa profesörden kendilerine verilmesini istemişti. Profesör de bu isteği anlayışla ve memnuniyetle karşılamıştı ve bu konuda yardımcılarına talimat verip gerekenin yapılmasını emretmişti. Çetin tablolarda bir mesaj varsa, bu şekilde ulaşmanın en iyi yol olduğunu düşünmüş olmalıydı. Profesörün ve yardımcılarının bu isteği hiç itirazsız kabul etmesinden, pek bir şey çıkmayacağını anlamıştım. Ama yine de denemeye değerdi.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden Profesör Turgut Soner, steganografi konusunda uzman bir bilim adamıydı. Yaptığım araştırmadan sonra bu isme ulaşmış ve iletişim bilgilerini Çetin'e vermiştim. Çetin de profesöre ulaşmayı başarmıştı. Şimdi sıra, Kaan'a ait olduğu ileri sürülen, hem Oleksa ile birlikte kaldığı evde, hem de deltadaki çalışma karavanında bulunarak aileye teslim edilen yirmi tablonun incelenmesine gelmişti.

Benim umudum yoktu, ama yine de hiç bir şeyi atlamamak için incelenmesi gerekiyordu. Bunların incelenmesi oldukça uzun zaman

alabilirdi. Çünkü profesör bu konuda ülkedeki bir iki uzmandan biriydi ve yalnız çalışacaktı.

Samsun’da yapacak bir şey olmadığı için Bodrum’a gitmeye karar vermiştim. Bodrum’a İstanbul aktarmalı gidecektim. Çetin beni akşamüzeri havaalanından uğurlarken, önceki akşam benden gizlediği bilgiyi söyleme gereği duymuştu. Çetin, ekibinden bazı polislerle bu olayın üzerine gizli bir şekilde gideceğini söylemişti. Her zamanki gibi de ağzımı sıkı tutmam konusunda tembihte bulunmayı ihmal etmedi.

Uçak, İstanbul’a doğru havalanırken gün batımı mükemmel görünüyordu. Güneşin son ışıkları, sol tarafıma düşen, birkaç kilometre ötedeki deltayı gizemleriyle birlikte turuncu renge boyamıştı. Oleksandra da oradaydı. Kim bilir şimdi neler yapıyordu? Hangi kuşla ilgileniyordu? Cenazeye gelmemekle belki de iyi yapmıştı. O, sevgilisine çoktan veda etmişti anlaşılan. Çalışmak hiç kuşkusuz acısını hafifletiyordu.

Delta ölümleri geçen Kasım’dan bu yana sürüyordu. Acaba Oleksandra bunun nedenlerini biliyor muydu? Çetin’in dediği gibi acaba önceki günkü konuşmasında bize bir mesaj vermeye mi çalışıyordu? Aklıma bir şey gelmişti. İstanbul’a varır varmaz havalimanından ayrılmadan Çetin’i aradım.

“Çetin aklıma bir şey geldi de onun için aradım.”

“Seni dinliyorum.”

“Bu projenin bir ayağı da Rusya’da, Krasyonarsk’taki Yenisey ırmağında öyle değil mi?”

“Evet, bildiğim kadarıyla öyleymiş.”

“O zaman Kızılırmak Deltası’ndaki ölümlere benzer ölümler orada da olmuş olabilir mi?”

“Nasıl yani, anlamadım?”

“Eğer bu ölümler bu projeyle ilgiliyse, oradaki projede de, belki buna benzer ölümler meydana gelmiştir diye düşündüm.”

“İlginç, bravo, araştırmaya değer.”

“Peki, nasıl yapabilirsin bu araştırmayı?”

“Tabii ki Rus polisiyle irtibata geçerek.”

“Süper olur, peki bu kolay olabilir mi?”

“Sen orasını bana bırak, ama sen de bir şeyler yapabilirsin bununla ilgili.”

“Ne gibi?”

“Sizin dış haberler servisinizin aracılığıyla. Moskova muhabiriniz var sizin değil mi?”

“Evet, tamam anladım.”

“Moskova’daki muhabiriniz bunu rahatlıkla araştırabilir. Bunu sağlayabilir misin?”

“Elbette sağlayabilirim. Şimdi hemen gazeteye gidip önce şefle görüşmeliyim, sonra da dış haberlerden Musa’yı bulmalıyım.”

“Tamam, o halde ben de hemen harekete geçiyorum.”

Gazeteye gidip önce şefe durumu anlattım. Şef, benim konuşmamı dinledikten sonra kendisinin de bu araştırmanın takipçisi olacağını söyledi. Sonra dış haberlerin ikinci adamı Musa’yı gazetenin kafeteryasında buldum. Yanında da kız arkadaşı Hilal adında sevimli ve güzel bir kız vardı. Birbirlerine çok yakışmışlardı. Musa, Amerika’da eğitim görmüştü. Amerika’ya gitmeden önce adli ve polisiye olaylarla ilgili haberler yapıyordu. Bu konuda oldukça deneyimli biriydi. Amerika’dan döndükten sonra da dış haberlerde çalışmaya başlamıştı. Çalışkanlığı sayesinde serviste ikinci adam pozisyonuna gelmişti. Dış dünyadaki önemli ve ilginç adli ve polisiye olayları araştırıyor, buluyor ve çevirilerini yapıyordu.

Seve seve yardımcı olacağını söyledi. Santralı arayarak hemen Moskova muhabiri Doğan Kılıç’ı bağlamalarını istedi. Bir iki dakika içinde, Doğan bağlanmıştı. Doğan’la konuştuktan sonra telefonu bana uzattı.

“Derdini ve ne istediğini sen de anlat.”

Telefonu alarak, Doğan’a konuyu fazla detaya girmeden kısaca özetledim. O da hemen araştırmaya başlayacağını, ama bu araştırmanın birkaç gün sürebileceğini anlattı.

Musa’ya teşekkür edip doğru havalimanına gittim.

Akşam saat sekiz sularında Bodrum Havaalanı’na inmişti uçak. Valizimi almak için beklerken uzaktan saçları omuzlarına dökülmüş bana tanıdık gelen bir kadın gördüm. O da benim gibi valizini almak için bekliyordu. Yanındaki küçük bir kız çocuğunun elini sıkı sıkı tutuyordu. Biraz daha dikkatli bakınca kim olduğuna anladım. Heyecandan kalbim hızlı hızlı atmaya başladı. Evet, bu oydu. Hayatımda en sevdiği kadın olan Zeynep’ti bu kadın. Uğruna mücadele ettiğim, ama sonunda beni terk edip başka biriyle evlenen Zeynep. Biraz kilo almıştı. Ama hala güzel ve çekiciydi. O da beni gördü. Alanın ortasında şaşkın şaşkın birbirimize bakıyorduk. Sonra ikimiz de birbirimize doğru yürüdük. Yürürken küçük kızın elini hala sıkı sıkı tutuyordu. Sanırım kızı olmalıydı. Yıllardır ne birbirimizi görmüş, ne de konuşmuştuk. Ayrıldığımdan beri ilk kez karşı karşıya geliyorduk. Ne sarıldık, ne kucaklaştık. Sadece soğuk ve şaşkın bir şekilde el sıkıştık.

“Merhaba Ahmet!”

“Merhaba Zeynep!”

- 22 -

Valizlerimizi aldıktan sonra, teklifim üzerine havaalanının kafeteryasına gittik. Oturunca Zeynep göz ucuyla saatine kaçamak bir bakış attı. Bundan rahatsız olmuştum. Ancak onunla birkaç dakikalığına da olsa konuşmak için can atıyordum.

“Kocan almaya gelecek mi? Seni tutmuyorum umarım, zamanımız var mı?”

“O gelemeyecek, iki gün sonra gelecek. Biz biraz erken geldik. Zamanım var, ama yine de fazla geç kalmasak iyi olur.”

Rahatlamış, derin bir oh çekmiştim ama Zeynep’teki tedirginliğe de bir anlam verememiştim. Benimle olmaktan biraz endişe duyar gibiydi.

Sonra yanındaki küçük kızı tanıttı.

“Bu kızım Gizem,” dedi. Sonra da küçük Gizem’e dönüp beni tanıttı.

“Bak bu Ahmet, benim eski bir arkadaşım.”

Gizem utanmıştı. Bir annesine bir de şaşkın şaşkın bana bakıyordu. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilemiyordu. “Memnun oldum Gizem,” deyip elimi uzattım. O da, “Ben de,” diyerek, elini uzattı. Minicik eli ve minicik parmakları sımsıcaktı. Tıpkı Zeynep’in ellerindeki sıcaklık gibi… Birden Zeynep’le göz göze geldik. Gözlerimin yaşarmasını zor engelliyordum. Gizem annesine benziyordu. Gözleri, yüzü, sanki annesinin bir kopyası gibiydi.

“Ne kadar da sana benziyor.”

“Gerçekten benziyor mu?”

“Sanki küçük bir kopyan.”

Birden sustuk. Birbirimize baktık. Kucaklaşmamak, sarılmamak, öpüşmemek için zor duruyorduk. Birimiz bir hamle yapsa, diğerimiz hemen karşılık verecek gibiydik. Ama yapmadık, yapamazdık, yapmamalıydık. Duygularımızı bastırmalıydık.

Kurallar böyleydi. Sınırı geçmenin bedeli ağır olabilirdi.

Yasemin kokusundan hala vazgeçmemişti Zeynep. Yasemin kokusu hiçbir kadına bu kadar yakışamazdı.

“Nasılsın Ahmet? Uzun zaman oldu görüşmeyeli.”

“Evet, uzun zaman oldu. İyiyim, iyi olmaya çalışıyorum desem daha doğru.”

“Haberlerini, yazılarını okuyorum.”

“Öyle mi, memnun oldum. Peki, sen nasılsın? İyi misin, mutlu musun?”

Soruları ardı ardına sormuştum. Zaman azdı ve bir an önce onunla ilgili her şeyi öğrenmek istiyordum.

“İyiyim, mutluyum. Asıl sen nasılsın, evlendin mi?”

“Ben de iyiyim, evlenmedim.”

“Neden?” diye sordu, biraz duraksadıktan sonra, “Aradığın aşkı hala bulamadın mı?” diyerek ikinci soruyu da sordu.

Zeynep’in bu sözlerinde biraz sitem vardı. Hatta biraz da alay sezinlemiştim. Ve kızmıştım. Birden onun canını acıtmak, benden adeta kaçar gibi evlenmesinin öcünü almak, bu yaptığından ötürü ona pişmanlık duyurmak istedim. Onunla karşılaşmadığım için şimdiye kadar sorun yoktu. Hatta onun mutlu olmasından, ben de mutluluk duyuyordum. İşin tuhafı bunu istiyordum da. Ama onunla yeniden karşılaşınca, hele bana böyle sitem dolu sözler sarf edince, birden beni bıraktığı için bilinçaltımda ondan nefret ettiğimi anladım. Belki de tam nefret değildi, bilemiyordum.

“Senden sonra kimseyi bulamadım. Kimse senin yerini tutamadı. Çünkü seni hala seviyorum ve unutamıyorum.”

Zeynep bu beklemediği yanıt karşısında afallamış bir şekilde bana bakıyordu. Sonra birden yüzünde acı dolu bir ifade oluştu.

“Bu sözlerinle benim canımı acıtıyorsun Ahmet. Lütfen böyle şeyler söyleme!”

Ama ben canını acıtmaya devam etmek istiyordum.

“Beni nasıl bıraktın, hala anlayabilmiş değilim. Seni unutmam mümkün değil. Sen benim hayatımın kadınıymışsın, ama bunu beni terk edince anladım ne yazık ki. Ve geç kaldım.”

“Yeter artık.”

“Özür dilerim, ama elimde değil.”

“Lütfen, ben artık evli ve çocuklu bir kadınım.”

“Ne olmuş yani, evli ve çocuklusun diye seni eskisi gibi sevemez miyim?”

“Lütfen Ahmet tartışmayalım,” dedikten sonra göz ucuyla küçük Gizem’i işaret etti Zeynep. Gizem sıkılmıştı. Sürekli kıpırdanıyordu.

“Sıkıldın mı Gizem? Sen adın gibi gizemli misin?”

Küçük kız ne diyeceğini bilemiyordu. Kafası karışmış gibiydi.

“Çocuğun anlamayacağı sorular sorma,” dedi kızgınlıkla Zeynep. Yanlış yaptığımın farkındaydım. Ve bunu daha fazla uzatmak niyetinde de değildim. Söylemek istediklerimi söylemiş, az da olsa öcümü almıştım. Bu kadarı yeterdi. Daha fazla öç almak için bencilce davranmak yersizdi. O artık evli, çocuklu ve mutlu bir kadındı.

“Affedersin Zeynep, biraz ileri gittim galiba. Haklısın sen artık evli bir kadınsın ve ben de buna uygun davranmalıyım.”

Bu kez sözlerimde sitemkârlık sezen Zeynep’ti.

“Biliyor musun seninle ilişkimizi yürütemediğimiz gibi dost da kalamıyoruz,” dedi ve “Neden böyle Ahmet?” diye sordu.

Haklıydı. Onunla dost olmak istemiştim, ama bu dostluğa sırt çeviren yine ben olmuştum. Ondan Selin yüzünden ayrılmak isteyen ve onun dostum kalmasını isteyen bendim. Ama beni terk ettikten ve Selin'de de aradığımı bulamadıktan sonra ona yeniden dönmek istemiş, reddedilince de ondan uzaklaşmıştım. Onu aramamış, tebrik etmemiş, böylece dost kalabilmeyi de başaramamıştım. Kızı doğduğunda bile onu aramamıştım. Kısaca aptallık eden, onu kıran, üzen, ilişkimiz süresince ona aşkımı söyleyemeyen, içten bir şekilde sevgimi belli etmeyen kişi bendim. Şimdi yeniden eski defterleri açmanın gereği yoktu.

"Zeynep haklısın, ama sen benim her zaman en iyi dostumsun."

"Öyleyse o zaman dostum gibi davran. Senden tek istediğim bu."

"Bunu belli edemediğim için özür dilerim. Ama seni her zaman düşündüğümü ve mutlu olmanı istediğimi bilmeni isterim."

Zeynep, bu söylediklerimde ne kadar samimi olduğumu görebilmek için gözlerime bakıyordu. Ama hiçbir şey söylemedi. Birden hareketlendi.

"Artık kalkmalıyız."

Onları bir taksiye bindirdikten sonra, ben de bir taksi çağırdım. Zeynep'in yasemin kokusunu hala alabiliyordum. Bu Zeynep'in kokusuydu. Zeynep eşi ve kızıyla birlikte İzmir'de Karşıyaka'da oturuyordu. Bodrum Akyarlar'daki yazlıklarına da İzmir'de işi olmadığı zamanlar gittiğini anlatmıştı. Bizim yazlığımız da Bodrum Gümüşlük'teydi. Aramızda arabayla en fazla yarım saatlik bir mesafe vardı.

Zeynep'e söylediklerimde samimiydim. Onu hala çok seviyordum. Bugün sana dönüyorum dese bir dakika bile düşünmez hemen kabul ederdim. Gerçekten de Zeynep'ten ayrıldıktan sonra hiç kimseyle yapamamıştım.

Ama şimdi nedense kendimi rahatlamış hissediyordum. Sanki üzerimden büyük bir yük kalkmış gibiydi. Zeynep'le yaptığım bu konuşma aslında bana çok iyi gelmişti.

Acaba Zeynep şimdi evine dönerken neler hissediyordu? O da acaba beni bıraktığı için pişman mıydı? Onunla her istediğim zaman konuşmak mümkün olabilseydi keşke. Ama bunun mümkün olmadığını da biliyordum. Zaten Zeynep de ayrılırken bana bu konuda herhangi bir umut vermemişti. Ne, “Yeniden görüşelim,” demişti, ne de bir telefon numarası vermişti. Belki o da istiyordu, ama böyle olması gerekiyordu.

Bekâr ve eski bir sevgili olarak onunla veya ailesiyle görüşmek neredeyse imkânsızdı. İkimiz görüşmek istesek de, Zeynep’in kocası buna asla izin vermezdi.

Çünkü toplumsal kurallar böyleydi.

Bakalım bir daha Zeynep’le ne zaman birbirimizi görecektik.

Belki de hiçbir zaman…

- 23 -

18 Mart Pazar

Sabah yağmurun sesiyle uyandım. Deniz çarşaf gibiydi. Yağmur, denizin yüzeyinde küçük küçük halkalar yaratıyordu. Denizin üzerine düşen yağmur damlalarını ve halkaları izlemek küçüklüğümden beri hoşuma gidiyordu.

Batık şehrin kalıntılarının üzerinden Tavşan Adası'na yürümek, güneşin batışını izlemek, Gümüşlük'ün sunduğu güzelliklerden birkaçını oluşturuyordu, özellikle turistler için. Tabii benim için de. Burası Bodrum yarımadasının eşsiz doğa güzelliklerine sahip beldelerinden en başta geleniydi bana göre. Üzerinde tavşanların yaşadığı Tavşan Adası'na ulaşmak için yarı yıkık bir geçidin üzerinden geçiliyordu. Bu tarihi geçit, Helenler döneminde Halikarnasos Kralı Mousolos'un emri üzerine inşa edilmişti. Kral ve sevgilisi Artemisya, Tavşan Adası'na gidip hem orada yaşayan tavşanları besler, hem de enfes günbatımını izlerlermiş.

Burası arkeolojik bir sit alanıydı ve doğal görünümü değiştirecek herhangi bir şey yapmaya veya yerleri kazmaya izin verilmemekteydi. Bu statü, bir kısmı da Gümüşlük Köyü'nün altında kalmış bulunan bir Likya şehri olan antik Mindos sitesini koruma amacıyla düzenlenmişti.

Gümüşlük, annemin tercihiydi. Burayı o seçmişti ve çok severdi. İki katlı küçük bir bahçe içersinde bulunan yazlık evin her tarafında da, annemin kıyılardan hiç üşenmeden topladığı deniz kabuklularından yaptığı çeşit çeşit, renk renk objeler yer alıyordu. Annemin çok sevdiği ve gözü gibi baktığı balkondaki mor salkımlar ve begonvillere, bizde gözümüz gibi bakıyorduk. Bizim bakamadığımız zamanlarda ise, bahçıvanımız Bekir

efendi onlara bakmayı asla ihmal etmiyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse genellikle de o bakıyordu.

Gerek Emirgan, gerekse Büyükada'daki evde olduğu gibi Duygu'yla ben buradaki evde de annemizin ve babamızın eşyalarını koruyor ve saklıyorduk. Çünkü onlara dokunmak hoşumuza gidiyordu. Sanki annemle babam hiç ölmemiş hissi veriyordu bize. Duygu'yla bu konuda aynı fikir yapısına sahip olmamız çok güzeldi. Çünkü birçok kimse anne babalarının, eşlerinin veya yakınlarının ölümlerinden sonra, üzülmemek için onlara ait eşyalardan kurtulmayı tercih ediyorlardı. Ama biz ise tam tersini düşünüyorduk. Bilakis onları hatırlamaktan, onların el sürdüğü eşyalarla temas halinde olmaktan inanılmaz büyük bir keyif alıyorduk.

Gece sahilde sık gittiğim balık lokantasında bol bol içmiştim. Zeynep'in aramasını istemiştim, ama arayan Selin olmuştu. Onu Bodrum'a götürmediğim için şakayla karışık sitemde bulunmuştu. Doğrusu Samsun'dayken Selin'i arayıp birlikte gitme teklifinde bulunmak aklıma da gelmemiş değildi, ama kabul etmeyeceğini, yanlış anlayacağını düşünüp vazgeçmiştim.

Artık kadınların, tekliflerimi kabul etmemelerinden çekiniyordum. Uzun zamandır kadınlara karşı daha temkinli davranıyordum. Geçmişte, özellikle Zeynep ve Selin de yaşadığım hayal kırıklarından sonra ben de böyle kompleksli bir tavır gelişmişti. Bunun doğru olmadığını biliyordum ama elimde değildi.

Yataktan kalkar kalkmaz kendime koyu bir kahve yaptım. Telefonuma gelen herhangi bir mesaj, elektronik postamdaki mesajlarda da kayda değer bir şey yoktu.

Acaba Zeynep'te uyanmış mıydı? Belki de uyanmış küçük kızıyla kahvaltılarını yapıyorlardı. Zeynep'le bu evde birkaç kez birlikte olmuştuk. Onu akşamdan kırdığım için, o kalkmadan sabah kahvaltısını hazırlayarak gönlünü almaya çalışırdım. Kahvaltıya çağırmak için yanına gittiğimde uyandırmaya kıyamazdım. Sonra onu öperek uyandırır, kahvaltının hazır

olduğunu söylerdim. Bana kırgın olduğu için önce yüzüme kızgınlıkla bakar, sonra yüzümdeki sevecen ve barış dolu ifadeye dayanamaz, bana kedi gibi yanaşırdı. Bir süre öyle bana yaslanıp yatar, kendine gelince ve iyice ayılınca da birden yataktan “Yippuu!” diye bağırarak fırlar, masaya oturur iştahla kahvaltısını yapardı. Onun bu haline bayılırdım. Aslında Zeynep’in kırgınlığı kolay kolay geçmezdi, ama birlikteliğimizin tadını bozmamak için fazla uzatmazdı. Bunlar aklıma geldikçe, bu ilişkiyi bitirdiğim için kendime kızıyordum.

Birden içimden arabaya atladığım gibi onun yanına gitmek geldi. Ama biliyordum ki artık Zeynep, o eski Zeynep değildi. Böyle bir sürprizden hiç hoşlanmayabilirdi. Sonra hemen bu aptalca fikrimden vazgeçtim.

Yağmurluğumu giyinerek dışarı çıktım. Yağmur hızını kaybetmişti. Sadece çiseliyordu. Sahilde gazeteleri okuyarak, peynir, taze simit ve çayla kahvaltı yaptım.

Sonra bir araba kiraladım. Akyarlar yolunu takip ederek Bodrum’un merkezine gitmeye karar verdim. Belki Akyarlar’da Zeynep’i de görebilirdim. Aslında itiraf etmem gerekirse, Akyarlar yolunu tercih etme nedenim kesinlikle Zeynep’ti. Yolda giderken, Bodrum’un artık eski Bodrum olmadığının farkına vardım. Güzelim kıyılar uzun zaman önce betona yenik düşmüştü. Her yer binalarla dolmuştu. Binalar, oteller ve turistik tesisler plajların içine kadar girmişti. Beton canavarı önündeki tüm engelleri bir bir yutuyordu adeta. Bu durumla ilgili belki onlarca haber yapmıştım. Hatta sadece ben değil, birçok gazeteci, defalarca bu konuya kamuoyunun gündemine taşımıştı. Ama nafileydi. Yapılan ve yazılan yüzlerce haber sanki suya yazılıyordu. Siyasiler de kalıcı çözümler yerine geçici çözümler üreterek bir süreliğine bu yağmayı engellemeye çalışıyorlardı, ama iktidarlar değişince veya belli bir süre geçince yağmacılar yeniden harekete geçiyorlardı. Birkaç yıla varmaz Bodrum tamamen tükenmiş olacaktı. İstanbul’dan pek farkı kalmayacaktı. Neyse ki hiç olmazsa Gümüşlük sit alanıydı da bu yağmadan kurtulabilmeyi başarmıştı. Ama gözü dönmüşler, o bölgeyi de sit alanından çıkarabilmek

için ellerinden gelen gayreti gösteriyordu. Zaten çevresi binalarla şimdiden sarılmıştı. Bu kıyı yağması Türkiye'nin acı bir gerçeğiydi.

Akyarlar, Bodrum yarımadasında benim de çok sevdiğim yerlerden biriydi. Bir Yunan adası olan Kos Adası'na bakan o eşsiz doğal manzarası, tertemiz esintili havası ve eşine ender rastlanan plajlarıyla, sadece Türkiye'nin değil, dünyanın da göz bebeği yerlerden biriydi. Bir zamanlar Zeynep'le buradaki plajlara sık gelirdik. Zeynep daha o zamanlardan vurulmuştu buraya. Demek ki evlenince yazlığını da buradan almayı seçmişti. Şimdi burada kızı ve kocasıyla mutlu bir yaşam sürüyordu.

Akyarlar'a gelince hızımı azalttım, ama Zeynep'ten eser yoktu. Evini de bilmiyordum. Buradaki evlerden birinde oturuyor olmalıydı. Gaza bastım. Bir an önce Bodrum'a gitmek istiyordum.

Bodrum Kalesi uzaktan görünmüştü. Her zamanki gibi muhteşem görünüyordu. Arabayı park yerine bıraktım ve sahile doğru yürümeye başladım. Bodrum'un o çok sevdiğim çarşısında tam bir serseri gibi dolaşıyordum. Çarşı yaz aylarına oranla sessiz ve sakindi. Mağazalara, kitapçı dükkânlarına girip çıktım. Yemek yedikten sonra da Bodrum Kalesi'ndeki Sualtı Arkeoloji Müzesi'ne gittim. Burası Bodrum'un en sevdiğim köşelerinden biriydi.

Müze, St. Jean Şövalyeleri tarafından inşa edilen St. Peter Kalesi, bugünkü ismiyle Bodrum Kalesi içinde yer alıyordu. Kalenin tüm kuleleri Bodrum Müzesi'nin bir sergileme alanı olarak hizmetteydi. Müze içersinde dünyanın bilinen en eski batığı "Uluburun Batığı" da dâhil olmak üzere, dünya sualtı arkeolojisinin temellerinin atıldığı sualtı kazılarında ortaya çıkarılan binlerce eşi bulunmaz eser sergilenmekteydi.

Müzeden çıkmıştım ve Halikarnas'a doğru yürüdüm. Mart ayı ve havanın yağışlı olmasına rağmen sahilde bembeyaz tenli birkaç turist, neşe içinde denizde eğleniyordu. Bir süre onları seyrettim.

Marinaya da uğramış, yemek yemiş, barda içki içmiştim. Yalnızlığın keyfini çıkarıyordum. Bodrum'da güzel vakit geçirmiştim. Akşam olmak

üzereydi. Yağmur aralıklı olarak yağmaya devam ediyordu. Gümüşlük'e döndüğümde, müdavimi olduğum ve önceki akşam yemek yediğim sahildeki restorana gittim. Izgarada bir deniz çipurası, bol rokalı salata ve rakı siparişi verdim. Yan taraftaki masada yemek yiyen köyden birkaç ahbapla havadan sudan sohbet etmek de iyi gelmiş, tam anlamıyla kafamı dağıtmıştım.

Ne haber derdi, ne delta ölümlerinin esrarı, ne seri yazı telaşı, ne de Zeynep… Şu anda bulunduğum o büyülü atmosferde bunların hiç biri yoktu.

Saat on bire geliyordu. İzin isteyip kalktım. Güzel bir Bodrum günü geçirmenin mutluluğu içinde eve gittim. Eve girer girmez telefonum çalmaya başladı. Böyle geç bir saatte arayanın Zeynep olmasını diledim ama tabii ki bu bir hayaldi. Arayan Çetin'di. Çetin'in bu saatte araması için mutlaka önemli bir şey olmalıydı. Delta ölümlerini çözmüş olabileceğini veya hiç olmazsa bu konuda büyük bir ilerleme kaydettiği yolunda bir müjde vermesini umarak telefonu açtım.

"Ahmet bu saatte rahatsız ettiğim için kusura bakma, ama önemli bir gelişme oldu."

Çetin'in sesinde bir endişe sezmiştim. Mutlaka kötü bir şey olmuştu.

"Ne oldu?"

"Sen Samsun'a ilk geldiğinde hani deltaya giderken bize rehberlik eden bir biyolog vardı yanımızda hatırlıyor musun?"

Gayet iyi hatırlıyordum. "Dr. Yıldırım Gürol mu?" diye sordum.

"Evet, ta kendisi. Bu akşam evinde ölü bulundu. Bir cinayete kurban gitmiş."

"Yapma yahu!"

"Maalesef."

Yine çok üzülmüş ve yine çok şaşırmıştım.

"Peki, nasıl öldürmüşler?"

“Boğazını kesmişler. Evini de soyup soğana çevirmişler.”

“Hırsızlık mı?”

“Öyle gibi gözüküyor. Ama hırsızlık süsü verilmiş de olabilir.”

“Neden öldürsünler ki?”

“Şimdi sıkı dur ve beni dinle!”

“Dinliyorum.”

“Bugün bütün gün deltadaymış.”

“İlginç, nasıl öğrendiniz?”

“Üniversiteden bir arkadaşı söyledi. Yalnız gitmiş ve sonra eve dönmüş. İşin en ilginç tarafı şu, görgü tanıklarının ifadesine göre evden çıkanlar simsiyah giysiler içinde ve yüzleri maskeli iri kıyım iki kişiymişler. Ellerinde de siyah torbalar varmış. Bu sana bir şey ifade ediyor mu?”

Önce ne demek istediğini anlayamamıştım, ama birkaç saniye sonra Çetin’in ne demek istediğini anladım. Anlayınca da korkuyla irkildim.

“Bana saldıranlar gibi mi?”

“Aynen öyle. Dikkatimi çeken şu oldu. Yıldırım kendi kanıyla sanki bir şeyler yazmaya çalışıyormuş gibiydi.”

“Ne yazıyormuş peki?”

“Emin değilim, bu bir tesadüf de olabilir. Veya bana öyle gelmiş de olabilir.”

“Ne yazıyormuş gibi geldi Çetin?”

“Bir K harfi gibi geldi. K’nın yanında da yarım bir daire çizmiş.”

“Bu ne demek sence?”

“Eğer bu bir rastlantı değilse, bir şeyler yazmaya çalışmış ama tamamlayamamış.”

“Bu iş iyice karmaşık bir hal almaya başladı artık.”

“Paranoyak olma yolunda emin adımlarla ilerliyor muyuz bilmiyorum, ama eğer biz kuşkularımızda haklıysak, artık senin çok daha fazla dikkatli olman gerekiyor. Seni korkutmak istemem ama çok dikkatli ol Ahmet. Seni bu işe bulaştırdığıma pişman etme beni. Seni sabah arayacaktım, ama dayanamadım seni haberdar etmeyi, uyarmayı istedim. Lütfen çok dikkatli ol! Bu adamların şakası falan yok. Gözünü kırpmadan cinayet işliyorlar.”

“Merak etme, biliyorsun Bodrum’dayım.”

“Tamam, ama yine de dikkatli ol!”

“Haber verdiğin için teşekkür ederim. Merak etme dikkatli olurum.”

“İyi geceler o zaman, sabah detayları ve gelişmeleri yeniden konuşuruz.”

Çetin’e pek belli etmemeye çalışsam da aslında çok korkmuştum. Bu sabah havanın kapalı olması, Zeynep’e yakın olup da uzağında olmak nedeniyle içime bir kasvet çökmüştü. Ancak Bodrum’a yaptığım gezi, akşam yediğim güzel bir yemek ve dostlarla sohbetten sonra günüm güzel geçmişti. Ama şimdi hem korkuyordum, hem de içkinin etkisi geçmiş, tam anlamıyla ayılmıştım. Üstelik midem de bulanmaya başlamıştı. Bodrum’da birkaç gün daha kalmayı düşünüyordum, ancak ertesi gün ilk uçakla İstanbul’a gitmeye karar verdim. İçime tarif edemediğim bir sıkıntı yerleşmişti.

Keşke Zeynep yanımda olsaydı.

- 24 -

19 Mart Pazartesi

Sabah ilk uçakla İstanbul’a geldim. Bodrum’u, Gümüşlük Köyü’nü ve Zeynep’i geride bırakmıştım. Zeynep’i artık aklımdan tamamen çıkarmıştım. O artık evli, çocuklu ve mutlu bir kadındı. Dost olarak kalabilmeyi de belki başarabilirdik.

Atatürk Havalimanı’ndan doğruca gazeteye geldim. Gerek Kaan’ın eliyle yaptığı, gerekse Yıldırım’ın eliyle yazmaya çalıştığı birtakım işaretler de aklımı kurcalıyordu. Kaan’ın eliyle yaptığı işaret bana hiç yabancı gelmiyordu. Onunla birkaç yıl önce yaptığım röportajı anımsadım. Hemen bilgisayarımdan gazetenin dijital arşivine girip, Kaan’la bundan birkaç yıl önce yaptığım röportajın fotoğraflarını aramaya başladım. Yaklaşık yirmiye yakın fotoğraf arasından biri dikkatimi çekmeyi başardı. Kaan sol elinin işaret parmağı ve orta parmağıyla bir V işareti yapmıştı. Eli ve parmakları yüzünün hizasında ve yere paraleldi. Yanılmamıştım. Ama bu işaretle neyi anlattığını bir türlü bulamıyordum. Bant kayıtlarımı da silmiştim. Zaten silmiş olmasam da, eski yıllara ait bant kayıtlarını bulmak benim için zordu. O kadar çok disiplinli biri değildim. Kayıtları tasnif ederek saklayacak, dosyalar hazırlayacak, düzenli not ve randevu defteri tutacak biri olabilmeyi hiç başaramamıştım. Bu meslekteki en büyük eksikliklerimden biriydi. Öyle bir gazeteci olmayı da çok isterdim. Çünkü o şekilde düzenli çalışınca, her şey daha kolay oluyordu. Bunu yapan bazı arkadaşlarımı takdir ediyordum. Belleğimi zorluyordum, ama nafileydi. Bunun anlamını birilerine sormalıydım. Çünkü bu işaretin mutlaka bir anlamı olmalıydı. Aklıma ABD’de çalışan kuşbilimci Profesör Çağrı Arkın geldi.

Telefonu vardı ve hemen numarayı çevirdim.

“Merhaba profesör, ben gazeteci Ahmet Kerim.”

“Ooo! Merhaba Ahmet, nasılsın?”

Profesöre olayı kısaca özetledim. Kaan’ın ölümünü o da duymuştu ve çok üzüldüğünü söylemişti.

“Bu V işareti deltayı anlatan bir işaret olabilir,” dedi ve devam etti.

“Deltayı biz üçgen gibi düşünürüz. Zaten bir coğrafya şekli olarak da öyledir. Karadan denize doğru bir üçgen şeklinde yayılır delta.”

“Haklı olabilirsiniz.”

“Tabii bir de kazların uçuşunu anlatmak için yapmış olabilir.”

“Kazların uçuşu mu?”

“Evet, kazların uçuşu. Göç eden yaban kazlarının havada süzülürken V şeklinde bir formasyonla uçtuklarını sanırım görmüşsündür. Bilim adamları kazların neden bu şekilde uçtuklarını araştırmışlar ve sonuçta bazı verilere ulaşmışlar. Dinlemek ister misin?”

“Tabii, sizi dinliyorum. Lütfen devam edin.”

“V şeklinde uçulduğunda, uçan her kuş kanat çırptığında, arkasındaki kuş için onu kaldıran bir hava akımı yaratıyor. Bu sayede önde giden kuvvetli ve büyük kuşlar, karşı hava akımına karşı bir çeşit kalkan oluşturarak, daha zayıf olanların işlerini kolaylaştırıyor. Uçak mühendisi Dietrich Hummel, bu şekilde bir organizasyonun sürü genelinde yüzde yirmi üç tasarruf sağladığını ispatlamış. Sıcak hava dalgası içinde yükselen kuş, en yukarı ulaştığında kendini aşağı bırakarak süzülür. Bu kuşa büyük bir enerji tasarrufu sağlamaktadır. Bir kaz, V grubundan çıktığı anda uçmakta güçlük çeker. Çünkü diğer kuşların yarattığı hava akımının dışında kalmış oluyor. Bunun sonucunda, genellikle gruba geri dönüyor ve yoluna grupla devam ediyor. V grubunun başında bulunan kaz hiçbir hava akımından yararlanamıyor. Bu yüzden diğerlerine oranla daha çabuk yoruluyor. Bu durumda en arkaya geçiyor. Bu değişim sürekli yapılıyor; böylece her kaz grubun her noktasında yer almış oluyor.”

Profesör anlatımını sürdürüyordu. Anlattıklarını büyük bir ilgiyle dinliyordum. Bir taraftan da Kaan'ın bu işaretinin anlamını bulmaya çalışıyordum.

“Uçuş hızı yavaşladığında gerideki kuşlar, daha hızlı gitmek üzere öndekileri bağırarak uyarıyorlar. Gruptaki bir kuş hastalanırsa ya da bir avcı tarafından vurulup uçamayacak duruma gelirse, düşen kuşa yardım etmek üzere gruptan iki kaz ayrılıyor ve korumak üzere hasta veya yaralı kazın yanına gidiyor. Tekrar uçabilene kadar, ya da eğer ölürse, ölümüne kadar onunla beraber yaralı kuşu asla terk etmiyorlar. Daha sonra kendilerine başka bir kaz grubu buluyorlar. Hiçbir kaz grubu, kendilerine bu şekilde katılmak isteyen kazları reddetmiyor. Hatta günümüzde bu şekilde uçuş tekniği jet uçaklarında deneniyor. Bu müthiş teknik kullanılarak jet uçaklarında enerji tasarrufu sağlanmaya çalışılıyor.”

Profesöre verdiği bilgiler için teşekkür etmiştim. O da Kaan'ın büyük olasılıkla bu el işaretiyle kazları anlatmak istediğini söyledi.

Demek ki Kaan'ın bu el işareti ya kazları, ya da deltayı işaret ediyordu. Eğer bu bir işaretse, demek ki Kaan birtakım mesajlar iletmeye çalışmıştı.

Ama bunlar ne anlama geliyordu? Hiçbir fikrim yoktu.

Bilmece devam ediyordu.

Çetin'i arayıp bu bilgileri onunla da paylaştım. Çok ilginç bulduğunu söyledi ve haber verdiğim için de teşekkür etti.

“Bu deltada bir şeyler döndüğü konusunda galiba pek yanılmıyoruz, ne dersin?” diye sordu.

“Bir şeyler dönüyor ama ne?”

“Eninde sonunda bulacağız. Bu ölümler ve cinayetler, orada her ne oluyorsa, bir şeylerin ters gittiğini gösteriyor.”

“Umarım haklısındır. Ama insanın keşke ters gitmese de insanlar ölmese diyeceği geliyor, her ne olursa olsun.”

Tablo profesörü steganograf Turgut Soner'den de henüz bir yanıt gelmemişti. Üzerinde çalıştığını, tüm tablolarla ilgili kesin sonuca ulaşabilmek için daha birkaç güne ihtiyacı olduğunu bildirmişti. Ancak şu ana kadar, kayda değer herhangi bir bilgiye de rastlayamamıştı.

Tablolardan bir şey çıkmayacağı konusunda yanılmıyordum. Sonuçta bir şey bulunamayacaktı. Çünkü bu adamlar, tabloları hemen geri verdiğine göre, anlaşılan önemli bir mesaj da içermiyordu. Ama yine de incelemenin sonunu beklemek yapılacak en doğru işti.

Bunları dalgın dalgın düşünmekten şefin yanıma geldiğini fark etmemiştim.

"Ahmet aklıma geldi de, yazı dizin için, Çevre Bakanı ile bir röportaj yapmaya ne dersin?"

Doğrusu hiç de fena bir fikir değildi.

"Tabii, iyi olur."

"O zaman hemen bakanlığı ara ve bir iki gün içinde bir randevu ayarlamaya bak. Yazı dizin iki gün sonra başlayacak."

"Tamam, hemen arıyorum."

Bakanlığın numarasını çevirdim. Beni basın müşavirliğine bağladılar. Basın müşaviri Selim Kansu adında eski bir gazeteciydi. Kendisini eskiden tanıyordum, ama fazla bir samimiyetimiz yoktu. Ona yapacağım seri yazıdan söz ettim ve bakanla görüşmemin seri yazı açısından iyi, ayrıca bakanın düşüncelerinin kamuoyuna yansıtılması bakımından da yararlı olacağını anlattım. Kısa bir sessizlikten sonra, "Tamam Ahmet, seni bir saat içinde arayacağım. Şimdi bakan toplantı halinde, çıksın hemen kendisine bizzat ben söyleyeceğim. Sen bana numaralarını ver lütfen," dedi basın müşaviri. Doğrusu bu candan yaklaşımına sevinmiştim.

Cep ve masa numaramı verdim. Eğer bakan kabul ederse, gerçekten iyi olacaktı. Ona ayrıca İğneada ve Kızılırmak Deltası projeleriyle ilgili şeyler de sorabilirdim. Daha önce böyle bir röportajı düşünmediğime hayıflanmıştım.

Bu arada dış haberlerden Musa yanıma geldi. Moskova muhabirinden henüz bir bilgi gelmediğini, ama merak etmememi, çünkü araştırdığını, biri iki güne kalmaz bana bilgi verebileceğini anlattı. Musa'ya teşekkür ettim.

Basın müşaviri Selim Kansu tam bir saat sonra aradı. Bakan'ın görüşmeyi kabul ettiğini, kendisinin zaten ertesi gün İstanbul'da olacağını, Çırağan Oteli'nde bir toplantıya katılacağını, orada öğleden sonra saat dört gibi görüşebileceğimizi söyledi. Selim'e de samimi ilgisi ve bu kadar kısa zamanda böyle bir görüşmeyi ayarladığı için teşekkür ettim. "Önemli değil canım, biz meslektaşız. Birbirimize yardım etmeyeceğiz de kime yardım edeceğiz," dedi. Sesinde randevuyu tereyağından kıl çeker gibi gerçekleştirmenin gururu vardı.

Ben gazeteden çıkarken, akşam yazı işleri toplantısında hararetli bir tartışma yaşanıyordu. Genel yayın yönetmeni Ender Bey sakin sakin tartışmanın bitmesini bekliyordu. Hiç kuşkusuz birazdan tartışmaya son noktayı koyacaktı.

Otomobilime binmiş Emirgan'a doğru yol alıyordum. CD çalara koyduğum Latin müziğinin tatlı ve baştan çıkarıcı ezgileri, beni yeniden yaşamın içine çekiyordu. Boğaz her zamanki gibi muhteşem görünüyordu. Önceki gün Gümüşlük, şimdi de Boğazdaydım. Oturduğum yerler açısından şanslılardan biri sayılırdım. Anneme ve babama, bize bu rahat olanakları sağladıkları için bir kez daha minnet duydum.

Sevgili komşum, en iyi dostum Tanju Bey, beni kapıda karşıladı.

"Hadi, bir tavlaya var mısın?" dedi gülümseyerek. O kadar tatlı görünüyordu ki, hemen kabul ettim. "Nesine?" dedim.

"Boğazda yemeğine."

"Neden olmasın?"

"O zaman ne bekliyoruz, haydi!"

İyi ki satranç oynamayı teklif etmemişti Tanju Bey. Çünkü zihnim satranca kafa yoramayacak kadar yorgundu.

- 25 -

20 Mart Salı

Akşamki tavla maçını kaybetmiştim. Tanju Bey formundaydı ve beni her iki oyunda da hezimete uğratmıştı. Yemeği de kazanmıştı.

Çırağan Oteli'ne randevu saatinden bir saat önce gelmiştim. Bakanın yanında yabancı bir konuğu vardı ve Ankara'dan İstanbul'a birlikte gelmişlerdi. Sabah öğlene kadar İstanbul'da bazı tarihi ve turistik yerleri gezmişlerdi. Şimdi ise birlikte baş başa özel bir görüşme yapıyorlardı.

Bakanla görüşmem olduğu için randevuya farklı renklerde spor bir ceket pantolon ve yine spor bir kravat takarak gelmiştim. Gazetenin foto muhabirlerinden Hakan ise benden yaklaşık yarım saat sonra gelmişti.

Birlikte kafeteryada oturmuş, boğazı seyrediyorduk. Otel doluydu. Otelde bulunduğum yaklaşık kırk dakikalık süre içinde, kendine özgü kıyafetleri içersinde Arap turistlerin daha yoğunlukta olduğunu fark ettim. Petrol zengini Araplar olduğunu düşünüyordum. Çırağan, İstanbul'un en güzel ve en pahalı otellerinden olduğuna göre, burada kalan turistler de zengin olmalıydı. Hakan da otururken, ara sıra ayağa kalkıp boğazda gözüne kestirdiği bir görüntünün fotoğrafını çekiyordu. Hatta ilginç kıyafetli bazı Arap turistlerin fotoğraflarını da çaktırmadan çekmeye çalışıyordu.

Dörde on kala basın müşaviri Selim beni cep telefonumdan aradı ve gelip gelmediğimi sordu. Otelde, kafeteryada olduğumu söyledim. Bana bakanla görüşeceğimiz odanın numarasını verdi ve saat tam dörtte bakanın beni beklediğini söyledi. Bakanın randevularına sadık biri olduğunu düşündüm ve bu beni şaşırtmadı desem yalan olurdu. Genellikle bizdeki siyasiler,

randevularına pek sadık insanlar değildi. Bu bakan için iyi bir puan vermeme neden olmuştu.

Bakanın yanında basın müşaviri Selim'in dışında bir kişi daha vardı. Oda mükemmel bir manzaraya sahipti. Koltukların rahatlığı hemen göze çarpıyordu. Sehpanın üzerindeki sıcak kahvenin kokusu ve genişçe bir tabaktaki kurabiyeler enfesti. Selim kapıyı açmış, biz de içeri girmiştik. Bakan ayağa kalkarak, "Hoş geldiniz," dedi ve eliyle oturacağımız yeri gösterdi. Yüzü hiç de yabancı gelmeyen diğer kişi ise oturduğu yerden kalkmadan sadece bizi başıyla selamlamakla yetindi.

Selim, daha sonra izin isteyerek dışarı çıktı. Bakanın üzerinde lacivert blazer bir ceket, ayağında da sütlü kahve renginde bir pantolon vardı. Diğeri ise ince siyah çizgili gri bir takım elbise giymişti. İkisi de içine beyaz gömlek giymiş, desenleri biraz farklı bordo renk kravat takmışlardı. Diğerine dikkatli bakınca bakana çok benzediğini fark ettim. Ama bakandan daha zayıf ve daha genç görünüyordu.

"Kardeşim Sinan," dedi bakan. Nedense birden delta ölümlerini hatırladım. Çünkü bakanın kardeşi Kızılırmak Deltası'ndaki projenin sponsorlarından biriydi. "Memnun oldum," dedim sesimdeki endişeyi gizlemeye çalışarak. "Ben de," dedi bakanın kardeşi. Sesindeki sert ve sevimsiz ton canımı sıkmıştı. Filmlerdeki sert görünümlü ve tehditkâr bakışlı mafya karakterlerine benzettim birden bakanın kardeşini.

Bakanla röportajıma küresel ısınma konusundaki düşüncelerini ve Türkiye'nin buna nasıl hazırlandığını sorarak başladım. Bakan bu konuda beni şaşırtacak derece birikimli biriydi. Sanayiyle yeni bir proje başlattıklarını, amaçlarının atmosfere salınan karbondioksit miktarını daha makul bir seviyeye çekmek olduğunu, bunun altyapısı için çalışmalara başladıklarını anlattı.

Bu gerçekten önemli bir projeydi. Bakan bana bunları anlatırken, kardeşine göz ucuyla baktığımda, hiç istifini bozmadan beni sert bir şekilde süzdüğünü fark ettim. Bu bakışları sinirimi bozuyordu. Havayı röportajın

sonuna doğru sorularımla biraz germeye karar verdim. Bakalım o tehditkâr bakışlar, hala aynı şekilde sürecek miydi?

Bakan sorularımı, gerçekten konusuna hâkim bir uzman gibi yanıtlıyordu. Bu arada Hakan da durmadan çeşitli açılardan fotoğraflar çekiyordu. Bakan Hakan'ın her deklanşöre basışında objektife bakıyor, ama poz vermekte gecikiyordu. Hakan'ın istediği onun poz vermesi değil, bakanı doğal haliyle yakalamaktı. Bunu da başarıyordu.

En sonunda bakan dayanamadı ve "Çok çektiniz ama bir de şöyle size bakarken çekseydiniz," dedi. Hakan, deneyimliydi, çekeceğini çekmişti, "Tabii efendim, siz nasıl isterseniz," diye karşılık verdi. Sonra da, "Ama isterseniz konuşmanız bitsin, sonra daha rahat çekeriz," diye ekledi. Bakan bu tekliften memnun kalmıştı. "Çok iyi olur," dedi gülümseyerek.

Bakan daha sonra sözü memleketi olan Van'a getirdi. Özelikle Van Gölü ile ilgili bazı projelerini de anlattı. Van Gölü'nün çevresinin yapılarla dolduğunu, ciddi bir kirlenmeyle karşı karşıya olduğunu, bunu önlemek için birtakım projeler geliştirdiklerini söyledi. Kardeşinin soğuk bakışlarını hala üzerimde hissediyordum. Yaklaşık kırk beş dakikadır konuşuyorduk. Kardeşi henüz ağzını açmamıştı.

"Efendim size sormak istediğim bir konu daha var."

"Buyurun sizi dinliyorum."

Sıra en can alıcı sorulara gelmişti nihayet. Bakanın burnundan kıl aldırmadan karşımda oturan kardeşi, bakalım bu soğukkanlılığını daha ne kadar koruyabilecekti?

"İğneada projesi hakkında ne düşünüyorsunuz? İstanbul'a su getirmek için Rezve deresinin kullanılması, oradaki subasar ormanlarına zarar vermeyecek mi? Bir taraftan Kızılırmak Deltası'nda çok önemli bir proje yürüterek o bölgenin ve oradaki yaban hayatının korunmasını sağlıyorsunuz, diğer taraftan İğneada. Bu bir çelişki değil mi?"

İşte sonunda taşı gediğe koymuştum. Bakalım şimdi neler olacaktı? Tabii tahmin ettiğim gibi bakanın kardeşi oturduğu yerden kıpırdanmaya başladı.

Bu kez sol bacağını sağ bacağının üzerine attı. Ağabeyinden utanmasa kravatını da gevşetecekti, bundan emindim. Ama bu yetmezdi, birazdan onu gerçekten de yerinden oynatacaktım.

Bakan da sanki bu sorudan biraz rahatsız olmuştu, ama hemen kendini toparladı.

“Bakın Ahmet Bey, bunların ikisi birbirinden farklı şeyler. İğneada’nın öneminin gayet tabii ki farkındayım, bundan hiçbir kuşkunuz olmasın. Ama biliyorsunuz, İstanbul büyük bir şehir ve susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya. On beş milyona yakın bir kentin susuz kalmasının ne demek olduğunu sanırım siz benden daha iyi bilirsiniz.”

“Estağfurullah Sayın Bakanım.”

Bakan biraz önceki serinkanlılığını kaybetmiş gibiydi, kardeşi ise heyecanla dinliyordu.

“Ama, durum böyle. Sivil toplum örgütlerine kızmıyorum, onlar demokratik tepkilerini dile getiriyorlar hiç kuşkusuz. Ancak bu tepkilerinde biraz haksızlar. Nedenine gelince, onlar bu projeyle İğneada subasar ormanlarının, yani oradaki ekosistemin zarar göreceğini düşünüyorlar. Ama bu yanlış. Biz oradaki ekosisteme zarar vermeden bu suyu almayı planlıyoruz. İlk planı biraz değiştirdik ve endişeleri tamamen giderecek bazı tadilatlar yaptık.”

“Nasıl?”

“Şöyle ki, oradaki sivil toplum örgütlerinin en büyük endişesi suyu kanallarla subasar ormanlarından geçireceğimiz yönündeydi. Evet, ilk plan böyleydi, ama biz gelen tepkiler üzerine bunu değiştirdik. Kanalları ormanlardan geçirmeyeceğiz, denizden, yani kıyıdan geçirmeyi planlıyoruz, böylece ormanların suyuna herhangi bir zarar da gelmeyecek.”

“Bundan emin misiniz? Oradakiler yine de bunun zarar vereceğini düşünüyorlar.”

“Artık öyle düşündüklerini sanmıyorum. Ama biz bu projeyi zaten henüz başlatmadık. Eğer kente başka yerlerden su bulabilirsek bu projeyi yaşama

geçirmeyebiliriz de, bu nedenle herkesin içi rahat olsun. Zaten bu konuda başka projelerimiz var. Çevreye zarar veren bir bakan olarak en başta ben karşısında olurum. Kısaca biz bir çelişki içinde falan değiliz. Böyle düşünmenize üzülürüm. Lütfen, eğer irtibattaysanız bunu sivil toplum örgütündeki arkadaşlara da iletin."

"Merak etmeyin iletirim."

"Diğer projeye gelince, Kızılırmak Deltası önemli bir delta. Ve bütün dünyanın gözü de bu projede. O projeyi çok önemsiyorum. Küresel ısınma nedeniyle en fazla korunması gereken yerler de sulak alanlar ve deltalar. Biz bunun gayet iyi farkındayız ve bu tarz projeleri de sürdüreceğiz. Ayrıca kardeşim de deltadaki projenin bir sponsorudur, belki biliyorsunuz."

"Biliyorum."

Bakan beni şaşırtıyordu, ama İğneada projesinin yaşama geçirilmesi demek oradaki hayatın bitmesi demekti. Ayrıca bir başka kentin sularını bir başka kente aktarmak hiç de adil değildi. Artık taşı gediğine koymanın zamanıydı.

"Efendim bu deltada birtakım ölüm olayları meydana geliyor son zamanlarda, bu konuda bir fikriniz var mı?"

Bakanın böyle bir soruyu hiç beklemediği yüzündeki şaşkın ve biraz da kızgın ifadeden hemen anlaşılıyordu.

Ben dâhil, odadaki herkes gerilmişti. Hakan yaklaşan fırtınayı hissetmiş olacak ki, fotoğraf makinesiyle oynuyor ve dışarıyı seyrediyordu.

"Bakın ben sorunuzun konumuzla ilgisini pek anlayamadım. Söylediğiniz şey polisi ilgilendirir. Ayrıca ben oradaki ölümleri takip falan etmiyorum. Neden söz ettiğinizi de anlamış değilim."

Bakan gerçekten samimi gibiydi. Belki de konudan, oradaki ölümlerden habersizdi. Kardeşi artık dayanamamıştı. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Esmer teni bile bu kırmızılığı saklayamıyordu.

“Sizin bu soruyu, ne maksatla sorduğunuzu öğrenebilir miyim? Siz Sayın Bakan’la küresel ısınma konusunda röportaj yapmaya mı, yoksa polisiye bir röportaj yapmayı mı geldiniz? Bana bu sorunuz maksatlı gibi geldi, umarım yanılıyorumdur.”

Odadaki herkes gibi, bakan da kardeşinin böyle sert bir tepki vermesini pek beklemiyordu. Hemen müdahale etme gereği duydu.

“Bir dakika beyler, Ahmet Bey belli ki bu ölümlerden bir haberim olduğunu düşünüyor. Ama sizi hayal kırıklığına uğratacağım, çünkü söz ettiğiniz ölümlerden haberim yok, sadece projede çalışan bir bilim adamının bir kaza sonucu öldüğünü öğrendim. Buna da çok üzüldüm. Dediğim gibi biz orada dünyanın da çok önemsediği ve Birleşmiş Milletler’in, Dünya Bankası’nın bile sponsor olduğu bir proje yürütüyoruz, üstelik Ruslarla. Ölümlerle bu projenin ne gibi bir ilgisi var, siz nasıl bir bağlantı kurdunuz anlamış değilim. Eğer şüphelendiğiniz bir şey varsa, söyleyin hemen gereğini yapalım.”

Doğrusu ne diyeceğimi, ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Biraz fazla ileri gittiğimi düşündüm. Bakanın kardeşi ise bana biraz terlemiş gibi geldi.

“Efendim, özür dilerim sizi rahatsız ettiysem, sadece böyle ölümler sık oluyor da, o nedenle sordum, belki bir fikriniz vardır diye. Biliyorsunuz her konuda soru sormak bizim görevimiz,” diyerek konuyu toparlamaya çalıştım.

“Ama haddinizi aşmamak kaydıyla,” diye araya girdi bakanın kardeşi Sinan. Eğer fırsatı olsa, beni bir kaşık suda boğacak gibiydi. Bakan tekrar müdahale etti.

“Lütfen, dostça başlayan sohbetimizi böyle gereksiz bir konu yüzünden düşmanca bitirmeyelim. Ahmet Bey geldiğiniz için teşekkür ederim. Eğer konuyla ilgili başka sorunuz yoksa izninizi rica edeceğim. Çünkü konuğum beni bekliyor.”

Bu röportajın bitmesi demekti.

Hakan, “Efendim fotoğraf çekecektik,” dedi biraz da çekinerek. Bakan buna gerek olmadığını, geç kaldığını, yeterince çekildiğini söyledi. Ayağa kalkarak elimi sıkarken de, “Röportajınızı büyük bir ilgiyle takip edeceğim,” dedi ciddi ve gergin bir yüz ifadesiyle. Kardeşi ise elimizi sıkmadan ve o tehditkâr bakışlarını fırlatarak hışımla odadan çıktı. Oysa ben tam tersini, yumuşayacağını, çekineceğini sanmıştım. Ama yanılmıştım.

Otelden çıktığımızda Hakan derin bir oh çekti. Ben de. Hakan bakanın kardeşinin sert bakışlarının farkındaydı.

“Yahu, bakanın kardeşi seni yiyecek gibi bakıyordu, neredeyse silahını çekip vuracağını sandım bir an.”

“Bir fırsatını bulursa çekinmeden bunu yapabilir, merak etme.”

“Ne demek istiyorsun, şaka yaptım canım.”

“Ben de…”

"KÜRESEL ISINMA FELAKETİ KAPIMIZDA" – 1

Türkiye İçin "Küresel Kâbus" Başlıyor

Türkiye, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC - Intergovernmental Panel of Climate Change) tarafından yapılan araştırmada, iklimin yaratacağı etkiler bakımından dünyadaki en riskli 5 bölge arasında yer alıyor.

IPCC'nin 2002'de yayımlanan 5'inci Teknik Raporu'na göre, 1901 - 2000 yılları arasında Türkiye'de her 10 yılda sıcaklık 0.2 derece artmış, yağışta da ortalama yüzde 10 düşüş meydana gelmiş. 2071 - 2100 yılları arasında ise, Samsun'dan Adana'ya bir hat çizildiğinde bunun batı kısmının 3-4 derece, doğu kısmının ise 4-5 civarında ısınacağı tahmin ediliyor.

Senaryolara göre, 2030'da Türkiye'nin büyük kısmı oldukça kuru ve sıcak bir iklimin etkisine girecek. Sıcaklıklar da 2 ila 3 derece artacak. Deniz seviyesi de en kötü tahminlere göre, 2030'da azami 30, 2050-2100 yılları arasında da 100 santime kadar yükselebilecek. Tabii bütün bunların da Türkiye'ye etkileri hiç de iyi sonuçlar doğurmayacak. Bilim adamlarına göre Türkiye, "kaybeden ülkeler" arasında yer alacak.

Atmosferi Kirletiyoruz

Uzmanlar, iklim değişikliğinin Türkiye'de neden olabileceği çevresel ve sosyo ekonomik etkileri sıralarken pek iyi bir tablo çizmiyor. İklim kuşaklarının, yerkürenin jeolojik geçmişinde olduğu gibi, ekvatordan kutuplara doğru yüzlerce kilometre kayabileceğini, bunun sonucunda da Türkiye'nin, bugün Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da egemen olan daha sıcak ve kurak bir iklim kuşağının etkisinde kalabileceğini söylüyorlar. İklim

kuşaklarındaki bu kaymaya uyum gösteremeyen fauna ve floranın da yok olacağını ekliyorlar.

Ayrıca, küresel ısınmaya yol açan atmosfere karbondioksit miktarı bırakma konusunda da Türkiye'nin dünya ülkeleri arasında hiç de iyi bir sırada olmadığını vurgulanıyor. Türkiye'nin yılda atmosfere 220 milyon ton civarında karbondioksit bıraktığını belirten uzmanlar, "Dünya sıralamasında ilk 20'nin içindeyiz." diyorlar.

Sıcaklıklar Artacak

Küresel iklim modellerine göre, 2030'da Türkiye'nin büyük kısmı oldukça kuru ve sıcak bir iklimin etkisine girecek. Sıcaklıklar kışın 2, yazın ise 2 ila 3 derece artacak. Bununla birlikte dünyada olduğu gibi Türkiye'de de özellikle gece sıcaklıklarında önemli artışlar şimdiden görülmeye başlandı. Çünkü atmosfere salınan fosil yakıt atıkları, yeryüzünün soğumasını önleyen bir "battaniye" görevi yapıyor.

Isıtma Mevsimi Kısalacak

Yıllık ortalama sıcaklıkları artarsa İstanbul'da ısıtma mevsimi 25 Kasım'da başlayıp 2 Nisan'da sona erecek. Yani 48 gün daha kısalacak. Özellikle büyük kentlerde, sıcak devredeki gece sıcaklıkları belirgin biçimde yükselecek; bu da, havalandırma ve soğutma amaçlı enerji tüketimini arttıracak.

GAP'ta Alarm

Türkiye genelinde yağışlar azalacak. GAP alanı başta olmak üzere tüm nehirlerin taşıdığı su miktarı düşecek. Nehirlerle daha az beslenen baraj göllerinin su seviyesi önemli ölçüde azalarak hidroelektrik enerji üretimi aksayacak. Van gölünde de su taşımacılığı duracak. Tropikal iklime benzer olan iklimde düzensiz, ani ve şiddetli yağışlar, seller, heyelan ve erozyonu artıracak.

Turizme Darbe

Diğer Akdeniz ülkeleri gibi Türkiye için de en büyük sorun deniz seviyelerindeki yükselmeler olacak. Turistik plajlar ve yat limanları yükselen deniz suyu ile kullanılamaz hale gelebilecek. Zengin kuzey ülkeleri daha sıcak hava şartlarına sahip olunca, Türkiye gibi sıcak ülkelere daha az seyahat edebilecek.

Uludağ Eriyecek

Mevsimlik kar ve kalıcı kar-buz örtüsünün kapladığı alan ve karla örtülü devrenin uzunluğu azalabilecek. Daha az kar yağışı ve çabuk erimeden dolayı, Uludağ gibi kış spor merkezlerinden daha kısa sürelerde yararlanılabilecek, ya da hiç kullanılamayacak. Kar erimelerine bağlı olarak çığ sayısında artışlar görülebilecek.

Kuş Cenneti Yok Olacak

Akdeniz havzasındaki su seviyesinde 2030'a kadar 18-12; 2050 yılına kadar 38-14; 2100'e kadar da 65-35 santimlik yükselmeler bekleniyor. Deniz seviyesinin yükselmesinin yaratacağı en önemli problemlerden biri de tuzlu deniz suyunun tatlı su kaynaklarını tehdit etmesi. Tuzlu deniz suyu, nehirler ve yeraltı suları gibi, tatlı su kaynaklarını yok edebilecek. Ayrıca kıyı şeridinde ve deltalardaki tarım alanları kullanılamaz hale gelebilecek. Türkiye'de en riskli yerler Seyhan, Ceyhan, Göksu, Patara, Eşen Çayı, Fethiye, Büyük Menderes, Küçük Menderes, Bakırçay ve Gediz gibi Akdeniz deltaları olacak. Kuş Cenneti ve benzeri milli parklar tahrip olabilecek. Kuşların göç yolları ve konaklama yerleri değişebilecek.

50 Milyon Kişi Tehdit Altında

Deniz seviyelerindeki yükselmelere yönelik tahminler değişebiliyor. Örneğin Ukraynalıların Karadeniz için yaptıkları tahminler 1,5 metreye kadar çıkıyor. Deniz seviyesi 10 santim yükselse bile etkileri büyük olacak. Türkiye'de maalesef büyük bir nüfus kıyılara kayıyor. İleriki yıllarda 50 milyon kadar insanın kıyılarımızdaki su seviyesinden kötü bir şekilde etkileneceği bekleniyor. Kıyılarda su seviyesi yükseldiği zaman bütün yollar ve tesisler aynı Van Gölü'nün etrafında olduğu gibi bundan kötü bir şekilde

etkilenecek. Uzmanlar, denizin kıyısında yapılan Karadeniz Otoyolu'na da bu anlamda dikkat çekiyorlar.

- 26 -

21 Mart Çarşamba

Bakanla yaptığım röportajdan çıktıktan sonra gazeteye dönmemiş, boğazda bir arkadaşımın işlettiği bara gitmiştim. Sohbetle birlikte içkiyi fazla kaçırdığım için, eve nasıl döndüğümü bile hatırlayamıyordum.

Şimdi sabah evde ayılmaya çalışıyordum. Erken kalkıp içtiğim koyu kahveden sonra, kendime enfes bir kahvaltı sofrası hazırladım.

Bir yandan da bugün başlayan yazı dizimi okuyordum.

Yazı dizisi iyi başlamıştı. Gazeteye ve kişisel elektronik postama gelecek mektupları şimdiden merak etmeye başlamıştım.

Evden çıkıp otomobilime doğru yürürken, pencereden dışarıyı seyretmekte olan Tanju Bey'i gördüm. Selamlaştık. Tanju Bey bana yapılan saldırıdan sonra evde adeta bir polis gibi davranıyordu. Gece ve gündüz evi devamlı kontrol ediyordu. Özellikle geceleri pek uyumuyordu. Sürekli tetikteydi. Hatta binanın çeşitli yerlerine alarm sistemleri bile kurdurmuştu. Bu kadar titiz davranmamasını, bir daha böyle bir olayın yaşanmayacağını söylemiştim, ama beni dinlememiş, “Hiç belli olmaz, biz önlemimizi alalım da,” demişti. Tanju Bey de başıma gelen bu olaydan sonra biraz paranoyakça davranışlar sergilemeye başlamıştı. Aslında onun aldığı bu önlemler sayesinde geceleri rahat uyumuyor da değildim. Yine de onun üzülmesini, korkmasını, rahatsız olmasını istemiyordum. Bu nedenle onu daha sık ziyaret ediyor, daha fazla hoşça vakit geçirmesini sağlıyordum. Kısaca yıllar sonra birbirlerine kavuşmuş baba oğul gibiydik. Bir araya geldiğimiz her anımızı, en iyi şekilde değerlendirmeye çalışıyorduk. Tanju Bey beni yurt dışında yaşayan, özlemini çektiği oğlunun yerine koyuyor, ben de onu yıllar önce kaybettiğim babamın yerine koyuyordum. Böylece

birbirimizi tamamlamış oluyorduk. Her ikimiz de bu samimiyetten son derece memnun ve mutluyduk.

Gazetede yine gergin bir hava vardı. Uzun süren bu gerginliğin nedeni genellikle tiraj kaygısından meydana gelirdi. Ama bu kez öyle değildi. Ender Bey'in, atlanan siyasi bir haber yüzünden canı çok sıkkındı. Ender Bey nadir de olsa, böyle atlanan bazı haberlere takılır, günlerce terör estirirdi. Şefin odasına girdiğimde, onun ise tam tersine sakin olduğunu gördüm. Ona önceki gün bakanla yaptığım görüşmeyi anlattım. Bazı sorularımın bakanı ve kardeşini çok kızdırdığını söyledim. Şef de, beni dikkatle dinledikten sonra, "Canı cehenneme, ne var bunda kızacak? Ölümlerden haberi olduğunu sormak suç mu? Gazeteciler her soruyu sorabilir," dedi. İçime su serpilmişti. Demek ki şef de desteklediğine göre yaptığımda yanlış bir şey yoktu. Şefin yanından ayrıldıktan sonra da Çetin'i aradım. Aynı şekilde ona da röportajdan ve bakanın kardeşinin rahatsız edici bakışlarından söz ettim. Çetin de, "İyi yapmışsın, eğer bu ölüm oyununun içinde o da varsa, sana böyle tehditkâr bakmasının nedeni o olabilir. Çünkü senin delta ölümleri hakkında benimle birlikte hareket ettiğini mutlaka öğrenmiştir ve biliyordur," dedi.

"Sanırım haklısın, çünkü bakışlarında bir düşmanlık vardı. İşini bozan bir böcek gibi bakıyordu bana. Belki ağabeyinin benimle röportaj yapacağını öğrendi ve o da geldi. Amacı beni yakından tanımak, taciz etmekti belki de."

"Olabilir, çok dikkatli olmalısın."

"Peki, bu adam ne gibi karanlık işlere bulaşmış olabilir."

"Her şey olabilir. Geçmişinin pek aydınlık olduğu söylenemez. Bir kere eroin bulundurmaktan gözaltına alındığını biliyoruz. Sonra suçu başkası üstüne aldı da kurtuldu. Bu adamlar bir aşiret, aynı zamanda bir mafya örgütü gibi. Gözünü kırpmadan adam öldürebilirler. Tabii bunların hepsi elde somut delil olmadığı için, bir tahminden öte şeyler değil."

"Dr. Yıldırım Gürol cinayetinde bir ilerleme var mı?"

“Maalesef yok. Ne bir düşmanı, ne daha önce sürtüştüğü herhangi birisi olmamış. Bir kız davası falan da değil. Kendi halinde işinden evine, evinden işine giden çalışkan bir akademisyenmiş. Arkadaşları tarafından da sevilen birisi olduğunu öğrendik. Şimdi otopsi sonucunu bekliyoruz.”

“Anlaşılan bunlar her kimse, işlerini çok profesyonelce yapıyorlar. Profesyonel katiller. Ancak o da deltaya gitmiş. Ve akabinde öldürülmüş. Sanırım o da kuşbilimci Arda gibi deltada bir şeyler buldu veya bir şeylere tanık oldu.”

“Ben de aynen senin gibi düşünüyorum. Ama o bir şeylerin ne olduğunu ne yazık ki bulamıyoruz.”

“Peki, Krasnoyarsk’tan herhangi bir sonuç geldi mi?”

“Hayır, ama bekliyoruz. Her an gelebilir.”

“Seni müdürün rahatsız etmiyor değil mi?”

“Söylediğim gibi benim gizli bir ekibim var. Biraz yavaş da olsa olayın üzerinde çalışıyoruz. Bu cinayet olayını ben üstlendim. Bu bize daha geniş bir manevra alanı sağlıyor, ama deltada soruşturma yapmaya çekiniyoruz. Müdür delta konusunda hassas. Oraya gidip soruşturma yapmamıza karşı. ‘Sizin paranoyakça teorilerinizden bıktım, usandım’ diyor, başka bir şey demiyor. Ben kendisine, orada birtakım kirli işler dönebileceğini anlatmaya çalıştım ama nafile. ‘Artık akıllan Çetin, hem kendini, hem de beni yakarsın. Deltayı da unut,’ diyerek, karşı çıkıyor.”

“Anlıyorum, elin kolun bağlı.”

“Ama bir şeyler bulacağımızdan eminim. Umudumu kaybetmiş değilim.”

Çetin’le konuştuktan sonra elektronik postama göz gezdirdim. Seri yazımla ilgili olumlu mesajlar ve mektuplar geliyordu. Bu biraz olsun içimi rahatlattı. Hatta şefin verdiği bilgiye göre, gazetenin ana elektronik postasına da seri yazıyla ilgili kutlama mesajları yağıyordu. Sevincim ikiye katlandı. Öğlene doğru Selin aradı ve tebrik etti. Akşama da beni sevdiği arkadaşlarının katılacağı bir yemeğe davet etti. Şefi de davet etmişti ama o gelemeyeceğini, biraz rahatsız olduğunu söylemişti.

İğneada, Saroz Körfezi'ne yapımı düşünülen petrol boru hattı projeleri şimdilik durdurulmuş, Ergene Islah Projesi hazırlanmaya başlamıştı. Bu Selin'in çevre adına inanılmaz bir gazetecilik başarısıydı. Böyle bir kutlama yemeğine katılmamak olmazdı. Seve seve kabul ettim. Selin de geleceğimi öğrenince çok sevindi. Eve gidip ılık bir banyo yaptım ve kıyafetimi değiştirdim. Akşamki davete hazırdım. Selin daveti boğazda bir gezi teknesinde vermeyi uygun görmüştü.

Tekne, Dolmabahçe'den kalkacağı için arabamı yakınlardaki bir otoparka bıraktım. Hava güzeldi, deniz de sakin. Eğer hava kötü olsaydı, Selin'in yine boğazda, ama bu kez sahilde bir restoranda başka bir alternatifi daha vardı. Her şeyi düşünmüş, her türlü önlemi almıştı. Aslında bu organizasyonun arkasında Selin'in çalıştığı gazetenin var olduğunu benimle birlikte tekneye binen bir gazeteci arkadaşımdan öğrendim. Tüm masrafları gazete karşılayacaktı. Oysa ben bu kutlama yemeğini Selin'in yakın arkadaşlarına vereceği bir davet sanmıştım. Ama anlaşılıyordu ki, öyle değildi. Selin, bu yemeği, gazetenin düzenlediğini söyleseydi, herhalde benim gelmeyeceğimi düşünmüş olmalıydı. O nedenle de, bana bu davetin arkasında gazetesinin olduğunu söylememeyi tercih etmişti. Beni kandırmıştı, ama önemli değildi. Çünkü benim katılmamı sağlamak için böyle beyaz bir yalana başvurmasını aslında hoş bile karşıladım. Yine de ilk fırsatta, bunun hesabını şakayla karışık soracaktım.

Gazetesinin onun bu başarısını böyle hoş bir şekilde kutlaması, gazetecilik adına sevindiriciydi. Başarısı göz ardı edilmemiş, tam tersine herkesin gözüne sokulmak istenmişti. Tabii bunda Selin'in başarısının yanında, çekiciliği, aktif yanı da rol oynamıştı hiç kuşkusuz. Gazete yönetiminin göz bebeğiydi Selin. Kısa sürede bu başarıya ulaşması ve gazetenin göz bebeği haline gelmesi, kıskanç bakışların da onda toplanmasına yol açıyordu. Benim adıma ise mutluluk vericiydi. Selin'in başarısını başlarda ben de biraz kıskanmıştım. Ama sonra onu neredeyse benim yetiştirdiğimi düşündüğümde, ayrıca saldırı sonrası Selin'in bana olan desteği ve yakın ilgisini görünce bu kıskançlığım hemen yok olmuştu.

Teknenin kapalı kısmında yuvarlak onar kişilik on masa vardı. Masaların ortasındaki boşluk da anlaşılan dans pisti olarak düşünülmüştü. Çünkü beş kişilik bir orkestra grubu vardı ve yemek müziği çalıyordu. Anlaşılan yüz kişi davet edilmişti. Ve görebildiğim kadarıyla da herkes masalarda yerini almıştı. Selin beni görür görmez ayağa kalktı ve hızlı adımlarla yanıma geldi. Üzerinde onu her zamankinden daha seksi yapan ve pürüzsüz sırtını ortaya çıkaran askılı beyaz bir elbise vardı. Saçlarını omuzlarına dökmüştü. Parfümü de baştan çıkarıcıydı. Yanıma doğru gelirken biraz suçluymuş gibi bir havası da yok değildi. Bunu kaçamak bakışlarından anlamamak mümkün değildi. Koluma girdi.

“Davet tahminimden daha kalabalık oldu. Bizim gazetedekileri de çağırmak zorunda kaldım. Kusura bakma!”

“Selin bu davetin arkasında gazetenin olduğunu öğrendim, onun için canını sıkma, kendini de yorma.”

Selin başını önüne eğmiş ve yüzü biraz kızarmıştı.

“Gerçekten özür dilerim. Çünkü doğruyu söyleseydim sen gelmezdin, biliyorum. Yalan söyledim, çünkü senin de bu davete katılmanı çok istedim.”

“Beyaz bir yalan olarak kabul edelim o zaman,” dedim ve onu yanaklarından öptüm.

Selin neşeli bir kahkaha attı. Masadaki gözler bir anda bize baktı.

“Evet, beyaz bir yalan. Çok masum.”

“Peki, o zaman affettim.”

“Ahmet, geldiğin için teşekkürler.”

Selin beni kendisinin de bulunduğu, gazetesinin yöneticileri ağırlıklı protokol masasına götürdü.

“Yerini ayırmıştım. Masadakilerin çoğunu sanıyorum tanıyorsun. Genel yayın yönetmenimiz Serhat Bey ve bizim gazetenin kurmay kadrosu.”

Hepsine gülümseyerek bir baş selamı verdim. Onlar da selamımı başlarıyla alarak benim gibi gülümsediler.

Tekne, ışıl ışıl parlayan boğazda yavaşça hareket etmişti, kemanın çıkardığı ezgiler insanın ruhuna işliyordu. Soğuk yemekler ve deniz ürünü ağırlıklı salata, soğutulmuş beyaz şarabın eşliğinde yenmiş, bu arada da masalarda sohbet koyulaşmıştı. Yemek, levrek ızgara ve karides güveçle devam edecekti. Levrek ızgara ve karides güveç sevdiğim favori yemeklerin başındaydı. Hayatımdan memnundum.

Bir ara Serhat Bey, ikimizin ortasında bulunan Selin'in önünden bana doğru eğilerek, "Selin'i siz yetiştirmişsiniz Ahmet Bey. Sizden her zaman övgüyle söz eder. O nedenle bu gece sizin de aramıza katılmanıza çok sevindik," dedi. Ben de, "Yemek davetiniz için hepinize teşekkür ederim. Ancak onu yetiştirmem konusunda Selin biraz abartmış, aslında o kendi kendini yetiştirdi. Çalışkanlığı sayesinde başardı. Ayrıca iyi bir gazeteci mayası zaten kendisinde fazlasıyla vardı," dedim. Selin aramızda geçen bu konuşmayı kaçırmamıştı. Mutluluğu gözlerinden okunuyordu. Birkaç saniye sonra Serhat Bey, ayağa kalkarak, davetlilere Selin'in başarısını öven güzel bir konuşma yaptı. Sonra da, "Kadehimi bu başarılı gazeteci arkadaşımıza kaldırıyorum," dedi neşeyle. Herkes kadehini Selin'in şerefine kaldırdı. Doğrusu imrendirici bir davetti. Tekne Rumelihisarı'nı geçmişti. Sarıyer'e doğru yol alıyordu. Levrek ızgara ve karides güveç mükemmeldi. Beyaz şarap gecede su gibi akıyordu.

Ve dans müziği başladı. Serhat Bey, Selin'i dansa kaldırdı. Serhat Bey, kırklı yaşlarında genç bir yöneticiydi. Yakışıklı da sayılırdı. Ayrıca nazik birine benziyordu. Selin'e sanki ilgisi varmış gibi geldi bana. Bunu dans sırasında Selin'in gözlerinin içine bakışından anlamak zor değildi. Hatta vücudunu Selin'e daha fazla yaklaştırabilmek için dikkatli bir çaba içindeydi. Selin'in de bunu fark etmemesi imkânsızdı. Bütün erkekler Selin'le dans edebilmek için birbirleriyle adeta yarışıyorlardı. Selin de bu dans tekliflerinin hiçbirini geri çevirmiyordu. Bizim masadaki, ben hariç, tüm erkeklerle dans etmişti. Selin'i sevgilim olarak değil de, arkadaşım

olarak gördüğüm için diğerleri gibi Selin'e bakınca ağzımın suları akmıyordu. Selin sürekli bana bakıyor, dansa kaldırmamı bekliyor, ama ben anlamamış gibi yapmayı tercih ediyordum. Çünkü biliyordum ki, bu gece onunla dans etmeye başlasam beyaz şarabın da etkisiyle kendime hâkim olamayabilirdim. Onun vücudundan yayılan kimyasallara karşı koyamayabilirdim. Belki aşık bile olabilirdim. Ama bunu istemiyordum, hele bu gece hiç. Oysa Serhat Bey, Selin'le pek sayamadım ama sanırım beşinci dansına başlamıştı bile.

Çikolata soslu meyveli pastayla bu gece diyeti tamamen bozmuştum. Beyaz şarabı da fazla kaçırmıştım. Nefes alamayacak kadar şişmiştim. Biraz serin havaya ihtiyacım olduğunu hissettim. İçerisi oldukça sıcak olmuştu. Kimseye çaktırmadan masadan kalkarak, kendimi arka güverteye attım. Zaten kimsenin benim yokluğumu fark edecek hali de yoktu. Herkes sarhoş olmuştu. Ve müziğin çılgın ritmine kendilerini kaptırmışlardı. Boğazın serin rüzgârı beni kendime getirmişti. Selin ise pistte hızlı bir dansla kalçalarını sallamakla meşguldü. Beni çoktan unutmuştu.

"KÜRESEL ISINMA FELAKETİ KAPIMIZDA” - 2

NASA'nın (Amerikan Ulusal Hava ve Uzay Ajansı) yaptığı bir araştırmaya göre, erozyonun şiddetlenerek devam etmesi ve etkili tedbirler alınmaması halinde, Türkiye'nin büyük bir bölümü 2040 yılında çöl olacak. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin 2000 yılı sonlarında açıkladığı rapor ise, ülkemizin yer aldığı Akdeniz ve Orta Doğu bölgesinde kuraklık artışı ve tarımsal verimde düşüş öngörmekte, küresel ısınmanın zararlı etkilerini en önce ve en şiddetli biçimde yaşayabileceğimize dikkat çekmekte. Aynı şekilde çölleşmeyle mücadele eylem planı verilerine göre düzenlenen Dünya Çölleşme Haritası'nda Anadolu, çölleşme tehlikesi derecesi "yüksek" ve "çok yüksek" sınıfına sokulmakta.

Hamsi Tehlikede

Atmosferde olduğu gibi denizlerimizde de sıcaklık yükseliyor. Denizlerimizde daha sıcak sulardan gelen ve damak tadımıza uymayan balıklar görülmeye başlandı. Daha serin Marmara ve Karadeniz gibi kuzey denizlerimizde sardalye, kupes ve salpa gibi nispeten sıcağı seven balıklara rastlanmakta. Sıcaklık artışıyla başta hamsi olmak üzere mevcut balıklarımız üreme sorunu yaşacaklarından yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelecek.

Kaplumbağalar Gelemeyecek

Buzulların erimesi sonucu denizlerde görülecek yükselmeler, özellikle Türkiye'deki sahil kumullarını üreme alanı olarak kullanan deniz kaplumbağalarının gelecek nesilleri üzerinde oldukça büyük olumsuzluklar yaratacak. Kumulların sular altında kalması nedeniyle deniz kaplumbağaları gelemeyecek.

Biyoçeşitliliğimiz Yok Olacak

Deniz seviyelerindeki yükselme sahillerde erozyon etkisi yaratacak. Bu da bitki türleri ve topraklar üzerinde olumsuz bir etkiye neden olacak. Türkiye 13 bin bitki türüne ev sahipliği yapması nedeniyle oldukça zengin bir biyoçeşitliliğe sahip. Bunun özellikle tarım ve tıp alanında önemi çok büyük. Küresel ısınmanın etkisiyle Türkiye, zengin biyoçeşitliliğini kaybedecek.

Harran Ovası'na Dikkat!

Su kaynaklarındaki zayıflamaya karşın bugünkü miktarlarda ürün alabilmek için sulamada kullanılan su miktarını artırmak gerekiyor ki artan nüfusumuzun su ihtiyacı da göz önüne alındığında bu olanaksız. Ayrıca sıcak iklimde suyun yanlış kullanımı çölleşmeye yol açmakta. GAP bölgesinde özellikle en yaygın sulamaya açılan Harran Ovası'nda bu sorun belirgin şekilde görülmeye başlanmış durumda. Küresel ısınmadan oldukça fazla etkilenecek ülkeler arasında yer alan Türkiye, dikkatli davranmadığı takdirde çölleşecek. GAP topraklarının ilerideki en önemli sorunu tuzluluk olacak. Bir zamanlar "verimli ay" olarak tanımlanan Mezopotamya bölgesindeki toprakların yüzde 80'inin tuzlanarak elde çıktığı unutulmamalı.

En Hızlı Çölleşen Yerler

Tarım toprakları üzerinde hızlı kentleşme ve sanayileşme yaşanan Bursa, Sakarya ovaları, Çukurova, İzmir, Manisa, Kocaeli ve İstanbul, Türkiye'nin en hızlı çölleşen yöreleri. Küresel ısınmanın etkisine girildiğinde, bu ovaları ve tarım arazilerini çok arayacağız.

Su İhtiyacı Artıyor

Küresel ısınma nedeniyle şu anki üretimi gerçekleştirebilmek için yapılan hesaplamalara göre yüzde 40 daha fazla sulama yapılması gerekmekte. Ancak su kaynaklarımızın zayıflamaya başlaması, nüfusun artması ve sıcaklıktaki artışla birlikte daha fazla içme ve kullanma suyuna ihtiyaç

olması bunun mümkün kılmayacak. Türkiye'de bitkisel üretim miktarı yaşanacak kuraklıkla birlikte azalacak.

Pamuk Kuzeye Göçecek

Tarım ürünlerinde önemli değişimler yaşanacak. Şu anda Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde yaygın olarak yetiştirilen pamuk, meydana gelecek sıcaklık artışıyla birlikte muhtemelen Karadeniz ve Marmara bölgelerimize doğru hareket edecek. Ancak yağışların kısa periyotta ve birden meydana geleceği düşünülürse, sık sık sel yaşanacağı da kaçınılmaz bir doğa olayı olacak. Yağıştaki bu olumsuzluklar özellikle pamuk üretimini kötü etkileyecek. Bölgesel olarak uygun olsa da sert rüzgar, yağış ve buna bağlı yaşanacak seller, ülkemizde pamuk üretimini önemli ölçüde sınırlandıracak.

Fındık ve Çay Bizi Terk Edecek

Türkiye'deki tarımsal ürün ihracatı içinde fındık önemli bir yer tutuyor. 2005'te 8 milyar dolarlık tarım ürün ihracatının 2 milyar dolarlık kısmını tek başına sağlamış. Ülkemizdeki sıcaklık artışına bağlı olarak fındık da muhtemelen daha kuzeye göç edecek. Böylece Türkiye fındık üretimindeki tekel konumunu kaybedecek. Özel iklim koşullarına ihtiyaç gösteren ve ülkemizde fındıktan da daha dar bir şeritte yetiştirilebilen çay da, ülkemize getirildiği Batum ve daha da kuzeye hareket edecek tarım ürünlerimiz arasında yer alacak. Küresel ısınma Türkiye'de çay üretimini bitirecek önemli bir etken olacak.

Şekerimiz Düşecek

Şekerpancarı şeker üretimimiz açısından stratejik öneme sahip bir ürün. Ülkemizin hemen her bölgesinde sulu arazilerde yetiştirilmekte. Sıcaklık, sulama, tuzlanma ve en önemlisi de su kaynaklarımızın zayıflayacağı ihtimali göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'nin gelecekte şekerpancarı üretiminin de yetersizleşeceğinden söz edilebilir.

Sulamada yaşanacak olumsuzluklar sebze üretimini de olumsuz etkileyecek. Genellikle düz arazilerde sebze üretimi yapılması nedeniyle ülkemizde yaşanan ve artarak yaşanacak olan sel felaketleri de üretime olumsuz etki yapacak.

Gıdada Dışa Bağımlı Olacağız

Sığır, koyun ve keçi olarak hayvan varlığımız 1980'de 80 milyon baş iken günümüzde artan nüfusumuza karşın yarı yarı azalarak 40 milyon başa düşmüş. Bununla bağlantılı olarak et tüketimimiz de gelişmiş ülkelerin oldukça altında. Küresel ısınma hayvanlarımızın et ve süt verimini de kötü etkileyecek, yetersiz beslenmeyi daha da arttıracak. Ülkemizde hayvansal protein açığı baklagillerle kapatılmakta. Gerek baklagiller gerekse petrolden sonra alımına en fazla döviz ödediğimiz yağlı tohumlu bitkiler de sulu tarım alanlarında yetiştirilebildiğinden küresel ısınma baklagil ve yağlı tohumlu bitkiler üretimimizi de olumsuz yönde etkileyecek. Özetle gıdada dışa bağımlı hale geleceğiz.

Hastalık ve Zararlılar Artacak

İklimde görülecek sıcaklık artışı ile hastalık ve zararlılarda artış görülecek ve tarımsal üretimde daha fazla zirai mücadele ilacı kullanmak gerekecek. Bu da toprak ve su kaynakları üzerinde kirlenmelere yol açacak, çiftçinin dikkatsizliği nedeniyle bitkiler üzerinde daha fazla ilaç kalıntısı nedeniyle insan sağlığı üzerinde olumsuzluklar yaratacak.

Yalıları Su Basacak

Uzmanlar, deniz seviyesinin yükselmesiyle birlikte özellikle kıyılarda bulunan bazı ünlü yalıların da bundan etkileneceğini belirtiyorlar.

"Su seviyesinin yükselmesiyle birlikte özellikle Boğaz kesiminde yer alan su seviyesine yakın bazı tarihi yalıların en az birinci katları sular altında kalacak."

Anadolu'nun kurak ve sıcak bir iklime girmesiyle tarımda büyük değişimler yaşanacağı, özellikle Karadeniz'de bağcılık giderek önem

kazanacak.

- 27 -

22 Mart Perşembe

Korkunç bir baş ağrısıyla uyandım. Artık eskisi kadar içmemeye özen gösteriyordum. Ancak iki gecedir üst üste ve gereksiz yere içkiyi fazla kaçırmıştım. Aşırı alkolün karaciğerimi etkilediğini hissediyordum. O nedenle hastanelik olmadan kendi kendimin doktoru olmaya karar vermiştim. Zaten bu tür davetlere de kendimi tutamayıp içkiyi fazla kaçıracağım endişesiyle pek katılmıyordum. İyi de yapıyordum. Diyet yaparak, az alkol içerek eski formuma kavuşmuştum. Kendimi böyle daha rahat, sağlıklı ve mutlu hissediyordum.

Geceki davette, Selin'in müzikle hareket eden kalçaları ve elbisesinin o muhteşem göğüs ve sırt dekoltesi gözlerimin önünden gitmiyordu. Evet, Selin artık sadece arkadaşımdı, ama gecenin sonuna doğru onu çok arzuladığımı fark ettim. Serhat Bey'in kollarında tekneden inerken bu isteğimden hemen vazgeçtim. Selin beni uğurlarken, sanki biraz bana kırılmış gibiydi. Bunda da haksız sayılmazdı. Çünkü ne olursa olsun onu ben de gecenin şerefine dansa kaldırmalıydım. Şımartılmak hakkıydı. O nedenle, belki de beni kıskandırmak amacıyla Serhat Bey'in ona daha fazla yaklaşmasına izin vermişti. Ya da bana öyle geliyordu. Aslında gelmiyordu, bu kez yanılmıyordum. Çünkü bakışlarında ve hareketlerinde, tarif edemediğim bir seksilik ve kadınca bir tavır vardı. "Sen beni reddedersen, ben de başkalarının bana ilgisine yanıt veririm," der gibi bana bakmıştı. Farklı davranıp gece süresince ona yakın ilgi gösterseydim, bu yatakta Selin'le birlikte uyanabilirdik. Belki şimdi Serhat Bey'le birlikte uyanmışlardı.

Yok, artık daha neler, Selin böyle bir şey yapmazdı.

“Off, neler saçmalıyorum Allah aşkına!” dedim bağırırcasına ve yataktan ani bir hareketle fırladım.

Gece geç saatte seri yazının ikinci bölümünü, internetten bizim gazetenin web sayfasına girerek okumuştum. Yazının içeriği, sayfa düzeni ve fotoğraflar gayet iyiydi. Ender Bey ile şef, bu seri yazının gazeteye tiraj kazandıracağından emindiler. O nedenle sayfa basılır basılmaz görmek istiyorlardı. Canlarını sıkan herhangi bir şey olduğu takdirde de, hemen müdahale ederek gerek beni, gerekse sayfayı yapan sekreterleri, daha dikkatli olmamız konusunda uyarıyorlardı. Bazen bu uyarı azar biçimini almıyor da değildi. Ama bu azar, kırıcı değil, yapıcı bir azardı. O nedenle hiç rahatsız olmuyordum. Diğerlerinin de olduğunu sanmıyorum.

Gazete sabah sakindi. Sabah toplantısında da herhangi bir gerginlik yoktu. Anlaşılan Ender Bey’in o malum habere olan takıntısı geçmişti.

Ayşe akşamdan gittiği bir sağlık haberini yetiştirmekle meşguldü. Polis muhabiri Tolga ise, heyecanlı bir şekilde şef yardımcısı İhsan’a bir şeyler anlatıyordu. Servisteki muhabirlerin çoğu rutin işleri takip etmek üzere gazeteden bir bir ayrılıyorlardı.

Gazetenin bu sabah telaşı, en sevdiğim telaşlardan biriydi. Sabah erkenden gazeteler okunuyor, şef ile yardımcısı sabah toplantısı için gündemi hazırlıyorlar, bu arada da muhabirlere tek tek takip edeceği günlük rutin işleri veriyorlardı. Kimileri verilen işten memnun oluyor, kimileri de burun kıvırarak, “Bu işten bir şey çıkmaz,” diyerek, istemeye istemeye görev yerlerine dağılıyorlardı.

Cep telefonum çalmaya başlamıştı. Cep telefonum çalmaya başlayınca benim de günlük işlerim başlıyor demekti. Ama bu kez biraz erken çaldı. Arayan Çetin’di. Çetin sanki gazeteden biri gibiydi. Belki ben de Çetin için emniyet teşkilatından biri gibiydim. Bu delta ölümleri nedeniyle birbirimizi o kadar çok arar olmuştuk ki... Verdiği haberler pek iç açıcı değildi.

Profesörün tabloları incelemeyi bitirdiğini söyledi. Sonuç sıfıra sıfır, elde var sıfırdı. Tam tahmin ettiğim gibi bir sonuç çıkmıştı. Sonucu tahmin

etmeme rağmen yine de bir şeylerin bulunmasını çok istemiştim. Haklı çıkmış olmam beni memnun etmemişti. Tablolarda kayda değer herhangi bir mesaj falan yoktu. Sadece Oleksandra'ya yazılmış aşk mesajları yer alıyordu. Vadim'in Oleksandra için, "Tablolara bakarak doğru yolu bulmaya çalışıyor" cümlesindeki tahmin ettiğimiz kuşku, bir anda sönüp yok olmuştu.

"Krasnoyarsk'tan bir haber var mı?"

"Henüz yok ama eli kulağındadır."

"Çetin, umutlar tükeniyor."

"Dur bakalım, hemen umudunu kaybetme, hiç belli olmaz."

Ama biliyordum ki Çetin de hayal kırıklığı yaşıyordu. Çetin'e üzülüyordum. Bu olaya kendini öyle kaptırmıştı ki, sonunda uğrayacağı başarısızlık onu meslek yaşamında zor durumda bırakabilirdi. Atacağı yanlış bir adım, bir anda onu mesleğinin zirvesinden tepetaklak yere indirebilirdi. Onu uyarma gereği duymuştum birden.

"İstersen sen de bu olaya fazla kafanı takma, oluruna bırak. Çok kurcalama, başın derde girebilir. Biliyorsun zaten göz hapsindesin."

"Biliyorum biliyorum, merak etme, ben adımlarımı dikkatli atıyorum."

"Umarım öyledir."

Akşam Büyükada'da kalmaya karar verdim. Tanju Bey'i arayıp merak etmemesini, gece eve gelmeyeceğimi, gece bekçiliği işini biraz gevşetmesini söyledim. Haber vermeme sevindi. Günlük işleri uzun süren bazı muhabir arkadaşlar, akşam gündemine girecek haberleri yetiştirme telaşındayken Kabataş'a doğru gazetenin aracıyla yol alıyordum. Akşam saat altı buçuk vapurunu, trafiğin yoğun olmasına rağmen, yakalamayı başardım. Paşabahçe vapuru en sevdiğim şehir hatları vapuruydu. Bir iki yıl dinlendikten, kısaca onarımı tamamlandıktan sonra yeniden seferdeydi. Aslında onun yeniden sefere konmasında bu vapuru sevenlerin baskısı da önemli rol oynamıştı. Emektar vapur, yaz mevsimine oranla çok daha az

olan yolcularını Adalar’a götürmek üzere, kaptanın usta manevralarıyla hareket etti.

Adına şiir yazılıp şarkı bile bestelenen unutulmaz Paşabahçe vapuru, Sarayburnu önlerine geldiğinde kent baştan aşağıya ışıklara bürünmüştü. Boğaziçi Köprüsü de rengarenk ışık oyunlarıyla, inci bir gerdanlık gibi parlıyordu. Vapurda boğaz girişinin bu açısından İstanbul’u seyretmeye bayılıyordum. Buraya geldiğimde elimde okuduğum bir kitap veya bir dergi, gazete varsa ara veriyor, bu nefis ve doyumsuz manzarayı seyre dalıyordum. Bu hep böyle oluyordu.

İstanbul gerçekten de güzel bir şehirdi. Ama vefasız insanlarla, bu şehre ihanet edenlerle doluydu. Bu şehri kuranlara bir kez daha minnettarlık duyarken, o muhteşem manzarayı geride bırakmıştım. İstanbul’un gecesi ayrı gündüzü ayrı güzellikteydi. Yaklaşık bir buçuk saatlik bir yolculuktan sonra adalara uğraya uğraya son uğrak yeri Büyükada’ya yanaşmıştı emektar vapur. Kim bilir bu kaçıncı yanaşmasıydı Büyükada’ya? Öyle alışmıştı ki, sanki bıraksan kendi kendine bile yanaşabilirdi. İstanbul’un en eski vapuruydu ama işin garibi hala en hızlısıydı.

Saat Kulesi’nin önünden sola dönerek çarşının bulunduğu caddeye girdim ve eve doğru yürümeye başladım. Giderken açık dükkanlardan kendime kahvaltılık ağırlıklı, hafif bazı yiyecekler aldım. Evde konserve dışında bir şey bulabilmem imkansızdı. Selin’den bugün hiç ses seda çıkmamıştı. Belli ki, bana olan kırgınlığı sürüyordu. Eğer ararsa, özel başarı gecesinde onu dansa kaldırmadığım için özür dileyecektim. Belki ben de bir beyaz yalana başvurabilirdim. Örneğin çok yorgun olduğumu söyleyebilirdim. Ya da varsa, flörtüne ayıp olmasın diye dans etmediğimi falan.

Martıların sahilden gelen çığlıkları ve Duygu’nun özlemini çektiği atların taze dışkı kokuları arasında eve geldim. Duygu bunu, Büyükada’ya olan derin özlemini dile getirmek için zaman zaman sohbetlerde söylerdi.

İçeride, annemlerle yaşadığımız zamandan kalma o mayhoş koku hala varlığını sürdürüyordu. Hiçbir zaman ne olduğunu tam anlayamadığım bu koku, bu evde hiçbir zaman kaybolmuyordu. Ve bana her zaman annemi hatırlatıyordu. Kokunun varlığı bana müthiş bir huzur veriyordu. Sanki o kokunun varlığıyla annem ve babam hala aramızda yaşıyor gibiydi. Eğer anne ve babam bir yerlerden beni izliyorsa, onları çok sevdiğimi, daima seveceğimi, onları hiç unutmadığımı, her zaman yokluklarını hissettiğimi söylemek isterdim.

Televizyonu açıp haberleri izlemeye koyuldum. Bir taraftan da aldığım kahvaltılıkları güzel demlenmiş bir çay eşliğinde yemeye başladım. Martılar yaygara yapmaya devam ediyordu. Tatlı sarmanlar, henüz yiyecek kokusu almadıklarından ortalarda görünmüyorlardı. Ya da mart ayı olduğu için aşklarını tazeliyorlardı.

Hafiften bir yağmur çiselemeye başlamıştı. Bir müzik CD'si koymayı düşünürken, yağmurun sesi o kadar dinlendirici gelmişti ki, salondaki koltuğa uzandım. Birden gözüm Kaan'ın tablosuna takıldı. Şimdi duvarda asılı o tablo gözüme daha ürkütücü geliyordu.

Kaan'ın tablodaki gizemini çözememiştim. Ama Kaan'ın bana son görüşmemizde, hediye ettiği tabloya, gazeteciliğimle ilgili bir takım olumlu mesajlar yazdığını söylediğini anımsadım. Yine de ne gibi bir mesaj olduğunu öğrenmek ihtiyacı duydum. Çünkü Kaan tam olarak ne yazdığını söylememişti. Ertesi gün bu tabloyu profesöre götürmeye karar verdim. Tabloyu duvardan aldım. Yakından baktığımda tablo bana tuhaf şekilde farklı geldi. Sanki bu tabloda bir gariplik vardı. Aslında aynı tabloydu, ama yine de bir farklılık, bir eksiklik vardı. Belki de yanılıyordum. Onu bir ambalaj kağıdına güzelce sardıktan sonra, sabah çıkarken unutmamak için çantamın yanına bıraktım.

Kaan, Samsun'dayken adaya geleceğini söylemişti ama sonra hiç ses seda çıkmamıştı. Demek ki pek fırsat bulamamıştı.

Yağmur hızını arttırmıştı. Pencereden içeriye nefis bir yağmur kokusu geliyordu. Aslında bu toprağın kokusuydu ya da gökyüzünden yeryüzüne inen ozon gazının kokusuydu. Ama biz onu toprak kokusu olarak biliyorduk. Böyle bilmek daha güzeldi. Havayı ta içime, ciğerlerime kadar çektim.

İşte mutluluk buydu. Mutluluk bazen basit şeylerden zevk almaktı.

Bir kediyle oynayıp ona mama vermek, martıları seyretmek, yağmurun ritmik sesini dinlemek, temiz havayı içine çekmek, karabatakların suya muhteşem dalışlarını izlemek gibi…

"KÜRESEL ISINMA FELAKETİ KAPIMIZDA” - 3

İklim Göçlerine Hazır Olalım

İngiltere'de 2003'te yayınlanan bir rapor, 50 yılda meydana gelecek iklim değişikliğinin, denizlerin yükselmesi, şiddetli fırtınalar, sellerin yanında, binlerce insanın da hayatına mal olacağını ortaya koyuyor.

Raporda, daha sıcak geçecek yaz ayları yüzünden 30 bin insanın fazladan deri kanseri olacağı, fazladan 10 bin yiyecek zehirlenmesi ve binlerce sıcak çarpması vakası yaşanacağı belirtiliyor. Tabii her şey bununla bitmiyor. Tüm bunların yanında, küresel ısınmanın, dünyadaki göçleri, ülkeler arası anlaşmazlıkları ve savaşları ve küresel hastalıkları da artıracağı tahmin ediliyor.

Bilim adamlarının araştırmalarından başlıklar şöyle:

Türkiye'ye Mülteci Akacak

Küresel ısınma, göç sorununa da beraberinde getirecek. İster kıyılarda, ister kıyılardan uzakta olsun yakın bir gelecekte milyonlarca insanın, evlerini veya ülkelerini terk edip göçmekten başka bir çaresi kalmayacak. Bu değişim, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de şu an sürüp giden kıtlık, göç ve mülteci problemlerini arttıracak. Türklerin, Orta Asya'dan göç etmelerinin başlıca nedenleri arasında iklim değişikliğine bağlı olarak bölgede ortaya çıkan kuraklık, salgın hastalıklar ve kıtlığın da bulunduğu görülür.

İklim Savaşları Çıkabilir

İklim değişimi, ulusal güvenlikle ilgili sorunları da doğuracak. Senaryolara göre, iklim değişiminden dolayı göçler tetiklenecek ve bunun

sonucunda etnik problemler ortaya çıkacak veya mevcutlar daha da şiddetlenecek. Su kullanımı üzerinde şiddetli anlaşmazlıklar çıkabilecek. Çevresel ve eğlence amaçlı su ve doğal kaynak kullanımı kısıtlanacak. Bazı ülkelerin ulusal ekonomisi tamamen değişebilecek. Uzmanlar, tarihin, hava koşullarının sonucunda belirleyici rol oynamış savaşlarla dolu olduğunu, fakat günümüzde değişen iklimin de savaşların sebebi olabileceğini vurguluyor. Tüm bu nedenlerden dolayı da, Silahlı Kuvvetleri'nin de meteoroloji bilimine bakış açısını değiştirmesi gerekmektedir.

Tropikal hastalıklar artacak

İklimin değişimi ve hava sıcaklığının artması ülkemizde sağlık problemlerini de meydana getirecek. Sıcak hava dalgaları yaşanacak. Aşırı sıcağın etkisiyle kalp ve başta astım olmak üzere solunum hastalıklarında artış gözlenebilecek. UV-B radyasyonundaki artış, cilt kanserine, göz zedelenmelerindeki artışa neden olabilecek. Böceklerden kaynaklanan enfeksiyonlar, sıtma, sarıhumma, tifüs artabilecek. Kısaca küresel ısınma ve iklim değişimi, ülkemizde sürüp giden kuraklıkları, sayı ve şiddet bakımından arttırarak, sivrisinek ve tropikal hastalıklarda daha fazla tehlikeler oluşturacak.

Orman yangınları

İklim değişimiyle yaşanacak kuraklık ile birlikte orman yangınları mevsimi daha erken başlayacak. Orman yangınlarının sayısında artışlar olabilecek. Son yirmi yılın verileri ülkemizdeki tüm orman yangınlarının Muğla, Antalya, İzmir ve Çanakkale gibi sıcak ve kurak bölgelerdeki illerde meydana geldiğini ortaya koyuyor. O nedenle bu bölgelere büyük önem verilmesi gerekiyor.

Su fakiri olacağız

1990 iklim şartlarına göre Türkiye'de bir yılda kişi başına düşen su miktarı 3070 metreküp. İklim şartlarının değişmeyeceğini kabul etsek bile, sadece nüfus artışı nedeniyle 2050'de Türkiye'de bir yılda kişi başına düşen su miktarı 1240 metreküp olacak. Artan nüfusumuzla birlikte bir de küresel

iklim değişimi sonucu daha kurak bir iklime sahip olacağımız göz önüne alındığında, 2050'de Türkiye'de kişi başına düşen su miktarı 700 ila 1910 metreküp arasında olacak. Bu da şu an Kıbrıs adasındaki kişi başına düşen su miktarı kadar. Diğer bir deyişle, değişen iklimi ve artan nüfusu ile Türkiye iyice su yoksulu bir ülke olacak.

Çekirge İstilası

Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Türkiye dahil birçok ülke için hava şartlarına bağlı olarak aylık "Çöl Çekirgesi Tahminleri" yapmakta. Bu tahminlere önümüzdeki yıllar daha fazla ihtiyacımız olacak. Çünkü çekirge sürülerinin geçtiği yerlerde kıtlık oluşmakta ve onlarla doğru mücadele edilmezse insanlar açlıktan ölebilmekte.

Göller Kuruyor

Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı raporunda da, iklim değişikliğinin önümüzdeki yıllarda Akdeniz'i cehenneme çevireceği vurgulandı. Vakfın araştırmasına göre, şimdiden Türkiye'nin en önemli yaklaşık 13 gölü için tehlike sinyallerinin çalmaya başladığı bildirildi. Hatta Amik Gölü'nün kurumasıyla Hatay'ın ikliminin de değiştiği belirtiliyor. Tehlikede olan göller şunlar: Kırşehir Seyfe Gölü Konya'daki Eşmekaya Sazlığı, Hotamış Sazlıkları, Suğla Gölü, Samsam Gölü, Akşehir Gölü, Tuz Gölü, Kayseri Sultansazlığı, Burdur Kestel Gölü, Kahramanmaraş Gavur Gölü, Afyon Eber Gölü, Isparta Beyşehir Gölü.

"Kaçkar Buzulları Erimeye Başladı"

Yapılan araştırmalarda, küresel ısınmanın Türkiye'deki etkileri de şu çarpıcı örneklerle anlatılıyor:

** Kaçkar Dağları'nda buzullar erimeye başladı.*

** Ilgaz Dağları Milli Parkı'nda eğreltiotları artık sonbahar ayında yapraklarını dökmemeye başladı. Bu durum global ısınmanın Ilgaz Dağları'nın yüksek kesimlerindeki yansımasının ilk belirtilerinden biri olarak kabul edilebilir.*

** Kızılcahamam Milli Parkı'nda, yaşamları yılın hemen hemen tamamında su veya nemin var olduğu ekolojik ortamlara bağlı olan ciğerotları üzerinde yapılmış çalışmalarda 4 türden fazlasına rastlanmadı. Oysa daha önce 20 ciğerotu türüne rastlanıyordu.*

** Ankara-Tandoğan Bölgesi'nde kasım ayı başlarında, yaprakları renk değiştirerek dökülmeye başlayan ve üzerinde meyveleri olan at kestanesi ağacının dallarında çok sayıda çiçek ve taze yapraklar açmaya başladı. Ağacın biyolojik ritmi bozuldu. Benzer bir durumu da kampus alanında 5 yıl önce ekilen Laz yemişi ağacında gözlendi.*

** Fen Fakültesi bahçesinde, 10 yıl önce dikilen bildiğimiz yenen kestane ağacı, önceleri çiçek ve meyve oluşturamıyordu. Zamanla çiçeklenmeye başladı. Meyve oluşuyor, tohum bir türlü gelişmiyordu. Geçtiğimiz yıl azda olsa ilk defa kestane meyvesi oluştu. Bildiğiniz gibi kestane normalde Karadeniz iklimine benzer alanlarda daha çok denize bakan yamaçlarda ılıman bölgelerde doğal olarak gelişmekte ve yer yer karışık ya da sade orman toplulukları oluşturmaktadır.*

Politikalar Belirlenmeli

"Küresel ısınma önlenemez ve bugünkü hızıyla sürerse, gelecekte Türkiye'yi hangi koşullar beklemektedir?" sorusunun yanıtının mutlaka verilmesi gerektiği vurgulanıyor. "Türkiye gelecek 100 yıl içersinde, bugün kuzey Afrika'da egemen olan daha sıcak ve kurak, daha az üretken ve çölleşme süreçleri ile orman yangınlarına karşı daha fazla eğilimli bir iklim kuşağının etkisi altına girebilecektir" diyen bilim adamları, şöyle devam ediyor:

"Türkiye'nin kendisine en uygun politika araçları ile bunların uygulanmasını sağlayacak olan yasal önlemleri, kalkınma hedeflerini, önceliklerini ve gereksinimlerini dikkate alarak bir an önce belirlemesi gerekmektedir"

- 28 -

23 Mart Cuma

Tabloyu yanıma alıp evden çıkmıştım. Vapura binmeden önce de Büyükada'daki bayiden gazetemi aldım. Vapurun üst katındaki arka güvertede, pek rüzgâr almayan korunaklı bir yerde oturduktan sonra keyifle gazetedeki seri yazımın son bölümünü okumaya başladım. Her şey yolundaydı. Yazı iyi gidiyordu.

Yolumun üzerinde bulunan Fındıklı'daki Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne gidip tabloyu, profesöre verecek, içindeki mesajı çözmesini rica edecektim.

Belki de aradığımız o gizemli mesaj, bana hediye edilen bu tablonun içindeydi. Kim bilir? Artık hediye tablolardan bile medet ummaya başlamıştım. Bu düşünceme sessizce güldüm.

Oleksandra'yı hatırladım. Neler yapıyordu? Çalışmalarını aralıksız sürdürüyor muydu? Kaan'ı unutabilmiş miydi? Hiç sanmıyordum. Belki her şeyi geride bırakıp, Rusya'ya veya kardeşlerinin yanına, ülkesi Ukrayna'ya dönmüştü. Çetin'e sorduğumda hiçbir fikri olmadığını, ama bir şey olsa veya ayrılmış olsa mutlaka kendisinin haberi olacağını söylüyordu. O nedenle içim rahattı.

Vapur Kabataş'a yanaştığında, bir taksi çevirip üniversiteye gittim. Profesör odasında bir şeylerle meşguldü. Kendimi tanıttım ve ne amaçla geldiğimi söyledim. Çok işi olduğunu, o nedenle hemen çözmesinin mümkün olmadığını söyledi. Ben de önemli olmadığını, ne zaman uygun olursa o zaman çözebileceğini anlattım. "Tamam," dedi ve elimden tabloyu aldı. Nezaket gereği yanımda ambalajını açtı ve şöyle bir göz attı. En azından ambalajıyla alıp bir yerlere tıkıştırmadığına memnun olmuştum. Bu

nazik davranışı nedeniyle profesöre hemen ısındım. Kartvizitimi bırakıp teşekkür ettikten sonra ayrıldım. Beni en kısa zamanda arayacağını söyledi ayrılırken. Tabii Kaan'ın bana tabloyla ilgili verdiği bilgiden hiç söz etmedim. Çünkü bu durum onun yoğunlaşmasını, eğer başka bir bilgi varsa onu bulmasını engelleyebilirdi. Böyle davrandığım için kendimi kutladım.

Aniden bir şey hatırlayarak geri döndüm. Profesör tekrar karşısında beni görünce şaşırmıştı. Gözlüklerinin üstünden beni süzüyordu.

"Affedersiniz profesör rahatsız ettim, ama tabloda bir şey dikkatimi çekti, hemen bakıp gideceğim."

"Ne demek buyurun, bakın, sizin tablonuz," diyerek tabloyu bana doğru uzattı. Tabloda gökyüzündeki bir şekil dikkatimi çekti. Kaz sürüleri V şeklinde uçuyordu.

Tabloyu tekrar profesöre teslim ettikten sonra ayrıldım. Profesör de neye baktığımı sormamıştı. Demek ki bu V şeklini daha önce tabloda da görmüştüm. Ama bu şekil, bugüne kadar hiç dikkatimi çekmemişti.

Gazeteye gidince internete girdim. Deltanın şekli de gerçekten ABD'deki profesörün dediği gibi üçgen, yani bir anlamda V şeklindeydi. Hiç şüphem yoktu; Kaan deltayı işaret ediyordu. O deltada bir şeylerin döndüğü artık bana göre kesindi. Tek yapılması gereken deltayı yakın takibe alıp, herkesi kapsayacak şekilde çok yönlü bir soruşturmaydı. Ama gel gör ki, büyük yerden gelen emir bunu engelliyordu. Sanki deltanın ve projede çalışan ekibin dokunulmazlığı vardı. Bu da polisin elini kolunu bağlıyordu. Bu emri veren hükümetten bazı kişiler veya Çevre Bakanı'nın kendisiyse, bu işte akıl almaz bir durum söz konusuydu. Doğrusu böyle bir soruşturma emrinin verilmemesine, soruşturmanın engellenmesine şaşmamak elde değildi. Herhalde bu emri verenler, ölümlerin ya da cinayetlerin emrini veren kişiler olamazdı. Böyle bir çılgınlığı hükümetten birilerinin vermesi mümkün değildi. Ya da bu emri verenler, burada bu tür cinayetlerin işlendiğinden haberdar değillerdi. Aradaki bazı kişiler, bu yüksek

yerdekileri de kandırıyor olabilirdi. Bu delta projesinin arkasına sığınarak birileri çok riskli ve tehlikeli bir oyun oynuyordu.

Çetin veya başka bir polis gücünün, hiçbir emri dinlemeden, her türlü riski göze alarak bu oyunun üzerine gitmesinin artık zamanı gelmişti. Bu cesareti gösterecek birileri olmalıydı. Çünkü bu iş sanki Çetin'i ve ekibini aşıyordu.

Nasıl bir oyunun içindeydik böyle? Çetin beni yine istemeden tehlikeli bir oyunun içinde sokmuştu. Aylardır bu oyunun nasıl oynandığını düşünmekten içime fenalık gelmişti. Ama bir türlü çözülememesi, gizemli oluşu da insanı ister istemez bu çetrefilli oyunun içine çekiyordu.

Bakalım bu oyunun sonunda neyle karşılaşacaktık? Bu ölümler veya cinayetler ne uğruna işleniyordu? Sabır taşı çatlamak üzereydi.

Gazeteye geldiğimde masamda beni bir sürpriz bekliyordu. Aylar önceki saldırıyla ilgili polis beni aramış, arkadaşlarım da bana not bırakmıştı. Hastanede ifademi alan polislerden biri olan, yanlış hatırlamıyorsam daha yaşlıca olanı komiser Vedat, beni ertesi gün sabah saat onda emniyete bekliyordu. Bu kadar süre sonra saldırıyla ilgili ne bulmuş, ne gibi bir ipucuna ulaşmış olabilirlerdi? Belki de hiçbir şey bulamamışlar, sadece rutin bir işlem için beni emniyette bekliyorlardı. Fazla heveslenmenin gereği yoktu. Bu kadar zaman sonra saldırganları yakalayacak değillerdi. Çünkü bu adamlar profesyoneldi.

Durumu şefe anlattığımda o da benim gibi şaşırdı. “Ama mutlaka git bakalım, sakın ihmal etme, hiç belli olmaz,” dedi. Tabii ki gidecektim. Aslında çok da merak ediyordum. Keşke şimdi çağırmış olsalardı da hemen gitseydim.

Ertesi güne kadar bu merak içinde yaşayacaktım. Çetin'i aradım ve ona da durumu anlattım. O da şef gibi mutlaka gitmemi tembihledi. “Eğer istersen şimdi arayıp öğrenebilirim neden çağırdıklarını, ister misin?” diye sordu. Çetin'i de fazla zorlamak istemiyordum. Buna gerek yoktu.

“Sağ ol, ama boş ver, yarını bekleyelim en iyisi. Şimdi sen de fazla yüz göz olma. Belki böyle olması isteniyordur.”

“Sen bilirsin ama çok merak ediyorsan arayabilirim, benim orada çok arkadaşım var.”

“Gerçekten gerek yok Çetin.”

Gazetede rutin koşuşturmaca devam ediyordu. Gazeteden erken çıktım. Hava kapalıydı. Gri bulutlar gökyüzünü tamamen kaplamıştı. Yağmur her an yağabilirdi. Hala polislerin beni neden çağırdıklarını düşünüyordum. İstinye’de büyük bir alışveriş merkezine uğradım. Biraz mağazaları dolaşarak oyalandım. Akşamı etmiştim. Daha sonra Selin’i aradım. Sesi tahmin ettiğim gibi biraz kırgın gibiydi. Geceden büyük bir zevk aldığımı söyleyerek, başarılarının devam etmesini diledim.

Teşekkür etti. Ama sesindeki hafif kırgınlık sürüyordu. Onu tekrar arayacağımı söyleyerek telefonu kapattım. Sonra Tanju Bey’i evden alarak onu ne zamandır ertelediğim yemeğe götürdüm. Çok mutlu oldu. Çocuklar gibiydi. Gece boyunca onun ilginç anılarını dinlemekten ben de büyük bir zevk aldım.

Onu evine bırakırken, bana muzipçe gülümseyerek, “Bir daha ki yemeğine tavla veya satranç maçını ne zaman yapıyoruz?” diye sordu. “En kısa zamanda,” dedim hevesini kırmayarak.

Yağmur, gece boyunca bardaktan boşanırcasına tüm şiddetiyle yağdı.

- 29 -

24 Mart Cumartesi

Emniyetteki Hırsızlık ve Gasp Masası'nda beni, daha önce hastanede ifademi alan polislerden daha yaşlıca olanı komiser Vedat Ersoy karşıladı. Tam söyledikleri gibi sabah saat onda gelmiştim. Beni odasına götürdü. Odada sivil giyimli iki polis daha vardı. Tanıştırdı.

"Bu arkadaşlar komiser Kemal Kar ve komiser yardımcısı Tarkan Yılmaz. İkisi de narkotikten, lütfen oturun," dedi komiser Vedat. Çekmeceden bir CD çıkardı ve masasındaki diz üstü bilgisayarına taktı.

"Şimdi size bir kamera kaydı izlettireceğiz. Önce izleyelim sonra konuşuruz."

Bu esrarengiz tavırlar beni heyecanlandırmıştı. Dikkatle izlemeye başladım. Görüntüler gece çekilmişti. Caddeye park etmiş bir otomobile iki kişi biniyordu. İki kişi siyah Volvo marka bir otomobile bindikten sonra hızla uzaklaşıyorlardı. Otomobil uzaklaştıktan bir dakika kadar sonra aynı caddeden bu kez Seat marka yine siyah bir başka otomobil geçiyordu. Görüntüler ve kamera kaydı, hepsi bu kadardı. Hiçbir şey anlamadım. Bu kaydın ne anlama geldiğini merak etmeye başlamıştım.

"Bu kayıtlar size yapılan saldırıdan yaklaşık bir on beş dakika kadar sonra kaydedilmiş. Bir bankanın mobese kamerasının kayıtları. Elimize yeni geçti."

Komiser söyleyince caddenin bizim Emirgan'daki caddelerden biri olduğunu fark ettim. Ama yine de bu görüntülerin, bana saldıranlarla ne gibi bir ilgisi olduğunu anlayamamıştım. Çünkü otomobile binen iki kişinin üzerinde takım elbise vardı. Oysa bana saldıranlar simsiyah giysili üç kişiydi.

“Bunların saldırıyla bir ilgisi mi var sizce?”

“Bilmiyoruz,” dedi komiser Vedat bana bakarak. Diğer polisler henüz konuşmamışlardı. Sadece izliyor ve dikkatle dinliyorlardı. Komiser Vedat, bilgisayarın düğmesine yeniden bastı ve aynı görüntüler ekrana tekrar geldi. Komiser, Volvo otomobil kameraya doğru yaklaşınca görüntüyü dondurdu. Otomobilin plakasını parmağıyla işaret ederek, “Bu bir Van plakası. Otomobil Van trafiğine kayıtlı,” dedi komiser. Sonra diğer otomobilin görüntüsünü dondurdu.

“Bu da İstanbul plakalı bir otomobil.”

Sonra bana bakarak devam etti.

“İlk otomobil Van’da önemli bir uyuşturucu tacirine ait. Adı Şehmuz Güloğlu. İkinci otomobil ise, İstanbullu Mahmut Sercan adlı başka bir uyuşturucu tacirine ait. İlk otomobilde iki kişi var. Ardından gelen otomobilde ise bir kişi. Yani size saldıranlar da üç kişi. Bu kişiler size saldırmış, sonra da üzerlerindeki siyah kıyafetleri çıkarmış olabilirler. Şimdi size sormak istediğimiz soru şu Ahmet Bey. Hiç uyuşturucuyla ilgili haberler yapmış mıydınız o günlerde?”

Düşünmeden hemen yanıt verdim.

“Hayır, yapmadım.”

“İyi düşünün. Unuttuğunuz bir şey olabilir. Hafızanızı zorlayın,” diye ısrar etti komiser. Bir süre düşündüm, ama hiçbir şey hatırlamıyordum. Çünkü hiç bu konuda bir haber veya röportaj yapmamıştım.

“Hayır, hiç hatırlamıyorum. Yapsam mutlaka hatırlardım.”

“Peki, bu adamlarla ilgili herhangi bir şey?”

Hatırlamadığımı söyleyince, komiser büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Anlaşılan bu saldırıyla bu adamların bir ilgisi olduğunu, benim de bu konuda bir haber yaptığımı falan düşünmüş olmalıydı.

“O zaman sizi buraya kadar boşuna çağırdık Ahmet Bey. Ama yine de bir şey hatırlarsanız mutlaka beni arayın.”

“Bir şey sormak istiyorum,” dedim tam ayrılacakken.

“Buyurun,” dedi komiser Vedat.

“Eğer bu adamlarla ilgili haber yapmış olsaydım, ne olurdu?”

“Bu adamları araştırır, haklarında kapsamlı bir soruşturma başlatırdık.”

“Uyuşturucuyla önemli ölçüde bir mücadele başlatıldı bildiğim kadarıyla,” dedim öylesine.

O ana kadar hiç konuşmamış olan iki narkotik polisinden komiser Kemal, “Evet,” dedi ve devam etti.

“Siz basın mensuplarının da yakından bildiği gibi uyuşturucuyla mücadelede çok önemli adımlar atıldı. Sadece bizde değil tüm dünyada. Artık alınan uluslararası önlemler sayesinde sınırlarda uyuşturucu kaçakçılığının önüne önemli ölçüde geçilmeye başlandı. Artık büyük kaçakçılıkları önlüyoruz. Tüm dünya buna artık son derece önem veriyor. Uyuşturucu baronları artık tek tek yakayı ele veriyor. Komiser Vedat’ın saydığı bu isimler için de çember artık daralıyor.”

“Sınırları nasıl kontrol edebiliyorsunuz?”

Yanıtını vermek için tekrar komiser Kemal söz aldı.

“Tabii ki teknoloji sayesinde. Bildiğiniz gibi bu konuda her ülke işbirliği içinde çalışıyor. Birleşmiş Milletler öncülüğünde uyuşturucuyla mücadele konusunda ortak bir polis birliği oluşturuldu. Artık sınırlar çok sıkı denetim altında tutuluyor. Bu tatlı kârı kaybetme korkusu, uyuşturucu baronlarının uykularını kaçırıyor. Yine de birçok yöntem deniyorlar, ama bu kez artık işleri zor. Çünkü artık karşılarında dünya narkotik polisi var. Ben ve yardımcım Tarkan, ikimiz de bu birliğin içinde görev alıyoruz. Size az önce söylenen bu iki ismi yakın takibe aldık. Her hareketlerini gözlüyoruz.”

Tüm dünyada böyle bir birliğin oluşturulduğundan haberim vardı. Yanlarından ayrılırken, fazla yardımcı olamadığım için üzülmüştüm. Komiser Kemal ve komiser Vedat, konunun aramızda kalmasını, söyledikleri iki uyuşturucu baronunun isimlerini kimseye söylememi rica

ettiler. Ve ısrarla, bir daha düşünmemi istediler. Ben de, bir şey hatırlar hatırlamaz mutlaka onları arayacağımı söyledim.

Gazeteye giderken hafızamı tekrar zorladım, ama yine herhangi bir şey hatırlamadım.

Durumu şefe anlattım. Bana yapılan saldırıyla o görüntüler arasında o da bir bağlantı kuramadı. Sonra Çetin'i arayıp ona da bugün emniyette olan biteni anlattım. O da şef gibi bir anlam veremedi. Görüntülerin yeterli kanıt oluşturmadığını, o tip adamların her yerde olabileceğini, ancak yine de polisin her türlü olasılığı araştırmasının iyi olduğunu söyledi.

Çetin'le konuşurken birden Van ve uyuşturucu kelimeleri ilginç bir çağrışım yaptı. Bunu hemen Çetin'le paylaşmak istedim.

"Van ve uyuşturucu kelimeleri birden aklıma bir şey getirdi."

"Ne getirdi?"

"Bizim Bakan, senin de bildiğin gibi Van'lı. Kardeşi de daha önce eroinden yargılanmıştı hatırlarsan. Belki polis haklı olabilir."

"Nasıl? Biraz daha açabilir misin?"

"Bana saldıranlar eğer bu uyuşturucu tacirleri ise, bir tek sebep aklıma geliyor. Deltadaki ölümler, sonra orada bizi takip edenlerin bu uyuşturucu işiyle bir ilgileri olmasın. Kısaca deltada uyuşturucu ticareti veya kaçakçılığı yapılıyor olmasın. Proje işi belki de bir paravan. Hep aradığımız sebep bu olabilir mi?"

Çetin susmuştu. Sanıyorum düşünüyordu.

"Mümkün olabilir tabii."

"Bütün orada ölenler, deltada bir uyuşturucu olayına tanık olanlar olabilir. Tanık oldukları fark edilince de ortadan tek tek kaldırıldılar. Bir düşünelim istersen, kuş bilimci Arda öldürülmeden önce sevgilisine bir mesaj yolluyor. Sonra ölü bulunuyor. Kaan trafik kazasında ölüyor. Eliyle bir delta işareti yapıyor. Yıldırım evinde ölü bulunuyor. Kanıyla bir şeyler yazmak istiyor. Ölmeden önce de deltaya gitmiş. Tüm bunları ardı ardına

koyduğumuzda bu ölümler bir cinayet. Cinayetin nedeni de basbayağı uyuşturucu olabilir.”

“Sen gerçekten bir dedektif olmalıymışsın.”

“Ama hala bir gazeteciyim.”

“Ha, bu arada sana bir şey söylemeyi unuttum. Yıldırım’ın otopsi raporu tamamlandı. Raporda dikkatimi çeken el parmaklarının tırnak araları kesici bir aletle kazınmış. Bir şey daha var ki, onun gerçekten deltaya gittiğini kanıtlıyor. Üzerinde bir kaz tüyü bulunmuş.”

“İlginç. Tırnak araları neden kazınmış olabilir?”

“Şimdi seninle konuşunca aklıma takıldı. Eğer uyuşturucu bulaşmışsa, izleri ortadan kaldırmak için kazımış olabilirler.”

“Peki, evinde hiç uyuşturucu araması yapıldı mı? Belki bir yerlere başka bir şeylere bulaşmış olabilir.”

“Aslında ev didik didik arandı, ama şimdi seninle konuştuktan sonra bir daha arama yapmalarını isteyeceğim.”

“Gerçekten bir uyuşturucu ticareti yapılıyor olabilir mi Çetin?”

“Bilmiyorum, ama her şey olabilir. Ancak Bakan’ın kardeşi böyle bir şeye cüret edebilir mi, aklım ermiyor. Sonuçta ağabeyinin hayatını, kariyerini büyük bir riske atıyor.”

“Belki de Bakan’ın bundan haberi yoktur. Eğer adam bir uyuşturucu taciriyse ağabeyinin nüfuzunu bu amaçla kullanıyor olabilir. Belki de uluslararası uyuşturucu mafyası zorlamıştır.”

“Haklı olabilirsin.”

“Peki, bu kadar kanıt ortadayken buraya bir baskın yapılamaz mı?”

“Daha somut kanıtlar gerekiyor, yoksa bizim müdürü ikna etmem mümkün olamaz. Ve hiçbir şey bulamazsak her şey biter.”

“Uyuşturucuyla ilgili bir kanıt mı?”

“Evet, baskın kararını kesin olarak verebileceğimiz bir kanıt.”

“Siz bildiğim kadarıyla deltayı yakın takibe aldınız.”

“Aldık, ama uyuşturucuyu nasıl dışarıya çıkarıyorlar?”

“Oraya gelen giden kamyon veya benzeri araçlar olabilir. Belki gelen araçlardaki uyuşturucu, oradan gemilerle taşınıyor olabilir. Bildiğim kadarıyla delta proje ekibinin, Karadeniz’de bir de küçük araştırma gemileri bulunuyor.”

“Yani araştırma ekibi maskesi altında, uyuşturucuyu gemilerle mi çıkarıyorlar diyorsun?”

“Aynen öyle diyorum.”

“Eğer haklı çıkarsan bir madalyayı hak ettin Ahmet.”

“Teşekkür ederim. Ama madalyayı sen takacaksın.”

“Seve seve. O halde bu senaryo üzerine yeni bir plan yapmaya başlıyorum. Bu arada Bakan’ın kardeşini de izlemeye almalıyız. Belki bu uyuşturucu yem fabrikalarından geliyordur.”

“Neden olmasın, bence olabilir.”

“O zaman şimdilik bu konu aramızda kalsın. Hatta telefonla da görüşmeyelim bu konuyu, dinleniyor olabilir.”

“Tamam.”

“Çok dikkatli ol! Bu iş artık çok tehlikeli bir hal alıyor. Bu adamlar her şeyi yapabilir.”

Çetin haklıydı. Ona merak etmemesini söyledim. Gerçekten de bu adamlar çok tehlikeliydi. Gözlerini kırpmadan adam öldürüyorlardı. Bir eksik bir fazla, bir gazeteci bir komiser, onlar için fark etmezdi. Çünkü çember daralıyor, kedi köşeye sıkışıyordu. Köşeye sıkışan kedi en tehlikeli kediydi.

Aylardır düşündüğüm bu konunun üzerindeki sis perdesi nihayet yavaş yavaş aralanıyordu. Sadece bir senaryoydu şimdilik, hiçbir somut iz yoktu ama belirtiler de ortadaydı. Şimdi top artık Çetin’deydi. Bakalım bizim becerikli ve tuttuğunu koparan baş komiser, bu konuda neler yapabilecekti?

Gücü yetebilecek miydi? Amirlerini, üstlerini ikna edebilecek miydi? Yoksa başı daha büyük bir derde mi girecekti?

İçimi biraz korku ve endişe karışımı bir sevinç kapladı. Gazetede herkese bu cinayetlerin sırrını çözdüğümü anlatmayı çok istedim. Herkesle paylaşmak, hatta oturup haberini yapmak için ise sabırsızlanıyordum. Masamda bu düşünceler içindeyken polis muhabiri Tolga'yı gördüm. Yanına gidip, ondan uyuşturucu ticareti ile ilgili bazı bilgiler istedim. O da yüzüme, "Nereden esti şimdi bu bilgiler?" diye soran gözlerle tuhaf tuhaf baktı, sonra bir şey sormadan, "Tamam," dedi. Birkaç dakika içinde de bilgisayarındaki bilgileri, benim elektronik postama yolladı.

- 30 -

Tolga’nın yolladığı metinlerde, gerçekten uyuşturucu ticareti hakkında oldukça geniş bilgiler yer alıyordu.

“Afganistan dünyada uyuşturucu ticaretinin adeta merkezi konumundaydı. Yaklaşık çeyrek asırlık bir süreden beri büyük bir iç savaş ve bu iç savaşın neden olduğu toplumsal sorunlar ile boğuşan Afganistan, bir şekilde komşularını da etkilemekteydi. Taliban yönetiminin yıkılmasından sonra, Afganistan’da taşların yerine oturabileceğini ümit eden Orta Asya ülkeleri, yeni bir tehditle, uyuşturucu ticareti tehdidi ile karşı karşıya kalmışlardı. Bu bağlamda, Afganistan’da Taliban rejiminin yıkılmasından sonra, yaklaşık yüzde 35 oranında artmış olan uyuşturucu ekimi ve ticareti, Afganistan sorunlarından biri olmaktan ziyade, bölgesel bir sorun ve küresel bir tehdit haline gelmişti. Afganistan’da üretilip, bir taraftan Pakistan üzerinden güneydoğu Asya ile Umman denizi yolu ile Orta Doğu ülkeleri, İran üzerinden Türkiye ve Avrupa ülkelerine ulaşan uyuşturucu trafiği, diğer taraftan Orta Asya ülkeleri üzerinden Rusya ve oradan da Avrupa ülkelerine ulaşmaktaydı. Bu kapsamda, uyuşturucu ticareti sorununun en fazla etkilendiği bölgelerin başında Orta Asya ülkeleri gelmekteydi. Bu ülkeler arasında, Afganistan ile 1206 kilometre uzunluğunda sınırı bulunan, sınır güvenliği açısından yeteri kadar korunamayan Tacikistan, uyuşturucu ticaretinden en fazla etkilenen ülkelerin başında bulunmaktaydı.

Küresel bir tehdit haline gelen uyuşturucu ekimi ve ticareti, Taliban rejiminin yıkılması ve ABD’nin Afganistan’a yerleşmesinden sonra, daha da artarak, dünyayı tehdit etmeye devam etmekteydi. Birleşmiş Milletler (BM) raporlarına göre, Afganistan halkının büyük çoğunluğunun başlıca geçim kaynaklarının uyuşturucu ekiminden sağlanmakta olduğu

bilinmekteydi. Afganistan’ın doğusunda 79 bin 700 aile, kuzey doğusunda 56 bin aile, kuzey batı bölgelerinde 21 bin400 aile, merkezi bölgelerde 34 bin 400 aile, güney bölgelerinde ise 72 bin 500 ailenin uyuşturucu üretimi ile meşgul olduğu bilinmekteydi. Bu kapsamda 9 Şubat 2004 tarihinde Afganistan’ın başkenti Kabil’de gerçekleştirilen ‘Uyuşturucu ile mücadele’ konulu bir sempozyumda, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçlar Dairesi Başkanı, yaptığı Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçlar Dairesi Başkanı, Afganistan’da üretilen haşhaştan elde edildiğini ifade etmişti.

Afganistan’da uyuşturucu üretimi halk arasında, en az buğday, arpa ve diğer tarım ürünleri üretimi kadar doğal bir hal almıştı. Afganistan insanının özellikle de yaşlıların en önemli sohbet ortamlarından birini oluşturan camilerde bile, uyuşturucu üretimi üzerinde yapılan sohbetlerle karşılaşmak mümkündü, hatta kimileri uyuşturucudan kazandıkları para ile‘Allah verirse hacca gitmeyi’ planladıklarını ve kimileri de ‘cami yaptırmayı’ düşündüklerini bile söyleyebiliyorlardı. Bazı cami havlularına imamlara özel haşhaş ekildiğini görmek, en ilginç manzaralardan birini oluşturmaktaydı. Afganistan’da komünist rejimi döneminde merkezi hükümetin kontrolünde olmayan, özellikle güneydoğu bölgelerde sınırlı sayıdaki Peştun gruplar tarafından ekilen uyuşturucu maddesi, ‘mücahit’ grupların başlıca finansal kaynağını oluşturmaktaydı. O dönemlerde uyuşturucu ekimi bağlamında Hikmetyar’ın, ‘düşman her şekilde vurulabilir, batılılar bizim düşmanımız olduğuna göre biz onları uyuşturucu ile vurmaya çalışırız’ şeklindeki ünlü ifadesinden, bazı mücahit liderlerinin uyuşturucu ekimini teşvik ettiği anlaşılmaktaydı. Nisan 1992’de komünist rejiminin yıkılmasından sonra‘mücahit’ grupların iktidara gelmesi ile nispeten yaygınlaşan uyuşturucu ekimi, ülkenin güney, güneybatı ve diğer bazı bölgelerinde revaç bulmaya başlamıştı. Taliban öncesindeki dönemlerde, artık ülkenin birçok yerinde uyuşturucu ekimi yaygınlaşarak tüm ülkeyi sarmıştı. Pakistan ile sınırların açılması, gıda maddelerinin Pakistan’dan ülkeye sokulması ve Afganistan’da tarım ürünlerinin fiyatlarının gittikçe düşmesi halkı uyuşturucu üretimine yönlendirmişti. Bu

dönemlerde ülkenin doğu ve kuzey bölgelerinde de uyuşturucu ekimi yaygınlaşmaya başlamıştı. Taliban döneminde ise, Taliban'ın baskısı ile kısmen sınırlandırılan uyuşturucu üretimi, Taliban sonrasındaki gelişmelerle birlikte, bazı bölgelerde kısmen azalmasına karşın ülke genelinde rekor düzeye ulaşmıştı. Taliban öncesindeki dönemlerde pek fazla uyuşturucu ekimine rastlanmayan kuzey bölgelerinin, Taliban rejiminin yıkılmasından sonra, uyuşturucu ekimine yönelmiş olması son derece dikkat çekmekteydi. Bu noktada Afganistan'da 2002 ve 2003 verilerine bakıldığında, Helmand, Kandahar, Uruzgan, Gor, Nangarhar, Kunar, Nuristan, gibi güney bölgeler ile Nimruz Farah, Herat, Batghis, Fayrap, Cuzcan, Belh, Badahşan, Tahar ve Kunduz bölgeleri, uyuşturucu üretiminin en fazla olduğu bölgeler olarak karşımıza çıkmaktaydı.

Tüm bu gelişmeler bağlamında, Afganistan'da uyuşturucu üretiminin kimler tarafından gerçekleştirilmekte olduğu sorusuna gelinecek olursa, bunun tek cevabı vardı; nerede ise Afganistan çiftçilerinin tümü. Son dönemlerde, arazi sahipleri olan çiftçilerin dışında, arazisi olmayan çiftçiler de uyuşturucu üretimine başlamışlardı.

Kısaca Afganistan'da, arazi sahibi olan hemen hemen herkes, bir şekilde uyuşturucu üretimine bulaşmıştı. Bilindiği gibi, kısmen feodal bir yapının hâkim olduğu Afganistan'da, arazi sahipleri toplumun önde gelen kesimlerini oluşturmaktadır. Afganistan savaşının başlaması ile bu kesim, sahip olduğu bu potansiyelden yararlanarak, belli bir örgüt ile anlaşmış ve elindeki maddi imkânlarla silah temin etmişti. Zamanla silahlı birlikler oluşturarak rakiplerine galip gelmişlerdi. Bu nedenle günümüzde, arazi sahiplerinin birçoğu, aynı zamanda birer, büyük ya da küçük, komutandılar. Uyuşturucu üretiminde de en büyük rolü komutanlar oynamaktaydı. Komutanlar, aynı zamanda 'öşür' adı verilen bir tür vergi uygulayarak uyuşturucudan büyük paylar almaktaydı. Bunun yanında uyuşturucu ticareti de komutanlar vasıtası ile sağlanmaktaydı. Komutanlar devlet dairelerinde çalışan taraftarlarının yardımıyla, ülke çapında uyuşturucu ticaretini

sağlamaktaydı. Aynı zamanda mevcut hükümet içerisinde de önemli görevlerde bulunuyorlardı.

Afganistan ve çevre ülkelerindeki koşullar, uyuşturucu ‘depolama’ ve ticareti için son derece elverişli görülmekteydi. Bu kapsamda, uzun yıllar boyunca ‘Altın Hilal’ adı ile ün kazanmış olan, Afganistan, İran ve Pakistan üçgeni adeta bir uyuşturucu üretimi cenneti haline gelmişti. Son dönemlerde, değişen şartlar çerçevesinde uyuşturucu tacirlerinin yeni‘depolama’ bölgeleri ve yeni ticaret yolları arayışına girmiş oldukları bilinmekteydi. Bu arayışlar neticesinde, Afganistan’dan elde edilen uyuşturucu maddesini Batı Avrupa pazarlarına ulaştırmak için, üç rota kullanılıyordu. Ancak, bunlar arasında, siyasal otoritelerin zayıf olduğu muhalefet adı ile radikal grupların aktif olarak faaliyette olduğu Orta Asya ülkeleri, uyuşturucu tacirlerince en güvenilir güzergâh olarak kabul ediliyordu. Bu nedenle son dönemlerde, Afganistan’ın kuzeyindeki ülkeler; özellikle de bu ülkeler arasında siyasal, ekonomik ve askeri yapı bakımından zayıf olan Tacikistan, uyuşturucu ticareti için en fazla tercih edilen bir yol olarak karşımıza çıkmaktaydı. İddialara göre, Tacikistan’ın üzerinden; Tacikistan, Özbekistan ve Kırgızistan üçgeninde yer alan Fergane Vadisi’ne gelen uyuşturucu maddesi, bu bölgede depolanmakta ve daha sonra buradan diğer bölgelere doğru intikal edilmekteydi. Bu da, hiç kuşkusuz tüm Orta Asya ülkeleri için son derece ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktaydı.”

Tolga’nın bilgileri ilgimi çekmişti. Afganistan’dan elde edilen uyuşturucu maddesinin Batı Avrupa’ya kadar uzanan ticaret yolları konusunu okumaya başlamadan önce, kendime makineden bir kahve aldım. Serviste herkes kendi işiyle meşguldü. Saat akşam dörde geliyordu. Şef koleksiyonunu yaptığı kartpostallarla ilgileniyordu. Eğer şef kartpostallarla ilgileniyorsa o gün genellikle sakin geçiyor anlamına geliyordu. Bilgileri okumaya devam ettim.

“İran üzerinden Balkan rotası: Afganistan’dan elde edilen uyuşturucu maddesi, İran üzerinden Türkiye topraklarına getirilmekte ve burada iki

kola ayrılmaktadır. Birincisi, Bulgaristan ya da Karadeniz üzerinden Romanya'ya götürülmektedir. Burada yine iki yöne ayrılan ticaret yolunun biri, Ukrayna ve Beyaz Rusya üzerinden Baltık ülkelerine uzanırken, bir diğer ise, Macaristan ve Avusturya üzerinden Batı Avrupa'ya ulaşmaktadır. İran üzerinden Türkiye'ye ulaşan ikinci rotada ise çoğu kez Akdeniz kullanılmaktadır. Türkiye ve Yunanistan üzerinden deniz yolu ile Batı Avrupa'ya uzamaktadır.

Bu arada şu noktanın altını çizmekte fayda vardır; Balkan rotası adı ile bilinen güzergâh, özellikle Afganistan'da üretilen uyuşturucu maddesini, Avrupa uyuşturucu pazarlarına nakletmek üzere uzun uyuşturucu tacirlerinin kullandıkları önemli güzergâhlardan biri olmuştur. Türkiye, doğudan batıya doğal uyuşturucuların trafiğinden etkilenirken, batıdan doğuya ise kimyasal ve sentetiklerin kaçakçılığından etkilenerek çift taraflı bir akıma maruz kalmaktadır.

Pakistan Üzerinden Doğu Akdeniz Rotası: Pakistan istikametine intikal edilen uyuşturucu maddesi daha fazla Afganistan'ın güney bölgelerinden elde edilmektedir. Pakistan'ın güneybatısından Hint Okyanusu'na ulaştırılan uyuşturucu maddesi, buradan gemilerle Basra Körfezi üzerinden, Yemen ve Suudi Arabistan yolu ile Ürdün ve Mısır'a kadar ulaşmaktadır. Bu bölgelerde yeniden gemilere yüklenen uyuşturucu ulaşmaktadır. Bu bölgelerde yeniden gemilere yüklenen Avrupa pazarına ulaşmaktadır.

Orta Asya'dan Karadeniz Rotası: Orta Asya ülkeleri üzerinden yapılan uyuşturucu ticareti, özellikle son 10 yıldan beri, en çok tercih edilen bir güzergâh olarak karşımıza çıkmaktadır. Afganistan'ın kuzey bölgelerine yetiştirilen uyuşturucu maddesi, iki yönlü olarak Orta Asya ülkeleri üzerinden Avrupa pazarlarına ulaşmaktadır. Bu yollardan biri; Özbekistan ve Tacikistan üzerinden Fergane Vadisi'ne ulaşmakta ve buradan, Kırgızistan ve Kazakistan yolu ile Rusya'ya ve buradan Avrupa pazarlarına uzanmaktadır.

Orta Asya güzergâhındaki bir diğer yol ise; Türkmenistan üzerinden Hazar Denizi yolu ile Azerbaycan ve Gürcistan'a ulaşmaktadır. Buradan

Karadeniz yolu ile Ukrayna üzerinden Beyaz Rusya ve Polonya'ya kadar uzanmaktadır. Bu güzergâh üzerinden Avrupa pazarlarına ulaşmaktadır…"

Tabii bu bilgilerin birçoğu eski bilgilerdi. Yeni alınan radikal kararlarla, iki yıldır bu uyuşturucu ticareti tamamen olmasa bile büyük ölçüde engellenebiliyordu artık. Tüm dünya ülkeleri bu konuda hassastı. Sınırlarda tam güvenlik sağlanmıştı.

Okumaya dalmış zamanın nasıl geçtiğini anlayamamıştım. Saat epeyce geç olmuştu. Otomobille eve dönerken son aylarda yaşanılanları düşünmeye başladım. Çevreci, kendi halinde bir gazeteciyken, başkomiser Çetin'in sayesinde yine kendimi oldukça girift ve tehlikeli polisiye bir olayın içinde bulmuştum.

Bu kez gerçekten tehlikeli bir oyunun içindeydim. Bakalım gelecek günler neler yaşanacaktı? Eğer bu oyun benim tahmin ettiğim gibiyse yaşamım da tehlikede demekti. Birden içimde soğuk bir ürperti hissettim. Kalbim daha hızlı atıyordu. Bu işe bulaşmakla iyi mi yapıyordum, kötü mü yapıyordum, karar veremiyordum.

Eğer bu iş bir an önce çözülmezse, o zaman her şey daha korkunç olabilirdi. Artık her şey Çetin'e bağlıydı. Çetin'in başarılı olması için şimdilik dua etmekten başka yapılacak hiçbir şey yoktu. Böyle tehlikeli bir oyunun içindeyken, yalnız olmak insanı daha da ürkütüyordu. Keşke Selin sevgilim olsaydı da, bunları onunla paylaşıp rahatlayabilseydim.

- 31 -

25 Mart Pazar

Sabah gazeteye yeni girmiştim ki, dış haberler servisinden Musa'yı, beni masamın yanında bekler halde buldum. Aklıma hemen Krasyonarks geldi. İstediğimiz bilgiler gelmiş olabilirdi.

Musa'nın yanına gittiğimde yanılmamış olduğumu anladım. Evet, bilgiler gelmişti. Çok sevinmiştim. Krasyonarks'tan geçen Yenisey Irmağı'nda Kızılırmak Deltası'ndaki projenin ikizinin olduğu yerde de projeye başlandığından beri birçok ölüm olayı yaşanmıştı.

Bu konuda da yanılmadığıma ve doğru bir iz üzerinde olduğumuza bir kez daha sevinmiştim.

Hatta bu ölümler de, tıpkı buradakine, yani Kızılırmak Deltası'ndaki ölümlere benziyordu. Kazara meydana gelen ölümlerdi çoğu. Oysa bu bölgede daha önce hiç bu kadar çok ölüm olayı yaşanmamıştı. Son altı aydır proje bölgesinde yedi kişi ölmüştü. Yani Kızılırmak Deltası'ndaki gibi kazayla meydana gelen garip ölümler yaşanmıştı. Ama oradaki polis, bu ölümlerle ilgili herhangi bir soruşturma başlatmamıştı.

Musa'ya verdiği bu altın değerindeki bilgiler için çok teşekkür ettim. Ve onu uygun olduğu bir gece yemeğe davet ettim. Memnuniyetle kabul etti. Musa yanımdan ayrılır ayrılmaz hemen Çetin'i aradım. Musa'nın verdiği bilgileri ona aktardım. "Biliyorum," dedi. Şaşırmıştım. Çetin de önceki gece benim verdiğim bilgilerin hemen hemen aynısını elde etmişti. "Seni arayacaktım ama çok geç olmuştu. Sabah arayıp o zaman söylerim diye düşündüm, ama sen benden önce davrandın," diye devam etti.

"Çetin galiba doğru iz üzerindeyiz."

"Ben de öyle düşünüyorum."

“Müdürle görüştün mü?”

“Görüştüm.”

Çetin’in sesi sıkkın geliyordu. Verdiği kısa yanıtlardan bu anlaşılıyordu.

“Müdürü pek ikna edemedim. Somut delil istiyor. ‘Somut delil olmadan asla izin vermem, hepinizi yakarım,’ diyor. O nedenle biraz canım sıkıldı.”

“Haklısın, ne inatçı adammış yahu senin şu müdür.”

“Evet, ama hepimiz deniyoruz. Bir de savcıyla konuşmayı deneyeceğim. Bakalım o ne diyecek?”

“Fena fikir değil, ama anlaşılan somut delil olmadan bu iş kolay olmayacak.”

“Evet, müdür, ‘önce bana uyuşturucu olduğuna dair bir delil getirin, ondan sonra izin verebilirim,’ diyor, başka bir şey demiyor.”

“O da kendi açısından haklı belki. İşin içinde rezil olmak da var tabii. Garantili iş istiyor. Bu bilgileri yeterli bulmuyor. Savcı da farklı davranmayacaktır.”

“Haklısın, ama yine de savcıyla konuşmak istiyorum.”

“Bak aklıma ne geldi. Hiç projedeki kişilerden biriyle konuşmak, onlardan birini tavlamak gibi bir yola başvurmadınız mı?”

“Adamlar birbirlerinden hiç ayrılmıyorlar. Koloni halinde yaşıyorlar. Onlardan birini tek başlarına yakalamak imkânsız. Bizim ekipten bazı arkadaşlar, farklı kimliklerle onlara yaklaşmayı denediler, ama pek bir sonuç elde edemediler.”

Çetin’le konuştuktan sonra endişelerim artmaya başladı. Çünkü işler sarpa sarıyor, bizim bu bildiklerimizden yavaş yavaş birçok kişi haberdar oluyordu. Adamların kulağına giderse, bu işin sonu kötüye gidebilirdi.

Gerçekten de bir baskın, bir operasyon yapmak, bir soruşturma yapabilmek için yeterli somut delil yoktu. İşin sonunda dünyaya rezil olmak da vardı. Dünyanın önemsediği böyle bir projeye çamur atmak intihar demekti. O nedenle çok daha sağlam delillere ihtiyaç vardı.

Ama nasıl?

Son gelişmeler hem sevindirici, hem de can sıkıcıydı. Neler olduğunu çözüyor gibiydik, ama daha fazla ileri gidemiyorduk. Biraz kafamı dağıtmak için Krasyonarsk ve Yenisey Irmağı hakkında elde ettiğim bazı bilgileri okumaya başladım.

Yenisey Irmağı Arktik Okyanusu'na boşalan en büyük nehir sistemiydi. Angara ve Selenga kolları ile birlikte dünyanın en uzun beşinci akarsuyu olma özelliğine sahipti. Moğolistan'ın dağlarından doğarak, Sibirya'nın çok büyük bir alanını sulayarak Kuzey Buz Denizi'nin uzantısı olan Kara Denizi'ne sularını boşaltıyordu. Nehir, Türkler açısından da tarihi bir önem teşkil ediyordu. Birçok Türk ve Moğol devleti bu nehrin kenarlarında kurulmuştu.

Sibirya'da kışlar uzun ve çok soğuk olduğu için Yenisey Irmağı'nın da ağzına yakın bölümü dokuz ay boyunca donuyordu. Güneyde ise bu süre yedi aya iniyordu.

Krasnoyarsk, üç milyon nüfusu ile Rusya'nın Doğu Sibirya bölgesinde bir yönetim merkezi ve en eski yerleşim birimlerinden biriydi. Şehir, Yenisey Irmağı tarafından iki bölüme ayrılmıştı. Şehir, 1628 yılında Andrey Dubenskiy tarafından bir kale olarak kurulmuştu. Demiryolu sayesinde gelişmiş ve büyümüştü. Bugün 150 işletmeye sahip olan Krasyonarsk'ın toprakları da hammadde açısından oldukça zengindi. Şehirde sekiz tiyatro, beş müze, bir kütüphane ve 167 adet kulüp yer alıyordu. Şehir bu özelliğiyle bir kültür merkezi gibiydi. Yenisey üzerine kurulmuş çok büyük bir hidroelektrik santrali bulunuyordu.

Bu yöreyle ilgili ilginç bir de makale bulmuştum. Dünya Savaşı'nda Orta Sibirya'da Krasyonarsk esir kampının, Osmanlı, Avusturya-Macaristan ve Alman ordularına mensup esir subay ve erler tarafından yatılı üniversiteye dönüştürülmesi, bilimsel bir makaleye konu olmuştu. İnsanların bulundukları mekânları yaşanabilir yapmalarının, esir olsalar bile bunu başarabilmelerinin mümkün olduğu, "Krasyonarsk'taki ölüm kampının

yatılı üniversiteye dönüşmesi" başlıklı makalede gözler önüne seriliyordu. Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Cemil Kutlu tarafından hazırlanan ve Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi'nin sayısında yayınlanan makalede, tüm olumsuzluklara rağmen, bir grup esirin hayata nasıl tutunduğu anlatılıyordu.

Orta Sibirya'da Trans-Sibirya demiryolu hattı üzerinde bulunan Krasyonarsk şehrinde Birinci Dünya Savaşı esirleri için kurulan kampa ilk sevkiyatın, 1914 yılında başladığı belirtilen makalede, Osmanlı, Avusturya-Macaristan ordularına mensup esir subay ve erlerin sayısının kısa sürede kapasitesinin iki katı olan 14 bine ulaştığı, kamptaki idarenin bozuk oluşu, altyapıdaki eksiklikler sebebiyle ortaya çıkan salgın hastalıkların 8 bin civarında esirin hayatını kaybetmesine sebep olduğuna dikkat çekiliyordu. Şartların düzeltilmesi ve esirler tarafından kurulan yardımcı iç idarenin duruma el koymasının ardından, ölüm kampının her türlü sosyal ve kültürel faaliyetin yaşandığı bir mekân durumuna getirildiği ifade edilen makalede, Türk esirlerin grup kıdemlisinin 29. Tümen Kumandanı Albay Arif Bey olduğu ifade ediliyordu. Kampta bulunan Türk esirlerin, Alman ve Macar subayların dillerini öğrenmeye, onlara da Türkçe ve Arapça öğretmeye başladıkları anlatılan makalede, Türk subayların öğrenmek için en fazla rağbet ettikleri dillerin Almanca ve Fransızca olduğu, çoğu esirin bir dili bazılarının ise iki dili birden öğrendiği vurgulanıyordu.

Dil öğrenme dışında kamptaki esirlerin gerektiğinde üniversite diploması almak için fizik, kimya, matematik gibi fen derslerine de çalıştıkları, mühendislik, boyacılık, ziraat, bağcılık, meyvecilik, hububatçılık, koyunculuk, inekçilik, arıcılık, tavukçuluk ve sabunculuk gibi dersleri teorik olarak okudukları, en fazla ilgi çeken derslerin ise dil ve spor olduğu ifade ediliyordu.

Esir kampında haftada birkaç defa bilimsel ve teknik konularda konferanslar da düzenlendiği, Türk subayların bu konferanslara hem konuşmacı hem de dinleyici olarak katıldıkları anlatılan yazıda, dekore edilen bir pavyonun tiyatro salonu haline getirildiği, sergilenen oyunlara

Rus subaylarının aileleriyle geldikleri, Türk esirlerin de Hüseyin Rahmi'nin "Mürebbiye" adlı oyunu sergiledikleri kaydediliyordu.

Krasyonarsk'taki 400-500 Türk subayı ile 100-150 kadar erin sosyal ve kültürel faaliyetlerini değerlendirmek düşüncesiyle çıkardıkları ilk derginin "Vaveyla" adını taşıdığı, 10 Aralık 1915'te ilk sayısı çıkarılan derginin 1 Mart 1918'e kadar 101'inci sayısına ulaştığı anlatılıyor, el yazısı ile yazılan derginin kâğıt ve mürekkep kıtlığı yüzünden tek nüsha olarak çıkarılabildiği, bu yüzden derginin kampta bulunan esirlere satılmadığı, sadece pavyonlarda dolaştırılarak okuyan ve dinleyen her esirden iki kapik toplandığı kaydediliyordu.

Derginin ana amacının Türk esirleri eğitmek olduğu belirtiliyor, Rus gazetelerinden haber çevirilerinin yer aldığı dergide mizahi yazılar, bilmecelerin de yayınlandığı, ayrıca şefkat ve yardım kavramları işlenerek durumu iyi olan esirlerin zor durumda olanlara yardımları özendirdiği, ayrıca cemiyet haberlerine de yer verildiği bildiriliyordu.

Gerçekten ilginç bir makaleydi.

Yöreyle ilgili bir başka ilginç bilgi de, Krasnoyarsk bölgesinde Rusya Federasyonu'na bağlı bir Türk muhtar bölgesinin olmasıydı. Hakas Muhtariyeti, Yenisey Irmağı'nın yukarı kesimindeki geniş Minusinsk Havzası'nın batısında yer alıyordu. Hakas bölgesinde Kırgız kökenli Türk boyları yaşıyordu.

Bu boylar için M.Ö. ikinci asırda ilk defa Çinliler bu ismi kullanmışlardı. Kırgızlar (Hakaslar) M.S. dördüncü asra kadar Çinliler ile yakın ilişkide bulunmuşlar, altıncı asırda Göktürkler ile uzun süren savaşlar yapmışlardı. Sekizinci asırda Yenisey Irmağı boylarından Sibirya'ya kadar uzanan bozkırlarda yarı bağımsızlıklarını kazanmışlardı. Cengiz Han döneminde Kırgızların yaşadığı bölge Moğol eyaleti olmuştu. On altıncı asırda dağılan Kırgız boyları, Kalmuk-Oyrat Hanlığı'na vergi vermek mecburiyetinde kalmışlardı. On dokuzuncu asırda Rus Çarlığının sömürgesi haline gelen bölgede, verimli topraklar Ruslara dağıtılmıştı. 1917 devriminden sonra

Yenisey Türkleri ve Minisun Tatarları Hakas adını kabul ederek, M.Ö. ikinci asırdan beri ayrı bir millet oldukları tezini ortaya atmışlardı. Yaşadıkları bölgeye Hakasya ismini vermişlerdi. 1930'da Hakas Özerk Bölgesi kuruldu. Eski Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılmasından sonra Rusya Federasyonu'na bağlı bir muhtar bölge olarak kaldı.
Yüzölçümü 61 bin 900 kilometrekare olan bölge topraklarını Yenisey Irmağı'nın kollarından olan Abakan Irmağı ve kolları sulamaktaydı. Abakan Irmağı vadisinin güneyinde Batı Seyan Dağları yer alıyordu. Bu dağ grubunun en yüksek noktası Karagoş Dağı'ydı (2930 metre). Kuzeyinde ise Abakan ve Kunetsk Alatau Dağları vardı. Bu dağların en yüksek noktası ise 2178 metre ile Verhni Zub Dağı'ydı.

Kapalı bir havza görünümünde olan bölgede sert ve kurak bir iklim hâkimdi. Bu yüzden alçak kesimler bozkırlar ve bozkır ormanları ile kaplıydı. Dağlarda çam, köknar ve ladin ağaçlarından meydana gelen ormanlar yer alıyordu. 1954 yılından sonra çayırların büyük kısmı tarıma açılmıştı. Bölge nüfusu 575 bin civarındaydı. Bu nüfusun yüzde 11'ini Hakaslar, yüzde 79'unu ise Ruslar meydana getiriyordu. Başşehri Abakan'dı. Hakaslar tarih boyunca 1917 devrimine kadar küçükbaş hayvan besiciliği ile tanınmış göçebe bir Türk boyu idi. Hakas adıyla anılan Türk boyları Sapaylar, Kaçinler, Koyballar, Beltirler ve Kızıllardı. Bölgede 269 ortaokul, 7 teknik okul, 1 üniversite vardı. Bölge ekonomisinde hayvancılık önemli yer tutuyordu. Koyun ve keçi besiciliği yaygın olarak yapılıyordu. Alçak kesimlerde uygulanan sulama projeleri ile tarım alanları arttırılmıştı. Başlıca tarım ürünleri buğday, yulaf, patates ve darıydı. Ruslar bölgeye yerleştikten sonra bakır madenleri bulunmuş ve işletilmeye başlanmıştı. Abhaza ve Teyada zengin demir, yukarı Çulim'de altın, Çernogorsk'ta kömür Askız'da barit yatakları vardı ve işletilmekteydi. Ayrıca bölgede molibden, tungsten-bakır, yatakları da vardı. Ormanlar önemli kereste kaynağıydı.

Kızılırmak Deltası projesinin ikizinin yapıldığı yer, işte böylesine ilginç bir yerdi. Belki birçok masum köylü de, oradaki proje yüzünden buradaki

zavallı masum insanlar gibi yaşamını yitirmişti. Orada da zehirlenmeler, boğulmalar, düşerek ölümler yaşanmıştı. Ve o ölümlere kaza süsü verilmişti. Düşününce insanın tüyleri ürperiyordu.

Telefonum çalınca birden oturduğum yerden sıçradım. Arayan tablo profesörüydü ve beni üniversiteye bekliyordu.

Ne bulduğunu sormaya cesaret bile edemeden fırladığım gibi gazeteden çıktım. Bakalım ne bulmuştu? Meraktan çıldırmak üzereydim.

- 32 -

Fındıklı'ya o kadar hızlı gelmiştim ki, bu hızıma ben bile şaşmıştım. Profesör beni odasında bekliyordu. Ama içeriye kötü bir zamanlamayla, profesör heyecanlı bir telefon konuşması yaparken girmiştim. Profesör, çerçevesiz beyaz gözlüklerinin üzerinden bakarak, eliyle oturmamı işaret etti. Profesörün gri kabarık kıvırcık saçları konuşurken titreşiyordu. Profesör devamlı olarak, "Tamam" diyor, sürekli başını sallıyordu, ama karşıdaki anlaşılan konuşmayı pek kısa kesmek niyetinde değildi.

Profesörün denize bakan odası oldukça düzenliydi. Kitaplar belirli bir düzen içinde raflara sıralanmıştı. Kitap sayfalarının arasından da kâğıt parçalarından düzenli kesilmiş ayraçlar gözüküyordu. Kitaplar genellikle mesleki ve ressamlarla ilgiliydi. Leonardo da Vinci'ye ait oldukça eski ve yıpranmış kalın bir kitap hemen göze çarpıyordu. Duvarda ressamın kim olduğunu çıkaramadığım, ama bana oldukça tanıdık gelen bir iki yağlı boya tablo asılıydı. Muhtemelen taklit veya kopyaydı. Bazı tablolar ise, sanırım incelenmek üzere karşı duvarın köşesinde yere üst üste konulmuştu. Benim kuş tablom ise, odada, o kadar dikkatle bakmama rağmen gözüme çarpmamıştı.

Profesör sonunda telefonu kapattığında, yüzündeki ifade, sıkıntıdan patlamış bir insanın ifadesiydi.

"Özür dilerim sizi beklettim, ama bazen insan böyle sıkıcı konularla da uğraşmak zorunda kalıyor işte," dedi. Sonra oturduğu masanın altında bir yerlerden benim kuş tablomu çıkarıp masaya koydu. Heyecanım doruktaydı. Acaba ne bulmuştu?

"Tablonuzu çok dikkatle inceledim. Arkadaşınız neydi adı?" diye sorarak biraz da hatırlamadığı için mahcup bir ifadeyle yüzüme baktı.

“Kaan efendim.”

“Ha, Kaan tamam. Bu tablo size hediye edilmişti değil mi? Yani sizin şahsınıza?”

“Evet.”

“O zaman arkadaşınız sizin için güzel bir yazı gizlemiş bu tablonun içine.”

“Öyle mi?”

“Bakın şöyle bir yazı gizlemiş: ‘Çevreye verdiğiniz değer nedeniyle tüm kuşlar size minnettar’. Yazıyı çözmek fazla zamanımı almadı. Başka da bir yazı bulamadım. Hepsi bu.”

Doğrusu büyük bir hayal kırıklığına uğramıştım. Ama Kaan’ın tabloya, hakkımda böyle güzel bir yazı yazmasından dolayı ise çok mutlu olmuştum. Profesör, yüzümdeki ifadeden pek memnun olmadığımı anlamıştı.

“Sanırım siz başka bir mesaj veya yazı bekliyordunuz. Galiba biraz hayal kırıklığına uğradınız. Ama tüm yazı bu kadar. Sizin için yapabileceğim başka bir şey olursa her zaman yardıma hazırım.”

“Zaman ayırdığınız ve merakımı giderdiğiniz için çok teşekkür ederim profesör.”

Sonra tabloyu elime alıp odadan çıktım. Koridorda yürürken Kaan’ın tabloya gizlediği yazı hakkında bana söylediklerinin doğru olduğunu düşündüm. Demek ki Kaan bana yalan söylememişti. Şüphelendiğim için, hayatta olmamasına rağmen Kaan’dan biraz utanmıştım.

Tabloyu otomobilimin bagajına koyduktan sonra Emirgan’a doğru yola çıktım.

Belki bu tabloda bir mesaj gizlenmiştir, polisin aradığı somut delili bu gizli mesajlarda bulabiliriz, diye kendimi çok inandırmıştım. Şimdi ise hayal kırıklığı yaşıyordum. Buna beni ve Çetin’i inandıran, Vadim’in, “Tablolara bakarak doğru yolu bulmaya çalışıyor,” şeklindeki sözleri neden olmuştu aslında. Ama tablolarda maalesef bugüne kadar hiçbir şey, hiçbir

gizli mesaj veya yazı bulunamamıştı. Böylece tablolardan beklentimiz boşa çıkmıştı.

Kaan'ın yazısı aklıma geldi.

"Çevreye verdiğiniz değer nedeniyle tüm kuşlar size minnettar."

Şaka gibi. Üstelik neden böyle bir yazı? O röportajı yaptığımda doğru dürüst ne Kaan'ı tanıyor, ne de kuşlar hakkında yazı yazan biriydim. Nereden esmişti böyle bir yazı yazmak? Yazı da tablo gibi güzel ama garipti.

Otomobilimi park ettikten sonra tabloyu bagajdan aldım. Eve girdikten sonra tabloyu masanın üzerine koydum. Daha önce de sezinlediğim gibi tabloda sanki bir tuhaflık vardı. Aslında ilk bakışta her şey yerli yerindeydi. Denize karışan ırmağın her iki yanında ağaçlar göğe uzanıyordu. Uzaktaki dağların ardında da gri bulutlar bir mantar gibi göğe yükselmişti. Kazlar V şeklinde uçuyorlardı. Uzakta büyük bir ağaca yaslanmış kendinden geçmiş çift olduğu gibi duruyordu. Ama sanki yüzleri karşıya bakıyordu. Oysa bana hep bu çift farklı yönlere bakıyor gibi gelmişti. Kolları iki yana açıktı. Ellerinde hiçbir şey yoktu. Oysa ben ellerinde bir şeyleri tuttuğunu sanıyordum. Sanki bu tablo biraz farklı gibiydi. Renkler aynıydı, ama sanki aklımda daha canlı kalmıştı.

Her neyse yaşadığım inanılmaz olaylar nedeniyle bazı şeyleri farklı algılıyor olabilirdim. Tabloyu kalın kâğıda sarıp kapının yanındaki dolaba koydum. İlk fırsatta da Büyükada'ya götürmeye karar verdim.

Tam mutfağa girmiş kendime ton balıklı bir sandviç hazırlamak üzereydim ki, telefonum çalmaya başladı. Açmak istemedim. Çok açtım ve kimseyle uğraşacak halim yoktu. Israrla çaldıktan sonra sustu.

Ton balıklı sandviçimi yedikten sonra, bir de meyve salatası yaptım. Biraz çerez eşliğinde gordon cin tonikle kendime tam bir keyif masası hazırladım. Televizyonda ilginç bir tartışma programını izlemeye koyuldum.

Sonra telefonumdaki cevapsız aramayı gördüm. Numaraya baktığımda hiç tanıdık gelmedi. Zaten kaydı da yoktu. Ama merak etmiştim. Numarayı çevirdim.

“Alo, kiminle görüşüyorum.”

“Merhaba Ahmet Bey, ben Andrey.”

“……”

“Profesör Andrey Sidorenko, Kızılırmak Deltası’ndan.”

Çok şaşırmıştım. Yüzümü ateş basmıştı. Profesör beni neden arıyordu?

“Sizi rahatsız ettim galiba, özür dilerim. İki gün sonra deltada uluslararası kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin katıldığı bir gezi düzenleyeceğiz. Bu gezide delta projesiyle ilgili detaylı bilgiler de vereceğiz. Neler yaptığımızı anlatacağız. Gerçi siz yeterince bilgi sahibi oldunuz, ama biz sizi de aramızda görmek istiyoruz. Ayrıca dünyanın çeşitli ülkelerinden basın mensupları da bu geziye katılacak. Sizi de davet etmek istiyoruz. Ben davetle ilgili sizin elektronik postanıza da bir mektup gönderdim. Ama bir kez de kendim arayıp davet etmek istedim. Gelirseniz bizi memnun edersiniz.”

Doğrusu şaşkınlığım daha da artmıştı. Ne diyeceğimi bilemedim. Komik aksanlı profesör ısrarcıydı.

“Geliyorsunuz değil mi?”

“Geliyorum,” dedim. Ama ardından ekledim.

“Yalnız izin almam gerekiyor. İsterseniz kesin cevabımı size yarın telefonla bildireyim.”

“Peki, ama mutlaka sizi de bekliyoruz. Sizin Çevre Bakanı’nız ve Rusya’dan da yani bizden de bakan seviyesinde üst düzey yetkililer gelecek. Hem sizin için iyi bir haber olur.”

“Tamam, izin alıp gelmeye çalışacağım.”

“Bu arada yazı dizinizi ilgiyle okuyorum. Sonunda yayımlamayı başardınız demek, tebrikler. Gerçekten iyi bir yazı dizisi.”

“Teşekkür ederim profesör.”

“Yalnız üzerinize rahat bir şeyler giyinin, ayrıca kuş gözlemi de yapacağız. Hem bir gazeteci, hem de bir kuş gözlemcisi gibi gelebilirseniz çok iyi olur, rahat edersiniz. Ayrıca kuşları da gözleme imkânı bulabilirsiniz. Eğer yeterli teçhizat bulamazsınız, biz size buradan sağlarız. İyi geceler, tekrar görüşmek dileğiyle.”

“İyi geceler, davetiniz için teşekkür ederim.”

Anlaşılan Kızılırmak Deltası’na bana yeniden bir yol görünüyordu. Bu davet beni gerçekten şaşırtmıştı. Ve de delta ölümleri, uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili düşüncelerimi yeniden gözden geçirmeme yol açmıştı. Ya bizim düşündüğümüz gibi deltada böyle olaylar yaşanmamışsa. Ya biz gerçekten paranoyak düşüncelerimize kendimizi inandırmışsak.

Bu geziye katılmak belki iyi olacaktı. O zaman daha iyi karar verebilir, daha iyi gözlem yapabilir, tahminlerimizle ilgili daha iyi bir karar verebilirdim. Üstelik dünyanın önemli kurumları, sivilleri, gazetecileri deltaya gelecekti. Eğer kaçakçılık yapılıyor olsaydı, bu insanları buraya çağırmaya cesaret edebilirler miydi?

İçki keyfim kaçmıştı. Sadece meyve salatasını yedim. Çetin’i aramayı düşündüm ama sonra vazgeçtim. Çetin’e haber vermek ve gazeteden izin almak için en iyisi sabahı beklemekti.

Eğer gideceksem de bir kuş gözlemcisinin nelere ihtiyacı olduğunu öğrenmem gerekiyordu. Bildiğim kadarıyla spor kıyafet ve gözetleme dürbünü gerekli olan en temel teçhizatlar olmalıydı. Geçmişteki merakım nedeniyle kuşlara o kadar yabancı biri de değildim, birçoğunu tanımlayabiliyordum.

- 33 -

27 Mart Salı (İki Gün Sonra)

Sabah uçağıyla Samsun'a delta ölümlerinden bu yana üçüncü kez uçuyordum. Bu ay içinde de bu ikinci Samsun seferim oluyordu. Şeften biraz zor da olsa izni koparmayı yine başarmıştım. Kuş gözlemciliği hakkında bir el kitabını da yanıma almıştım. Kıyafet konusunda zorluk çekmedim. Zaten spor giysileri seviyordum. Bu nedenle gardırobum da bir kuş gözlemcisini aratmayacak kadar zengin giysiler bulmam hiç zor olmamıştı. Bu arada Çetin'e de davetten söz etmiş ve geleceğimi bildirmiştim. Çetin de en az bu davete benim kadar şaşırmıştı. Ama dikkatli olmamı, etrafı iyi gözlemlememi tembih etmişti. Kendi ekibinden de bazı kişileri değişik kimliklerle bu geziye katacağını anlatmıştı.

Hava biraz kapalıydı. Ancak bahar yavaş yavaş kendini hissettirmeye de başlamıştı. Bu geziye davet edilme nedenimi düşünüyordum. Profesör, beni davet etmekle delta projesi ve ekibi hakkındaki olumsuz düşünceleri yok etmeye çalışıyordu. Beni geziye davet etmekle aslında ne kadar önemli bir projeyle uğraştıklarını, bütün dünyanın ilgisinin üzerlerinde olduklarını kanıtlamak istiyordu. Gazetecilerden pek hoşlanmayan profesörün, telefonla arayıp davet etmesi ve bunda ısrarcı olması da ilginçti. Nasıl olmuştu da profesör gazetecilerden hoşlanmaya başlamış, bununla da yetinmeyip daveti bizzat kendisi yapmıştı?

Nereden bakılırsa bakılsın gerçekten ilginç şeyler oluyordu ve bu bilmece giderek daha da karmaşıklaşmaya başlıyordu. Yine de bu gezi davetinde bir bit yeniği olduğunu düşünmeden edemiyordum. Bu bir tuzak olamazdı, çünkü böyle bir gezinin düzenlendiğini küçük bir araştırmayla öğrenmiştik. Gerçekten de profesörün dediği gibi Çevre Bakanı, Rusya'dan üst düzey

görevliler, projeye destek veren uluslararası kuruluşların temsilcileri, yine uluslararası çevreci kuruluşların yetkilileri ile çeşitli ülkelerin kuş gözlemcilerinden bir grup ve basın mensupları bu geziye katılacaktı.

El kitabımı açarak okumaya başladım.

Kuş gözlemciliği, yaban hayat gözlemciliği türleri arasında en yaygın olanıydı. Bunun en önemli nedeni kuşların cezbedici özellikleri olsa gerekti. Kuşların birçok türü vardı. Değişik mevsimlerde örtündükleri değişik tüylerle, cıvıl cıvıl sesleri ile bize adeta bir gösteri yapıyorlardı. Kuşların insanlara çekici gelmesinin en büyük nedeni, bizim yapamadığımızı, yani uçma eylemini gerçekleştiriyor olmalarıydı. Bir kuşun kanadına takılıp süzülmeyi hangimiz istemezdik?

İnsanların çoğu çevrelerindeki birkaç kuş türünü, örneğin serçeleri, kumruları, martıları, güvercinleri, kargaları tanıyordu. Ama kanlarına gözlemcilik girdi mi, hemen yanı başlarındaki başka güzel kuşlar olduğunun da farkına varıyorlardı. Sakayı, keten kuşunu, ispinozu, floryayı, isketeyi…

Kuş gözlemcisi olmak için öyle çok şey gerekmiyordu. Temel donanıma zaten sahiptik. Dikkatli bir çift göz ve kulak yeterliydi. Ama onları uzaklarda, ormanda, bozkırda, sulak alanlarda daha rahat ve yakından görebilmek için gözlere biraz yardım gerekiyordu. Bir dürbün bunun için yeterliydi. Ama uzaklardan daha iyi görebilmek için ise bir teleskop gerekiyordu. Kuş gözlem arazilerinde insan kendini korumaya özen göstermeliydi. Giysileriniz kışın üşütmeyecek, yazın da terletmeyecek özellikte olmalıydı. Ayakkabılarınız ise uzun yürüyüşler sırasında sizi rahatsız etmeyecek türden seçilmeliydi. Siperliği geniş bir şapka kışın yağmurdan, yazın da güneşten korunmasına yardımcı oluyordu. Yazın vücudumuzun açıkta kalan bölgelerine güneş kremi sürmeyi, yürüyüşler sırasında bolca su içmeyi de unutmamamızda yarar vardı elbette.

Gözlem sırasında ilk ve değişmez kural şuydu: “Kesinlikle zarar verme.” Çünkü öncelik her zaman doğanındı. Gözlem yapmak için olsa bile orada

bulunuyor olmak doğaya bir müdahaleydi. Bu müdahalenin olabildiğince az zararla gerçekleşmesine mutlaka özen gösterilmeliydi. Hiçbir gözlem bir canlının barınmasından, beslenmesinden, üremesinden daha önemli değildi. Gözlem sırasında doğal yaşamın döngüsüne engel olunması, ciddi zararlara yol açabilirdi.

Kuş gözlemcilerinin ve fotoğrafçılarının ilke haline getirilen etik kuralları da belirlenmişti. Doğa fotoğrafçıları veya gözlemcisi olan herkes, çevresel ve kişisel olmak üzere iki başlık altında toplanmış şu koşulları ilke edinmeliydi:

Çevresel Koşullar;

- Öncelik doğanın kendisindedir. Gözlemci doğanın konuğu olduğunu unutmaz.

- Bulunduğu alan neresi olursa olsun işgalci olduğunu unutmaz ve canlı-cansız tüm ekosisteme saygı gösterir.

- Varlığının, doğada hiçbir şeyin yerini değişmesine neden olmaması gerektiğini temel bir ilke olarak kabul eder.

- Çevreye mümkün olan en az zararı vermek amacıyla, eğer varsa kullanılmış patikaları izler.

- Doğadaki tüm canlıların yaşamlarının ve yaşam alanlarının daha iyiye gitmesini amaç edinir.

- Her canlının ve yaşam alanının eşsiz olduğunu kabul eder.

- Özel mülklere, mülk sahibinin izni olmadan girmez.

Kişisel Koşullar;

- Fotoğrafını çekmeye çalıştığı veya gözlemlediği canlının rahatsız olduğunu hissederse, o canlıyı kaçırmaktansa kendisi alandan uzaklaşır.

- Canlının yaşam alanına herhangi bir şey fırlatmaz.

- Kullanıyorsa kamuflajını, herkesin dikkatini çekecek, dolayısıyla alana ilgiyi artıracak bir yere kurmaz.

- Yuvaya kesinlikle yaklaşmaz. Daha yakın poz almak için kuşu kovalamaz.

- Kuşun ebeveyninin yuvaya yarım saattir uğramadığını fark ederse hemen kamuflajından uzaklaşır.

- İyi fotoğraf elde etmek için dalları kırmaz.

- Kuşları cezbetmek için ses çıkaran araçlar kullanmaz. Gürültü etmez, göz alıcı renklerde giysi giymez.

- Yuvalardan, yuva kolonilerinden, kur alanlarından, kalabalık tüneklerden ve önemli beslenme alanlarından uzak durur.

- Zorda kalmadıkça yapay ışık kullanmaz.

- Nadir bir canlı görürse o canlının alanına hiçbir şekilde girmez ve alanı, yetkili kurumlar dışında kesinlikle ifşa etmez.

- Hiçbir şekilde yumurtayı, yuvayı veya kuşu eline almaz.

- Etik kurallara uymadığını gözlediği diğer gözlemcileri uyarır, onlara örnek olur.

- Bulunduğu tüm alanlardan güzel anılar ve fotoğraflar dışında hiçbir şey almaz, bu alanlara hiçbir şey bırakmaz.

Kitapta bir kuş dedektifi olmanın püf noktalarına da dikkat çekiliyordu.

“Gri-kahverengi vücutlu ve parlak kırmızı göğüslü bir kuş görürseniz bir kızılgerdanla karşı karşıyasınız demektir.”

“Serçeler pır pır şeklinde ses çıkaran ani kanat hareketleriyle uçarlar.”

“Işıldayan tüyleri ve parlak gagalarıyla karatavukları kolayca fark edebilirsiniz.”

“İspinozlar rengârenk küçük kuşlardır. Pink pink şeklindeki seslerini duymaya çalışın.”

“Bir dağ bülbülünü görmek için aşağılara bakmanız gerekir. Genellikle çalıların arasında hareket ederken görülürler.”

“Ağaçlarda ve kuşyemliklerinde baş aşağı yürüyebilen bir kuş olduğu için sıvacı kuşunun tanımlanması kolaydır.”

“Kırmızı renk kızılgerdanları saldırganlaştırır. Üstelik söz konusu şeyin tam kırmızı olması da gerekmez, sonbahar yapraklarından kızıl bir sakala kadar her şeye saldırabilirler.”

“Ebabiller havada uçarken uyuyan birkaç kuş türünden biridir. Ebabiller akşam karanlığı çökmeden önce, daha sıcak bir hava katmanında gecelemek için 1000-2000 metre kadar yükselirler. Uyurken havada mükemmel şekilde asılı kalabilirler.”

“Gözlem yaparken bir çatırtı ya da kırılma sesi duyarsanız muhtemelen biraz sonra bir ardıç göreceksiniz. Ardıçlar salyangozların kabuklarını taşa vurarak parçalar ve sonra da salyangozu afiyetler yerler.”

“Bazı kuşlar vücutlarında karıncaların gezmesine izin verir. Bunu yapmalarının sebebi muhtemelen karıncaların salgıladığı bir sıvının tüylerini temizlemelerine yardımcı olmasıdır.”

“Kış aylarında çalı meyveleri arayan ipekkuyruklara dikkat edin. Kalabalık gruplar halinde gezer ve meyve yemek için çalı ve ağaçlara konarlar. Tek bir kuş günde 500 tane çalı meyvesi yiyebilir.”

“Bazı kuşlar yuvalarını çamur kullanarak yaparlar. Eğer çamurdan yapılma bir yuva görürseniz onu kesinlikle bozmayın. Aynı kuş, yuvasına gelecek yıl tekrar gelebilir.”

“Ağaçkakanlar ve sıvacılar, fıstıkları ağaçlardaki yarıklara sıkıştırarak sabitler ve depolar. Ağaç kabuklarının arasında yarı yenmiş fıstıklar bulmaya çalışın.”

“Bataklık alanlarda duyacağınız seslerin bir kısmı kuş sesine benzemez. Eğer domuz sesi duyduğunuzu düşünüyorsanız muhtemelen bu bir sukılavuzudur. Eğer vapur düdüğüne benzer bir ses duyarsanız büyük ihtimalle yakınınızda bir balaban vardır.”

Kuşların gagalarına bakarak nasıl tanımlanabileceği hakkındaki bilgilerde ilginçti. Kuşların gagaları beslenme şekillerine göre

evrimleşmişti. Kısa gagalılar, uzun gagalılar, eğri gagalılar, kanca gagalılar olmak üzere beslenme şekillerine göre sınıflandırılıyordu. En uzun gaga rekoru Avustralya pelikanına aitti. Gagasının uzunluğu 45 santime kadar ulaşabiliyor ve gagasında karnındakinden daha fazla balık bulundurabiliyordu. Kuş dedektifi olmak için nasıl not tutulacağı, kuş çizimlerinin nasıl yapılacağı gibi teknik bilgiler de veriliyordu kitapta. Nasıl ses çıkardıkları, uçuş stilleri, ne zaman göç ettikleri, kur gösterileri, yuvalama mevsimleri, yuvalama alanları, kuşların nasıl beslenmesi gerektiği, kuşyemliğinin nasıl yapıldığı gibi, kuş gözlemciliğini ilgilendiren faydalı bilgiler bulmak da mümkündü.

Bunları okurken, uçak Samsun'a inişe geçmişti. Delta uçağın sol tarafında kalmıştı. Uçak saat onda indikten sonra havaalanında beni yine her zaman olduğu gibi Çetin karşıladı. Sevgili dostuma sarıldım. Çetin'i ilk kez spor bir kıyafet içinde görüyordum. Çok da yakışmıştı. Bunu kendisine de söyledim. Memnun oldu. Havaalanından beni uğurladı ve çevrede olacağını söyledi. Müdürden sonra, savcıdan da istediği gibi bir yanıt alamadığı için biraz keyifsizdi. Kiraladığım Ford Focus marka bir otomobille deltaya doğru yola çıktım.

Bakalım deltada ne gibi sürprizler bizi bekliyordu? Heyecan ve biraz da endişeyle yol alıyordum. Beni en çok sevindiren şey ise, Oleksandra'yı tekrar görebilecek olmamdı. Ama onu görüp, konuşabileceğimden de çok emin değildim. Oleksandra'yı birden çok özlediğimi fark ettim.

Hüzünlü, güzel Oleksandra'yı…

- 34 -

Deltadaki program saat on birde başlayacaktı. Profesör, köyde kiraladıkları ve çalışma ofisine dönüştürdükleri büyük bir köy evinde konuklara bir saate yakın delta projesiyle ilgili bir brifing verecek, sonra öğle yemeği yenecekti. Öğleden sonra saat birde delta gezilecekti. Deltanın gezilmesi öğleden saat dörtte bitecekti. Üç saatlik bir delta gezi programı düşünülmüştü. Bu bir günlük programdı. Bakan, geziden sonra şehir merkezinde konuklara bir akşam yemeği verecek ve davet bitecekti.

Yörükler Köyü'ne vardığımda Profesör Andrey Sidorenko'nun brifingi başlamak üzereydi. Saat on biri beş dakika kadar geçiyordu. Henüz bakan gelmemişti. Bakan'ın gelmesi fazla uzun sürmedi. Birkaç dakika sonra bakanın aracı göründü. Önde polis eskortları, arkasında da siyah plakalı birkaç otomobil daha vardı.

Bakan, geciktiği için profesörden özür diledi. Arkasındaki araçtan da bakanın kardeşi indi. İki kardeş de söylendiği gibi spor kıyafetlerle gelmişlerdi. Koyu keten pantolon, üstlerine mont, ayakkabı olarak da rahat botlar giymişlerdi. Ve hemen birlikte profesörün eşliğinde köy evine girdiler. Geniş bir avlu içinde iki katlı büyükçe düzgün kesilmiş granit taşlardan yapılma bir binaydı. Bu bina belli ki köyün ileri gelen ekabirlerinden birine aitti. Brifing için evin alt katı hazırlanmıştı. Eve girince burnuma köy evlerine özgü o kekik ve tatlı baharat kokusu geldi. Davetliler yaklaşık elli kişilik bir gruptu. Bazı davetlilerin ise sadece geziye katılacakları belirtilmişti. Salondaki herkes spor kıyafetler içindeydi. Birleşmiş Milletler'den, Dünya Bankası'ndan birer temsilcinin yanı sıra, Rus Çevre Bakanlığı'ndan üç üst düzey bürokrat, yerli ve yabancı çevre örgütlerinin temsilcileri ile yine yerli ve yabancı gazeteciler yerlerini almışlardı.

Bakan ile kardeşi, ön sırada kendileri için hazırlanan yere oturdular. İlk sıra protokole aitti. Sandalyeler eski yazlık sinemalardaki gibi tahtaydı ama rahattı. Salon gerçekten otantik dekoruyla çok sempatik bir hale getirilmişti. Yerlere yöresel kilimler, halılar serilmişti. Beyazı boyalı duvarlarda yine yöresel süslemeler, dekoratif çini tabaklar yer alıyordu. Duvarlara yaslanmış çekmeceli tahta dolapların üzerlerinde de parlatılmış bakır eşyalar geniş odaya ayrı bir güzellik katıyordu. Salonun bir köşesinde sonradan yapıldığı belli olan şöminede odunun çıtırtısı duyuluyordu. Şömine çok erken yakıldığı için salonun içi yeterli sıcaklıktaydı. Hatta ekipten birisi şömineye odun atmakla görevlendirilmişti. Şöminenin yanında düzenli bir şekilde yığılmış kısa kesilmiş odunlar da dekorun bir parçası gibiydi. Kısaca kim burayı döşemişse oldukça zevkli döşemişti.

Profesör, ayakta proje hakkındaki brifingine başlamadan önce herkese, “Hoş geldiniz,” dedi ve gözleriyle salonu taradı. Ben de arka sıralarda bir sandalyeye oturmuştum. Beni görünce gülümseyerek başıyla selamladı. Ben de başımla selamlayarak karşılık verdim. Ön sıranın kenarında profesörün yardımcıları bayan Dr. Olga Boryanov ile diğer yardımcısı Dr. Kirilo Vuyev oturuyordu. Dr. Boryanov önündeki küçük masaya kurduğu düzenekle, bilgisayar görüntülerini karşı duvardaki beyaz perdeye yansıtmakla görevliydi. Aslında perdeye gerek yoktu. Beyaz duvarlar da aynı işlevi rahatlıkla görebilirdi. Brifing için herkes yerini almış, tüm hazırlıklar yapılmıştı. Sadece Oleksandra ortalarda yoktu. Bundan hiç hoşlanmamıştım. Projenin en önemli elemanının böyle bir brifingde hazır bulunmayışı canımı sıkmıştı. Aslında brifing bahaneydi, Oleksandra’yı görmeyi çok istiyordum. Ama yine ortalarda yoktu.

Profesör delta projesi hakkında oldukça ayrıntılı ve aydınlatıcı bilgiler vermeye başladı. Salondaki herkes dikkat kesilmiş, dazlak kafalı, iri cüsseli, ama ondan beklenmeyen çeviklikte hareketli, oldukça da renkli sunumuyla profesörün anlattıklarını dinliyordu. Yaklaşık kırk beş dakikalık sunumunu bitirdiğinde, salondaki herkes onu coşkuyla alkışladı. Daha sonra on beş

dakikalık soru cevap kısmına geçildi. Profesör her soruya yine ayrıntılı yanıtlar verdi ve projeye katkıda bulunan herkese teşekkür etti.

Daha sonra konuklar, yukarıdaki odalarda hazırlanan masalarda yemeğe oturdular. Çorbalar, güveçte pişmiş etli pilavlar, dolmalar, Karadeniz usulü pidelerle yemek tam bir şölene dönüşmüştü. İçki olarak da sadece, ayran, vişne kompostosu, su ve soda veriliyordu. Masaların üzeri, hem yörük, hem de Karadeniz yemeklerinin bir karması gibiydi. Büyük bir iştahla yenen yemeklerden herkes memnun gözüküyordu. Hamur tatlısı ve meyveden sonra isteyenlere Türk kahveleri ikram edildi.

Herkes henüz masadan kalkmamışken profesör söz aldı.

“Birazdan deltayı gezeceğiz. Bu üç saatlik bir gezi olacak. Sizlerden ricam deltada kesinlikle sigara içmemenizdir. Eğer aranızda sigara içenler varsa şimdi burada içsin, sonra üç saat yasak. Ayrıca çok sessiz olmanızı da rica ediyorum. Gerekli olmadıkça lütfen konuşmayın. Konuşursanız fısıldar gibi konuşun. Burası bizim değil onların yuvası. Biz burada sadece birer konuğuz. O nedenle ev sahiplerine gereken saygıyı gösterelim. Grup halinde hareket edeceğimiz için bu uyarıları size yapmak zorundaydım. Benim bu ricamı kırmayacağınızı umar, hepinize güzel ve keyif alacağınız bir gezi dilerim.”

Profesörün bu sözlerini davetlilerin hepsi başıyla onayladıktan sonra sigara içenler hemen paketlerinden birer sigara çıkarıp yaktılar. Sigara tiryakileri için üç saat önemli bir zaman dilimiydi. Ben de yaktım. Az içen biriydim ama profesörün bu yasak uyarısı, ben de aniden sigara içme isteği uyandırmıştı.

Tam o sırada karşı masada oturmakta olan bakanın kardeşiyle göz göze geldik. O da bir sigara yakmıştı. Bakışları soğuktu. Selam vermemişti. Sadece bakmış ve başını çevirmişti. Ben de bu bakışlara aynen karşılık vermeyi tercih etmiştim.

Konuklar önceden hazırlanan minibüslere bindi. Yemeğe katılmayan bir başka grup da minibüste hazır bekliyordu. Minibüsler yavaşça hareket

ederek deltaya doğru yola çıktı. Yaklaşık yedi sekiz dakika sonra yaban yaşamın sınırlarına gelindi. Deltanın içlerine girilmeyecek, sadece sınırlar üzerindeki gözetleme kulelerine çıkılarak sessizce gözlem yapılacaktı. Fotoğraf çekmek isteyenler de, belirlenen yerlerdeki iyi kamufle edilmiş çadırların içine girerek ve fazla gürültü yapmamak kaydıyla fotoğraf çekebilecekti.

Bir ara grubun içinde, ölen kuş bilimci Dr. Arda Can'ın sevgilisi Stephanie'yi gördüm sandım. Ama dikkatle baktığımda saç renginin açık sarı olduğunu fark ettim. Fakat gözlerindeki ifade, boyu posu, duruşu, bana nedense Stephanie'yi andırmıştı. Fakat gördüğüm kadının yüzünde Stephanie'den çok farklı olarak abartılı bir makyaj vardı. Hem gördüğüm kişi Stephanie olsaydı, o da mutlaka beni fark eder ve yanıma gelirdi. Ayrıca Stephanie kumral buğday tenli bir yüze sahipken, gördüğüm kişi açık tene ve sarı saçlara sahipti. Yanıldığımı düşünerek o kadına bakmayı bıraktım.

Hava yarı kapalıydı, ama yağmur yağacağına dair herhangi bir emare yoktu. Bazen güneş bulutların arasından kendini gösteriyordu. Hafif de bir rüzgâr esiyordu. Deltada bahar kendini yavaş yavaş hissettiriyordu. Yeşil en canlı tonundaydı. Basın mensuplarının bir kısmı fotoğraf için çadırlara girmeyi tercih etti. Bir kısmı ise grupla birlikte gözlem kulelerine çıktı.

Kardelenler, sümbüller, çayır papatyaları, su teresleri, üçgüller, sütlücenler, karga tırnakları, süt çiçekleri, su düğün çiçekleri, bataklık sütleğenleri, yer fesleğenleri, ekşi yoncalar, ısırganlar, ada çayları, turna gagaları, ballı babalar ve daha adını bilmediğim birçok bitki ve çiçek açmış, deltaya bir renk cümbüşü halinde yayılmışlardı. Ve adaçaylarının diğer çiçeklerle harmanlanmış kokusunu alabiliyordum. Bu bitki ve çiçekleri diğer mevsimlerde ve aylarda başkaları izleyecekti. Bu rengârenk çiçek ve bitkilerin arasında yaban kazları, ördekler, leylekler, balıkçıllar, turnalar, pelikanlar, ötücü kuşlar, yırtıcılar rahatlıkla gözlenebiliyordu. Beslenen, dinlenen, uçuşan kuşlar, çıkardıkları birbirinden farklı seslerle vahşi doğanın tam merkezinde olduğumuzu hissettiriyordu.

Görüntü her zaman olduğu gibi inanılmaz bir güzellikteydi. Midelerimizden sonra şimdi de gözlerimiz bayram ediyordu. İnsan, bu görsel şöleni seyretmeye doyamıyordu. Konuklar da adeta büyülenmiş gibi bu muhteşem doğayı zevkle seyrediyorlardı. Kimileri dürbünle izliyor, kimileri fotoğraf makineleriyle bol bol fotoğraf çekiyorlardı. Stephanie'ye benzettiğim kadın da fotoğraf çekiyordu. Fotoğraf çekerken de gözlüklerini çıkarıyordu.

Bir ara makinemle zum yaparak izlerken sazlıklarda gözüme tanıdık bir siluet ilişti. Dikkatle baktım. Bu Oleksandra'ydı. Hüzünlü yüz ifadesi uzaktan bile fark ediliyordu. Uzun sarı saçlarını öylesine toplamıştı. Yanında birkaç kişiyle birlikte sazlıkların içinden yavaşça yürüyordu. Onu görünce sevindim. Buradaydı ve hiçbir şey olmamıştı. Sağ salim çalışmasına devam ediyordu. Belki karşılamamıştık ama onun burada olması içimi rahatlatmıştı.

Saatler geçmişti, önceleri herkes üç saati çok uzun bulurken, şimdi kimse ayrılmak istemiyordu, "Biraz daha kalamaz mıyız?" diyerek, profesöre yalvarırcasına bakıyorlardı. Ama profesör programdan sapmak niyetinde değildi. Sadece bir on beş dakika ek süre verdi ve sonra herkesin toplanarak araçların olduğu yere gelmesini istedi. Konuklar on beş dakikalık süreyi bile sevinçle karşıladılar. Bu arada bakanın kardeşini, biraz uzakta, o ana kadar ortalarda görünmeyen avcı kıyafetleri içindeki koruma şefi Mikita'yla hararetli hararetli bir şeyler konuşurken gördüm. Onlar beni görmemişlerdi. Bakanın kardeşi sürekli konuşuyor, Mikita da sürekli olarak başıyla onaylıyordu. Yanağındaki yara izi güneş çıkınca iyice beliriyordu. Bir iki dakika sonra ayrıldılar. Mikita sonra yine ortadan kayboldu.

Grubun içinde pek de gazeteciye benzemeyen iki kadın vardı. Bunların Çetin'in ekibinden polisler olduğunu tahmin ettim. Sürekli olur olmaz yerlerde fotoğraf çekiyorlardı. Anlaşılan Çetin, onları bol fotoğraf çekmeleri konusunda tembihlemişti. Onlar da amirlerinin emirlerini yerine getirmek için büyük çaba gösteriyorlardı.

Aklım oldukça karışmıştı. Çetin’le birlikte belki de yanılıyorduk. Her şey mükemmeldi. Burada uyuşturucu kaçakçılığı yapıldığına dair hiçbir belirti yoktu. Herkes işiyle uğraşıyordu. İnsan azmanlarının korkutucu görüntüsü dışında, her şey saat gibi tıkır tıkır çalışıyordu. İyi ki bir operasyon için Çetin’e izin vermemişlerdi. Yoksa gerçekten rezil olmak işten bile değildi. Delta ekibi, hiçbir zaman olmadığı kadar samimi ve sıcak davranışlar sergiliyordu. Profesör, tüm sevecenliğiyle davetlileri esprileriyle kırıp geçiriyordu. Bilgisi ve görgüsünü konuşturuyordu. Herkes hayatından memnundu. Böylesine güzel bir proje yürüttükleri için ekibi tebrik ediyorlardı. Ortalıkta uyuşturucudan eser yoktu. Eğer birine, “Burada uyuşturucu ticareti yapıyorlar,” desem, herhalde bana deli gözüyle bakarlardı ve hemen aforoz ederlerdi.

Grup istemeye istemeye deltadan ayrılarak köye dönmüştü. Bakan ve kardeşi, Rus bürokratlarla birlikte profesörü tebrik ederek ayrıldı. Diğer konuklar da ayrılmak için son hazırlıklarını yapıyorlardı. Bu arada konuklardan biri gökyüzünde V şeklinde uçan kazları göstererek, “Profesör kuşların göçleri hakkında ne düşünüyorsunuz?” diye sordu. Profesör herkesin ayrılmaya hazırlandığı sırada bu sorudan pek memnun kalmamıştı, ama yine de herkes memnun ve mutluyken buna gölge düşürmemek için son bir gayretle kuş göçleri hakkında bilgi vermeye başladı. Anlatırken açılmış, biraz önceki sıkıntılı halinden eser kalmamıştı.

- 35 -

Profesör keyifle anlatıyordu. Herkes bir araya toplanmış dinliyordu. Aslında ben de hep kuşların nasıl göç ettiğini merak ediyordum. Konu benim için de ilginçti. Profesör yabancılar ağırlıklı olduğu için konuşmasını akıcı bir İngilizceyle yapıyordu. İngilizce aksanı Türkçesi gibi komik değildi.

“Sonbahar gelince bazı kuşların ortadan kaybolup, ilkbaharda yeniden ortaya çıkmaları, onların başka bir yöreye mi gittiklerini, yoksa kış uykusuna mı yattıklarını bilemeyen ilk doğa bilimcilerin aklını hep karıştırmıştır. Her ne kadar çağdaş doğa biliminin temelini atan ünlü Aristo, turnaların Anadolu yaylalarından Nil deltası bataklıklarına uçtuklarının bilincinde olsa da, kırlangıç, toygar, üveyik gibi küçük kuşların yerin altında kış uykusuna yattıklarını düşünüyordu. Çok daha sonraları, 1600’lerde bile Avrupalılar kuzeye özgü yosun kazlarının her ilkbahar bir cins deniz kabuklusunun içinden çıktığını sanıyorlardı.

Bugün, her yıl milyarlarca kuşun ilkbahar ve sonbaharın başlarında binlerce kilometrelik göçlerine başladıklarını biliyoruz, Hem Avrasya’dan, hem Kuzey Amerika’dan toplam 400 türe ait 10 milyar kuşun, kışı Afrika’da veya Orta ve Güney Amerika’da geçirdikleri saptanmış bulunuyor. Göç sayesinde kuşlar, yıl boyu aktif kalarak dünyanın farklı yörelerindeki mevsimlik beslenme ve yuvalanma olanaklarından yararlanıyorlar. Bu açık avantaja karşın, göçün maliyeti ağır olduğu gibi bu kadar uzun soluklu bir yolculuğun üstesinden gelebilmek için kuşta köklü fizyoloji değişimler gerekiyor.

Kuşlarda göç, tanımlanmış iki coğrafi bölge arasında düzenli tekrarlanan nüfus hareketi olarak tanımlanabilir. Bu deltada da kuşların göç hareketinde

böyle bir durum söz konusu.

Neredeyse her göçmen tür için farklı olan göç rota ve yordamları, kuş topluluğunun tarihçesine, geniş engelleri aşabilme yeteneklerine, topoğrafik engellerin konumlarına ve kışlama ve üreme alanlarının birbirlerine göre konumlarına bağlı. Son elli yılda sürdürülen kapsamlı halkalama ve işaretleme programları sayesinde, yüzlerce türün göç ayrıntıları bilinmekte. Örneğin, Kuzey Amerika kuşlarının başlıca göç rotası kıyı ve dağ sıralarının aynı yönde uzanması nedeniyle kuzey-güney doğrultusunda. Avrasya'da ise sonbaharda kuşlar önce doğu-batı doğrultusunda hareketlendikten sonra, ancak Akdeniz ve Büyük Sahra'yı geçerlerken kuzey-güney hattına dönerler.

Genel olarak söylemek gerekirse, Güney Yarımküre'de üreyen kuşlar Kuzey Yarımküre'deki benzerleriyle karşılaştırıldıklarında pek göç hareketi göstermezler. Bazı kırlangıçlar ve sinekkapanlar kışları kuzeye, tropikal Amerika'ya yönlenseler de, hep küçük bir azınlık olarak kalırlar. Bunun başlıca nedeni, Kuzey Yarımküre'deki kara parçalarının kutuplara daha yakın kesimlerde geniş yüzölçümüne sahip olmaları.

Göç rotaları, çoğu zaman kuş türlerinin uzak geçmişteki yayılma hareketini yansıtırlar. Örneğin; Grönland'ın ve Alaska'nın tundra çayırlarını Avrasya'nın iki farklı ucundan gelerek kolonize eden kuyrukkakanlar, kışlamak için çok daha yakın olmasına karşın Kuzey Amerika yerine okyanusu aşarak atalarının geldiği Avrupa kıtası üzerinden Afrika'ya gitmeyi yeğlerler. Kuzeybatı yayılışının ucu İskandinavya'ya ulaşan Kutup Çıvgını ise Asya'yı boydan boya çapraz bir rotada katederek kışın Güneydoğu Asya'ya ulaşır."

Profesör bir ara sustu ve konuklara göz gezdirdi. "Sıkılmadınız değil mi?" dedi. Konuklar hayır anlamında kafalarını salladı. Ama eminim ki birçoğu sıkılmış, bir an önce gitmek için sabırsızlanıyordu. Ama profesörün sözünü bitirmeye hiç niyeti yok gibiydi. Anlattıkça coşuyor, coştukça anlatıyordu.

“Günümüzde izlediğimiz göç hareketleri, son buzul çağı bitiminde buzulların geri çekilmesi ile şekillenmiş. Buzulların en güneye, Anadolu’ya ulaştığı dönemde bugünkü Sahra Çölü tundra ve tayga içeren büyük bir bataklıktı. Buzulların geri çekilmesi ile vejetasyon kuşakları da kuzeye doğru hareket etti ve kuzeye yaklaştıkça kış ve yaz arasında çevre koşulları giderek daha aşırı hale geldi. Kendi uygun habitatlarını, örneğin; tundrayı izleyen kuş türlerinin dağılımları kuzeye doğru ilerlerken, giderek kış ve yaz arasındaki farklar belirginleşti ve hep biraz daha güneyde, ‘beklemek’ durumunda kaldılar. Elbette bu uzun süreç boyunca bekleme ve üreme alanları arasında giderek artan mesafeyle baş edebilmek için pek çok adaptasyon evrimsel olarak gelişti.

Kuşlar neden göç ederler? Bu soru, hala ornitolojide en zorlu sorulardan birisidir. Genellikle kuş göçleri üreme ve üreme dışı dönemlerin aynı bölgede geçirilmesinin avantajlı ya da mümkün olmadığı durumlarda görülür. Ancak, bazen daha yakında elverişli kışlama alanları varken türün neden binlerce kilometre öteye göç ettiğini açıklamak her zaman kolay değil. Göçten, olanca risklerine karşın hala vazgeçilemediğine göre, kuşlara hatırı sayılır yararlar sağlıyor olmalı. Uzun göç yolculuğu, tamamlamak için harcanan enerjinin yanı sıra yorgunluk, kaybolma, yırtıcılara yem olma gibi riskleri nedeniyle tehlikeli bir girişim. Kuzey Yarımküre’den güneye göç eden küçük kuşların yarısından fazlası asla geri dönmüyor. Örneğin; diğer akrabalarının aksine çok daha geç, Ağustos ayında yuva yapan ada doğanı, bu gibi küçük göçmenlerle beslenerek yaşamak için evrilmiş bir yırtıcı. Buna, insanoğlunun ve olumsuz hava koşullarının etkilerini eklersek göç ve kışlama sırasında ölüm oranının yüksekliği bizi şaşırtmamalı.

Kuşların, kış aylarının olumsuz çevre koşullarından güneye kaçmaları kolay anlaşılsa da, belki de daha ilginç bir soru, neden uygun koşullar tropikal bölgelerde yıl boyu hüküm sürdüğü halde tekrar kuzeye döndükleri. Burada önemli nokta, her ne kadar kış boyunca düşmanca koşullar hüküm sürse de, kuzey enlemlerinde ilkbahar ve yaz ayları boyunca üremek için tropikal bölgelere göre daha uygun özelliklerin

bulunması. Tropikal enlemlerde gece-gündüz uzunluğu neredeyse sabit olduğu halde, ilkbahar ve yaz boyunca kuzey enlemlerinde gündüzler gecelerden belirgin derecede uzun. Diğer taraftan ılıman ve tropikal bölgelerde yerli kuş popülasyonlarının yoğunluğu özellikle üreme sırasında yüksek rekabet oluştururken, daha az türe sahip kuzey enlemlerinde bu rekabet daha düşük. Bu bakış açısına göre, kuzey enlemlerdeki çoğu göçmen kuş türleri (kuzeyin zorlu kışından kaçıp tropik bölgeye tahammül eden ılıman kökenli kuşlar değil) kuzeydeki geçici yaz bolluğundan faydalanan tropikal kökenli kuşlardır. Aynı türün farklı coğrafyalarda yaşayan toplulukları, göç davranışını sonradan kazanabilir ya da kaybedebilirler. Örneğin; küçük iskete son yüzyıl içinde Akdeniz havzasından kuzeye, Avrupa'ya yayıldı. Atasal Akdeniz toplulukları yerliyken, yeni kuzey popülasyonları artık göçmen oldular. Tam tersi bir gelişme, Güney Afrika'da kışlayan kara leylek ve arıkuşu gibi bazı göçmen türlerin bir kısmının artık orada üreyen yerli türlere dönüşmeleri."

Konuklardan bazıları çok sıkılmıştı. Gitmek istiyorlardı ama profesörün onları bırakmaya hiç niyeti yoktu. "Madem sordunuz dinleyeceksiniz," diyordu.

"Farklı türlerin kışlama ve üreme alanları arasında izledikleri rota ya da kışlama alanlarında yerleşme şekilleri değişik göç şekilleri oluşturuyor. En belirgin farklılıklardan biri süzülen kuşlarla, kanat çırpan aktif uçucular arasında. Uçabilmek için termallere bağımlı süzülen kuşlar, geniş su kitlelerini aşamadıklarından kıyı kenarını izleyerek gündüzleri uçarlar ve denizleri karaların birbirlerine en çok yaklaştıkları bölgelerden seçerler. Diğer taraftan pek çok ötücü kuş, yağmurcun ve su kuşu yer şekillerine bağlı kalmaksızın geniş bir cephe şeklinde geceleri göç ederler.

Bazı durumlarda ilkbahar ve sonbahardaki göç rotası aynı olmaz. Örneğin, Sibirya'da üreyen kara gerdanlı dalgıç toplulukları, sonbaharda doğrudan bir uçuşla Karadeniz'e iner, ancak ilkbaharda aynı rotadan geri dönmek yerine önce batıya Baltık Denizi'ne, sonra doğuya uçar. Havalanabilmek için donmamış su yüzeyine gerek duyan dalgıçların, buzu

geç çözülen gölleri ilkbaharda kullanamaması nedeniyle bu tip bir göçün (halka göç) daha avantajlı olduğu sanılıyor.

Pek çok ötücü kuş türünde erkek bireyler, dişilere göre daha kısa mesafe göç eder. Bu durumun, erkeklerin ilkbaharda en iyi üreme alanlarını ele geçirmek için giriştikleri yoğun rekabetin sonucu olduğu sanılıyor. Yine muhtemelen aynı nedenden dolayı sonbahar göçü neredeyse aylar süren bir sürede gerçekleştiği halde, ilkbahar göçü çok daha dar bir zaman aralığında gerçekleşir.

Göç eden kuşların büyük çoğunluğu bir seferde uzun mesafeleri aşabilmek için deri altında yağ depolar. Yağ parçalandığında, aynı miktarda karbonhidrat veya proteinle karşılaştırılırsa, onların iki katı enerji ve su üretir. Biriktirilen yağ, bazen vücut ağırlığının iki katına çıkmasına neden olabilir. Bu denli çok yağın kısa sürede biriktirilebilmesi için uygun metabolik ve davranışsal değişikliklerin oluşması gerekiyor. Bu değişiklikler arasında aşırı yeme, metabolizmalarının nitelik değiştirmesi, iç organların bazılarının küçülmesi sayılabilir. Yağ, normal zamanlarda küçük kuşların vücutlarının yüzde 3 ile yüzde 5'ine karşılık gelir. Oysa göç sırasında bu değer yüzde 25'e, bazı kıyı kuşlarında yüzde 45'e ulaşabiliyor.

Ötücü kuşlar tipik olarak bir seferinde birkaç yüz kilometre uçtuktan sonra 1 ila 3, bazı durumlarda daha da uzun süre dinlenip azalan rezervlerini yeniden tamamlarlar. Uzun mesafeler kat eden kıyı kuşları da göçlerini üç veya dört ayakta gerçekleştirirler. Her yolculuk ayağı sırasında dinlendikleri bu mola noktaları, birçok tür için yaşamsal önem taşır.

Yapılan araştırmalar, küçük kuşların bir saatlik bir uçuş sırasında vücut ağırlıklarının yaklaşık yüzde 1'ini kaybettiklerini göstermiş. Ünlü göç araştırmacısı Peter Berthold, ağırlığının yüzde 40'ı yağ olan bir göçmen kuşun 100 saat boyunca durmadan uçabileceğini ve bu süre zarfında 2 bin 500 kilometre yol kat edeceğini hesaplamış. Yakıtı tasarruflu kullanma açısından hiçbir insan yapısı motor, kuşların metabolizmasıyla baş edemez.

Ankara’da her yıl Mart’ın 15’i civarında leylekleri görmek o kadar doğaldır ki, neredeyse takviminizi onların gelişine göre ayarlayabilirsiniz. Kuşların iç ritimleri, onlara yılın hangi döneminde olduklarını oldukça hassas bir biçimde anlatır.

Göçmen kuşlar aynı zamanda hava koşullarını da dikkate alırlar. Uygun hava basıncı ve rüzgar koşulları oluşmadıkça uzun süreli bir yolculuğa çıkmazlar. Bu bilgileri nasıl elde ettikleri tam olarak anlaşılamamıştır, ancak düşük frekanslı sesleri duyabilmeleri ve hava basıncını algılayabilmeleri gibi özelliklerini kullandıkları sanılmakta.

Göç etmekle elde edilecek avantajlardan yararlanabilmek için göçün gerektirdiği pek çok sorunun çözülebilmesi gerekmekte. En önemli sorunlar aşılması gereken mesafeyi makul sürede kat edebilmek için gerekli uçuş gücü ve yakıtın sağlanması ile zaman ve yakıtın optimal şekilde kullanılabilmesi için uygun rotanın ve zamanın belirlenmesi.

Göçün yönü, kalıtımla aktarılan bir özelliktir; bazı türlerde zamana göre yönün değişerek gerçek bir rota oluşturduğu gösterilmiş. Kuş bilimciler sürdürdükleri araştırmalarla yön bulma ve optimal göç yordamı konularında bilgilerimizi geliştirmeye çabalıyorlar.

Tüyler uçuş için gerekli olduğundan başarılı bir göç için uygun zaman ve taktiklerle yapılan tüy değişimi büyük önem taşır. Pek çok ötücü türünde üreme mevsimi boyunca hırpalanmış ve tüyleri ileri derecede yıpranmış erişkinler, göç öncesi tüm uçuş tüylerini değiştirir. Genellikle beden tüyleri kışlama alanında değiştirilir. Genç kuşaklarda ise tüyler, erişkinlerinki kadar aşınmamış olduğundan, genellikle kışlama bölgesinde değiştirilir, belki de böylece beslenmede erişkinler kadar etkin olmayan gençlerin ayrıca tüy değişimi için enerji harcamaları engellenmiş olur. Bu genelleme dışında pek çok tür ve popülasyonda kendi özel durumlarına çözüm getiren çeşitli stratejiler bulunabilir. Örneğin, bazı türlerde tüy değişimi göç öncesi başlar, göç sırasında durur ve kışlama alanında tamamlanır. Fakat ördekler üreme sonrası özel ‘tüy değişimi’ alanlarına göç ederek burada tüm uçuş tüylerini

aynı anda değiştirir; bu kısa uçuşsuz dönem sonrası kışlama bölgelerine ayrı bir göç yaparlar.

Başta posta güvercinleri üzerinde yapılan araştırmalar sayesinde bugün kuşlarda yön bulmanın temellerini biliyoruz. Örneğin, birçok kuş türünün tepeler, vadiler, hatta büyük kentlerdeki gökdelenler gibi görsel işaretleri hatırladıkları ve kullandıkları ortaya konulmuş. Ancak onlar için asıl yol gösterici, aynen bir zamanların deneyimli denizcileri için olduğu gibi güneş ve yıldızlar. Göç sırasında kuşlar kalıtsal olarak gidecekleri yönü gündüzleri güneşin durumuna bakarak saptayabilirler. 1950'lerden başlayarak yapılan deneylerde, kuşların içsel saatlerine göre güneşin hangi yönde olduğunu saptayabildikleri gösterilmiş.

Kuşlar aynı zamanda dünyanın kendi etrafında dönmesinden kaynaklanan, güneşin konumunun her saat 15 derece kadar değişmesini de dikkate alabilirler. Göç eden kuşlar ise, yıldızların konumuna bakarak yönlerini saptarlar. Planetaryumlarda (tavanına gece gökyüzü görüntüsü yansıtılabilen daire biçimli kapalı salonda) yapılan deneylerde, yapay olarak kuzey-güney ekseni 180 derece döndürüldüğünde kuşların da yönlerini aynı şekilde çevirdikleri görülmüş. Kuş bilimci Stephen Elmen yavru kiraz kuşları üzerinde yaptığı ve sırayla belli takımyıldızların görünmelerini engellediği titiz deneylerle, kuşların hangi yıldızları kullandıklarını araştırmış. Deneyler sonucu, yavruların Kutup Yıldızı yerine Büyük Ayı, Küçük Ayı, Draco, Cepheus ve Cassopeia takımyıldızlarının konumlarını daha henüz yuvadayken ezberledikleri anlaşılmış. Emlen bir başka deneyinde de, günışığı süreleri üzerinde oynayarak kafesteki kuşların bir bölümüne sonbaharda, diğer bölümüne ilkbaharda oldukları izlenimini vermiş. Her iki grup, planetaryumda aynı gece gökyüzünün altına konduklarında bir grup kuzeye, öteki grup güneye yönelmişler!

Havanın kapalı olduğu zamanlarda da başarıyla yön bulan kuşların varlığı, araştırmacıların kuşların yön tayininde bilmediğimiz başka bir duyuları olduğunu düşündürür. Nitekim, aralarında güvercinin de bulunduğu bazı türlerin, yerkürenin manyetik alanını algılayabildikleri

gösterilmiş. Karıkoca araştırmacılar Wiltschko ve Wiltschko'nun öncülük ettiği deneylerde, kafalarının yakınında ters manyetik alan oluşturulması güvercinlerin beklenenin tam tersi yöne gitmelerine neden olmuş. Katılımın göç yönünün ve rotanın saptanmasında önemli rolü olmasına rağmen özellikle deneyimli bireylerin daha sonraki göçlerde yerel koşulları deneyimleri ile değerlendirerek rota ya da strateji düzeltmeleri yapabildikleri sanılmakta.

Kuş göçünde besin kaynaklarının sağlıklı ve yeterli olmasının ne denli önemli olduğu göz önüne alınırsa, sulakalanlar başta olmak üzere doğal yaşam ortamlarının bozulmadan varlıklarını sürdürmesinin, kuşların korunmasındaki önemi daha iyi anlaşılabilir. Öte yandan, ana göç rotaları üzerinde yer alması, göç darboğazları ve sulakalanlar gibi kuşların yoğunlaştığı alanların bulunması, kuş göçünün araştırılması açısından Türkiye'yi ideal bir ülke yapıyor."

Profesör, "Bu konuda söyleyeceklerim bu kadar, başka sorusu olan," dediği andan itibaren gruptaki herkes çoktan dağılmıştı bile. Kimsenin değil soru soracak, bir tek kelime daha duyacak hali kalmamıştı. Profesör ise bundan büyük bir keyif almış gibiydi. Bana bakarak hınzırca gülümsüyordu.

Ama verdiği bilgiler kuş meraklıları için gerçekten de önemli değerde bilgilerdi.

- 36 -

28 Mart Çarşamba

Samsun'dan sabah uçağıyla ayrılmaya hazırlanıyordum. Çetin'le birazdan buluşacaktık. Bakanın gece şehrin en güzel balık lokantalarından birinde verdiği yemek, gezi kadar keyifli geçmemişti. Konukların çoğu nezaketen kabul ettikleri bu yemek davetinden erken ayrılmayı yeğlemişlerdi. Oleksandra yemeğe de katılmamıştı. Bunun nedenini profesöre sorduğumda, Oleksandra'nın Kaan'ın ölümünden sonra hayata biraz küstüğünü, yas tuttuğunu, onun için biraz daha süre gerektiğini ve sonra normale döneceğini, merak edilecek bir şey olmadığını anlatmıştı. Bu arada yemekte beni tüm gün görmemezlikten gelmeyi yeğleyen sayın bakan, bir ara lütfedip yanıma gelmiş, seri yazımda onunla yaptığım röportaja yer verdiğim için memnun olduğunu söylemişti. Oysa o röportajı yazıya çok kısa koymuştum. Bakan benimle konuşurken uzaktan kardeşinin donuk ve soğuk bakışlarını yine yakalamıştım. Bakan yemeğin sonunda başta profesöre ve ekibine başarılı projelerinin devamı dilemiş ve ekiptekileri de tek tek kutlamıştı. Ayrıca konuklara da geldikleri için teşekkür etmeyi unutmamıştı.

Çetin beni fazla bekletmedi. Uçağın kalkmasına yarım saatten fazla bir zaman vardı. Canı sıkkın görünüyordu. Çünkü işler tahmin ettiğimiz gibi gitmiyordu. Bu gezi işi, planlarımızı bir bakıma suya düşürmüştü.

"Ne dersin Çetin, tezimiz çürümeye başladı galiba?"

"Niye böyle düşünüyorsun?"

"Deltada anormal bir durum belirleyemedik. Tam aksine her şey normal ve yolunda gidiyor."

“Anlaşılan senin de gözünü iyi boyamışlar, sen bile inandığına göre, başkaları kim bilir ne düşünür? Ama aslında haklısın. En azından denedik. Fakat unutma ki, bugüne kadar meydana gelen olayları aklından çıkarma. O delta ölümleri, Kaan’ın kazası, zavallı Dr. Yıldırım’a yapılan saldırıyla sana yapılan saldırı arasındaki benzerlikler, Dr. Arda’nın sevgilisine gönderdiği mesaj, yine Yıldırım’ın otopsi sonuçları, vermek istediği işaret, tabii Kaan’ın da, sonra takip edilmemiz, ha bir de Krasnoyarsk’taki delta ölümlerine benzer ölümler…”

Çetin bunları bir bir sayıyordu. Belki de benim çabuk pes etmeme bozulmuştu. Evet, ama elden hiçbir şey gelmiyordu ki, bu düzenlenen geziden sonra artık oraya elde somut bir delil olmadan baskın yapmak tam bir hayalden ibaretti.

“Bak Ahmet Kerim, ben yine de bu işin peşini bırakmayacağım. Sana şimdiye kadar yardımların ve desteğin için teşekkür ederim. Seni bu işe bulaştırdığım için kendime çok kızıyorum bazen. Sana iyi yolculuklar.”

Çetin gerçekten bozulmuştu. Tam gidecekti, onu kolundan tutup durdurdum.

“Çetin ben pes etmiş falan değilim, sadece delil bulamıyoruz. Ayrıca bu beni bulaştırma işini seninle birçok kez konuşmuştuk. Kendini artık suçlamayı bırak, ben gazeteciyim, unutma…”

“Tamam, kusura bakma Ahmet, hepimizin biraz sinirleri bozuk. Bu olay beni çok yıprattı, farkındayım, ben de biraz herkes gibi rahat olmalıyım. İşi de oluruna bırakmalıyım.”

“Evet, bence de iyi edersin. Hatta izin alıp biraz tatil yapsan iyi gelir. Hem biraz kafayı da toplamış olursun.”

“Haklısın dostum, belki alırım. Sana tekrar iyi yolculuklar. Sen benim en iyi dostumsun, unutma.”

“Unutmuyorum, sen de öylesin. Tatil konusunu iyi düşün, kendine iyi bak, hoşça kal.”

Birbirimize sarılıp ayrılmıştık. Dönüp arkasından Çetin’e baktığımda gerçekten yorgun ve bezgin bir baş komiser görüyordum. O eski canlılığından, dik ve sert adımlarla hızlı hızlı yürüyüşünden eser yoktu. Çetin için biraz da üzülüyordum. İyi bir polisti ama bir şey yapamıyordu. Bunu hak etmiyordu.

Aslında adamlar da bizi şapa oturtmuştu. Biz hamle yapmayı düşünürken onlar son anda yaptıkları muhteşem bir hamleyle bizim şahı köşeye sıkıştırmışlar, elini kolunu bağlamışlardı. Kısaca mat etmek üzereydiler. Resmen dünyanın gözü önünde kendilerinden oldukça emin bir halde şov yapmışlardı. Bizim bu senaryoyu şimdilik rafa kaldırmaktan başka çare yoktu.

Öğlene doğru gazeteye döndüğümde yine her şey kendi rutinindeydi. Muhabir arkadaşların çoğu dışarıda haber takibindeydi. Servisteki birkaç arkadaş da haberlerini tamamlamaya çalışıyorlardı. Şef odasında birtakım dosyalara dalmıştı. Beni görünce eliyle odasına çağırdı.

“Yahu Ahmet, oraya gidiyorsun, bir haber bile geçme tenezzülünde bulunmuyorsun. Haberleri başka servislerden alıyoruz,” diye sitem etti. Doğru hiç haber geçmemiştim geziyle ilgili, yurt haberler servisindeki muhabirlere bırakmıştım. Gezide bizim gazetenin de Samsun muhabiri bir arkadaş vardı. O nedenle haberin yazımını ona devretmiştim. Oradan haber geçecek keyfi kendimde nedense hiç bulamamıştım. Ama yine de arayıp şefe bilgi vermem gerekirdi. Bunu da yapmamıştım. Harun en çok buna bozulmuştu aslında, haber bahaneydi.

“Haklısın şef, biraz keyifsizdim, kusura bakma seni de arayamadım,” dedim. Sonra da deltada olan bitenleri, somut delil bulunamadığı için polislerin harekete geçemediğini falan ne varsa anlattım.

Şef canımın sıkkın olduğunu görünce biraz yumuşar gibi oldu.

“Tabii, delil bulunamaması sıkıcı bir durum. Polis nasıl delil bulamıyor anlaşılır gibi değil,” dedi sonunda ve devam etti.

“O zaman yapacak bir şey yok, sıkma canını, eğer siz tezinizde haklıysanız, o zaman bu adamlar elbet bir gün yakayı ele vereceklerdir.”

“Şef üzgünüm gerçekten, seni arayıp haber veremediğim için ne olur kusuruma bakma.”

“Tamam tamam, önemli değil. Ha, bu arada senin yazı dizin gazeteye oldukça iyi bir tiraj kazandırdı. Ender Bey çok memnun. Geçen gün bana, ‘Ahmet Kerim’e söyle, elinde böyle diziler varsa hiç durmasın yazsın,’ dedi. Sanıyorum sana da iyi bir prim vermeye hazırlanıyor.”

Prim pek umurumda değildi, ama gazetenin tiraj almasına sevinmiştim. Ancak, “Elinde böyle yazı diziler varsa yazsın” ne demekti? Bu yazılar gökten zembille inmiyordu ki, bazen insanların bu ucuzcu ve kolaycı bakış açıları beni deli ediyordu.

Keyfimi en çok yerine getiren şey ise, gün içinde Selin’in aramasıydı. Selin beni akşam yemeğine davet etti. Hem de baş başa. Nereden çıktıysa bu yemek fikri ama hoşuma gitmişti. Tabii davetin ardından da eklemeyi unutmamıştı.

“Ahmet, baş başa ve arkadaşça bir yemek…”

Tabii arkadaşça olacaktı, ne bekliyordu ki, hemen yemekten sonra üzerine atılmamı mı?

Aslında fena da olmazdı. Selin gibi güzel ve çekici bir kadınla gece birlikte olmak fikri beni birden tahrik etti. Ama ikimiz de biliyorduk ki, yemek dostça bir havada geçecekti.

- 37 -

3 Nisan Salı (Bir hafta sonra)

Sabah uyandığımda pencereden içeriye giren baharın kokusunu alabiliyordum. Güneş ışınları perdelerin aralığından odayı aydınlatmaya çalışıyordu.

Nisan en sevdiğim aydı, üstelik kardeşim Duygu'nun da doğduğu aydı. Hiç unutmam, kıskanmayayım diye Duygu doğumundan bir süre sonra, hastaneden annemlerle eve geldiğinde, bacaklarının arasına sanki bana kardeşim tarafından hediye edilmiş gibi konan koca çikolatayı kapmış, sonra Duygu'nun o çelimsiz vücuduna bakmıştım. Bir şey anlamamış ve bir süre inceledikten sonra da, onu cıyaklamasıyla baş başa bırakıp, sanki hiçbir şey olmamış gibi dışarıya koşmuştum. Ve mahalledeki arkadaşlarımla oyunlarımıza kaldığımız yerden devam etmiştik. Koca çikolatayı da arkadaşlarımla paylaşıp afiyetle yemiştik. Ne tuhaftır ki, aradan yıllar geçmesine rağmen o çikolatanın tadını, hala damaklarımda hissedebiliyordum. Her nisan ayında, bu sahneyi sanki dün yaşanmış gibi hatırlamaktan da büyük keyif alıyordum. Tıpkı bugün olduğu gibi.

Bugün tatil günümdü ve Büyükada'ya gitmeyi planlıyordum. Kalkıp ılık bir duş aldıktan ve hafif bir kahvaltı yaptıktan sonra spor giysilerimi giyindim. Kapının eşiğindeki dolaptan kalın kâğıda sarılı halde uzun zamandır bekleyen Kaan'ın hediye ettiği tabloyu yanıma alıp bir taksiye atladım ve Kabataş'a vapur iskelesine gittim.

Her zaman olduğu gibi vapurun üst katındaki arka güvertesine oturdum. Vapur boğazın dalgaları arasında iskeleden yavaşça uzaklaşmaya başlayınca, kuzeyden esen rüzgâr yüzümde bir çelik soğuğu etkisi bıraktı.

Bir ara içeri girmeyi düşündüm, ama rüzgâr arkada kalınca buna gerek kalmadı. Traş köpüğü şeklindeki beyaz bulutlar, bir sürü halinde güneye doğru hızla hareket ediyordu. Martılar yine coşkuyla, vapuru Sarayburnu açıklarında karşılamaya gelmişti.

Bir süredir haber falan yapmıyordum. Ender Bey ve şef, benden heyecanlı yeni bir yazı dizisi bekliyordu, ama boşunaydı. Yeni bir yazı dizisiyle uğraşmaya hazır değildim. Yeniden yazıya yoğunlaşmak, telefon trafiği, araştırmalar, bunlarla uğraşacak gücü kendimde bulamıyordum. Ayrıca bulduğum konular da o kadar heyecanlı ve ilginç gelmiyordu. Aslında her bahar gelişinde, bende de çoğu kişi gibi, işe karşı böyle bir gevşeme oluyordu. Belki de bahar yorgunluğuydu. Bilemiyordum.

Uzun zamandır adaya gitmemiştim. Aslında ada, baharda bir başka güzel oluyordu. Doğa yeşilleniyor, çiçekler açıyor, ağaçlar tomurcuklanıyordu. Adanın köşklerinin, konaklarının, o güzelim ahşap evlerinin, yalılarının bahçelerinde doğuma hazırlanan doğayı seyretmenin zevki bir başkaydı.

Sonunda vapur Büyükada'ya yanaştı. Yolcuların bir kısmı diğer adalarda indiği için vapurda az yolcu kalmıştı. İner inmez yüzüme çarpan serin rüzgâr beni kendime getirdi. Aslında eve kadar yürümeyi tercih ederdim ama elimde koca tabloyla bu mümkün olmadığından faytona bindim. Maden Mahallesi'ndeki evime geldiğimde, yan komşumuz avukat Erdoğan Bey ve tatlı eşi Birsen Hanım'ı bahçede çiçeklerle, bahçelerinin vazgeçilmesi olan ortancalarla uğraşırken buldum.

Adanın sarı mimozaları açmış, nefis kokularıyla ortalığa baharın gelişini müjdeliyordu. Akasyalar tomurcuklanmış, sabırsızlıkla mayıs ayını bekliyordu. Zakkumlar ise renkli görüntüleriyle adanın simgelerindendi. Begonviller henüz solgundu. Ama bir aya kalmaz onlar da canlanacaktı. Bir başka bahçeden ise, hanımelinin o mest eden kokusunu alabiliyordum.

Bazen bu aylarda Erdoğan Beyler de adaya gelirdi. Beni görünce çok sevindiler. Ayaküstü konuştuktan sonra Erdoğan Bey, beni akşam yemeğine davet etti. Daveti o kadar samimiydi ki, kıramayıp kabul ettim.

Erdoğan Bey epeyce ileri bir yaştaydı, ama hala çalışmaktan büyük zevk alıyordu. “Ben çalışmazsam ölürüm, “ diyor, sonra da ekliyordu.

“Çalışma hayatı bana yaşama zevki veriyor, en büyük arzum duruşma salonunda ölmek,” diyordu. Onun böyle konuşmasına Birsen Hanım sinirleniyor, “Allah geçinden versin Erdoğan, bırak artık böyle sevimsiz konuşmaları, gençlere daha iyi şeylerden bahset,” diye çıkışıyordu. Sonra Erdoğan Bey, eski bir siyasetçi olduğu için geçmişten söz ediyor, Demokrat Parti’ye ve Başbakan Menderes’e büyük haksızlıklar yapıldığından bahsediyordu. Bunları bıkmadan, usanmadan anlatırdı. Anlatırken de zaman zaman gözleri yaşarırdı. Böyle olduğu anlarda, ben de bu konu hakkında tartışmaktan vazgeçerdim.

Yemekte Erdoğan Bey, yine eski günlerden konuyu açtı. Biraz kendini beğenmiş biriydi, ama onun bu hali beni hiç rahatsız etmiyordu, tam tersi sevimli bile buluyordum. Erdoğan Bey gerçek bir adalıydı. Doğumu bile Büyükada’ydı. Adanın o eski günlerinin özlemiyle yanıp tutuşurdu. Rum dostlarını, komşularını her zaman sevgiyle yad ederdi. “Onlar gitti, adanın tadı kalmadı,” derdi.

Bu arada pencereden gözüm bahçelerindeki manolya ağacına takıldı. Çok sevdiğim bir ağaçtı manolya. O iri canlı yapraklı manolya, beni çocukluk günlerime götürdü birden. Birsen Hanım’la annemin manolya ağacı altındaki çaylı kurabiyeli sohbetlerini hatırladım. Sohbetleri saatlerce sürerdi. Biz de çocukken oyundan yorulduğumuzda onların yanına gelir, ağacın gölgesinde dinlenir, Birsen Hanım’ın nefis ev kurabiyelerinden iştahla yerdik. Sonra da tekrar oyuna koşardık.

Bizim bahçedeki ıhlamur ağacına da onlar bayılırlardı. Haziran ayının ortalarında açan ıhlamurların ortaya yaydığı o muhteşem kokuyu duyabilmek için, her fırsatta bizim bahçeye gelirlerdi. Annemle bazen ıhlamurları ağaçtan birlikte toplardık. Ve sevdiğimiz komşularımıza dağıtırdık. Erdoğan Beyler ıhlamurların en başlıca müdavimlerindendi. Her haziran sonunda ıhlamurlarını çocuklar gibi heyecanla beklerlerdi. Annem

onlara torpil geçer, en büyük ıhlamur poşetini onlara verirdi. Onlar da bu kayırılmadan çok mutlu olurlardı.

Birsen Hanım da tıpkı annem gibi Fransız şansonlarına bayılırdı. Yemekten sonra kahvelerimizi ve vişne likörünü, annenim de çok sevdiği ve zaman zaman evde iş yaparken mırıldandığı Edith Piaf'in "padam padam" şarkısı eşliğinde içtik. Ardından da yine annemin çok sevdiği bir Fransız şarkıcı olan Josephine Baker'ın "J'ai Deux Amours" adlı şarkısı bittiğinde, kahvelerimiz de bitmişti. İzin isteyip kalktım. Yemeği birlikte yediğimize çok memnun olmuşlardı, beni uğurlarken her zamanki sevecenlikleriyle ve tatlı güler yüzleriyle tekrar beklediklerini söylediler. "Seve seve gelirim," dedim.

Eve girdiğimde ilk işim Kaan'ın tablosunu duvara asmak oldu. Sonra kendime hafif votkalı bol buzlu bir içki hazırladım. Martılar yine kim bilir hangi nedenle yaygara koparıyorlardı. Adada olmak güzeldi. Yine annemin çok sevdiği bir şarkıcı olan Dario Moreno'nun CD'sini koydum. Ve ailecek hep birlikte söylediğimiz "Deniz ve Mehtap" şarkısını, Moreno'dan dinlemek bir başka keyifti. Bu şarkı bizim özellikle yazları söylediğimiz aile şarkımız gibiydi.

Martıları belki de bu şarkı yüzünden çok daha fazla sevmiştim. Babam da severdi. Onların seslerinden hiç rahatsız olmazdı. Babamla birlikte en büyük zevkimiz, martıların yavrularına nasıl baktıklarını izlemekti. Onların mayıs ayında kuluçkaya yatışlarını, yavrularını dünyaya getirdiklerinde onları nasıl kursaklarında biriktirdikleri yiyeceklerle beslediklerini, büyük bir özveriyle bakıp koruduklarını, büyüdüklerinde onları suya girmeleri ve uçmaları için nasıl teşvik ettiklerini, hatta tembellik edip miskin miskin pinekleyenleri iskelelerden çığlık çığlığa kovaladıklarını, artık onların kendi kendine yeter hale geldiklerinden emin olunca da tekrar kendi yaşamlarına dönüşlerini, bir belgesel film izler gibi izlemekten büyük bir haz alırdık.

Babam onları izlerken bana dönüp, "İşte Ahmet hayat böyle bir şey. Doğadaki hayvanlar, yavrularını büyütüp yetiştirirler, sonra da onları kendi hayatlarını yaşamaları için özgür bırakırlar. Ama büyüyünceye kadar onları

en iyi şekilde eğitirler. Bu biz insanlar için de geçerli bir kuraldır. Dünyada gördüğün bütün bu canlılar, bizler de dâhil, hepimiz doğadan geldik, hepimiz aynı doğayı paylaşıyoruz. Burada yaşamak bizim olduğu kadar onların da en doğal hakkı. Bu nedenle asla onlara kötü davranmamalı, asla onları incitmemeli, asla onları bulundukları yerlerden uzaklaştırmamalısın. Böyle yapan olursa da, onlara gereken dersi vermelisin," derdi. Babamın bu sözlerini o gün bugündür hiç unutmamıştım. Ve daima bu sözler benim hayvanları koruma açısından rehberim olmuştu.

Anlaşılan bugün ailemi yad etme günümdü. Annemi, babamı çok özlüyordum. Tabii Duygu'yu da. Oturup, Erdoğan Beylerde yediğim akşam yemeğini, bahçelerindeki manolya ağacını seyrederken hatırladıklarımı, bugün nedense annemi ve Duygu'yu düşündüğümü, onları çok sevdiğimi anlatan duygulu, ama kısa bir mektup yazdım. Ve elektronik postasına gönderdim. Duygu bu yazıyı okuyunca eminin gözyaşlarına hâkim olamayacaktı. Sonra da oturup Duygu'nun yolladığı ama bir türlü fırsat bulup da tam olarak bakamadığım fotoğraf CD'sini bilgisayara koyup bakmaya başladım. Duygu'nun kocasıyla bir yıl önceki gelişlerinde Büyükada ve Bodrum'da çektiğimiz fotoğraflardı.

Bu arada sevimli sarmanlar, geldiğimi fark etmiş olacaklar ki, kapının önünde tatlı tatlı miyavlamaya başladılar. Onlara daha önceden temin ettiğim hazır mamalardan verdim. Pek memnun olmasalar da yediler.

Sonra tekrar fotoğraflara döndüm. Bodrum'da Duygu ile kocasının ne kadar çok fotoğrafını çektiğimi yeni fark etmiştim. İkisi de mutlu görünüyorlardı. Gerçekten de mutluydular.

Moreno, "Her akşam votka, rakı ve şarap" şarkısını, kendine özgü tatlı sesiyle söylerken, Büyükada'da evin içinde çekilmiş bir fotoğraf dikkatimi çekti. Bu Duygu'nun yanında benim de olduğum bir fotoğrafıydı. Kocası çekmişti. Fotoğrafa daha dikkatli baktığımda Duygu'nun yanında bir tablo vardı. Bu tablo benim bir saat kadar önce duvara astığım Kaan'ın tablosuydu. Duygu fotoğrafta gülüyordu. Çok da sevimli bir fotoğraftı. Birden kafama dank etti. Bu fotoğraf geçen yılki bir fotoğraftı. Tabloyu

büyüterek daha yakından bakmaya başladım. Sonra dizüstü bilgisayarı elime alıp duvara astığım tablonun yanına gittim. Şimdi iki tabloya çok daha dikkatle bakıyordum.

“Aman Allah’ım!” diye bağırdım. Duvardaki tablo ile bilgisayardaki tablo birbirinden farklıydı. Renklerde az da olsa bir farklılık vardı. Ağaca yaslanmış iki kişi bilgisayardaki fotoğrafta iki farklı yöne bakarken, duvardaki tabloda karşıya bakıyorlardı. “Bu nasıl olur?” dedim içimden. Yoksa ben mi yanılıyordum. Bir göz aldanması mıydı? Gözlerimi ovuşturdum ve bir süre sonra yeniden baktım. Evet, kesinlikle iki tablo birbirinden farklıydı. Üstelik biraz daha dikkatle bakınca bilgisayardaki tabloda kuşların boyunlarındaki boncuk kolyeler, duvardaki tablodaki kuşların boyunlarında yoktu.

Ne yapacağımı şaşırmıştım, üstelik de korkmuştum. Bu tablolar değiştirilmişti. Ama nasıl ve neden?

Birileri eve girmiş tabloları değiştirmişti. Demek ki bu tabloda gerçekten önemli bir sır saklıydı. Belki Kaan, asıl vermek istediği mesajı bu tabloya gizlemişti. Sonra birden Kaan’la Samsun’daki görüşmemiz aklıma geldi. Benden evin adresini istemişti. Büyükada’ya gelip beni ziyaret edebileceğini söylemişti. Ama sonra ses seda çıkmamıştı. Peki, bana önce tabloyu verip, sonra da bunu alıp yerine başka bir tablo koymasının anlamı ne olabilirdi?

Düşünceden delirmek üzereydim. Çetin’i arayıp bu durumu haber vermeyi düşündüm, ama belki telefonlar dinleniyordur düşüncesiyle vazgeçtim. Resmen korkuyordum. Belki de birileri beni izliyordu. Bir gizli kamera olup olmadığını anlamak için çevreme baktım. Bir şey göremedim. Kendimi bu evden dışarı atmak istiyordum. Eğer beni izliyorlarsa tablo olayının farkına vardığımı da görmüş olabilirlerdi. Şefi, polis muhabiri Tolga’yı aramayı düşündüm, ama sonra ondan da vazgeçtim. Onlara ne diyecektim gecenin bu saatinde? Zaten anlatsam da bir şey anlamazlardı. Vazgeçtim. Tabloyu duvardan indirdim ve kâğıda sardım. İçinde fotoğraf CD’sinin olduğu dizüstü bilgisayarımı da aldım. Üzerimi çarçabuk giyinip

kapıları kapattıktan sonra sessizce dışarı çıktım. Çevrede kimsecikler yoktu. Bu saatte bir yere gidemezdim. Son vapur kalkmış olmalıydı. Erdoğan Beylerin kapısını çaldım. Birkaç saniye geçtikten sonra Birsen Hanım kapıda belirdi ve beni görünce çok şaşırdı.

“Hayrola Ahmet, ne oldu?” diye sordu. Aslında ne diyeceğimi bilemiyordum, ama o anda aklıma gelen ilk şeyi adeta fısıldayarak söyledim.

“Gecenin bu saatinde sizi rahatsız ettiğim için ne olur kusura bakmayın Birsen Hanım. Bu gece nedendir bilinmez kendimi çok yalnız hissettim ve eğer izniniz olursa bu gece sizinle kalmak istiyorum.”

“Ne demek Ahmetçiğim. Tabii ki gel buyur. Burası senin de evin sayılır, izne ne gerek var.”

İçeri girdiğimde salonun ortasında pijamalarıyla dikilmiş bir halde bana şaşkın şaşkın bakan Erdoğan Bey’le göz göze geldim. Zavallı insanları uykularından uyandırdığım için kendime çok kızmıştım. Erdoğan Bey de benim kendisine şaşkın baktığımı görünce hemen kendini toparladı.

“Ahmet sevgili oğlum, yüzün sapsarı bir terslik mi oldu yoksa?”

“Hayır, Erdoğan Bey, birden kendimi yalnız hissettim. Biliyorum bu biraz anormal bir durum, ama ne olur kusuruma bakmayın. Sizi de rahatsız ettim, tekrar özür dilerim.”

“Ahmet o ne biçim söz, iyi ettin, bazen insan yalnızlıktan sıkılır, bilirim.”

Birsen Hanım çarçabuk, salona bitişik odada bana yatak hazırlamıştı bile. Bir şey içip içmeyeceğimi, hemen ılık bir süt hazırlayabileceğini söyledi. Teşekkür ettim.

Odaya girip ışıkları söndürdüğümde, yatakta korkudan kaskatı kesilmiştim. Asla uyuyamayacaktım. Sabahı zor edecektim, bunu biliyordum. Tablo değiştirilmişti. Hala inanamıyordum. Rüya falan değildi. Kalkar kalkmaz ilk işim tablo profesörünü aramak ve hemen üniversiteye gitmek olacaktı. Ama sabaha daha çok vardı. Ara sıra perdeleri aralayıp dışarıya göz gezdiriyordum. Kimsecikler yoktu. Ama korkum geçecek gibi

değildi. Sanki bir anda siyah giysili adamlar tekrar saklandıkları karanlığın içinden çıkıp gelecekti.

- 38 -

4 Nisan Çarşamba

Sabah olmak üzereydi. Ortalıkta kimseler yoktu. Kısaca karanlığın içinden kimse çıkıp gelmemişti. Ama hiç uyumamıştım. Bir ara sabaha karşı dalar gibi oldum, ancak karga ve martıların acı çığlıkları birazcık uykuyu bile bana çok görmüşlerdi. Aslında iyi ki de uyandırmışlardı. Zaten o kısacık uykumda kâbuslar görmüştüm. Hem korkuyor, hem de seviniyordum. Korkuyordum, çünkü inanılmaz tehlikeli şeyler oluyordu. Seviniyordum çünkü bir şeyler yakaladığımı sanıyordum. Yataktan fırlayıp alelacele giyindim. Erdoğan Beyler henüz uyuyorlardı. Onları uyandırmadan evden çıkmalıydım. Teşekkürlerimi ve erken çıkmam gerektiğini belirten kısa bir not yazıp odamdaki yatağın üzerine bıraktım. Belki biraz ayıp olacaktı ve dün bu davranışıma hiçbir anlam veremeyeceklerdi ama daha fazla bekleyemezdim.

Tabloyu ve dizüstü bilgisayarımı yanıma alarak sessizce dışarı çıktım. Kabataş'a gitmek üzere yedi vapuruna bindim. Vapura binince derin bir "Oh!" çektim. Sadece bir tek şey düşünüyordum; tablo profesörünü üniversitedeki odasında bulabilmeyi. Henüz daha hiçbir şey tam kesinleşmemişken Çetin'i de aramak istemiyordum.

Kabataş'tan iner inmez bir taksiye atladığım gibi soluğu üniversitede aldım. Saat dokuza çeyrek vardı. Profesör henüz gelmemişti. Üniversitenin kafeteryasında kendime çift kaşarlı tost ve çay ısmarladım. Kafeterya öğrencilerle doluydu. Şefi arayıp bir işim olduğunu, biraz gecikeceğimi bildirdim. Bir süre sonra yeniden yukarı çıkıp profesörün odasına gittim. Hala gelmemişti. Saat dokuzu on geçiyordu. Sabırsızlanıyordum. Asistanların odasına gidip profesörün ne zaman geleceğini sordum. Kesin

olarak bilmiyorlardı, ama saat ona doğru geleceğini söylediler. Demek ki gelmesine daha elli dakikalık bir zaman vardı. Heyecandan yerimde duramıyordum. Bir süre koridorda oyalandım. Aksi gibi profesörün telefonu yanımda yoktu. Sonra dayanamayıp asistanların odasına gidip profesörün telefonunu istedim ve çok önemli olduğunu söyledim. Asistanlardan biri kendi cep telefonundan aradı. Profesör asistana yarım saat içinde üniversitede olacağını söyledi.

Yaklaşık yarım saat sonra profesör gözüktü. Bana yine gözlüklerinin üzerinden bakarak, “Hayrola Ahmet Bey, sabah sabah hangi rüzgâr attı sizi buraya?” dedi. Birlikte odasından içeri girdik.

“Efendim, hatırlarsanız size bir tablo getirmiştim ve siz onun içindeki mesajı çözmüştünüz. Ancak şimdi o tablonun bir başkasıyla değiştirildiğini fark ettim. İki farklı tablo var şu anda elimde. Birisi sizin çözdüğünüz tablo, diğeri ise aynı tablonun çok az farklı bir benzeri. Ancak diğeri bilgisayarımdaki fotoğraf CD’sinin içinde bulunuyor.”

Profesör hiçbir şey anlamamış gibi yüzüme bakıyordu. Heyecandan tam olarak açık anlatamamıştım.

“Yani siz şimdi bana getirdiğiniz tablonun bir benzeri olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?”

“Evet,” dedikten sonra profesöre olayı daha açık bir şekilde anlattım. Profesör o zaman, “Tamam, getir bir bakalım,” dedi büyük bir merakla. O da heyecanlanmıştı. Bilgisayarımı açtım, dosyaya girip o fotoğrafı buldum. Diğer tabloyu da kâğıdından sıyırarak profesörün önüne koydum. “Lütfen bir bakın,” diyerek, farklılıkları ona gösterdim. Profesör gayet dikkatli bir fotoğraftaki tabloya, bir de diğerine birkaç dakika baktıktan sonra, “Evet, iki tablo arasında gerçekten fark var. Fotoğraftaki tabloda renkler daha cansız, ama bundaki daha parlak ve biraz koyu. Diğer farklılıklar da açıkça görülebiliyor,” dedi. Evet, yanılmamıştım, bu beni çok sevindirmişti.

“Ancak bilgisayardan bu fotoğrafın içindeki yazılı şifreyi çözmek kolay değil. Ayrıca bu kızın yüzü, fotoğrafın kenarını kapatmış. Fotoğrafı

büyütürsek de deforme olacağından şifreyi çözmemiz zorlaşacak," deyince, canım çok sıkıldı. "Peki, yine de çözmek mümkün ama değil mi?" diye sordum. Profesör yanıt vermeden bilgisayardaki fotoğrafı incelemeye başladı. Sonra, "Evet, tabii, ama epey zaman alabilir," diye yanıtladı. Profesör işi yavaştan alıyordu, bunu acilen bugün çözmesi gerektiğini anlattım. Yoksa her şey için geç olabilirdi. Zaman en değerli şeydi artık.

"Yalnız birkaç saatimi alabilir, isterseniz burada bekleyin, isterseniz gidin, ben size haber veririm," dedi profesör, yine cam gözlüklerinin üzerinden bana bakarak.

"Gidemem efendim, burada beklemeyi tercih ederim, bu hayati derecede önemli."

"O zaman bir bakalım, ama sıkılırsanız, dışarı çıkabilirsiniz."

Sıkılmak ne demekti? Gün boyu sürse bile beklemeye hazırdım. Profesör fotoğrafı incelemeye başladı.

Bu arada bazı öğrenciler içeri girip profesöre bir şeyler soruyor, çalışmasını bölüyorlardı. Profesör gayet sabırla onları dinliyor, yanıt veriyor, onlar gidince de yeniden fotoğrafı incelemeye koyuluyordu. Ben ise içeri her öğrenci girişinde içimden bir küfür savuruyor, söyleniyordum. Yüzümdeki sinirli ifadeye fark eden profesör de, "Öğrencileri geri çevirmek olmuyor, bildiğiniz gibi bizim asıl amacımız onları eğitmek," diyerek, beni bir güzel üstü kapalı azarlıyor, ben de dersimi böylece alıyor, yüzümdeki ifadeyi zoraki de olsa değiştiriyordum.

Yaklaşık üç saattir bekliyordum. Profesör ara sıra kendi kendine söyleniyor, hemen kalemi eline alıp kâğıda bir şeyler karalıyor, sonra da yine kendi kendine, "Yok yok, böyle değil, yanlış oldu," diyerek, yeniden incelemeye dalıyordu. Bu arada yüzündeki ifade hiç değişmiyordu. Meraktan çatlamak üzereydim.

Sonunda elindeki kalemi ve gözündeki gözlükleri masaya fırlatıp, geriye doğru yaslandı ve yüzünü ovuşturdu. Gözlerini tavana dikip bir süre öyle kaldı. Sonra bana doğru eğildi. "Çözdüm," dedi. Meraktan ölebilirdim.

“Ne buldunuz?” diye fısıldadım. Sanki sesim kaybolmuştu. Kalbim hızlı hızlı atıyordu.

“Şöyle yazıyor,” dedi gözlerini fotoğraftan ayırmadan. Soluğumu tutmuş profesörün dudaklarından dökülecek sözcüklerin ne olacağını bekliyordum.

“Tabloda, ‘Deltadan eroin nakliyesi yapılıyor,’ yazıyor,” dedi. İşte bu cümle benim beklediğim cümleydi. Utanmasan çocuklar gibi havalara sıçrayabilirdim. “Emin misiniz profesör?” diye sordum, titrek bir sesle.

“Evet, aynen böyle yazıyor, uzun sürmesinin nedeni fotoğraftaki kızın yüzünün tablonun bir kenarını kapıyor olması. Yalnız bir veya birkaç kelime daha olabilir, ama çok daha teknik bir inceleme gerekiyor bunun için.”

Bu bilgi bana yeter de artardı bile. Sonunda deltanın gizemini çözmüştük işte. Yanılmamıştım, yanılmamıştık, haklıydık. İçimi müthiş bir mutluluk dalgası kaplamıştı. Profesöre sarılmamak için kendimi zor tutuyordum.

“Bu bilgi bize yeter profesör, her şey için çok teşekkür ederim. Çok önemli bir olayı aydınlattınız,” dedim. Hemen telefona sarılıp, Çetin’i aradım.

“Çetin, lütfen beni başka güvenilir bir telefondan arar mısın?” dedim. Hemen profesöre dönüp odanın telefon numarasını öğrendim ve Çetin’e bildirdim.

Çetin bir iki dakika sonra beni profesörün odasının telefonundan aradı.

“Hayrola ne oldu?” dedi, heyecanla.

“Çetin sonunda olayı çözdük.”

“Hangi olayı?”

“Delta ölümlerini, biz haklı çıktık.”

“Nasıl?” diye sordu Çetin, bu kez sesi titreyen oydu. Ona dün geceden itibaren yaşadıklarımı tek tek anlattım. Çetin’in heyecandan nutku tutulmuştu. Sonra birden bağırdı.

“Bravo Ahmet! Helal olsun sana.”

İkimiz de sevinçten uçuyorduk. Profesör de merak ve heyecanla bana bakıyordu. Çetin bir süre sonra kendini toparladı ve hemen ciddileşti.

“Ahmet, en önemli adım bundan sonra başlıyor. Siz şimdi profesörle oradan sakın ayrılmayın. Ben hemen İstanbul Emniyeti’ndeki arkadaşlarımı arayıp yanınıza bir ekip göndereceğim. Bu ekip eldeki tüm materyalleri sizden alacaklar, ayrıca sizin sözlü ve yazılı ifadenizi de kaydedecekler. Profesöre de söyle, sakın kimseye hiçbir şey belli etmeyin. Normal davranın. Ben de hemen bugün ilk uçakla oraya geliyorum. Benden telefon almadan sakın hareket etme.”

“Tamam Çetin, bekliyoruz.”

“Seni bir kez daha kutluyorum, seni emniyete almayı istemekle ne kadar haklı olduğumu bir kere daha anladım. Sen süper bir dedektifsin,” dedi coşkuyla. Çetin’in sesinde, hiç olmadığı kadar mutlu bir hava vardı.

Profesörle ikimiz sakin bir şekilde gelecek olan polisleri beklemeye başladık.

Yaklaşık iki saat sonra odaya dört polis girdi. Biri bana yapılan saldırıdan sonra ifademi alan deneyimli gasp masası polisiydi. Diğer ikisi yine emniyette tanıştığım narkotikten komiser Kemal, öbürü de yardımcısı Tarkan, dördüncüsünü ise daha önce hiç görmemiştim.

Onlar bizim ifademizi almaya hazırlanırken, Kaan’ın bana neden böyle şifreli bir tablo hediye ettiğini, sonra Samsun’da neden hiç bu konuyu açmadığını ve tablonun sonra nasıl olup da değiştirildiğini düşünmeye başladım.

Kaan önce bana gizli bir mesaj yazmış, sonra vazgeçmişti veya vazgeçirilmişti. Neden? Bunlar hala sırdı. Ama galiba çözümü yakındı.

- 39 -

Polisler bizim ifademizi almışlar, daha sonra da bizi alıp emniyete götürmüşlerdi. Ben de şefi arayıp önemli bazı gelişmeler olduğunu, daha sonra uygun bir zamanda anlatacağımı söylemiştim. Şef, ne olduğunu sormamış, sadece, “Tamam,” demekle yetinmişti. Bu her zamanki gibi bana olan güveninin bir göstergesiydi.

Akşamüzeri saat yedi sularında Çetin gelmişti. Beni ve profesörü tebrik etmiş, daha sonra bizi emniyete getiren polislerle birlikte bir odaya girip olay hakkında neler yapacaklarını planlamaya başlamışlardı.

Anlaşılan bizi daha sonra güvenli bir yere götürüp bir süre daha alıkoyacaklardı. Bunu yapmalarındaki neden, konunun tehlikeli ve riskli oluşuydu. Bu duruma profesörün canı biraz sıkılmıştı ama sonunda o da olayın ciddiyetinin farkına varmış ve pek sesini çıkarmaz olmuştu.

Daha sonra saat dokuzda Çetin ve yanında bizi getiren polislerle birlikte Sarıyer’de emniyete ait güvenli bir binaya gittik. Çetin hala birtakım yerlere telefon edip nasıl hareket edeceklerine dair planları geliştiriyordu. Narkotikten komiser Kemal, bize bu eroin ticaretinin sebepleri hakkında bazı bilgiler verdi.

Eroin, Afganistan’dan geliyor, İran üzerinden Türkiye’nin Hâkkari sınırından içeri giriyordu. Van yoluyla da deltaya getirilip oradan büyük olasılıkla araştırma gemisiyle Rusya’ya taşınıyordu.

Rusya son yıllarda uyuşturucudan en fazla zarar gören ülkelerin başında geliyordu. Gençlik, özellikle şehirlerde uyuşturucuya alıştırılmıştı. Hemen her gün uyuşturucu yüzünden ölen onlarca genç, medyanın birinci gündem maddesini oluşturuyordu. Bu nedenle Rus hükümeti uyuşturucuyla büyük bir mücadele başlatmıştı. Sınırlarda muazzam bir güvenlik sağlanmıştı.

Birleşmiş Milletler'e bağlı uluslararası uyuşturucu polis birliği en fazla önemi Rusya'ya veriyordu. Uyuşturucu tacirleri için en büyük pazarlar arasında Rus pazarı yer alıyordu.

Komiserin verdiği en can alıcı bilgi ise, bakanın kardeşi ile ilgiliydi. Polis, bakanın kardeşini uzun yıllardır yakın izlemeye almıştı, ama bugüne kadar hiçbir sonuç elde edememişlerdi. Tam sonuca yaklaşıyorlardı ki, bakanın kardeşi, ağabeyinin siyasi nüfuzunu kullanıp baskınları, operasyonları bir şekilde durdurmayı başarıyordu. Tıpkı yıllar önce kendine ait arazide bulunan eroinden bir şekilde kurtulduğu gibi kurtuluyordu. Bu işin başında hiç kuşkusuz uluslararası uyuşturucu mafyası vardı. Bakanın kardeşi de anlaşılan bu mafyanın bir üyesiydi. Polis yıllardır bakanın kardeşiyle ilgili delil aramaktan perişan olmuştu. Somut deliller bir türlü bulunamadığı için de bakanın kardeşiyle ilgili hiçbir iddiada bulunamıyorlardı.

Polise göre bakanın, kardeşinin yaptıklarından haberi yoktu. Zaten olsaydı siyasete atılmaya cesaret edemez, üstelik bakanlık gibi bir görevde de bulunamazdı. Ancak kardeşi, ağabeyini istediği gibi kullanıyordu.

Çetin bu arada, gerekli yerlerle görüşmelerini saat onbir gibi tamamladı. Sonra yanımıza geldi. Yoğun telefon trafiğinden oldukça yorgun düştüğü gözden kaçmıyordu.

"Tamam, her şey hazırlandı. Sadece yarın Samsun'a gidip bizim müdüre elimizdeki tüm bilgileri vereceğiz. Son kararı o verecek," dedi.

Çetin, benimle birlikte profesörün de Samsun'a götürüleceğini söyledi. Müdürü mutlaka ikna etmeleri gerekiyordu, bu nedenle profesörün müdürle yüz yüze görüşmeleri önem taşıyordu. Zaten bütün ekip Samsun'da toplanacak, karar verildikten sonra da operasyon başlayacaktı. Gerçekten heyecanlı bir süreç başlıyordu. Ama aklım Oleksandra ve Vadim'e takılmıştı. Vadim'in, "Doğru yolu bulmak için Kaan'ın tablolarına bakıyor," sözündeki anlam artık çözülmüştü. Demek ki Oleksandra ve Vadim'in tüm bu olup bitenlerin hepsinden haberleri vardı. Ama zavallı Oleksandra,

oradaki korumalar tarafından yakın takip altına alınmıştı. Kim bilir ne sıkıntılar çekiyordu? Onu düşündükçe içim sızlıyordu şimdi.

Sonunda tüm bu ölümlerin sırrı da artık anlaşılıyordu. Demek ki o kazada ölenlerin hepsi orada uyuşturucu bulmuşlardı. Bu nedenle susturulmuşlardı. Kaza süsü verilerek cinayete kurban gitmişlerdi. Odadaki herkes bu konuda fikir birliğindeydi.

Çetin'e bir ara, "Peki, Oleksandra'ya ne olacak?" diye sordum. "Bir şey olmayacak, anladığımız kadarıyla büyük bir baskı altında, bunların hepsi soruşturmada ortaya çıkar, merak etme. Dua edelim de bu pislik herifler kıza kötü bir şey yapmasın," diye yanıtladı. "Umarım yapmazlar," dedim.

Ama Oleksandra'yla ilgili içime bir korku girmişti. Şimdilik polisin yapacağı baskından haberleri yoktu. Ama öğrenir öğrenmez, onu diğerleri gibi öldürebilirlerdi. Çünkü bu adamlar acımasızdı. Bir insan öldürmek onlar için bir hayvan boğazlamaktan farksızdı.

Eğer polisler yapacakları operasyon sırasında Oleksandra'yı hemen bulamazlarsa, kızın yaşamı daha fazla riske girecek demekti. Bu nedenle Çetin'i uyardım.

"O da, "Sen merak etme, biz elimizden geleni yaparız, ben arkadaşları uyarırım," dedi.

Artık yarını beklemekten başka yapacak bir şeyimiz yoktu. Herkes biraz dinlenebilmek için odalarına çekildi. Hepimizi zorlu saatler bekliyordu.

Bakalım burunlarından kıl aldırmayan profesör, ekibi ve bakanın kardeşi, foyaları iyice meydana çıkınca ne yapacaklardı?

- 40 -

6 Nisan Cuma (Bir Gün Sonra)

“Bana somut kanıtlar getir, yoksa bu masala inanıp, herhangi bir baskın veya soruşturma için izin vermem,” diyen Çetin’in müdürü tablo profesörünün de tablodaki gizli bilgiyi anlatmasıyla sonunda ikna olmuş, operasyon için başlama emrini vermişti. Ama Çetin’e, “Bak Çetin, eğer bu iş fos çıkarsa hem kendini, hem de beni yakarsın. O nedenle her şeyi en ince ayrıntısına kadar düşün ve öyle hareket et. Bu operasyon iznini sana, yüzde yüz başarı ihtimali üzerine verdiğimi aklından sakın çıkarma,” demişti.

Şafakla birlikte ekipler harekete geçeceklerdi. Bu operasyon Kızılırmak Deltası’nın yanı sıra, Krasnoyarsk’taki Yenisey Irmağı üzerindeki proje sahasında da gerçekleştirilecekti. Operasyon, Türkiye ve Rusya’da eş zamanlı başlatılacaktı. Plan, büyük bir gizlilik içinde hazırlanmıştı.

Operasyona ben de katılmaya karar vermiştim. Çetin buna şiddetle karşı çıkmıştı. Bunun çok tehlikeli olduğunu, bana herhangi bir zarar gelmemesi için beni operasyon bittikten sonra çağıracağını söylemişti. Ama sonunda ısrarlarıma daha fazla dayanamamış, kabul etmek zorunda kalmıştı. Yalnız bazı şartları vardı. Asla onun yanından ayrılmayacaktım ve üzerime çelik yelek giyecektim. Ve hiçbir zaman ön planda olmayacaktım. Tabii bu şartları seve seve kabul etmiştim.

Hepimiz çok erkenden kalkmış ve emniyet müdürlüğünde beklemeye başlamıştık. Daha güneşin doğmasına iki saat vardı. Çelik yeleğimi giymiş, yanıma da iki dijital fotoğraf makinesi almıştım. Bütün ekip tam teçhizat hazırdı. Operasyonu Çetin yönetecekti. Narkotikten komiser Kemal ve yardımcısı da operasyona katılıyordu.

Delta sahasına doğru araçlarla sessizce hareket ettik. Profesörün ve yaralı yüz Mikita'nın, o burunlarından kıl aldırmayan kendini beğenmiş havalarının söndüğünü ve yüzlerindeki ifadeyi görmek için sabırsızlanıyordum. Tek endişem Oleksandra'ydı. Onu mutlaka bulup koruma altına almalıydık. Çetin'e yolda bunu bir kez daha hatırlattığımda, "Merak etme o konu aklımda, arkadaşlardan iki kişiyi o kızı bulmaları için görevlendirdim," demişti. Çetin'in söyledikleri içime su serpmişti.

Deltaya giderek yaklaşıyorduk. Etrafta kimsecikler yoktu. Bazı araçlar Yörükler Köyü'nde durdu. Araçtan inen polisler, proje ekibinde çalışanların kaldığı evlerin etrafını sardı. Bütün ekip bu köyde kalıyor olmalıydı. Sahada ise sadece görevliler bulunuyordu. Baskın herkes uykudayken yapılacaktı. Diğer araçlar da delta sahasına doğru ilerlemeye başladılar. Operasyon şafak sökerken aynı anda başlayacaktı. Köy karanlığa gömülmüştü. Herkes uykudaydı. Çelik yelek yüzünden üzerimde müthiş bir ağırlık hissediyordum.

Ekibin bulunduğu evler ile profesör ve yardımcılarının kaldığı taş ev, polisler tarafından tam anlamıyla bir kuşatmaya alınmıştı. Bir süre sonra Çetin'in yardımcısı Turan, telsizle deltanın da etrafının sarıldığını, operasyona hazır olduklarını bildirdi. Köyde köpek havlamaları dışında çıt çıkmıyordu. Birazdan güneş doğacak, etraf yavaş yavaş aydınlanmaya başlayacaktı. Çetin hareket için o anı bekliyordu. Hepimiz müthiş heyecanlıydık ve uyuşturucu ticareti yapıldığı konusunda yanılmamış olmamız için dua ediyorduk. Eğer yanılıyorsak, hapı yuttuk demekti. Oleksandra, Kaan öldükten sonra artık şehirde kalmıyordu. Zaten istese de kalamazdı. Çünkü onu bir tehdit olarak gördükleri için şehirde bırakmazlardı. Köyde kaldığını tahmin ediyorduk, ama hangi evde olduğunu bilmiyorduk.

Şafak sökmeye başladığı sırada Çetin operasyon için düğmeye bastı. Turan'ı aradı ve "Operasyona başlayın," talimatını verdi. Bu arada polisler yavaş yavaş evlerin çevresindeki çemberi daraltarak ilerliyordu. Hepimiz

nefeslerimizi tutmuş, neler olacağını, nasıl bir tepkiyle karşılaşacağımızı heyecanla bekliyorduk.

Çelik yelekli ve silahlı polisler evlerin kapılarını kırarak hızla içeriye daldılar. Çetin'le ben ise taş evin kapısının önünde duruyor ve polislerin içeriye girişlerini izliyorduk. Polislerin, içeriden gelen, "Kimse kıpırdamasın, herkes yere yatsın, bu bir baskındır," şeklindeki bağırışlarını duyduk. Çetin birden fırladı ve taş evden içeri daldı, arkasından da ben.

Profesör, yardımcıları Olga ve Vuyev üzerindeki eşofmanlarla aşağıdaki salonda şaşkınlıkla çevrelerindeki polislere bakıyorlardı. Birden Çetin'i ve yanında beni görünce şaşkınlıkları daha da arttı.

Polisler tüm ekibi yakalamıştı. Şimdi tüm çevre didik didik aranıyordu. Bu arada Turan, Çetin'i telsizle aramış, "Baş komiserim ekibi yakaladık ve etkisiz hale getirdik. Her yeri aramaya başladık," dedi. Çetin de, "tamam her yeri arayın," diye yanıtladı yardımcısını.

Çetin sonra profesöre döndü. Profesör ve yardımcıları üzerlerindeki şaşkınlığı hala atamamışlardı. "Artık her şey bitti profesör, burada ne hatlar karıştırdığınızı öğrendik," dedi.

"Ne haltlar karıştırıyormuşuz komiser?"

"Siz daha iyi biliyorsunuz."

"Biz sadece yaban hayatın devamlılığını sağlıyoruz, yaptığımız iş bu, bu mu karıştırdığımız halt?"

Profesör gayet soğukkanlı konuşuyordu. Onun bu kendinden emin tavrı bu kez bizi şaşırtmıştı. Çetin damdan düşer gibi sordu.

"Uyuşturucu ticareti yaptığınızı öğrendik profesör, bence bizi fazla yormadan her şeyi itiraf etseniz iyi olacak. Uyuşturucuyu nerede saklıyorsunuz?"

"Ne uyuşturucusu, siz delirdiniz mi?"

"Birazdan kimin delirdiğini göreceğiz."

Bu arada birden Oleksandra’yı anımsadım. “Çetin, Oleksandra’yı buldular mı acaba?” dedim heyecanla. Çetin hemen telsizle görevlendirdiği adamları aradı. Gelen yanıt olumsuzdu. Oleksandra köyde yoktu. Sonra da deltadaki Turan’ı arayıp Oleksandra’yı bulup bulmadıklarını sordu. Yanıt yine olumsuzdu. Oleksandra ortalarda yoktu. Sadece o değil, güvenlik şefi Mikita da kayıptı.

Çetin profesöre dönerek, “Profesör, Oleksandra nerede?” diye sordu.

“Bilmiyorum, şehirde veya başka bir yerde olabilir.”

“Peki, Mikita nerede?”

“Bakın komiser ben onların bekçisi değilim, nerede olduklarını bilmiyorum. Bulmak herhalde sizin göreviniz. Arayan sizsiniz.”

Çetin polislere, “Profesör ve yardımcılarını araçlara bindirin, hep birlikte deltaya gidiyoruz,” dedi. “Üzerimizi giyinebilir miyiz, sayın baş komiser?” diye sordu profesör.

“Hayır, buna gerek yok,” dedi Çetin ve yanındaki polise, “Üzerlerine kalın bir şeyler verin, hemen araca bindirin,” diye emir verdi Çetin sert bir ses tonuyla. Profesör bu davranıştan hiç memnun kalmamıştı.

“Bakın bu yaptıklarınızı size pahalıya ödeteceğiz, bütün projeyi baltalamak üzeresiniz, bu duyulunca utancınızdan yerin dibine gireceksiniz.”

Çetin bir şey söylemedi ve onların dışarı götürülerek araçlara bindirilişlerini izledi. Sonra da bana dönerek, “Hadi gidiyoruz,” dedi. Bu arada köydekiler ne olup bittiğini anlamak için toplanmışlardı. Meraklı, şaşkın ve biraz da ürkek gözlerle polislere ve proje ekibindekilere bakıyorlardı. Aralarında fısıldaşıyorlardı, ama kimse tam olarak ne olduğunu pek anlayabilmiş değildi. Ama çok geçmeden öğreneceklerdi. Bu arada polisler evleri çembere almışlar, her yeri didik didik aramaya devam ediyorlardı. Çetin de orada kalan polislere emirler vermiş, aramalarına devam etmelerini istemişti. Proje ekibindekiler bir evde göz hapsine alınmışlardı. Birkaç polis de onları sorguluyordu. Ama bir sonuç elde

edebilmiş değillerdi. Hepsi ağız birliği etmişçesine uyuşturucudan tek söz etmiyordu. Polisin işi giderek zorlaşıyordu. Ama eninde sonunda bir şeyler bulunacak ve onlarda itiraf etmek zorunda kalacaklardı.

“Çetin, Oleksandra deltada bir yerlerde olabilir, onu mutlaka bulmalıyız. O bize her şeyi anlatabilir, tabii kızın başına bir şey gelmediyse,” dedim Çetin’e. “Olabilir ama merak etme onu bulacağız,” dedi Çetin, ama endişeli hali de gözümden kaçmadı. Profesörün kendinden emin tavrı, köyde uyuşturucu bulamamaları ve ekibin bir şey söylememesi onu biraz hayal kırıklığına uğratmış, ürkütmüştü. Bana karşı da biraz soğuktu. Ne de olsa tablodaki sırrı çözüp uyuşturucu ticareti yapıldığını haber veren bendim. Eğer yanılmışsam bu Çetin’in ve diğer polislerin sonu olabilirdi.

Bu arada baskından bu yana aradan iki saat geçmesine rağmen deltadan da uyuşturucu bulunduğuna dair kayda değer bir şey gelmiyordu. Bu pek hayra alamet bir şey değildi.

Sonunda proje ekibinin karavanlarının bulunduğu yere gelmiştik. Deltadaki nöbetçi ekip, polisler tarafından büyük karavanlardan birine alınmışlardı. Polisler karavanları ve çevreyi aramayı sürdürüyordu. Kimse uyuşturucu olduğuna dair bir ifade vermemişti.

Çetin, yardımcısı Turan’a, “Mikita ile Oleksandra’yı bulamadınız mı?” diye sordu. Turan, “Hayır, ama arıyoruz, tüm çevreyi tarıyoruz,” diye yanıt verdi.

Yer yarılmış uyuşturucu sırra kadem basmıştı sanki, aynı zamanda Oleksandra ile Mikita da.

Çetin’in yanına yaklaşarak, ”Oleksandra ile Mikita’nın aynı anda ortadan kaybolması bence biraz garip, onları bulmadan uyuşturucuyu da bulamayız,” dedim. Çetin, “Haklısın ama arkadaşlar her yeri arıyorlar,” dedi.

Profesör ve yardımcıları da, ekibin tıkıldığı karavana götürüldü. Karavanda Çetin’le birlikte komiser Kemal ve bir iki polis onları sorgulamaya başlamıştı. Ama kimseden çıt çıkmıyordu.

Bir ara karavanın penceresinden dışarı göz attım. Oleksandra'yı son olarak gördüğüm gölete doğru baktım. Oleksandra burada bir yerlerde gizleniyor olabilirdi. Onu gizleyen de hiç kuşkusuz Mikita'ydı. Dışarı çıktım. Çetin arkamdan, "Nereye gidiyorsun? Sakın bir yere ayrılma," diye seslendi. Ama onu duymuyordum bile.

Hızla Oleksandra'yı son gördüğüm Ulugöl'e doğru koşmaya başladım. Arkamda kimse yoktu. Ulugöl'den önceki Uzungöl'e yaklaşmıştım. Yaban kazlarının seslerini duyuyordum.

"Eng eng eng…"

Kazları yönlendiren mikrolight uçaklardan biri göletin ortalarında bir dubaya bağlı duruyordu. Mikrolight uçaklardan biri deniz uçağıydı. Diğeri ise kara. Güneş bulutların arasından yükseliyordu. Delta yemyeşildi. Görünüm her zaman olduğu gibi büyüleyiciydi. Ve birbirinden çeşit çiçekler ortalığa rengârenk yayılmışlardı. Nisanda açan baldıranlar, çayır papatyaları, sarmaşıklar, sinir otları, alıçlar, ılgınlar, hercai menekşeler, yabani hardallar, bataklık süsenleri, düğün çiçekleri, karahindibalar, ateş dikenleri, karamuklar, öküz dikenleri, orkideler, gelincikler, siklamenler, çayır menekşeleri, ardıçlar, kum sütleğenleri, demir otları deltayı sarıp sarmalamıştı. Her birinden yayılan kokuların karışımı, değme parfümlere taş çıkartacak cinstendi.

Uzun sazlıkların arasından yaban hayatı her zamanki rutin işlemine devam ediyordu. Kızıl gerdanlı dalgıçlar, batağanlar, bahriler, yelkovan kuşları, karabataklar, tepeli pelikanlar, balabanlar, balıkçıllar, leylekler, kuğular, kaşıkçı kuşları, sakarcalar, boz kazlar, angıtlar, sunalar, tepeli patkalar, kılkuyruklar, kaşık gagalar, ördekler ve daha bir sürü kuş, sabah kahvaltılarını yapıyorlardı. Uzungöl'ü geçmiş, Ulugöl'e doğru yaklaşıyordum.

Ortalıkta ne Oleksandra'dan, ne de Mikita'dan eser yoktu. Nefes nefese kalmıştım. Ulugöl'ün güney ucundaydım. Biraz dinlenmek için durdum. Birden gölün batı tarafında sazlıkların arasında bir karaltı dikkatimi çekti.

Etrafıma bakındım, kimseler yoktu. Karaltıyı gördüğüm tarafa doğru yavaşça yöneldim. Sessiz adımlarla yaklaşmaya başladım. Sazlıkların arasında birileri vardı. Biraz daha yaklaşıp yere uzandım. Bu Mikita'ydı. Yaralı yüzü ve dazlak kafası ve üstünden çıkarmadığı avcı kıyafetiyle uzaktan bile seçilebiliyordu. Yanında da iri yarı iki kişi daha vardı, hem de ellerinde silahlarla saklanıyorlardı. Yavaşça telefonumu çıkardım ve Çetin'in numarasını çevirdim.

"Çetin, ben Ahmet," dedim fısıldayarak. Tam devam edecektim ki Çetin avaz avaz bağırıyordu. Ellerimle telefonu kapadım.

"Ahmet neredesin? Çabuk buraya gel. Müdür operasyonu durdurdu, geri dönmemizi istiyor, şapa oturduk, maalesef hiçbir şey bulamadık, sen neredesin?"

Tam Çetin'e bulunduğum yeri ve Mikita'yı bulduğumu söyleyecektim ki aniden telefonum kesildi. Aksi gibi şarjım bitmişti.

- 41 -

“Ne aksilik, Allah kahretsin!” deyip, telefonu cebime koydum. Operasyon durdurulmuştu. Bu ne demek oluyordu? Anlaşılan bir şey bulunamayınca müdür operasyonu aniden durdurmuştu. Ya da birilerinin haberi olmuş, operasyon için durdurulma kararı verilmişti. Ama benim durmaya niyetim yoktu. Burada mutlaka bir şeyler dönüyordu. Oleksandra’nın ortadan kayboluşu, Mikita’nın iki adamla sazlıkların arasında saklanışı, ellerindeki silahlar bunun en önemli kanıtıydı. Operasyonun durması demek, hepimizin sonu demekti. Sonuna kadar gitmeye karar vermiştim. Ama nasıl? Adamlar orada gizleniyorlardı. Elime bir taş aldım. Ve taşı hızla karşıya doğru savurdum. Mikita ve iki adamı, birden taşın düştüğü yöne doğru baktılar. Sonra yavaşça eğilerek, bulundukları yerden uzaklaşmaya başladılar. Ben de onların saklandıkları yere doğru süründüm. Her yerim ıslanmıştı. Bulunduğum yer yarı bataktı. Sazlıkların arasından sessizce yaklaşıyordum. Bu iş burada bitmemeliydi. Mikita ve iki adamını artık göremiyordum. Yavaşça doğruldum ve başımı eğerek biraz önce gizlendikleri yere doğru yürümeye başladım. İyice yaklaşmıştım. Biraz daha yürüdüm. Birden ayağım bir şeye takıldı ve kendimi yerde buldum. Bir iki suna, çıkardığım gürültüden olacak aniden çığlık çığlığa sazlıkların arasından havalandı.

Yattığım yerden bakarak neye takıldığımı anlamaya çalıştım. Demir bir halkaya takılmıştım. Ama bu demir halkanın burada ne işi vardı? Tam halkaya doğru sürünmeye hazırlanıyordum ki, sazlıkların arasından bana doğru yaklaşmakta olan hışırtılar ve kısık sesli konuşan birilerinin sesini duydum. Bulunduğum yerden geri geri sürünerek kendimi sazlıkların arasına gizledim. Korkuyordum ve tir tir titriyordum. Silahlı adamlar gittikçe yaklaşıyordu. Mikita ve yanında iki adamı, biraz önce takıldığım

demir halkanın olduğu yere geldiler. Üçü de eğilmiş vaziyette çevreyi kolaçan ediyorlardı. Başımı yere iyice yapıştırdım. Kımıldamadan beklemeye başladım. Bir süre öylece kaldım. Yavaşça başımı kaldırdım.

Bu arada bir sazlığın üzerinde bir kamış bülbülüyle göz göze geldim. Kuş şaşkın şaşkın bakınıyor, neler olup bittiğini anlamaya çalışıyordu. Ötmemesi ve hareket etmemesi için dua ettim.

Adamlar hala orada bekliyorlardı.

Ama yüzleri benim bulunduğum tarafa değil, karşı tarafa köy yönüne dönüktü. Geri geri yavaşça sürünüp oradan uzaklaşmayı düşündüm ama çıkaracağım en ufak bir ses, onların hemen dikkatini bulunduğum yöne çekecekti. Sonra vazgeçip yeniden beklemeye başladım. Neyse ki adamlar aynı istikamete bakmaya devam ediyorlardı. Çetin'in beni aramaya çıkması ve bulması için dua ediyordum. Eğer bu adamlar beni bulurlarsa sonum diğerlerinin gibi olabilirdi. Birden gözüm o demir halkaya takıldı. O halkanın orada bir şeyler vardı. Oradan ayrılmadıklarına göre o demir halkanın bulunduğu yerde bir şey gizliyor olabilirlerdi. Birden aklıma uyuşturucu geldi. Uyuşturucu gizlemiş olabilirler miydi? Neden olmasın, her şey olabilirdi. Belki uyuşturucu deltanın çevresinde toprak altına gizlenmişti. En büyük uyuşturucu da o demir halkanın altında olabilirdi. Ancak operasyon durdurulmuştu. Belki polisler şimdi deltayı terk etmeye hazırlanıyorlardı. Eğer böyleyse her şey bitmiş demekti. Bu adamların eline düşersem beni çiğ çiğ yerlerdi. Bundan hiç kuşkum yoktu. Bu arada kaz sürüleri göletin ortasında toplanmıştı. Sanki toplu olarak harekete geçmek için bir işaret bekliyorlardı. Biraz ileride bir bataklık kırlangıcı uçmaya çalışıyor, bir karakarınlı kumkuşu uçarken onu izliyordu.

Çetin neredeydi? Telefonumun kesildiğini anlamış mıydı? Belki o da şimdi bir yerlerde beni arıyordu. Acaba Oleksandra, o nerelerdeydi? Onu öldürmüş olabilirler miydi? Birden soğuk soğuk terlemeye başladım. Bu düşünceler bu bekleyiş beni öldürecekti.

Adamlardan biri benim tarafa doğru dönünce başımı yeniden yere yapıştırdım. Yine bir süre öylece bekledim. Birazdan tepemde bitecekler, beni tuttukları gibi kaldırıp, önce bir güzel dövecekler, sonra da öldüreceklerdi. Başım yere yapışmış, vücudum ter içinde, beni birazdan bulacaklarını düşünüyordum. Birden ayak seslerini işittim. Demek ki beni görmüşler yanıma geliyorlardı. Altıma yapabilirdim. Beni gören mutlaka ölü falan sanırdı herhalde. Korku insana neler yaptırıyordu. Nefes bile almıyordum. Ayak sesleri yaklaşacağı yerde uzaklaşıyordu sanki. Tekrar başımı hafifçe kaldırdım adamlar orada yoktu. İçimi bir sevinç dalgası kaplamıştı. Yoksa gitmişler miydi? Dikkatle etrafıma bakındım, evet kimse görünmüyordu. Gitmişlerdi, derin bir nefes aldım. Birkaç saniye öylece kımıldamadan bekledikten sonra yavaş hareketlerle yerimden kalktım. Kamış bülbülü hala aynı yerde duruyordu. Eğilerek demir halkanın bulunduğu yere gittim. Halkayı elime aldım ve yukarı doğru çekmeye başladım. Birden bir kapak belirdi ve kapağın üzerindeki toprak ve yaprak parçaları dökülmeye başladı. Ama kapak bir türlü açılmıyordu. Yeniden tüm gücümle denedim, biraz açılır gibi oldu ama yine tam açmayı başaramamıştım. Kapak oldukça büyük görünüyordu. Yaklaşık bir buçuk metre eninde ve uzunluğunda kare şeklinde metal bir kapaktı. Kapağı yavaşça aralayıp başımı içeri doğru uzattım. Ama tam göremiyordum. Birden bir inilti sesi işittim. Heyecanım giderek artıyordu. Bir yandan da adamların yeniden geleceğinden korkuyordum. Ama ne olursa olsun bu kapağı açmalıydım. Yeniden asıldım, bu kez biraz daha açılmıştı. İnilti sesini yeniden duydum. Burada biri veya birileri vardı. İçerisi zifiri karanlıktı. Gün ışığının içeri sızmasıyla sarı sarı bir şeylerin parıldadığını fark ettim.

Elimi uzattım, o sarı şeyi yakalamaya çalışıyordum. Birden elime sıcak ve sert bir şey temas etmişti. Bu bir insan kafasıydı. Elime değen de saçtı. Korktum ve hemen elimi çektim. Bu kapağı açmalıydım. Doğruldum ve çevreye yeniden göz attım. Kimseler yoktu. Sonra tekrar var gücümle kapağa asaldım. Kapak onu tutan bir kilitten kurtulmuş gibi aniden açıldı.

Bu arada küçük kamış bülbülü hızla havalandı. Ve kapağın altındaki çukura gün ışığı doldu. Şimdi her şey net olarak seçilebiliyordu. Bu Oleksandra değildi. Pilot Vadim'in ta kendisiydi. İçeriye atladım. Vadim'in yanındaydım. Elleri ve ayakları bağlıydı. Ağzında da bir tıkaç vardı. Gözleri yarı aralıktı. Baygındı. Yüzü gözü yara bere içindeydi. Onu kucakladım ve yukarı doğru tırmanmaya başladım. Ama ağırdı ve ilk hamlede onu çıkaramadım. Bulunduğum yer toprağa gömülmüş bir konteynere benziyordu. Ayağımın altında yumuşak bir şeyler kayıyordu. Dikkatle baktığımda bunların çuval olduğunu gördüm. Bir sürü çuval vardı. Çuvalların üzerindeki Vadim'i yeniden kucakladım ve ikinci hamlede, birlikte dışarı çıkmayı başardım. Pilotu yavaşça yere yatırdım, ellerini ve ayaklarındaki ipi hızla çözdüm, sonra ağzındaki tıkacı çıkardım. Adamlar her an gelebilirlerdi. Belli ki onu buraya gizlemişlerdi. Bu çuvallar da muhtemelen uyuşturucu çuvallarıydı. Pilotun yanaklarını hafif hafif tokatlamaya başladım. "Vadim, Vadim," diye yavaşça seslenerek onu uyandırmaya çalışıyordum. Ama Vadim'in uyanmaya hiç niyeti yoktu. Sadece garip hırıltılar çıkarıyordu.

Keşke Çetin'e haber verebilseydim, ama baş komiser ortalarda yoktu. Vadim'i omuzlayıp oradan götürmeye karar verdim. Son bir gayretle omzuma aldım ve tam gitmeye hazırlanıyordum ki, ensemde şiddetli bir darbe hissetim. Pilot ile birlikte hızla yere düştüm. Başım müthiş sızlıyordu. Arkama döndüğümde Mikita ve iki adamı, ellerindeki silahları bana doğrultmuş bakıyorlardı. O an korkudan ölebilirdim.

Üçünün ellerinde de susturucu takılmış otomatik silahlar vardı. En küçük bir hareketimde delik deşik olabilirdim. Çaresizlik içindeydim. Birazdan ikimizi de öldürüp o çukura gömeceklerini düşünmeye başladım. Mikita yaralı yüzüyle sırıtıyordu. Güneş ışığı dazlak kafasında parlıyordu. Diğer adamlar ise pür dikkat silahlarını bana doğrultmuş, kocaman açılmış gözleriyle bana bakıyorlardı.

"Demek sonunda aradığını buldun ha?" dedi Mikita, yarı güleç bir ifadeyle. Sesimi çıkarmadım, başım hala sızlıyordu. Sanki kafatasım

çatlamıştı.

“Şimdi ikiniz birbirinize cehennemde tamamen kavuşacaksınız, adi gazeteci,” diye uludu Mikita.

“Demek uyuşturucuları gizlediniz, ama artık her tarafınız sarıldı, bizi öldürmekle elinize bir şey geçmez,” dedim son bir gayretle ve sesim titreyerek. Zaman kazanmaya çalışıyordum. Ama kime zaman kazandıracaktım, bilmiyordum. Öylesine, son bir çabayla bizi öldürmelerini bir şekilde geciktirmek istiyordum. Filmlerde gördüğüm gibi yapıyordum aklımca. Ama adamlar hiç de oralı değillerdi. Mikita yine konuştu.

“Hiçbir şey bulamadılar hala ve bulamayacaklar, tek bilen sizsiniz. Sizi de eşek cennetine yolladıktan sonra ticarete devam, her şeye burnunuzu sokmanın cezasını çekeceksiniz. Siz gidi kendini akıllı sanan budalalar. Siz kiminle dans ettiğinizin hala farkına varamamışsınız.”

“Çetin neredesin?” diyordum içimden. Bu nasıl operasyondu böyle, saatler geçmiş, polisler hala bir şey bulamamışlardı. Bulamadıkları gibi bir de burunlarının dibinde cinayet işlenecekti ve haberleri olmayacaktı. Gözüm Vadim’e takılmıştı. Kendine geliyordu. Vücudu kımıldıyor, gözlerini kırpıştırıyordu. Kendine gelmeden öldürülecekti. Her şeyin bittiğini düşünmeye başlamıştım. Buraya kadardı. Çocukluğumu, sevgili anne ve babacığımı, kardeşim Duygu’yu, okul yıllarımı, gazeteyi, şefi, arkadaşlarımı, Zeynep’i, Selin’i, Çetin’i düşündüm. Bir film şeridi gibi yaşadığım yıllar gözlerimin önünden geçiyordu. Mikita silahını doğrulttu. Tıpkı kovboy filmlerindeki gibi, “Son duanı yap pis gazeteci,” dedi sırıtarak. Gözlerimi kapadım ve susturucu takılmış silahın çıkardığı tok sesi duydum. Ardından bir silah sesi daha. Ancak bu ses daha gürültülü bir sesti. Kurşunun darbesinin etkisiyle sırtüstü yere düştüm. Düşer düşmez sanki bir vapur düdüğü duyar gibi oldum. Bu ses muhtemelen bir balabana aitti. Sol tarafımda şiddetli bir ağrı hissettim. Gayri ihtiyari elimi oraya götürdüğümde, parmaklarımın arasından ılık bir şeyler akmaya başladı. Kanın kekremsi kokusunu yeniden hissediyordum. Birazdan ölecektim.

Silahın yeniden ateşlenmesini ve son ölümcül darbeyi vurmasını bekliyordum. Silah yeniden ateşlendi ve sonra bağırışlar duydum.

“Durun teslim olun, etrafınız sarıldı.”

Bu Çetin’in sesiydi. Allah’ım herhalde rüya görüyordum, ya da ölüyordum. Gözlerimi araladığımda Mikita, yerde boylu boyunca yatıyordu. Yüzü kan içindeydi ve hiç hareket etmiyordu. Bir poyrazkuşu ileride su içiyor, bir halkalı cılbıt da yavaşça suya doğru sekiyordu. İri bir saz delicesi başımın üstünde uçarak olan biteni izliyor; sanki neler olup bittiğini anlamaya çalışıyordu. Mikita’nın diğer iki adamı ise kaçarak sazlıkların arasında kaybolmuşlardı.

Polisler giderek yaklaşıyordu. Çetin bana doğru koşuyordu. Diğer yönden gelen Çetin’in yardımcısı Turan ve iki polis, Çetin’in talimatıyla kaçakların peşine düşmüşlerdi. Deltada tam bir insan avı başlamıştı.

Kendimi toparlamaya çalıştım ama yapamadım. Çetin yanıma gelmişti. Ve yere çökmüş beni sarsıyordu.

“Ahmet Ahmet, kendine gel,” diye bağırıyordu. Gözlerimi yeniden açtım. “Çetin galiba ölüyorum,” dedim.

“Saçmalama, sadece sol kolundan hafif yaralanmışsın, merak edilecek bir şey yok.”

Çetin’in bu sözleri sanki sihirli bir ilaç gibi gelmişti. Hemen gözlerimi açtım ve yattığım yerden doğruldum. Ölmediğim için çok mutluydum. Gerçekten de sol kolumdan yaralanmıştım, kan sızıyordu ama yara önemli değildi. Kurşun kolumu sıyırmış geçmişti. Çetin hemen müdahale ederek gömleğinden kopardığı bir parça kumaşla kolumu sıkıca sardı.

“Operasyon neden durduruldu?” diye sordum.

“Bir şey bulamadığımız için müdür durdurdu ama sonra Krasyonarsk’ta ve bakanın fabrikalarında eroin bulunduğu haberi gelince yeniden devam etme kararı alındı,” dedi Çetin.

Bu arada Vadim de kendine gelmişti. Ama hala verdikleri ilacın etkisindeydi. Tam olarak ayılamamıştı. Ne olup bittiğini anlamaya çalışıyor, şaşkın gözlerle çevreyi inceliyordu. Hala sazlıkların arasındaydık. Mikita ölmüştü ve cansız bedeni yerde boylu boyunca yatıyordu. Çetin, ben ve Vadim, üçümüz etrafımızda olan biteni izliyorduk.

“Vadim iyi misin?” diye sordu Çetin kendini toparlayarak. Vadim hafifçe başını sallamakla yetindi.

“Vadim neler oluyor, Oleksandra nerede?” diye sordum.

Vadim başını gökyüzüne dikti. Ve sağ elini güçlükle kaldırarak, işaret parmağıyla havada uçmakta olan mikrolight uçağı gösterdi. Uçağın arkasında da V şeklinde uçan yaklaşık yüz civarında bir kaz sürüsü vardı.

“İşte orada!”

“Ne yapıyor, nereye gidiyor?” diye sordu Çetin.

“Kaçıyor.”

Çetin’le birlikte şaşkınlıkla birbirimize baktık. Ve ikimizin de ağzından aynı soru çıktı.

“Neden kaçıyor?”

“Çünkü bu teşkilatın elebaşlarından biri olduğu için.”

Duyduklarıma inanamıyordum. Oleksandra elebaşı mıydı? Bu nasıl olabilirdi? Çetin de şaşkındı. Hemen telefona sarılarak, Karadeniz’e doğru uçmakta olan mikrolight uçağın yakalanması talimatını verdi.

Daha sonra Vadim’e dönerek, “Peki, merak ediyoruz ve hala bulabilmiş değiliz, uyuşturucu ticaretini nasıl yapıyorlar?”

Vadim, yine elini kaldırdı ve yine havada uçmakta olan uçağı gösterdi.

“Uçakla mı?” diye sordu Çetin, Vadim’in konuşmasını beklemeden.

“Hayır,” dedi Vadim, biraz duraksadı ve sonra ekledi.

“Kazlarla.”

Çetin ile ben yine şaşkınlıkla birbirimize baktık, sonra da gökyüzüne. Kazlar uçağın arkasından V şeklinde kuzeye göç ediyorlardı. Sonra yine ikimiz birden aynı tepkiyi verdik.

“Ne! Kazlarla mı?”

- 42 -

“Evet, kazlar,” dedi Vadim.

“Ama nasıl?” dedim gökyüzüne bakarak. Çetin ise hala şaşkındı.

Vadim, elinin tersiyle ağzının kenarında kurumuş olan kanı temizledi. Sonra saçlarını eliyle yavaşça arkaya itti.

“Size her şeyi en baştan anlatacağım.”

“Seni dinliyoruz Vadim, bize her şeyi anlat,” dedi Çetin merakla.

Vadim anlatmaya hazırlanırken, ben de, bu arada küçük dijital makinemi çıkararak, çevrede olan biteni gösteren birkaç fotoğraf çektim. Bu fotoğraflar, yapacağım haber için gerekli olacaktı.

“Bu projede, yaban hayatı ve kazları koruma projesi tamamıyla bir maskelemeden ibaretti. Ama bu projeyle herkesi kandırarak, müthiş bir kaynak sağladılar. Asıl amaç, kuşlarla, yani özellikle de kazlarla Rusya’ya eroin nakliydi. Bu projenin mucidi de Profesör Andrey Sidorenko ile kızı Oleksandra’ydı.”

“Oleksandra mı, profesörün kızı mı, ama nasıl olur?” diye bağırdım. Şaşkınlığım artık had safhaya ulaşmıştı.

“Evet, onlar baba kız. Oleksandra’nın sizin bildiğiniz hayat öyküsü, tamamen bir palavradan ibaret. Hala ilk eşinin soyadını kullanıyor.”

“Bize şu hikâyeyi ta başından itibaren anlatsana,” dedi Çetin dikkat kesilerek.

“Ben bu projeye gerçekten de yaban hayatı ve kazları koruma projesi diye girdim; tıpkı buradaki birçok kuşbilimci ve diğer bilim insanları gibi. Bu projeye beni Oleksandra soktu. Maaş iyiydi ve çok güzel bir projeydi.

Hiç düşünmeden bu teklifi kabul ettim. Burada bulunan kuş bilimcilerin ve diğer uzmanların çoğunu da böyle tavladılar.”

“Sen Oleksandra ile ne zamandır tanışıyorsun?” dedim merakla.

“Biz Oleksandra ile beş yıl önce tanıştık. Oleksandra üniversiteyi bitirdikten sonra ona bugün bütün bildiği bilgilerin çoğunu ben öğrettim. Pilotluğu da benden öğrendi. Sonra aramızda bir yakınlaşma oldu. Ama bu proje ortaya çıkınca ve Kaan’la tanışınca Oleksandra beni terk etti.”

“Neden terk etti?” diye sordum.

“Önceleri ben de buna bir anlam verememiştim, sonra gerçeği anladım. Çünkü Oleksandra kimseyi sevemez. Kaan’la çıkmasının nedeni de bu projede ondan yararlanmak istemeleriydi. Çünkü Kaan aslen Samsunluydu ve Kızılırmak Deltası’nı herkesten çok iyi biliyordu. Yöreyi, kuşları, deltayı avucunun içi gibi biliyordu. Bu deltada da çok çalışmıştı. Yani her iki taraf için de iyi bir referanstı. Ayrıca iyi ve idealist bir kuş bilimciydi. Kaan orada uyuşturucu kaçakçılığı yapıldığını, yani projenin gerçek amacını öğrenince bu durumu yetkililere bildirmek istedi. Fakat Oleksandra hemen kendisiyle ilgili dramatik bir öykü uydurarak onu engelledi. Sizin de bildiğiniz gibi Çernobil kazasından sonra ailesinin zor durumda olduğunu, bir iki yıl dayanmaları gerektiğini istedi Kaan’dan. Sonra da her şey yolunda giderse polise birlikte gidebileceklerini söyledi. Kaan bundan çok rahatsızdı ve vicdan azabı çekiyordu. Oleksandra’nın öyküsü de onu çok etkilemişti, ayrıca onu seviyordu tabii. Ama yine de bundan rahatsızlık duyuyordu. Ancak sonra bu acımasız çete, Kaan’a gözdağı verip, ailesini ve sevgilisini öldürmekle tehdit etmeye başladı. Bu tehditleri projede çalışan bütün uzmanlara ve kuş bilimcilere de yapmaya başladılar. Bir taraftan da çalışanlara iyi paralar veriyorlardı. Kaan bir süre tüm bu olanlara göz yumdu. Hem ailesinin, hem Oleksandra’nın, hem de kendisinin başına bir şey gelmesinden korktuğu için susmak zorunda kaldı. Ancak yine de vicdanı rahatsızdı. Sana birkaç yıl önce bir tablo hediye edip bir mesaj vermeye çalıştı. Bunu yaparak vicdanını biraz rahatlattı. Ama sonra bir ses çıkmayınca, tehditler, gözdağları ve cinayetler işlenmeye başlayınca da

sessiz kalmayı yeğledi. Hepimiz öyleydik. Susmak zorundaydık. Herkesi bir şekilde susturmayı başarmışlardı. Korkuyorduk. Zaten bu korkuyu içimize salmak için birkaç kişinin ailesine zarar bile vermişlerdi. Çünkü bu projenin arkasında, aslında uluslararası büyük çapta bir uyuşturucu mafyası bulunuyordu. Adamların kolları her yere rahatlıkla uzanabiliyordu. Beni de bu şekilde susturdular. Ailemi öldürmekle tehdit ediyorlardı."

"Yöredeki iki köylünün, kuşbilimcinin, biyologun ve Kaan'ın ölümü birer cinayetti demek ki?" diye sordu Çetin.

"Evet, hepsi öldürüldü, ama bu cinayetlere kaza süsü verildi. Bunu planlayan kişi, yani ölüm emirlerini veren Oleksandra'ydı. Avcı, balıkçı ve Arda isimli kuş bilimci, kuşların halkalarındaki uyuşturucuyu bulmuşlardı. Ama onlar, Arda hariç uyuşturucu bulduklarından pek emin değillerdi. Ekipteki profesyonel katiller, kuşlardaki ve halkalardaki sinyalleri izleyerek o kişilere ulaştılar. Avcıyı öldürdükten sonra onu ağaçtan atıp kaza süsü verdiler. Avcıyı boynunu kırarak öldürmüşlerdi. Aynı şekilde balıkçıyı da boğarak öldürdüler. Balıkçının ayağını bağladılar ve suda ölümünü sağladılar. Sonra ipi çözdüler ve kıyıya bıraktılar."

"Peki ya kuş bilimci Arda Can'ı?"

"Onu da yakaladılar ve kampa getirdiler. Aşırı miktarda zehirli mantar yedirerek bir gün içinde ölümünü sağladılar. Sonra onu kamp yaptığı yere götürüp bıraktılar. Yanına da zehirlendiğini göstermek için zehirli mantarlardan bıraktılar. Ocağın üzerindeki tavaya da pişmiş mantarları koydular. Sanki kuş bilimci mantarları yemiş ve ölmüş gibi bir mizansen hazırladılar."

"Peki, biyolog Yıldırım Gürol'u neden öldürdüler?"

"O biyolog o gün deltaya gelmişti. O da kuşlardaki halkayı bulmuştu. Sonra halkadaki sinyalleri izleyerek ona evinde ulaşmayı başardılar. Biyolog halkayı açmayı başarmıştı. Onu öldürdükten sonra tırnaklarının arasına giren uyuşturucu tozlarını da keskin bıçakla kazıyarak temizlediler. Ve etrafta uyuşturucuya bulaşmış tüm izleri yok ettiler. Hırsızlık süsü

verdiler. Bu her zaman uyguladıkları bir yöntemdi. Yani hırsızlık süsü vermek."

Vadim bunu söyledikten sonra bana baktı. Ne demek istediğini anlamıştım.

"Yani benim evime girip bana saldıranlar da bunlar değil mi?"

"Evet. Çünkü siz komiserle birlikte bu olayın üzerine gitmeye başlamıştınız. Sizi takibe aldılar. Amaçları sizi korkutmaktı. O nedenle sizi öldürmediler. Bacağınızı kırıp uzunca bir süre bu olaydan uzaklaşmanızı sağlamak istediler. Ve sizin olayınıza da hırsızlık süsü verdiler."

"Yıldırım kanıyla bir şeyler yazmaya çalışmış gibiydi. K harfi ve yarım bir daire çizebilmişti," dedi Çetin.

Vadim bir süre düşündükten sonra bunun yanıtını da verdi.

"Sanırım kaz yazmaya çalışmış olabilir."

Çetin'le birbirimize baktık. "Evet, bu bizim aklımıza hiç gelmemişti," diye mırıldandı Çetin.

"Vay vay vay," dedim içimden. Sonra da, "Peki Kaan'ı neden öldürdüler?" diye sordum Vadim'e merakla. Bu arada Çetin'in telefonu çalmaya başladı. Çetin telefonla konuştuktan sonra bize döndü.

"Oleksandra'nın yakalanması için Rus makamlarına haber verilmiş. Onlar da gerekenin yapılacağını söylemişler," dedi Çetin. Sonra da, "Devam edin," diyerek Vadim'e baktı.

"Oleksandra, son aylarda Kaan'la birlikte Mikita'yı da, yani ikisini birden idare ediyordu. Aslında Oleksandra, Kaan'ı çok önceleri ortadan kaldıracaktı. Ancak Kaan onların çok işlerine geliyordu. Kaan beraberinde iki Türk kuş bilimci daha getirmişti. Onlar da deltayı iyi bilen kişilerdi. O nedenle ortalığı bulandırmak ve Kaan'ı kaybetmek istemediler. Sonra Kaan öldürülmeden birkaç gün önce Oleksandra ile Mikita'yı sevişirken yakaladı ve tüm gerçeği öğrendi. Sonrası malum. Onu da trafik kazası süsü vererek öldürdüler. Oysa Kaan Oleksandra'ya deliler gibi âşıktı."

“Oleksandra Kaan’ı hiç sevmedi mi?” dedim hayretle.

“Aslında Kaan’a ilgisi yok denemezdi. İyi bir aşık rolü yaparak Kaan’ı elde tutmaya çalışıyordu. Ama dediğim gibi Oleksandra kimseyi sevemez ve bağlanamaz. Hiç öyle biri gibi gözükmüyor, ama son derece duygusuz biridir. Ben de önceleri çok kızıyordum, sonra onu daha yakından tanıyınca anladım. Oleksandra psikolojik sorunları olan birisi. Oleksandra küçükken annesi uyuşturucu bulundurmaktan hapse düşmüş. Hapiste çok kötü günler geçirmiş. Tecavüze ve işkenceye maruz kalmış. Sonra da intihar etmiş. Oleksandra annesinin başına gelenleri birkaç yıl sonra öğrendiğinde devletten intikam almak için yemin etmiş. Sonra üniversiteye girip kuşbilimci olunca da tüm bu yaşadıklarını unutmak için kendini kuşlara adamış. Ama asla unutmayı başaramamış. Giderek içine kapanık biri olmuş. Ve erkeklerden de nefret etmeye başlamış. Aslında babasını da pek sevmez. Annesinin bu duruma düşmesinden her zaman babasını sorumlu tutmuştur. Ama babası her zaman onun gönlünü almayı bilmiştir. Öyle ki onu kendisi gibi yetiştirmeyi bile başardı.”

Oleksandra hakkında ne kadar da yanılmıştım. “O masum ve hüzünlü bakışlarının ardında meğer ne kadar psikopat ve hasta bir ruh yatıyormuş meğerse,” dedim içimden. Sonra da, “Mikita ile ilişkileri ne zaman başladı?” diye sordum.

“Kaan’ın öldürülmesinden iki ay kadar önce sanırım.”

“Neden öyle korunuyordu o zaman?”

“Şaşırtmaca olabilir, bilemiyorum. Aslında korunduğu falan yoktu.”

“Evimdeki tabloyu nasıl değiştirmeyi başardılar?”

“Bunu da Oleksandra planladı. Bu hediye tablodan haberi vardı. Ancak tablodaki mesajı bilmiyordu. Bunu ona, sanırım Kaan, sen deltadan ayrılınca söyledi. O da bunun üzerine Kaan’la şiddetli bir kavgaya tutuştu. Kaan senin adresini almayı nasıl olduysa başarmıştı.”

Birden Kaan’ın benden adresimi istediğini ve Büyükada’ya gelmek istediğini söylediğini hatırladım.

“Ben vermiştim,” dedim. Çetin ile Vadim şaşkınlıkla bana bakıyorlardı.

“Tam ayrılırken Büyükada’ya gelmek istediğini ve beni ziyaret etmek istediğini söyledi, ben de verdim,” diye izah ettim.

Vadim kendini toparladı ve devam etti.

“Aralarına soğukluk sanırım o zamanlarda girdi. Ve Oleksandra, Kaan’dan hemen sendekinin aynısından ama içindeki mesajı farklı olan bir tablo yapmasını istedi. Sonra da adamlarını yollayarak bu tabloyu senin evindekiyle değiştirdiler.”

“Ama küçük bir ayrıntıyı atlamışlar, tablodaki insan figürleri farklı çizilmişti,” dedim. Vadim merakla suratıma baktı. Sonra da, “Belki de Kaan bunu bilerek yapmıştır,” dedi.

“Olabilir,” diyerek başımla onayladım.

“Soruşturmayı nasıl engellediler?”

Vadim, “Bunda anlaşılmayacak ne var?” gibisinden bir tebessümle Çetin’e baktı.

“Eroin, bakanın kardeşi Sinan Karaoğlu’nun fabrikalarındaki depolardan geliyordu. Bu nedenle bakanın kardeşi ağabeyini arayarak, bu projeye zarar gelecek her türlü soruşturmayı durdurabiliyordu. Özellikle Sinan Karaoğlu, bu eroin işine Rusya’da müteahhitlik işine girdiği zamanlarda bulaşmış. Oradaki uyuşturucu mafyası ile tanışmış. Anladığım kadarıyla zaten daha önce bu işlere bulaşmış birisi. Yani konunun yabancısı değil. Asya mafyası ile eroin Afganistan ve İran üzerinden gelerek Türkiye’nin doğu sınırından içeri giriyor ve yem fabrikalarında depolanıyor, oradan da kamyonlarla kuş yemi adı altında deltaya getiriliyor. Eroin, deltada göletlerin çevresinde kazılan çukurlardaki konteynerlerin içinde saklanıyordu. Buradan kuşlarla Rusya’daki Krasyonarsk bölgesine götürülüyor. Oradan da Rusya pazarına dağıtılıyor. Tabii bu proje 2008’de başladı. Yaklaşık üç yıl içinde kilolarca eroin Rusya’ya gönderildi. Dediğim gibi asıl amaç tonlarca göndermekti. Bütün çalışmalar buna göre planlanıyordu.”

“Bakan, kardeşinin yaptıklarından haberdar mıydı peki?”

“Doğrusu hiç sanmıyorum. Ancak bakanın kardeşi, ağabeyinin üzerinde çok etkili birisi. Ağabeyine her istediğini yaptırıyor. Belki de biliyordur kardeşinin burada ne haltlar karıştırdığını, bilemiyorum. Ancak bir hükümet yetkilisinin yine de burada tam olarak neler döndüğünü bilmediğini sanıyorum. Çünkü böyle bir şeyi bilmek ve buna rağmen göz yummak bir intihardır. Hem kendisi, hem de iktidarda olan partisi için.”

“Haklısınız,” dedi Çetin, sonra da asıl can alıcı soruyu sordu.

“Şimdi gelelim asıl sorumuza kuşlarla eroin nasıl taşınıyordu?”

“Kuşların boyunlarına takılan halkalar yardımıyla. İlk aşamada eroini 1000 kazla taşımak hedefleniyordu. Proje buna göre hazırlanıyordu. Kazların ağırlığı 2 ile 3 kilo arasında değişiyor. Aslında konulan ağırlık, göç eden kuşların ağırlıklarının maksimum yüzde 5’ini geçmemesi lazım. Diyelim ki 2 kiloluk bir kaza en fazla 100, 3 kiloluk bir kaza da 150 gram ağırlık konulabilir. Her kazın özel hafif alaşımdan yapılmış halkasına 100 ve 150 gram arasında eroin dolduruyorlar. Böylece 1000 kazla 100 ila 150 kilo arasında eroin taşınabiliyor. Daha sonra kaz sayısını 10 bine çıkarmayı hedefliyorlardı. O nedenle onların bu deltada üremeleri sağlanıyordu. Yani bin sayısını onla çarparsanız 10 bin eder. Bu da 1 ton ila 1,5 ton civarında bir eroin nakliyesi demektir. Kazlardan sonraki hedef leyleklerdi. Yani leyleklerin de bu nakliye işinin içine sokulması için çalışmalar başlatılmıştı. Bir leylek dört kilo civarında. Yani bir leylek daha fazla eroin taşıyabilir. Daha sonra da bunu çamurcun gibi yaban ördeklerine de uygulamayı düşünüyorlardı. Sadece küçük kuşlara bu yöntem uygulanamıyor ama o konuda bile çalışmalar yürütülüyordu. Kısaca tonlarca eroin taşımak hedefleniyordu. Bu yüz milyonlarca dolar gelir demektir. Bu fikir daha önce de belirttiğim gibi Profesör Andrey Sidorenko’nun fikriydi. Daha önce küçük çaplı böyle bir yöntem uygulamış ve başarılı olmuştu.”

“Peki, bu nakliyeyi uçaklarla da yaptınız mı?”

“Rusya’da her türlü uçak kontrolden geçiriliyor. Deltaya inen uçaklara da sıkı kontrol uygulanıyor. O nedenle böyle bir şeyi uçakla veya herhangi bir

taşıtla yapmak mümkün değil.”

Gerçekten Vadim’in anlattıkları inanılmaz şeylerdi. Çetin’le ben ağzımız açık şaşkınlıkla dinliyorduk. Eğer Çetin’le ikimiz konunun üstüne düşmeseydik, bu adamlar buradan milyonlarca insanı zehirleyecek, milyonlarca doları da ceplerine indireceklerdi. Ve tüm bunları yapmak için de zavallı masum kuşları kullanıyorlardı. Onları da suçlarına ortak ediyorlardı. Kaan’ın tablosundaki kazların yüzlerindeki hüznün ne anlama geldiğini daha iyi anlıyordum şimdi.

Çetin, Vadim’i kolundan tutarak oturduğu yerden yavaşça kaldırdı. Kampın bulunduğu yere doğru gitmeye hazırlanıyorduk ki, arkamızdan hepimizin tüylerini ürperten bir sesle irkildik.

“Artık her şeyi öğrendiniz, ama daha henüz her şey bitmedi.”

- 43 -

Ses yabancı gelmemişti. Arkamızı döndüğümüzde karşımızda, elinde susturuculu silahın namlusunu bize doğru yöneltmiş olan Oleksandra duruyordu.

Vadim, şaşkınlıkla bağırdı.

“Oleksandra!”

“Ne o hayalet görmüş gibi bakıyorsun.”

“O uçağı İgor mu kullanıyordu yoksa, o daha acemi.”

Bu sözlerin ardından, “Sen de bir hainsin,” diyen Oleksandra, silahını ateşledi. Kurşun Vadim’in tam alnının ortasından girerek onu sırt üstü yere yapıştırdı. Bu Vadim’in son sözleri olmuştu.

Vadim’e, “Tablo konusunda aslında bizi uyaran sendin, eğer sen o gün, bizimle Oleksandra’nın yanına gelip, ‘Kaan’ın verdiği tablolara bakarak doğru yolu bulmaya çalışıyor,” demeseydin, tablolarla belki de hiç ilgilenmeyecektik,” diyemediğim ve bu uyarısı nedeniyle kendisine teşekkür edemediğim için çok üzülmüştüm.

Karşımızda duran Oleksandra değildi sanki. O masum, hüzünlü Oleksandra gitmiş, yerine acımasız soğukkanlı bir katil gelmişti. Silahını şimdi aynı kararlılıkla bize doğrultmuştu.

“Artık her şeyi öğrendiniz, ama ne yazık ki, bu bildikleriniz sizinle mezara gidecek beyler, bu işe burnunuzu sokmanızın bedelini hayatınızla ödeyeceksiniz.”

Donup kalmıştım. Ne söyleyeceğimi, ne yapacağımı bilemiyordum. Kolum sızlıyor ve Çetin’in sardığı kumaş parçasının içinden ince bir kan

akıyordu. Çetin de benden farklı değildi. Gördüklerimiz karşısında olduğumuz yere mıhlanmıştık adeta.

Kendini ilk toparlayan Çetin oldu.

“Oleksandra silahını indir, artık her şey bitti.”

“Evet, bitti ama ben de sizi bitireceğim. Son duanızı yapın.”

Çetin soğukkanlılığı elden bırakmak niyetinde değildi. Benim ise ağzımı bıçak açmıyordu. Hala şoktaydım. Gözlerimi Oleksandra’nın bize doğrulttuğu silahtan alamıyordum.

“Neden kaçmadın?” diye sordu Çetin. Belli ki Oleksandra’yı oyalayıp zaman kazanmaya çalışıyordu. Ama ortalarda kimseler görünmüyordu. Uzaklarda polislerin siluetleri seçiliyordu. Ama sazlıkların arasından bizi görmeleri çok zordu. Bu arada Turan ile iki polis, iki silahlı kaçağın peşinde olmalıydı. Onlar da ortalarda yoktu. İçinde bulunduğumuz durum her açıdan bizim aleyhimizeydi.

“Nereye kaçacaktım sayın komiser, cehenneme mi? Şimdi hep birlikte cehenneme gitmeye ne dersiniz?” dedikten sonra, kahkahalarla gülmeye başladı Oleksandra.

“Oleksandra, biliyorum bizi de öldüreceksin ama sana bir şey sormak istiyorum,” dedim birden tüm cesaretimi toplayarak. Bu cesaretime ben bile şaşırmıştım.

“Seni dinliyorum.”

“Sen hayatında hiç kimseyi sevmedin mi?”

“Bunu neden bu kadar çok merak ediyorsun?”

“Çünkü senin kimseyi sevmediğine bir türlü inanamıyorum da ondan.”

Oleksandra, benden kendisi hakkında böyle bir değerlendirmeyi belli ki hiç beklemiyordu. Yüzü sanki eski hüzünlü halini alır gibi oldu ama sonra kendini toparladı.

“Tabii ki sevdim. İlk eşimi deliler gibi sevmiştim. Ona güvenmiştim. Ama o ne yaptı, bütün erkeklerin yaptığını yaptı. Beni aldattı, hem de bir

sürtükle. O günden sonra hiçbir erkeğe güvenmedim. Ta ki karşıma şimdi bu yerde cansız yatan serseri çıkıncaya kadar,” diyerek, eliyle Vadim’in cansız bedenini gösterdi.

Göz ucuyla Çetin’e baktığımda, gözlerinin yerdeki silahında olduğunu fark etmem uzun sürmedi. Delta birden sessizliğe bürünmüştü. Kuşlar sanki deltayı terk etmişti.

Güneş bulutların arasından ara sıra çıkıp kendini gösteriyordu.

“Sonra ne oldu Oleksandra?” diye sordum.

“Vadim’i sevmiştim, ama sonra onun da diğerlerinden farklı olmadığını anladım. Ve fark ettim ki, dünyadaki tüm erkekler aslında birer yalancı ve asla güvenilmez yaratıklar.”

“Peki ya Kaan? Bildiğim kadarıyla o seni çok seviyordu. Ve sizinle tanıştığımda en azından ben de öyle bir izlenim bırakmıştınız. Hatta sizden ayrıldığımda birbirlerini ne kadar seviyorlar diye sevinmiş, gıpta bile etmiştim.”

“Ne kadar etkilendim bilemezsin,” dedi Oleksandra. Sözlerinde alaycı bir ifade vardı.

“Benim Kaan’la ilişkiye girmemin nedeni, tamamen bir stratejiden ibaretti. Zaten Vadim bu konuda size her şeyi anlattı. Ben Kaan’la birlikte olmayı kabul ettiğim zaman erkekleri defterimden çoktan silmiştim. Kaan’ı bu yüzden hiç sevmeyi bile denemedim. Çıkar işbirliğiydi. Bir gün onun da beni tıpkı diğerleri gibi bırakacağından adım gibi emindim. Sana o tabloyu hediye ettiğini biliyordum. Ama tabloda öyle bir mesaj yazdığını bilmiyordum. Öğrendiğim zaman dünyam başıma yıkıldı. Onu öldürmeye o an karar verdim. Seven ve aşık bir insan asla bunu yapmazdı. Ama o yaptı, o da beni satmıştı. Ona uydurma hayat öykümü anlattığımda bana acımıştı. Bana olan sevgisi de bu acıma yüzündendi. Onu sevebilirdim ama o da güvenilmez ve korkak biriydi.”

“Bence yanılıyorsun,” dedim. Oleksandra’nın yüz hatları gerilmişti. Bu sözlerimle onu tahrik etmiştim. “Bu kadar yeter artık,” diyerek gevşeyen

eliyle silahı yeniden kavradı. Çetin, hala birkaç metre ilerisinde yerde duran silahına bakıyordu. Fırtına her an kopabilirdi.

“Baban hakkında ne düşünüyorsun, o da bir erkek, onu seviyor musun?” diye bir soru daha sordum. Biliyordum ki, artık bu benim zaman kazanmak için yaptığım son hamleydi. Çetin her an silahına doğru fırlayabilirdi.

“Babam mı? Babam da annemi sattı. Asıl uyuşturucu bulunduran kendisiydi. Ama annem yakalandığında babamı ele vermedi. Ve o kadar acı çektiği halde yine onu satmadı. Babam da hiç sesini çıkarmadı. Tam bir korkak gibi davrandı. Sonuçta o da bir erkek. Bütün erkekler gibi ondan da nefret ediyorum tabii ki. Onu tek bir şey için affettim. O da anneme tecavüz eden o adi sapığı öldürdüğü için. Ama onu seviyor muyum? Hayır sevmiyorum.”

Oleksandra sözlerini bitirir bitirmez, Çetin birden yanımdan yere doğru adeta pike yaptı. Tam silahını eline almıştı ki, Oleksandra atik ve soğukkanlı davranarak tabancasını ateşledi. İlk kurşun Çetin’in bacağına, ikincisi ise başına isabet etmişti. Çetin kanlar içinde yere yığıldı. Elinden silahını bırakmamıştı. Yerden doğrulup ateş edeceği sırada Oleksandra silahını tereddüt etmeden bir kez daha ateşledi.

Kurşun bu kez Çetin’in göğsüne isabet etmişti. Çetin geriye doğru savrularak yere yığıldı. Ve sırt üstü öylece kaldı. Kıpırdamıyordu. Ben ise bu sahneleri bir film izler gibi izlemiştim ve bulunduğum yerde donup kalmıştım. Kolumun sızlamasını bile hissetmiyordum. Sadece kalbimin atışlarını duyuyordum. Vücudumun salgıladığı adrenalin yüzünden sarhoş olmuştum.

Çetin’e doğru koşmak istiyor ama bir türlü yapamıyordum. Artık her şey bitmek üzereydi. Daha birkaç saat öncesine kadar ölümle burun buruna gelmiş, kıl payı kurtulmuştum. Ama şimdi son duamı yapmaya hazırlanıyordum. Çevremde beni kurtarabilecek hiçbir canlı görünmüyordu.

Yaşamım bir kez daha gözlerimin önünden bir film şeridi gibi akmaya başlamıştı. Dizlerim titriyor, gözlerim kararıyordu.

Beni öldürmemesi için Oleksandra'ya yalvarmayı ise gururuma yediremiyordum. Nasıl olsa beni de öldürecekti. Hiç olmazsa gururumla ölmeliyim diye düşünüyordum.

Oleksandra silahını bana doğru yöneltirken gözlerimi sımsıkı kapamıştım. O anda gözlerimin önüne Zeynep ve küçük kızı Gizem'le havaalanında karşılaşmamız gelmişti. Gizem'in ne kadar küçük elleri vardı. Tıpkı annesi gibi sımsıcaktı.

Birden "küt" diye bir ses duydum. Gözlerimi araladığımda karşımda hiç kimse yoktu. Birden ayaklarımın dibinde Oleksandra'nın başını gördüm. Vücudu yerde çırpınıyordu. Gözerimi açarak ne olduğunu anlamaya çalıştım. Başı ve boynu kanlar içindeydi. Dikkatle baktığımda boynuna saplanmış bir ok gördüm. Ok boynunun arkasından girmiş, ön tarafından çıkmıştı. Oleksandra'nın vücudu bir iki kez daha çırpındı ve sonra durdu. Ve artık hiç kımıldamıyordu. Mavi gözleri yarı açıktı ve şaşkındı.

Başımı kaldırdığımda bir karaltının sazlıkların arasından kaybolduğunu gördüm. Dizlerim titriyor, başım dönüyordu. Bir gün içinde bu kadar adrenalin beni haşat etmişti. Ayaklarımı sürüyerek güçlükle Çetin'in yanına gittim. Başımı gayri ihtiyari göğsüne yasladım. Çetin yaşıyordu.

Buna çok sevinmiştim. Sonra olduğum yere yığıldım. Delta birden yeniden canlanmıştı sanki. Kuşlar yeniden şarkı söylemeye başlamıştı. Sonra birilerinin bize doğru koştuğunu gördüm. Kendimden geçmek üzereydim. Güneş doğuya doğru ilerlemekte olan beyaz traş köpüğü şeklindeki bulutların arasından sıyrılmaya çabalıyordu. Gözlerim kapanmak üzereydi. Vücudum yaşanılan bu kadar çok inanılmaz olay karşısında ve biraz da kan kaybından yorgun düşmüştü.

Bir süre sonra kendime geldiğimde Samsun'da bir hastanede olduğumu öğrendim. Öğleden sonraydı. Saat dörde geliyordu. Çetin de yan taraftaki odada tedavi altına alınmıştı. Aldığı yaralar neyse ki hayati önem taşımıyordu. Bir kurşun başını sıyırıp geçmiş, bir diğeri ise sağ bacak baldırından girip çıkmıştı. Üçüncü kurşun ise göğsüne isabet etmiş, ama

çelik yelek sayesinde fazla derine gitmemişti. Sadece göğsünde küçük bir yara açmıştı. Yapılan ameliyatla da kurşun çıkarılmıştı. Sağlık durumu iyiydi. Polisin verdiği bilgiye göre tüm suçlular yakalanmışlardı. Profesör Andrey Sidorenko ve yardımcıları, ilk sorgulamalarında, pilot Vadim'in anlattıklarını doğrular şekilde her şeyi itiraf etmişlerdi. Oleksandra, Mikita ve Vadim'in cesetleri ise hastane morguna kaldırılmışlardı.

Benim koluma da pansuman yapılmış, sarılarak askıya alınmıştı. Oleksandra'yı okla vuranın kim olduğu ise henüz bulunamamıştı. Sorguya alınanların hiçbiri ok kullanmayı bilmiyordu. Polis de bunu yapanın kim olduğunu en az benim kadar merak ediyordu. Deltada yapılan aramada da okçuyla ilgili hiçbir sonuç elde edilememişti. Hayatımı önce Çetin, sonra da bu oku atan esrarengiz kişi kurtarmıştı. Polis o konuyla ilgili soruşturmasını hala sürdürüyordu.

Bu arada tablo profesörü beni aramıştı. Tablodaki eksik kelimeyi bulduğunu söylüyordu. Eksik kelime, "kuşlarla"ydı. Yani Kaan tabloya, "Deltadan eroin nakliyesi yapılıyor" yerine, "Kuşlarla deltadan eroin nakliyesi yapılıyor" yazmıştı. Fotoğrafta, Duygu'nun yüzü bu kelimenin önünü kısmen kapamıştı. Eğer Duygu'nun gönderdiği fotoğraflar olmasaydı, belki de bu olayı hiç çözemeyecektik. Duygu'ya içimden teşekkür ettim. Eve gider gitmez en kısa zamanda ona bunu anlatacaktım. Ve eminim çok şaşıracaktı.

Şefi aradım ve yaşananları bir bir anlattım. Şefin şaşkınlıktan neredeyse dili tutulmuştu. Neden sonra kendine geldi. Çok heyecanlanmıştı.

"Ben şimdi yazı işlerine gidip bu inanılmaz olayı anlatıyorum, sen de hemen otur yaz, peki yazabilecek durumda mısın?" diye sordu. "Hiç sanmıyorum," dedim.

"O zaman hemen bütün bildiklerini toparla, bir saat kadar sonra seni aratacağım. Yazdırabilirsin değil mi?"

"Sanıyorum yazdırabilirim."

"Peki, fotoğraf çekebilme imkanın oldu mu?"

“Evet, elimde bazı işe yarayacak fotoğraflar var. Yalnız buradaki haber ajansından bir kişiyi fotoğraflar konusunda yardımcı olması için buraya gönderebilir misin?”

“Hemen gönderiyorum, sen hemen yazıyı toparla.”

“Tamam.”

“Ha, bu arada unutmadan, seni bu uluslararası çaptaki gazetecilik başarın için de tebrik ediyorum. Bana şimdi haber verdiğin için de teessüf ederim.”

Hemen tüm bilgileri toparlamaya başlamıştım. Fotoğrafları da ajanstan gelen kişiye teslim etmiştim. Diğer fotoğrafların temini konusunda da polis bize yardımcı olmuştu.

Ve sıra yarın gazetenin manşetini oluşturacak haberi yazdırmaya gelmişti. Gazetede tüm baskı hazırlıkları durdurulmuş, herkes benden gelecek habere kilitlenmişti.

- 44 -

7 Nisan Cumartesi

Haber yine tüm ayrıntılarıyla bizim gazetede yer almıştı. Diğer gazetelerde ise, haberin ayrıntıları yine atlanmıştı. Sadece deltada bir çatışma olduğu ve bir uyuşturucu şebekesinin elemanlarının yakalandığı haber veriliyordu. Ama uyuşturucu şebekesi ile deltada çalışan proje ekibiyle ilgili herhangi bir bağlantı kurulamamıştı. Bakan'ın kardeşinin olayla ilgisi de hiçbirinde yer almamıştı. Haberin gerçeği ve tüm detayları yalnızca bizde veriliyordu. Ayrıca gazetede, "olayı ortaya çıkaran gazeteci" olarak, ben de ayrı bir haber olarak yer almıştım. Gazete yönetimi anlaşılan bana böyle bir jest yapmayı uygun görmüştü.

Sabah hastane odasında, Çetin'le birlikte gazeteyi okumaya başladığımızda keyfimize diyecek yoktu. Tebrik telefonları ise durmak bilmiyordu. Çetin ile ben, telefonlara yanıt vermekten gazeteyi bile okuyamayacak duruma gelmiştik neredeyse. Sonunda çareyi, bir süreliğine de olsa telefonumuzu kapatmakta ve hastane santraline tembih ederek, odaya telefon bağlanmamasını istemekte bulmuştuk.

Haber manşetten, "Kızılırmak Deltası'nda akıllara durgunluk veren kaçakçılık / Göçmen kuşlarla uyuşturucu ticareti" başlıklarıyla verilmişti.

"Yaban kazlarını koruma ve geliştirme amacıyla başlatılan dünya çapındaki projenin arkasında, uluslararası uyuşturucu mafyası olduğu ortaya çıktı. Mafya üyeleri arasında projenin sponsorları arasında yer alan Çevre ve Orman Bakanı Seyit Karaoğlu'nun kardeşi Sinan Karaoğlu'nun da bulunduğu, Asya'dan gelen eroini tırlarla yükleyerek önce yem fabrikalarına oradan da Kızılırmak Deltası'na götürdüğü belirlendi. Şebekenin, bazı bilim adamlarını da ölümle tehdit edip kullanarak, yaban

kazlarıyla birkaç yıldır Türkiye’den Rusya’ya yüzlerce kilo eroin naklettiği öğrenildi.

Samsun Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı ekipler, dün sabah deltaya baskın yaparak, şebekeyi suçüstü yakaladı. Çıkan çatışmada, uyuşturucu şebekesinin elemanlarından deltada güvenlik şefi olarak görev yapan Mikita Maksimov ile pilot Vadim öldü. Şebekenin önemli elemanlarından olan kuş bilimci Dr. Oleksandra Nodrina ise, kimliği belirlenemeyen bir kişi tarafından okla vurularak öldürüldü. Çatışmada ayrıca olayı başarıyla çözen baş komiser Çetin Akın ile şebekenin ortaya çıkarılmasında büyük payı bulunan gazetemiz muhabiri Ahmet Kerim de yaralandı. Dr. Oleksandra Nodrina’yı vuran okçu ise kayıplara karışarak sırra kadem bastı. Polis, komiser ve gazeteci arkadaşımız Ahmet Kerim’in Dr. Nodrina tarafından öldürülmesini önleyen esrarengiz okçuyu her yerde arıyor…”

Haber, eroin naklinin nasıl gerçekleştirildiğini, proje ekibinde kimlerin yer aldığını ve olayın nasıl çözüldüğüne dair ayrıntılarla, gazetede iki tam sayfa olarak devam ediyordu. Bu arada benim olayın çözümüne katkımla ilgili de geniş bir yazı kaleme alınmıştı. Büyükçe bir fotoğrafım da basılarak, yazıda olaya nasıl karıştığım, uğradığım saldırının gerçek nedeni, hediye tabloyla olayın çözümüne nasıl katkı sağladığım genişçe anlatılıyordu.

Olay, tüm ülke ve hatta tüm dünya basınının haber bültenlerinin ilk sırasında yer almıştı. Televizyonlar tüm gün bu olayla ilgili haberi ve ayrıntılarını ekranlara taşımıştı. Hatta birçok yerli ve yabancı televizyon kanalları, hastaneye gelerek benimle röportaj yapmak için sıraya girmişlerdi. Tüm dünya basını, Samsun’da kamp kurmuştu desem abartılı olmazdı.

Çevre ve Orman Bakanı olayın ortaya çıkmasından sonra istifa etmiş, herhangi bir açıklama yapmaktan kaçınmıştı. Bakanın sadece partili yetkililere ve yakın çevresine, “Benim bu olaylarla hiçbir ilgim yok, kardeşimin oyununa geldim,” dediği bildiriliyordu. Muhalefet ise, bu

olaydan hükümeti sorumlu tutarak, bunun bir skandal olduğunu açıklıyor ve istifalarını istiyordu.

Yaralandığımı öğrenince Duygu beni telefonla aramıştı. Sesi ağlamaklı ve heyecanlıydı. İyi olduğumu öğrenince sevinç gözyaşlarını tutamamıştı. Ve beni azarlayarak, “Neden sen hep böyle tehlikeli işlerin içine giriyorsun, bak bir gün daha kötü şeyler olacak. Sen mi temizleyeceksin bu pis işleri? Bu adamlar tekin adamlar değiller. Londra’ya gelmeni istiyorum,” demişti. Ona, “Bu olayın çözümünde senin çok önemli bir rolün var, ama bunu sana sonra anlatacağım,” demiş, şaşırtarak sakinleşmesini sağlamıştım. Sevgili Sami dayım da yine beni hastanede yalnız bırakmamış, İzmir’den uçağa atladığı gibi soluğu Samsun’da almıştı.

Bu arada sevgili komşum ve dert ortağım Tanju Bey de arayanlar arasındaydı. İyi olduğuma çok sevinmişti. Ayrıca beni bu başarıdan dolayı tebrik etmeyi de ihmal etmemişti. Gazetedeki arkadaşlar, yakınlarım, eş, dost herkes aramış, hem geçmiş olsun mesajlarını, hem de tebriklerini iletmişlerdi.

Çetin de aynı şekilde benim gibi tebrik telefonlarından başını kaldıramıyordu.

Artık akşam olmak üzereydi. Hastaneden taburcu olmak için son hazırlıklarımı yapıyordum. Birden İstanbul’u, Büyükada’yı çok özlediğimi fark ettim. Bir süreliğine izne çıkıp doyasıya dinlenmek istiyordum.

Yakalanan sanıklar polis tarafından sorguya alınmıştı. Aynı sorgulama Rus polisi tarafından Krasyonarsk bölgesinde de yapılıyordu. Rus polisi Krasyonarsk bölgesine yaptığı baskında çok miktarda uyuşturucu elde etmişti. Oradaki sorgulamada da sanıklar suçlarını itiraf etmişlerdi. Baskında burada olduğu gibi can kaybı meydana gelmemişti. Kaçanların da takibine başlanmıştı.

Bu arada genç ve acemi pilot İgor, herkesi şaşırtarak mikrolight uçakla Karadeniz’i aşıp ilk mola yeri olan Kırım Yarımadası’na kadar gitmeyi

başarmıştı. Ancak iner inmez de gözaltına alınmıştı. Yakalanan kazların halkalarındaki eroinler de bulunmuştu.

Bu arada Bakan'ın kardeşi gözaltına alınmış, ilk sorgusunda böyle bir kaçakçılık olayından haberinin olmadığını, kendisine ağabeyinin siyasi muhaliflerince bir komplo kurulduğunu anlatmıştı. Sorgusu emniyette hala sürüyordu.

Dünya basını da olaya geniş şekilde yer vermeye devam ediyordu. Projeye sponsor olan dünya çapındaki kurum, kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve özellikle Birleşmiş Milletler, bu skandal olay karşısında şaşkınlıklarını gizleyememişler, sert bir şekilde tepkilerini dile getirmişlerdi. Ayrıca bu olayı ortaya çıkaran Türk polisini, yetkilileri ve emeği geçenleri de kutlamışlardı.

Çetin'e "hoşçakal" dedim. Nasıl olsa taburcu olur olmaz, Çetin de İstanbul'a gelecek, orada bol bol görüşecektik. Hastanedeki odamdan tam çıkmaya hazırlanırken, telefonum çalmaya başladı. Arayan Selin'di. Telefonu açar açmaz, "Hiç aramayacağını sandım," diyerek, sitemde bulundum.

"Haklısın, biraz geç kaldım kusura bakma. Ahmet öncelikle çok geçmiş olsun. Tabii ayrıca seni tebrik ediyorum. Dünya çapında bir gazetecilik başarısı gösterdin. Artık dünyaca ünlü bir gazetecisin. Seninle gurur duyuyorum."

Selin'in bu sözleri karşısında doğrusu ilk defa gözlerim yaşarmıştı. Hem çok mutlu olmuş, hem de hüzünlenmiştim. Aslında dünya çapında gazeteci olmak falan tüm bunlar umurumda değildi. Tabii ki önemli bir iş yapmış olduğum için kendimle gurur duyuyordum, ama hepsi o kadardı. Sonuçta sadece gazetecilik görevimi yapmış olmanın gururu ve mutluluğuydu bu.

"Bu güzel sözlerin için çok teşekkür ederim Selin, ama neredeydin hesap ver!"

"Kapının arkasında, eğer açarsan seni bir de canlı olarak tebrik etmek isterim."

Çok şaşırmıştım, kapıyı açtığımda Selin her zamanki güzelliğiyle tam karşımda duruyordu. Bir içim su gibiydi. Birbirimize sarıldık ve yanaklarımızdan öpüştük. Birbirimizden kopamıyorduk sanki. Yıllar sonra birbirlerine kavuşmuş ve özlem gidermekte olan sevgililer gibiydik.

“Bu ne kadar güzel bir sürpriz böyle,” dedim sevinçle.

“Asıl seni böyle ayakta, sapasağlam görmek de benim için sürpriz oldu. Ben seni yaralı yatakta acılar içinde yatıyor sanıyordum.”

“Bu gazeteciler bilirsin her şeyi abartırlar.”

Bu sözlerime Selin kahkahalarla gülmeye başladı. Ben de dayanamayıp güldüm.

“Madem buradasın, o zaman seni Samsun’un en güzel balık lokantasına davet ediyorum, bu teklifimi kabul eder misin?”

“Kesinlikle kabul ediyorum.”

Bu akşamki yemeğin Selin ile aramızda çok şeyleri değiştireceğini hissetmiştim. Güzel bir dostluktan sonra yenen romantik bir yemek, gelecekte başarılı bir birlikteliğin temellerini sanki atacak gibiydi.

Bakalım bu hislerimde yanılacak mıydım?

Genelde kadınlar konusundaki hislerimde yanılan biriydim, ama bu kez sanki her şey daha farklı olacaktı.

Selin’le birlikte hastaneden dışarı adımımızı attığımızda, buraya kamp kurmuş olan gazeteci ordusu beni kapıda karşıladı. Doğrusu bu durum beni çok şaşırtmış ve çok da heyecanlandırmıştı. Her zaman böyle durumlarda demeç verecek kişiye teybi tutan, eline kağıt kalemi alarak not almaya hazırlanan ben, şimdi demeç veren kişi olarak basın mensuplarının karşısındaydım. Bu aslında biraz da komik bir durum gibi gelmişti bana.

Karşımdaki yerli ve yabancı gazeteciler, benim gazeteci olduğumu unutmuş, beni olayın kahramanlarından biri olarak görüyorlar ve soru bombardımanına tutuyorlardı. Artık ben bir olay kahramanıydım. Gazeteci kahraman. Bu durum beni biraz da eğlendirmeye başlamıştı doğrusu.

Hatta sorulardan sıkılıp, “Artık bu kadar yeter, çok rahatsız ettiniz,” demek bile geçti içimden. Ama sonra bu kadar eğlencenin aşırı olacağını düşünüp vazgeçtim. Ne de olsa, ben de karşımda duranlar gibi bir gazeteciydim. Meslektaşlarımı hayal kırıklığına uğratmadan, yöneltilen soruları hızla yanıtladıktan sonra beni arabada beklemekte olan Selin’in yanına gittim.

Artık güzel bir kadınla yemeğe çıkma zamanı gelmişti. Kolumun ağrısından ise hiç eser yoktu. Selin’in sürdüğü nefis parfümünün kokusunu içime çektim.

8 Haziran Cuma (İki Ay Sonra)

Çevre ve Orman Bakanı hem bakanlıktan, hem de milletvekilliğinden istifa ederek dokunulmazlığının kaldırılmasını sağlamış, yargılanma talebiyle mahkemeye başvurmuştu. Bu davranışıyla kardeşinin oyununa geldiğini, aslında uyuşturucu şebekesiyle hiçbir ilgisinin olmadığını herkese göstermişti. Bu tavrıyla olumlu puan almıştı, ama kardeşinin yaptıklarından haberdar olmaması, istismar edilmesi, kendisine olan güvenin azalmasına neden olmuştu. Hatta birçok kimse, buna gazetelerin bazı köşe yazarları da dâhil, bakanın bunlardan haberinin olmamasının imkânsız olduğunu düşünüyordu. Hatta bazıları daha da ileri giderek, bakanın çok iyi rol yaptığını bile ileri sürüyorlardı. Ama yine de, gerçekten bakanın bu olayda suçu olup olmadığını anlamak için yapılacak en doğru iş, yargılamanın sonucunu beklemek olacaktı.

Bu olay kabineyi sarsmış, vatandaşların iktidara olan güvenini de önemli ölçüde etkilemişti. Muhalefet de bu olayı fırsat bilerek, her gün hükümetin üzerine gidiyor, istifasını istiyordu. Kısaca hükümet oldukça zor durumdaydı. Bu yaşanan skandalı unutturabilmek, seçmenlerinin gözüne girebilmek için popülist politikalar üretmeye çalışıyordu.

Olay gerek yerli, gerekse yabancı basında hala konuşulmaya, konuyla ilgili haberler, röportajlar yapılmaya devam ediyordu. Bu skandal olay, gündemden aradan iki ay geçmesine rağmen düşmemişti. Bizim gazete ise bu haberle büyük bir tiraj patlaması yapmıştı. Gazete yönetimi bu gelişmelerden son derece memnundu. Tabii bana da bu başarımdan dolayı yüklü bir prim verilmişti. Sanıklar gerek sorgu, gerekse yargılamaları sırasında suçlarını bir bir itiraf ediyorlardı. Profesör Andrey Sidorenko ile

sevgilisi Dr. Olga Boryanov, kaldıkları hapishanede intihar etmişlerdi. Uyuşturucu baronları, şebeke elemanları, sorgulamalarda elde edilen bilgiler sayesinde, uluslararası çapta operasyonlarla tek tek yakalanıyorlardı. Ancak hayatımı kurtaran esrarengiz okçu yapılan tüm aramalara rağmen ele geçirilememişti.

Kızılırmak Deltası'nda ise bir süreliğine durdurulan "Yaban Hayatı ve Kazları Koruma ve Geliştirme Projesi"ne ise devam etme kararı alınmıştı. Ancak bu projeye, Birleşmiş Milletler'in gözetiminde ve onların tayin edeceği bilim adamları ile yeniden başlanacaktı. Bu projeye hükümet de destek verecek, böylece büyük bir ayıptan kurtulacaktı. Bu proje hükümet için önemli bir prestij sorunu haline gelmişti. Yeniden dünya çapında Türkiye'nin itibarının kazanılması için adeta bir seferberlik ilan edilmişti.

Çetin ise meslek yaşamında yine büyük bir başarıya imza atmanın mutluluğu içindeydi. Emniyet camiasının gözbebeğiydi. Bu büyük başarısı, ona emniyet teşkilatının üst düzey basamaklarını tırmanmasının hiç kuşkusuz yolunu açacaktı.

Selin ile o akşamki romantik yemekten sonra aramızda herhangi bir yakınlaşma olmamıştı, ama nedense o günden sonra her zamankinden daha sık görüşür olmuştuk. Hatta öyle ki, neredeyse birbirimizi görmeden yapamıyorduk. Tek eksiğimiz, birimizden birinin biraz daha cesur davranıp sevgili olma yolunda ilk adımı atamayışımızdı.

Birazdan Selin gelecekti ve ben şimdi ona güzel bir akşam yemeği hazırlamakla meşguldüm.

Mutfaktaydım. Salatayı hazırlamış, sosunu da koymuştum. Bolonez makarna ise tam kıvamındaydı. Son numaram ise çilekli şampanyaydı. Çilekleri içine biraz şeker atarak karıştırıcıda hazırlamış, püre haline getirmiştim. Selin bu içkinin cazibesine asla karşı koyamayacaktı. Her şey hazırdı ve heyecanla Selin'i bekliyordum.

Selin içeri girdiğinde muhteşem görünüyordu. Yanaklarından öperek içeri aldım. Üzerine, vücut hatlarını mükemmel bir şekilde ortaya çıkaran

omuzları askılı nefis bir sırt dekoltesi olan kırmızı bir elbise giymişti. Ayrıca her zamanki gibi nefis kokuyordu. Kelimenin tam anlamıyla baştan çıkarıcıydı. Ben de baştan çıkarılmaya kendimi hazır hissediyordum.

Yemekte bol bol sohbet ettik. İkimiz de çilekli şampanyaya bayıldık. Müzik setine, gece için özel olarak hazırladığım dans müziklerinden oluşan bir CD koydum. Beethooven'in ünlü "Love Story" adlı parçası çalarken, Selin'le bir ara göz göze geldik. Kısa bir sessizlik oldu. Bu sessizlik anında, ikimize de pozitif bir elektrik akımı geçmişti sanki. Vücutlarımızdan yayılan kimyasallar harekete geçmişti ve bizi birbirimize doğru çekiyordu. Ana Gabriel'in, "Eres Todo En Mi" adlı parçası çalmaya başladığında ani bir hareketle yerimden kalktım ve ona doğru elimi uzatarak, "Benimle dans eder misin?" diye sordum. Selin hiç tereddüt etmeden ayağa kalktı, "Yine o gece gibi, yani benim onuruma verilen teknedeki yemekte olduğu gibi hiç dansa kaldırmayacaksın sandım," dedi hınzırca gülümseyerek.

Dans ederken vücutlarımızın arasındaki mesafe yavaş yavaş kapanıyordu. Celine Dion'un "To Love You More" adlı şarkısı çalındığında ikimiz de kendimizden geçmiş bir halde ve vücutlarımız birbirine yapışmış halde dans ediyorduk. Luis Miguel'in, "Historia De Un Amor" adlı şarkısında ise Selin başını omzuma koymuş, ben de elimle onun belinden sıkı sıkı tutmuş vücudunu iyice kendime yapıştırmıştım.

Selin başını kaldırıp gözlerini gözlerime diktiğinde, artık onun her şeye hazır olduğunu görebiliyordum. Sonra da, "Daha önceleri nerelerdeydin?" diyerek beni kendine çekti.

"Buradaydım, ama sen beni…"

Selin sözümü tamamlamama fırsat vermeden dudaklarını dudaklarıma yapıştırmıştı bile. Vücutlarımız bir mıknatıs gibi birbirine yapışmış ve bedenlerimiz tek bir bedene dönüşmüştü. Birazdan kopacak fırtınanın çekim alanına çoktan girmiştik.

Bangles'in "Eternal Flame" adlı parçası çalmaya başladığında biz artık yerde döşemenin üzerinde sarsılarak çılgınca sevişmeye başlamıştık. Nefes

nefeseydik. Birden kuantum hakkında okuduklarımı anımsadım.

“Aldığınız her nefes, Marilyn Monroe’nun verdiği nefesten bir atom içerir.”

Ancak Selin’in nefesindeki atomlar, bu gece tatlı efsanevi sarışın Marilyn Monroe’nun atomlarının bile nefesime karışmasına izin vermiyordu sanki.

Kuantum fiziğine meydan okuyor gibiydik. Nasıl okumasındı. Bu yılların özlemiydi.

Ve önce Nat King Cole’un “Autum Leaves”, ardından da Elvis Presley’in “Can’t Help Falling in Love” adlı parçaları çalındığında, biz birleşmenin doruklarındaydık.

Selin ile yıllara dayanan uzun süreli arkadaşlığımız sonunda nihayet tatlı bir birlikteliğe dönüşmüştü. Her bakımdan ikimizde mutlu ve nefis bir gece geçirmiştik. Selin sevişmekten yorgun düştüğümüzde, kollarımda uykuya dalmıştı. Bir süre onun mutluluktan sarhoş olmuş yüzünü seyrettim. Ve sonunda ben de onun gibi gevşemiş ve rahatlamış vücudumu uykuya teslim ettim.

- SON SÖZ -

9 Haziran Cumartesi

Sabahleyin uyandığımda yatakta Selin'in yerine, üzerinde not yazılmış olan beyaz bir kâğıt buldum. Not Selin'e aitti.

"Sevgilim, dün gece muhteşemdi. Galiba sana âşık oldum. Senin kollarında uyanmayı her şeye tercih ederdim, ama sen de takdir edersin ki diğer aşkımı da ihmal etmek istemiyorum. Umarım onu kıskanmazsın. O senin de aşkın sayılır. Yani gazetecilik aşkından söz ediyorum.

Aklımı başımdan aldığın için sana akşam söylemeyi unuttum, özür dilerim. Bugün bakan ve hapishanedeki kardeşiyle yapacağım özel röportaja gitmek zorundayım. Sana haber atlattığımı sakın düşünme. Biliyorum bu röportaj senin de peşinde olduğun bir röportajdı, ama kısmet banaymış. Sanırım benim teklifimi kabul etmişler. Ve o nedenle erken çıkmak zorunda kaldım. Oysa sabah senin kollarında uyanmayı daha önce belirttiğim gibi her şeyden daha çok isterdim. Ama ne yapalım bu da görev aşkı işte. Anlayışla karşılayacağından en ufak bir kuşkum bile yok.

Akşam görüşmek üzere…

O kadar güzel uyuyordun ki, seni uyandırmaya kıyamadım…

Senin aşığın

Selin"

Bu nota hem çok sevinmiş, hem de biraz bozulmuştum. Selin'in bana âşık olması tabii ki beni çok mutlu etmişti. Bu benim uzun zamandır duymayı istediğim bir şeydi. Ancak gerçekten de, günlerdir peşinde olduğum bir röportajı kaptırmış olmama da doğrusu biraz üzülmüştüm. Yani gazetecilik deyimiyle, Selin beni bir kere daha atlatmıştı. Ama bunun

artık hiç önemi yoktu. Çünkü artık Selin benim sevgilimdi. İkimiz de gelişen ilişkimizde bunun farkına daha iyi varacak, haber atlatmanın birbirimiz için eskisi kadar önemli olmadığını daha iyi anlayacaktık. Çünkü henüz sevgili olarak işin başındaydık ve buna alışmamız biraz zaman alacaktı.

Ona bir mesaj yazmak için bilgisayarımın başına oturdum. Ben de ona âşık olduğumu, ancak diğer aşkını kıskandığımı belirten bir mesaj yazmayı düşünüyordum. Ancak âşık olduğumu yazmam konusunda çok da emin değildim. Ondan çok hoşlanıyordum ama âşık olmak biraz abartılı olabilirdi, en azından şimdilik. Belki Selin için de aynı şey söz konusuydu. Bilemiyordum. Âşık olmak konusunu zamana bırakmak en iyisiydi.

Bilgisayarı açıp elektronik postama gelen maillerime baktığımda biri dikkatimi çekti. E-posta, Stephanie Connor'dan geliyordu.

Connor, bana gönderdiği mesajda şöyle yazmıştı:

"Sizi kutlarım. Büyük bir şebekeyi çökerttiğiniz gibi, sevgilimin ve diğer tüm masumların katillerini de buldunuz. Sizi sadece ben değil, tüm dünya unutmayacak. Bundan sonraki meslek yaşamınızda başarılarınızın devamını diler, en derin saygılarımı sunarım.

Stephanie Connor"

E-postanın altında Stephanie'nin şahsi bir web sitesinin de adresi bulunuyordu. Merak edip Stephanie'nin adresine tıkladım. Sitede Stephanie'ye ait birçok bilgi ve fotoğraf yer alıyordu. Bu arada sitenin kenarında bir amblem dikkatimi çekmişti. Dikkatle baktığımda bu amblemin Stephanie'nin daha önce yakasında gördüğüm ancak sormaya cesaret edemediğim rozetle aynı olduğunu fark etmem uzun sürmedi. Aynı NAA harfleri, renkli halkalar ve en küçük halkada da bir tarih yer alıyordu. Amblemi büyütüp dikkatle baktım. Sarı şeritli amblemin içinde uzunlamasına beyaz ve taba çizgiler yer alıyordu. Üstte mavi fon üzerine beyazla yazılmış bulunan N.A.A harfleri vardı. Amblemin ortasında beyaz, siyah, mavi, taba ve sarı renkte iç içe geçmiş halkalar bulunuyordu. Dikkatli

bakılınca bunun bir hedef tahtası işareti olduğu anlaşılıyordu. Ortadaki sarı halkanın içine 1879 tarihi konulmuştu. Sanırım bu da bir kuruluş tarihiydi.

En dıştaki beyaz halkanın içindeki yazıyı okuduğumda ise gözlerime inanamadım. Ve sonra dondum kaldım.

Halkanın içinde, “National Archery Assocation of the United States” yazısı vardı. Yani Türkçesi şuydu:

“Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Okçuluk Birliği”

Sitede biraz daha araştırma yapınca şu sonuca ulaştım.

Stephanie, ABD’de başarılı bir okçuydu.

Gözlerime inanamıyordum. Hemen aklıma Çetin’i aramak ve Oleksandra’yı kimin vurduğunu öğrendiğimi söylemek geldi. Ama sonra aniden vazgeçtim. Stephanie’ye teşekkür mesajıma şöyle yazıp gönderdim:

“Bu güzel düşüncelerin için ve ayrıca hayatımı kurtardığın için teşekkür ederim. Merak etme, hayatımı kurtardığın ikimizin arasında sır olarak kalacak.

Başarılar

Ahmet Kerim”

Sonra da, onun gönderdiği e-postayı, bilgisayarımın tuşuna basarak sildim.

Bana gazete tarafından verilen, uyuşturucu konusundaki yeni yazı dizisine yoğunlaşabilmem için güne koyu sert bir kahveyle başlamak ihtiyacı duyuyordum. Mutfağın yolunu tuttum.

Pencereden boğaza doğru baktığımda havada uçan göçmen kuşları gördüm. Ve yaban kazlarının seslerini duyar gibi oldum.

“Eng eng eng… Kau-yau, kyu-yu-yu… Ki-kiui…”

TEŞEKKÜRLER...

Bu kitabın oluşma aşamasında bana değerli fikirleriyle yardımcı olan Stanford Üniversitesi Öğretim Üyesi ornitolog (kuş bilimci) ve Kuzey Doğa Derneği Başkanı Dr. Çağan H. Şekercioğlu'na, Doğa Derneği'nden biyolog Ferdi Akarsu'ya, Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi Ornitoloji Araştırma Merkezi'nden ornitolog Kiraz Erciyas'a verdikleri destek için teşekkür ederim.

Romanda yer alan "Dünya S.O.S veriyor" ve "Küresel Isınma Felaketi Kapımızda" seri yazılarında da görüşlerinden ve makalelerinden yararlandığım değerli bilim adamları ve sivil toplum örgütü ile meslek odaları temsilcileri Prof. Dr. Mikdat Kadıoğlu, Prof. Dr. Murat Türkeş, Prof. Dr. Şükrü Ersoy, Prof. Dr. Ş. Can Genç, Prof. Dr. Haluk Eyidoğan, Prof. Dr. Celal Şengör, Prof. Dr. Naci Görür, Prof. Dr. Okan Tüysüz, Prof. Dr. Orhan Şen, Prof. Dr. Çağatay Güler, Doç. Dr. Songül A. Vaizoğlu, Prof. Dr. Mehmet Emin Özel, Prof. Dr. Hakan Yiğitbaşıoğlu, Doç. Dr. Ahmet Cevdet Yalçıner, Doç. Dr. Sinan Özeren, Dr. Tuncay Özışık , Dr. Mevlana Başal, Ömer Madra, Ahmet Atalık, Prof. Dr. Cemal Saydam ve Mustafa Diren'e teşekkürü bir borç bilirim.

Önay Yılmaz
Eylül 2010 - Büyükada

KAYNAKLAR…

Marcus Chown; “Biraz Kuantum’dan Zarar Gelmez”, Alfa Yayınları

“Önemli Bir Doğa Mirası: Kızılırmak Deltası”, Doğa ve Yaban Hayatı Koruma Derneği Yayınları

R. F. Porter, S. Christensen, P. Schiermacker-Hansen; “Türkiye ve Ortadoğu’nun Kuşları”, Doğa Derneği Yayınları

Susanna Davidson, Sarah Courtauld, Kate Davies; “Doğa Kuş Gözlem”, TÜBİTAK

Doç. Dr. Kazım Çapacı; “Kuş Gözlemciliği Fotoğrafçılığı”; Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, sayı Haziran 2009

C. Can Bilgin; “Kuşların Gizemli Yolculuğu”, Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, sayı Haziran 2009

Özge Keşaplı Can; “Kuş Göçü Araştırmaları”, Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, sayı Haziran 2009

Nilgün Baklaya, İlhan Çelikoba; “Sulak Alanlar ve Kızılırmak Deltası”, Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, sayı Haziran 2009

Göçmen Kuşların Birliği web sitesi (Association pour la Protection des

Oiseaux Migrateurs) http://www.vol-avec-les-oies.com

ITIRAFCI%202.jpg

DUYGU%20KOLEKSIYONCUSU.jpg

HAYATIN%20NE%20KADARI%20RASTLANTI.jpg